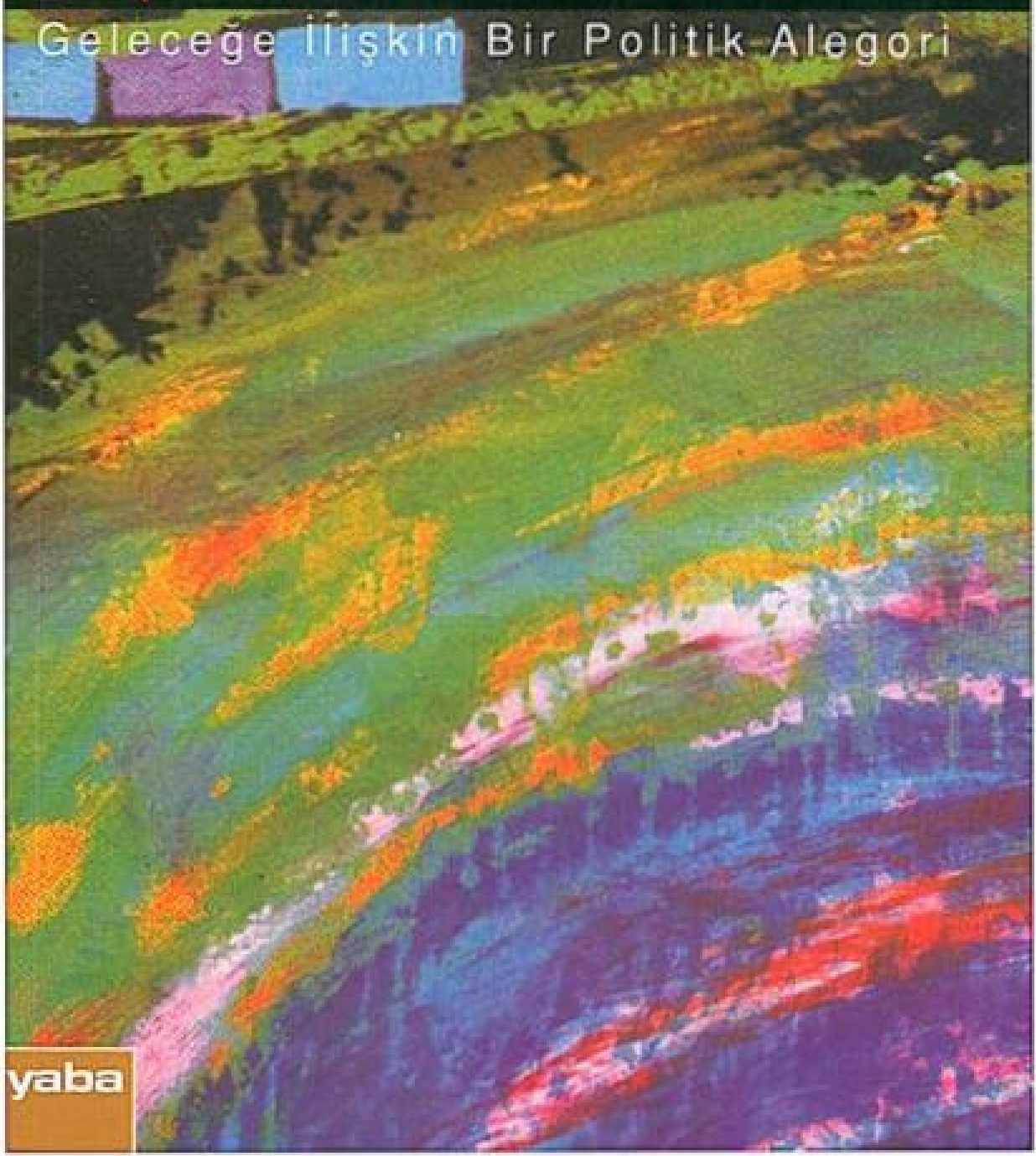
Gün Zileli

KOMÜN

Geleceğe İlişkin Bir Politik Alegori

yaba

Gün Zileli

KOMÜN

Geleceğe İlişkin Bir Politik Alegori

yaba

KOMÜN

Gün Zileli

yaba

YABA YAYINLARI: 145
Özel Dizisi: 10

ISBN 978- 975-386 -121-2

Hakları saklıdır.

• 1. Basım: Temmuz 2007
• Editör: A. Doğan
• Kapak düzeni: D. Piranlı
• Teknik uygulama: Nâzım Taban
• Montaj: Uğur
• Basım, cilt: Engin Matbaacılık

YABA YAYINLARI
Dağıtım ve satış:
Yaba Sahaf Galipdede Cad.55/ 1
34420 Tünel - Beyoğlu / İSTANBUL
Tel/Faks: 0212- 293 36 06
www.yabaedebiyat.com
mailadres: yabasahaf@yahoo.com.tr

İnternetle sipariş: • www.ideefixe.com
• www.kitapyurdu.com • www.weblebi.com

Gün Zileli, 24 Ekim 1946'da, Ankara'da doğdu. 1970 yılında, DTCF'nin Felsefe Bölümü'nün 2. sınıfından ayrıldı. 1960'lı yıllarda, Yordam, Soyut gibi edebiyat dergilerinde öyküleri yayımlandı; ayrıca, Emekçi, Aydınlık, Proleter Devrimci Aydınlık dergilerinde görev aldı ve yazdı. TİP, FKF ve Dev-Genç örgütlerinde çalıştı; son ikisinin yönetici organlarında bulundu. 1964 yılının Ağustos ayındaki ilk anti-emperyalist gösterilerde gözaltına alındı. 1966 yılındaki anti-emperyalist gösterilerden dolayı kısa süre hapis yattı. 1968 ve daha sonrasındaki öğrenci hareketlerinde yer aldı, 1969 yılında kısa süre hapis yattı. 1971-74 yılları arasında, üç yılı aşkın, Mamak Cezaevinde tutuklu kaldı; TÖS, Dev-Genç ve TİİKP davalarından yargılandı. 1970'li yıllarda Aydınlık, Halkın Sesi, Bora, Türkiye Gerçeği dergilerinde, daha çok teorik ve siyasi nitelikte makaleler yazdı ve TİKP'nin yöneticiliğini yaptı. 1975 yılında, Adana'da, İncirlik üssüne karşı yapılan yürüyüşte tutuklandı ve kısa süre hapis yattı. 12 Eylül'den sonra, TİKP davası dolayısıyla arandı ve on yıl kaçak yaşadı. Bu yıllarda, daha çok Mehmet Gündüz takma adıyla teorik yazılar yazdı; *Ufuklar*, *Saçak* ve *Sosyalist Birlik* dergilerinin çıkartılmasına önayak oldu, *Yapıt* dergisinde yazdı. 1990 yılının başında yurt dışına çıkıp İngiltere'de siyasi mülteci olarak yaşamaya başladı. Bu yıllarda, roman yazdı ve İngilizceden Türkçeye kitap çevirdi. *Amargi*, *Sosyalizmin Sorunları*, *Yeni Zamanlar*, *Birikim*, *Apolitika*, *Ateş Hırsızı*, *Uç*, *İmlasız*, *Kitap-lık*, *Virgül*, *Koxüz*, *Öteki İsviçre*, *Açık Gazete*, *Özgür Üniversite* gibi dergi ve internet sitelerinde ağırlıklı olarak kitap eleştirisi yazıları yayımlandı.

Kitap ve çevirileri: *Bürokrasi ve Sosyalist Demokrasi*, (Mehmet Gündüz adıyla), Ocak 1990, Koral Yayınları; *68 Deneyi*, 1994, Karambol Yayınları; *Anarşizm Bir Devrim Çağrısıdır*, Mine Ege ve Hasan Bakü ile birlikte, Ocak 1995, Kaos Yayınları; *Türkiye... Sosyal Patlamaya Doğru*, İlhan Tekin ile birlikte, Eylül 1995, Kaos Yayınları; *Deniz Orada* (Roman), Kasım 1995, Sel Yayıncılık; *Halk Silâhlanınca*, Abel Paz, (Çeviri), Nisan 1996, Kaos Yayınları; *Anafora Doğru*, Eugenia Ginzburg, (Çeviri), Ekim 1996, Pencere Yayınları; *Bahar ve Tipi* (Roman), Ekim 1998, Telos Yayıncılık; *Anaforun İçinde*, Eugenia Ginzburg, (Çeviri), Nisan 2000, Pencere Yayınları; *Yarılma* (1954-1972), (Otobiyografi), Kasım 2000, Ozan Yayıncılık, 2002 İletişim Yayınları; *Yoldaş Lenin'e Açık Mektup*, Herman Gorter, (Çeviri), Kemal Orcan ile birlikte, Ocak 2001, Günizi Kitaplığı; Havariler (1972-1983), (Otobiyografi), 2002, İletişim Yayınları; *Sapak* (1983-1992), (Otobiyografi), 2003, İletişim Yayınları; Ev (1946-1954), (Otobiyografi), 2004, İletişim Yayınları; *Kronstadt 1921*, Paul Avrich, (Çeviri), Şubat 2006, *Versus*; *Mihail Bakunin*, E.H. Carr, (Çeviri), Nisan 2006, *Versus* (Bu kitabın kitapçılara çıkışı, İletişim Yayınları tarafından, telifi olmadığı gerekçesiyle engellenmiştir); *Ulusalcılık-Bir İdeolojinin Krizi*, Ögür Üniversite Yayınları Nisan 2007.

zileligün@hotmail.com

geleceğin gençliğine...

I

22 Mart

Özel Güvenlik İstasyonu'ndaki genişçe odada, gri renk gömleğinin sol tarafında B93 yazısı okunan güvenlik görevlisi ayaklarını masaya uzatmış, ellerini ensesinde kavuşturmuş, boş gözlerle karşısındaki güvenlik ekranına bakmaktadır. Genelde böyle mekânlarda hep böyle olur, bunun için onu suçlayamayız. Çünkü ne odada, ne de ekranda bakılmaya ya da ilgilenilmeye değecek bir şey vardır. Kahramanımız, ancak 30 yaşlarında göstermektedir. Yaşına göre biraz hantal, kendini kapıp koyuvermiş bir görünüşe sahiptir. Sanki bulunduğu yerde değil gibidir, dalgın.

Güvenlik kamerası, meydanın bütününü değilse de dijital dükkânlarının bulunduğu tarafı tamamen gözetim altında tutmaktadır. Çok az insan vardır ortalıkta ya da kameraya o kadarı yansımaktadır. Birkaç dükkân sahibi dükkânlarının önünde sohbet etmektedir. Her şey, farklı tanımları olup, ne olduğu bir türlü bilinemeyen şu günlük hayatın tekdüzeliği, renksizliği ve sıkıcılığı içinde sürüp gitmektedir.

Ani bir yağmur bastırır. Kameranın camından sular kayarak iner. Yağmur kokusu gelir önce. Ama pencereleri çarpan şiddetli fırtına o hoş, dinlendirici kokuyu da alıp götürür. Bir reklâm panosu yere düşüp parçalanır. Bir çocuk ağlamaktadır uzaklarda.

B53 hiç istifini bozmaz, hatta bu değişiklikten keyif aldığı bile söylenebilir. Yüzünde, kendinden hoşnut insanlardaki o tedirgin edici, bön ifade vardır. Kalkıp arkada çarpan pencereyi kapar. Köşedeki masanın üstünde duran, ekranında kar yağan bilgiyasayara dokunup günlük gazeteyi açar. Flat ekrandaki yazıları okumaya başlamadan önce son bir kez bakar güvenlik ekranına. Meydanı sular basmıştır.

Haberlere göz gezdirir. Hava raporu, parçalı bulutlu, yağmursuz bir gün olacağını yazmaktadır. Sonra başka bir habere geçer. Marmara Eyalet Valisi'nin demeci: "Eyaletimizde tam bir huzur ve istikrar ortamı sağlanmış, Federal Hükümet'in ve Eyalet'imizin IMF'ye olan borçlarının en önemli kısmı ödenmiştir. Bu durumda, Birleşmiş Milletler Barış Güçlerinin Edirne'deki konuşlanmalarının sona ermesi için tüm koşullar oluşmuş bulunmaktadır..." Altta başka bir başlık: "Marmara Eyaleti'nin özelleştirilmesinde yeni gelişmeler." Başlığın altındaki haber: "Federal Kabinenin Finans Bakanı Batur Toroslu'nun yaptığı açıklamaya göre, Marmara Eyaleti'nin özelleştirilmesi çalışmaları son aşamasına gelmiştir. Alınan bilgilere göre, Eyaletin satın alınmasında, adları açıklanmayan, Avrupa Birleşik Devletleri, Çin Demokratik Cumhuriyeti ve Federal Cumhuriyet kökenli üç dev finans kuruluşu yarışmaktadır. Marmara Eyaleti'ni satın almaya çalışan Federal Cumhuriyet kökenli dev tröstün ORYAK olduğu yönünde yaygın söylentiler vardır. İnsan Hakları Birliği Marmara Bölge Başkanı Selin İğci, yaptığı açıklamada, 'eğer ORYAK'ın işin içinde olduğu söylentisi doğruysa, Marmara Eyaleti'ni ORYAK'ın satın alması halinde Eyaletimiz otomatikman askerî bir rejim altına girecektir' demiştir. Yabancı kökenli bir finans kuruluşu tarafından satın

alınması halinde Eyalet, yönetsel olarak Federal devlete bağlı kalmaya devam etmekle birlikte, Federal devlete ödenecek yıllık vergi dışındaki tüm finans işleri bu finans kuruluşunun denetimi altına girecektir. Atatürkçü Düşünce Partisi Başkanı Selçuk Berk, 'bunu, vatanın parça parça satılması yönünde atılmış yeni bir adım olarak..." B93, bir Malboro-Türk yakar.

Bilgisayarda başka bölümlere girer. Sonunda, tavla oyununda karar kılar. Rakibi, chat bölümünde, "bugün şansın yok dostum" diye yazar. Üç kez üst üste gele atmıştır. Sonunda sıkılıp oyundan çekilir. Rakibi, "unutma, beş eksi puan alırsın çekilirsen" diye yazar. Yanıt vermez. Yapacak bir şeyler aranır gibi çevresine bakınır. Güvenlik ekranına kayar gözü yeniden. Meydanda büyük bir kalabalık toplanmıştır. Dizlerine kadar suya batmış, bağırıp çağıran bir kalabalık. Bazılarının elinde sopalar vardır. Görtele davranıp, "B82" diye fısıldar. Küçük ekranda çizikler oluşur, ama görüntü çıkmaz. "B82 orada mısın? Neler oluyor?"

Cevap yerine yoğun bir cızırtı yükselir aletten. Yeniden güvenlik ekranına bakar. Kalabalığın ortasında fena halde hırpalanmış birisi vardır. Adam sopa darbeleriyle yere düşüp görünmez olur. "Aman tanrım, öldürüyorlar onu" diye söylenir kendi kendine. Görteline, "AS1" diye fısıldar. Görüntüde aynı çizikler. "Amirim, amirim, burada isyan var... Kalabalık bir grup insan... B82'ye saldırıyorlar..." Ne var ki, görtelden sadece cızırtılar duyulur. Çıkar odadan. Koridor bomboştur. Kapıları hızla açıp bakınır. Kimsecikler yoktur. Açık bırakılmış flat ekranların göz alıcı yeşil ışıkları vurur yüzüne. İyice panikleyerek, odasına gidip otomatik tabancasını alır. Yeniden koridora çıkar.

Giriş kapısındaki camlar büyük bir şangırtıyla parçalanır. Paçalarından sular sızan vahşi bir kalabalık, aniden bastıran rutubetli bir kış gecesi gibi içeriye doluşur...

***

Gece soğuk, karanlıktır. Fırtına ve şiddetli yağmurun ardından ortalığı yoğun sis kaplamış, karanlığın bastırmasıyla göz gözü görmez olmuştur. Sokak lambalarının çevresindeki puslu yuvarlaklardan sızan zayıf ışık huzmeleri sokağa kadar ulaşamamaktadır. Bloklar boyunca yürür. İşçi blokları boyunca. Koca, dev yapılar. Hepsi birbirinin aynıdır. Renksiz, kişiliksiz, kasvetli. Bir sokak lambasının önünde durur. Lamba direğine yapıştırılmış ilânı okumaya çalışır. Cebinden küçük bir el feneri çıkarıp ilâna tutar.

DEĞERLİ 8. BÖLGE HALKI,

BUGÜN MEYDANA GELEN OLAYLARI GÖRÜŞMEK VE BÖLGEMİZİN ESENLİĞİ İÇİN GEREKLİ KARARLARI ALMAK ÜZERE HEPİNİZİ BU AKŞAM SAAT 20.00'DE ECEVİT TEMEL EĞİTİM OKULU'NUN YANINDAKİ AHMET KAYA KÜLTÜR VE SPOR SALONU'NDA YAPILACAK TOPLANTIYA BEKLİYORUZ. ÇOCUKLARIYLA GELECEKLER İÇİN TEMEL EĞİTİM OKULU'NDA BAKIM ODASI HAZIRLANMIŞTIR.

SORUMLULUĞUNUZU UNUTMAYIN VE TOPLANTIYA MUTLAKA KATILIN. KİMLİK KARTLARINIZI YANINIZDA GETİRMEYİ UNUTMAYIN.

8. BÖLGE KOMÜNÜ
GEÇİCİ DEVRİM KOMİTESİ

El fenerini söndürür. Saatine bakar. Ağır ağır yürür blokların önü sıra. Okulun önü, yolların karanlık, tenhalık ve kasvetinin tersine kalabalık ve aydınlıktır. Binanın kapısı ve çevresi, makinalı tüfekli, tabancalı gençlerce tutulmuştur. Kapıdaki görevliler güvenlik araması yapmaktadırlar. Telaşla ceplerini arar. Kapının önünde oluşan kuyruğa girer. Kontrol düğmesine değdirilen kimlik kartlarından çıkan sinyal seslerinin eşliğinde kuyruk ağır ağır ilerler. Sıra ona gelmiştir.

"Kimlik kartımı yanıma almamışım, girebilir miyim?" diye sorar, kontrol düğmesinin başındaki sarışın, dal gibi zayıf gence.

"Ne demek hocam" der sarışın genç gülümseyerek, "sizi almayacağız da kimi alacağız? Beni tanımadınız mı? Öğrenciniz Murat, Sarı Murat..."

Belleğini yoklar gibi duraklar. Sanki tam çıkaramamış gibidir. Yine de;

"Hiç tanımaz mıyım Murat" der, "nasılsın? Okul nasıl gidiyor?"

"Nasıl gidecek hocam" der Sarı Murat, "Özel Dershaneler Yüksek Kurulu'ndan lisans alamadım. Üst Akademi'ye giremedim bu yüzden..."

"Dershaneye devam etmediysen vermezler..."

"Her şey krediye bağlı hocam, biliyorsunuz..."

Derinden iç çeker öğretmen.

"Bilmez miyim Murat... Hep aynı dert... İçerisi kalabalık mı?

"Öf, hem de nasıl! Balık istifi."

Parmağıyla yukarı katı gösterir Murat.

"Fraksiyonlar balkonda... Oraya mı gideceksiniz?"

"Yok canım, ne işim var fraksiyonlarla" der öğretmen, "haydi görüşürüz."

Öğretmenin Sarı Murat'la sohbet ettiğini gören iri yarı genç,

üstünü şöyle yoklar gibi yapıp, "geç" der. Salona doğru ilerler. Islak kumaşla ter karışımı bir koku.

Balkonda, çoğunluğunu orta yaşlı ve yaşlıların oluşturduğu kadınlı erkekli bir kalabalık göze çarpmaktadır. Sol köşeyi, bazıları boyunlarına kırmızı bandana bağlamış Komünist-Sol Cephe'nin taraftarları tutmuştur. Öfkeli ve neşelidirler. Aralarında, yalnızca kendilerinin anlayabileceği jargon ve anımsatmalarla şakalaşmakta, gür kahkahaların ardından birdenbire ciddileşip çevrelerine öfkeyle bakmaktadırlar. Bu grubu yakından tanımayanlar, bu çelişkili kolektif tavrı kolay kolay anlayamazlar. Ama ben onların tarihlerini çok çok öncesinden biliyorum, bu hareketin atalarının ilk ortaya çıktığı 1960'lı yıllardan. Onlardaki, dışa kapalı bu aile ideolojisi daha o yıllarda oluşmuştu. İçte, bir ailenin üyeleri gibi dayanışmacı, bütün aileler gibi dışarıya karşı kuşkucu. İç dayanışma, bütün ailelerde olduğu gibi baba otoritesi ve aile içi şiddetle el ele gider.

Komünist-Sol Birlik taraftarları, bulundukları köşeden, balkondan aşağı, elektronik bir flama sarkıtmışlardır. Reklâm tabelâlarında olduğu gibi, flamada bir an, TÜM YABANCI BİRLİKLER DIŞARI yazısı okunmakta, sonra bu yazı kaybolup, onun yerine İngilizce, ALL FOREIGN TROOPS OUT yazısı belirmektedir. O yazı da kaybolduktan sonda, KURTULUŞ BURADA, KOMÜNİST-SOL BİRLİKTE yazısı gelmektedir flamaya. Birlik taraftarları, arada bir ellerini çırparak, yüz yıl önceki 2. Dünya Savaşı'nda İtalyan partizanlarının söylediği "Çav Bella" şarkısının Türkçe versiyonunu söylemektedirler:

İşte bir sabah
Uyandığımda
Çav Bella çav Bella
çav çav çav

Elleri bağlanmış buldum yurdumu
Her yanı işgal altındaaaaa...

Onların hemen yanında, kızıl-kara bayraklarıyla Anarşist-Komünist İnisiyatifler Federasyonu taraftarları dikkat çekmektedir. Onlar, iki ucundan tuttukları, eski usul bez flamalara yazılmış, FRAKSİYON YASAĞINA SON. KOMÜNDE TÜM HAREKETLER TEMSİL EDİLMELİDİR ve TEK YOL DEVRİM sloganlarını yükseltmektedirler. Bu grubun içinde yaşlılar ve kadınlar, Komünist-Sol Birlik'e göre daha azdır. Çoğunluğu, otuz-kırk yaşlarında gösteren işçilerdir. Onların yüzünde de pek gülmeyen, öfkeli bir ifade vardır. Biraz da heyecan.

Balkonun sağ arka bölümünde, üzerlerinde çoğunlukla vahşi kedi resimleri bulunan kara bayraklar dalgalandıran, eşofmanlarının kapüşonlarını başlarına geçirmiş pejmürde giyimli yirmi kişilik bir grup daha göze çarpmaktadır. Bu grupta kadınlar oldukça kabarık sayıdadır. Çok genç görünmektedirler, bazıları ancak on yedi, on sekiz yaşındadır. En yaşlıları ise otuzunda bile değildir. Bu grup, topluca otobüse ya da trene binmiş temel okul öğrencileri kadar gürültü çıkarmaktadır. Arada bir, hep birlikte ayağa kalkıp slogan atmaktadırlar: "Son son son... İktidara son! Son son son... Komüne son! Son son son... Fraksiyona son!" Ardından, çok eskilerden bir şarkının sözleri:

Yansın bu dünya...

Sonra saksafonla caz parçaları çalarlar. Bu grup, dışavurumcu neşesiyle ve gençliğiyle diğerlerinden net bir şekilde farklıdır. Çocukça gürültüleri rahatsız edici, enerji dolu gençlikleri ise etkileyicidir.

Balkonun sağ ön kısmında, diğer gruplara göre daha kalabalık, yaklaşık seksen, yüz kişilik bir grup daha vardır. Taraftarları, göğüslerindeki "ME" harfleriyle ayırdedilmektedir.

"Tanımadın mı? Maoist Enternasyonal..." seslenişiyle irkilir öğretmen. Geriye döner.

"Aaaa... Sen miydin Berna... Ben de kim bu münasebetsiz, bana grupları öğretmeye kalkan diyordum içimden..."

Berna, uzun boylu, esmer, uzun saçlı, otuzlarının başlarında gösteren bir kadındır. Çekik gözleriyle Uzak Asyalıyı andırmaktadır.

"Bilirsin de, dikkatli baktığını görünce 'ME'nin anlamını bilmiyorsundur diye düşündüm. Artık yerel örgüt adını bıraktılar. Sadece Enternasyonal'in şubesi olduklarını söylüyorlar. Ne de yakışıyor değil mi, koyun postuna bürünmüş bu kurtlara melemek..."

"Fraksiyon yasağından kaçınmak için mi?.."

"Bir bakıma öyle denebilir. Daha doğrusu hem fraksiyon olmanın, hem de değilmiş gibi davranmanın avantajlarını kullanmak istiyorlar. Üyelerinin çoğu aramızdalar. Sanki orayla bir ilgileri yokmuş gibi. Bak şu örneğin..."

Öğretmeni dürtüp yanlarından geçen bir kadını gösterir Berna. Ufak tefek, yirmi beş yaşlarındaki kadın, Berna'nın kendisini gösterdiğini fark etmiş gibi usulca uzaklaşır oradan.

"Bu fraksiyon yasağı da nerden çıktı?" diye sorar öğretmen, "üstelik etkisiz bir şey. Nereden bileceksin ki, kim nereden..."

"Yasak falan yok ya... Dediğin gibi, fraksiyondan değilim der olur biter. Ama fraksiyon adıyla katılamayacaklar. Şimdilik..."

Öğretmen, bir yandan da oturacak bir yer aranır gibidir. Lafı fazla uzatmak istemez.

"İyi ya... Ben de bir yere sıkışsam iyi olacak. Ben fraksiyon değilim valla..."

"Senden âlâ fraksiyon mu olur? Konseyci değil miydin sen, ha?"

"Öğren de gel kızım. Konseyciler fraksiyonculuğun tam karşı kutbudurlar... Haydi görüşürüz."

Öğretmen bunları söyledikten sonra arkalarda bir yerlerde boş bir sandalyeye doğru ilerler.

Kenarlarından ağır kadife perdeler sarkan tiyatro sahnesi toplantıyı yönetecek kurul için hazırlanmıştır. Birkaç masanın birleştirilmesiyle oluşmuş kurul masasının üstüne yarısı çaprazlamasına kırmızı, yarısı siyah bir örtü örtülmüştür. Masanın üstünde, bir sürahi ve iki bardakla, bir kayıt-basar makinesi göze çarpmaktadır. Kurul masasının arkasında, siyah bez üstüne beyaz boyayla düzgünce yazılmış "8. Bölge Komünü Geçici Devrimci Komitesi" yazısı okunmaktadır.

İkisi kadın, üçü erkek beş kişi geçip masanın arkasındaki iskemlelere oturur. Beş kişiden ortadaki, elli yaşlarında gösteren, sağlam yapılı, tıknaz, burnu boksörlerinki gibi içeri çökük, sarkık bıyıklı bir adamdır. Ortada oturmasının yanı sıra, tavırlarından, toplantıyı onun yöneteceği anlaşılmaktadır. Sol yanında oturan Berna kayıt-basar aletinin ayarını yapmakla meşguldür. Boksör burunlu adamın sağ yanındaki oldukça şişman diğer kadın ise gözlerini devirerek balkon tarafına bakıp, sigarasının dumanlarını havaya savurmaktadır. Boksör burunlu adam kendisine doğru eğilip bir şeyler söyleyince kadın sigarasını tablada evire çevire, hoyratça söndürür. Şişman kadının yanındaki adam, kısa vapur yolculuklarında insanların tiplerinden mesleklerini tahmin oyunu oynayanlar için bulunmaz bir denektir. İki iddialı tahminciden biri, onun mali danışman, diğeri ise kuaför olduğunu ileri sürebilir. Birbiriyle bağdaştırılması pek mümkün olmayan iki mesleğin özelliğini de kişiliğinde ustaca birleştirmiş birisidir bu. Ama bana kalırsa, ikisi de değil. Yüksek Denizcilik Akademisi'nin rozetini taktı-

ğına göre, bu akademide öğretim görevlisi ya da temizlik hizmetlisi olabilir. Berna'nın yanında oturan adamın ise balık-pazarlama mesleğinin herhangi bir dalında görev yaptığına bahse girerim. Üstüne sinmiş balık kokusu beş metreden bile duyuluyor çünkü. Belki de balık marketinde satış elemanı olarak çalışıyordur.

Boksör burunlu, sarkık bıyıklı adam saatine bakıp, masaya bir iki kere avucuyla sertçe vurur.

"8. Bölge Komünü toplantısını açıyorum..." der. Sesi, otomatik iletgeçler sayesinde salonun her tarafından rahatlıkla duyulabilmektedir.

"Bildiğiniz gibi, komünümüzün kurulması çalışmaları iki yılı aşkın bir zamandır sürdürülmekteydi. Genel toplantı bir hafta sonra yapılacaktı. Ne var ki, bugün meydana gelen acı olaylar, kuruluşun bu akşama alınmasını gerektirdi. Olayların ardından bölge meydanında yapılan acil bir toplantıyla bir geçici komite oluşturuldu, yani gördüğünüz bu beş arkadaş görevlendirildi."

Konuşmasını kesip, salonun arkalarına doğru bakınır.

"Sigalatör çalışmıyor mu? Çok duman oldu."

Balkondan;

"Oylayalım" diye bir bağırtı gelir, ardından gülüşmeler.

"Oylanacak bir şey yok" der Başkan, "sigalatörü çalıştırın."

Salonun tavanında yarıklar oluşur ve bir alet salondaki havayı vakum gibi çekip içeri taze hava vermeye başlar.

Başkan devam eder:

"Toplantı kurulu seçmekle falan fazla zaman yitirmemek için, bugün oluşturulan ve bu toplantının sorumluluğunu üstlenen Geçici Komite aynı zamanda Toplantı Kurulu görevini yerine getirecek, sonra da görevi, burada sizlerce seçilecek yetkili organlara devredecektir. Şimdi gündem için öneriler..."

Balkondan bir ses yankılanır:

"Birinci, hatta tek gündem maddesi fraksiyon yasağının kaldı-

rılması olmalıdır..."

Başkan:

"Evet ama arkadaşlar, bu tür konulara girmeden önce, doğrudan bu toplantının yapılmasına da neden olan bugünkü olaylara ilişkin bir bilgilendirme gerekmez mi?"

Balkondan bir başkası bağırır:

"Siz Konseyci değil misiniz? Kendinizi niye yasaklamadınız?"

Gülüşmeler.

Başkan:

"Benim ya da bir başkasının neci olduğu önemli değil. Sen de gel aşağıya birey olarak katıl. Görüşün önemli değil. Şu salonda 'Konseyciler' diye bir flamanın altında toplanmış bir grup görüyor musun?"

Bu kez salondan birisi seslenir:

"Sayın başkan, tek tek kişilerle polemiğe girmeyin. Sizden istediğimiz, gündem maddelerine girilmeden önce, bugünkü olaylara ilişkin kısa bir bilgi vermenizdir. Gündem maddeleri bundan sonra, ayrıca saptanmalıdır..."

Başkan, yanındakilerle kısaca fısıldaşıp;

"Tamam o zaman" der, "Ben bugünkü olaylar üzerine bilgilendirmemi yapacağım. Gündem maddelerini bundan sonra belirleyeceğiz. Balkondakilerden de rica ediyorum, lütfen oradan laf atmayın..."

Balkondan, "sen kim oluyorsun, seni kim seçti" sesleri duyulur.

"Şimdi arkadaşlar" diye devam eder Başkan, balkondan atılan lafları duymamış gibi yaparak, "fazla uzatmayacağım. Bugünkü olayları belki çoğunuz doğrudan yaşadınız. Olaylar, bildiğiniz gibi, ansızın başlayan kasırga ve şiddetli yağmurun sonucunda üç yavrumuzun sulara kapılarak boğulmaları üzerine patlak vermiştir. Batı mahallesindeki bütün evleri su basmış, bazıları çökmüştür,

evlerin çoğu oturulmayacak durumdadır ve boşaltılmışlardır. Bazı aileler, acil olarak Ecevit Temel Okulu'nun sınıflarına yerleştirilmiştir. Hepinizin bildiği gibi, 8. Bölge, şiddetli yağışlardan defalarca su altında kalmıştır. Gerek Federal yetkililer, gerekse Eyalet yetkilileri bu durumu bilmelerine ve defalarca yapılan başvurulara karşın hiçbir önlem almamış, drenaj kanallarının açılmasını savsaklamışlardır. Bölgemizin altyapısı, neredeyse elli yıl önceki ilkelliktedir. On yıl önceki felaketi hepimiz anımsarız. Büyük depremin ardından meydana gelen ve otuz iki kişinin boğulmasına yol açan sel felaketini... Bu felaketlere rağmen bölgemizde taş üstüne taş konmamıştır. Bölge halkının kendi çabalarıyla yaptığı girişimler bile yöneticilerce engellenmiş, baltalanmıştır. Politikacılar..."

"Bırak politikayı da konuya gel" diye bağırır salondan birisi.

Başkan bir an duraklar, sonra;

"Sözümü kesmezsen konumu bağlayacağım arkadaşım" der, "bugünkü felaketten kim sorumludur, soruyorum... Sokakta oynarken boğulan yavrularımızın boğulmasından kim sorumludur?"

"Katiller... katiller..." bağırışları.

Başkan, bir yudum su içtikten sonra devam eder:

"Bu olay üzerine galeyana gelen halk protestoda bulunmak üzere 8. Bölge meydanında toplanmıştır. Protestoda bulunmak halkın en doğal hakkıyken bazı yerel güvenlik görevlileri topluluğu silâh zoruyla dağıtmaya kalkışmış, bir görevli, herkesin gözü önünde Zamir Yerçeken adlı, hepimizin sevip saydığı yaşlı bir amcamızı vurarak öldürmüştür. Bundan sonra olaylar daha da büyümüş, çıkan karışıklıkta iki güvenlik görevlisi yaşamını yitirmiştir. Bundan sonra acil bir toplantı yapan mahalleli, zaten kuruluş hazırlıkları içinde bulunan 8. Bölge Komününü ilân ederek tüm yerel iktidar yetkilerini üzerine almıştır. Yerel belediye, yargı, güvenlik, finans yetkileri tümüyle 8. Bölge komününün eline geçmiş bulunmaktadır..."

"İşletmeler de işçi konseylerinin!" diye bağırır salondan birisi.

"Evet, bize gelen haberlere göre, birkaç saat içinde, bölgemizdeki işletme ve hizmet işyerlerinin birçoğunda işçi konseyleri yönetimi devralmışlardır. An be an bu yönde yeni haberler de gelmektedir. Dahası var... Bize internet aracılığıyla ulaşan yeni haberlere göre, Marmara Eyaleti'nin başka bölgelerinde de benzer gelişmeler olmaktadır. Burada bunların adını vermeyi şimdilik uygun görmüyorum... Öte yandan, Trakya-Rumeli Eyaletinde de bir komünal yönetim kurulduğu haberini bugün aldık. Avrupa Birleşik Devletleri'ne bağlı Balkan Federasyonu'ndaki birçok komün ve konsey girişimiyle zaten bağlarımız var..."

Salondan büyük bir alkış kopar. Salondan birisi sorar:

"Ankara'da yok mu bir şeyler?"

"Onu bilemeyeceğim... Ama şu var ki..."

O sırada, Berna, Başkan'ın kulağına eğilip bir şeyler söyler. Başkan, ondan yeni bilgiler almış olacak ki, şunları ekler:

"Evet, bazı yeni haberler var... Dersim-Zaza Eyaletinde, Konya Özerk Eyaletinde, Azerbeycan Özerk bölgesinde çeşitli komünal girişimler söz konusudur. Şimdi arkadaşımın verdiği bilgiye göre, bizimle aşağı yukarı aynı zamanda, Ankara'nın göbeğinde, Başkent Yüksek Akademisi'ndeki öğrenciler bir öğrenci komünü ilân etmiş ve üniversitelerle yüksek akademiler arasındaki derece farkını ortadan kaldırdıklarını duyurmuşlardır..."

Yeniden bir alkış dalgası sarar salonu. Birisi, gür bir sesle, "bu bölgede de üniversite, yüksek akademiye dönüştürülsün" diye bağırır.

Başkan, sol kolunu uzatıp eliyle salondakileri yatıştırmak ister gibi bir işaret yapar.

"Ona da sıra gelecek kardeşim. Ama bizim burada karar almamız bir şey ifade etmez. O görev bize değil, bizzat Kaypakkaya Üniversitesi öğrencilerine düşer... Olayların anlatımı kısaca böy-

le. Şimdi sizlerden gündem önerilerinizi almak istiyorum."

Eller kalkar. Başkan, birisine gelişigüzel söz verir.

"Birinci madde olarak diğer komünlerle acilen bağlantı kurulmasının görüşülmesini öneriyorum."

"Başka?... Evet, siz öndeki bayan..."

"Sanki Federal Yönetimle barış içinde bir arada yaşıyormuşuz gibi bir rahatlık içinde görünüyoruz. Bütün bu olanlara Federal Kabine'nin silâhlı güçlerle yanıt vermesi bana kaçınılmaz görünüyor. Öncelikle bu konuda alınacak önlemler konuşulmalıdır."

"Peki, kaydedildi. Ayrıca hemen belirteyim. İlk önlem olarak, Komün milisleri oluşturulmuştur. Evet, siz..."

"Geçen yıldan bu yana, Federal Hükümet'in borçları gerekçesiyle Trakya-Rumeli Eyaletinin bir bölümü Birleşmiş Milletlere bağlı silâhlı güçlerin haczi altındadır. Bu güçlerin şu anda Edirne'de konuşlanmış olması ve müdahale etmiyormuş gibi görünmesi bizi aldatmamalı. Her an gelebilirler..."

"Gelecekleri varsa görecekleri de var..." diye bağırır birisi balkondan. Aynı yerden cılız alkış sesleri.

Başkan, bir başkasına söz verir.

"Avrupa Birleşik Devletleri'nin tüm bu gelişmeler karşısındaki tavrı ne olacaktır? Kendisine katılma başvurusu yapmış bir ülkede meydana gelen komünal gelişmelere seyirci kalacak mıdır? Bu da önemli bir gündem maddesidir. Bazı arkadaşlar, Federal Cumhuriyet Silâhlı Kuvvetleri'nin herhangi bir iç harekât için Avrupa Birleşik Devletleri Parlamentosu'ndan onay almak zorunda olmasını olumlu görüyorlar ama ya onay verilirse veya Avrupa bizzat müdahale ederse ne olacak? Ben hiç iyimser değilim. Avrupa Birleşik Devletleri Adalet Komisyonu'nun bugünkü olaylarda güvenlik görevlilerinin öldürülmesinden suçlu olanların yargıya teslim edilmesini istediği yönünde alınan duyumlar pek hayra alâmet de-

ğil..."

"Bizim kendi yargımız var... Ve yargı kararını çoktan verdi..." diye bağırır salondan birisi. Alkışlar tüm salona yayılır. Alkışlar uzayınca Başkan avucuyla masaya yavaşça birkaç kez vurur gibi yapar.

"Tamam arkadaşlar... Bu da gündem önerisi olarak kaydedildi... Evet, siz..."

Gözlüklü, gri pardösüsü topuklarına kadar uzanan, koltuğunun altına kalın bir kitap sıkıştırmış, saçlarının ön kısmı döküldüğünden, geniş alnı bitmeyecekmiş gibi gerilere doğru uzanan otuz yaşlarında birisi ayağa kalkar.

"Sayın Başkan, zamanımız kısıtlı, sorunlarımız büyük. Bu gündem maddelerinin hepsi çok önemli. Ne var ki biz, kimin koyduğu bilinmeyen ya da çok iyi bilinen bu hizip yasağı olayı sağlıklı bir çözüme bağlanmadan şurdan şuraya adım atamayız. Burası bir tür halk meclisiyse, öncelikle bu yasal sorunun çözümü gerekir. Yoksa alınan kararların yasallığı tartışma konusu olur. Özgür Düşünce Birliği olarak biz..."

Salondan yükselen uğultu üzerine bir an durduktan sonra devam eder:

"... bu akşamki tek gündem maddesinin fraksiyon yasağı olmasını, diğer gündem maddeleri için bir diğer toplantının, en kısa zamanda, örneğin yarın akşam yapılmasını öneriyoruz."

"İtiraz ediyorum!" diye bağırır salonun arkalarından bir kadın.

Herkes başını çevirip o tarafa bakar. 35-40 yaşlarında gösteren, omuzlarına harmaniye gibi bir şal sarmış ve bir iskemlerin üstüne çıkmış olan kadın - arkasından iki kadın omuzlarıyla ona destek vermektedirler - dikkatlerin üzerine toplanmasını fırsat bilerek devam eder:

"Bir yandan fraksiyon yasağının halen geçerli olduğundan söz

çalışıyor ve bazı arkadaşlarımız bu yüzden salona alınmıyor, diğer yandan bazıları burada fraksiyonları adına rahatça konuşabiliyorlar..."

Geniş alınlı, uzun pardösülü adam telaşla araya girmeye çalışır:

"Fraksiyon değil, sivil toplum örgütü..."

"Sivil toplum örgütüymüş... Yukardakiler ve dışarda bekleyenler asker toplum örgütü mü yani?"

Salonda gülüşmeler olur. Kadın devam eder:

"Bakın, biz Mor Cadı Katılımcıları olarak kararınıza saygı gösterdik, fraksiyonla falan bir ilgimiz olmadığı halde, kendi içimizde örgüt olmayı bile reddeden bir anlayışa sahip olduğumuz halde, yanlış anlamalara yer vermemek için tek tek bireyler olarak geldik buraya. Fraksiyon yasağının kalkmasını biz de istiyoruz, çünkü bunu özgürlük düşmanı bir karar olarak görüyoruz. Ne var ki, karar ortadan kalkana kadar oluşumumuz dışarda bekleyecek. Oluşumumuzun katılımcıları kararı tümden protesto etmek amacıyla içeriye bile girmeme yolunu seçtiler. Saygıyla karşılıyorum. Dışarda bir dolu insan ve... Haberiniz var mı, içeri girmeleri yasaklanan medya mensupları var. Ayrıca bu kararı da iletişim özgürlüğüne indirilmiş bir darbe olarak görüyorum. İnsanların haber alma özgürlüğü..."

"Bu da bir gündem maddesi olmalı örneğin" diye bağırır, kadının hemen yanında duran, gözlerinin çevresine ağır bir makyaj yapmış, palyaço şapkası giymiş bir genç.

Salonun ön tarafındaki birkaç milis, palyaço şapkalı, makyajlı gence aşırı bir tepki gösterip;

"Tanganikalılar dışarı" diye bağırır. Fakat salondan bu tepkiyi onaylamayan bir uğultu yükselir. İskemlenin üzerindeki kadın, makyajlı gence desteğini göstermek için bir elini onun omuzuna koyar.

"Şimdi arkadaşlar" der Başkan, sakin olmaya çalışan bir ses tonuyla, "kimin fraksiyon, kimin sivil toplum örgütü ya da kitle örgütü olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Biz böyle bir ayrım yapacak zamanı bulabilmiş değiliz. Ne var ki, kendilerinin fraksiyon olduğunu bilenler karara saygı gösterip balkondaki yerlerini almışlardır. Eğer kimi kuruluşların fraksiyon mu, yoksa sivil toplum örgütü mü olduğu konusunda bir karışıklık varsa, bunu fraksiyonlar maddesinde tartışıp netliğe kavuşturabiliriz. Öte yandan, fraksiyonların kendi kimlikleriyle katılmalarına karar verilirse böyle bir tartışmaya zaten gerek kalmayacaktır. Ancak..."

Uzun pardösülü Özgür Düşünce Birliği üyesi, elini kaldırarak öne doğru bir adım atar:

"Sayın Başkan, lütfen, söz benimdi..."

Başkan, ona bakmadan devam eder:

"... Bu toplantıda salonda bulunanların herhangi bir örgüt ya da fraksiyon adı anmamalarını ve 'biz' diye konuşmamalarını diliyorum. Sırf bu toplantıya özgü olduğunu düşünsek bile, buraya herkes en azından formel anlamda birey olarak katılmaktadır."

"Gündemi sapta Başkan!" diye gürler davudî sesli birisi, "yoksa burada sabahı edecez. İşimiz gücümüz var. Sabah erken kalkacaz..."

Salonda herkes yanındakiyle konuşmaya başlar. Başkanın yanındaki şişman kadın, gözlerini devirerek bir sigara yakar. Başkan, sigara dumanını uzaklaştırmaya çalışan bir hareket yapar, ama kadına bir şey söylemez. Eğilip, diğer kurul üyeleriyle fısıldaşır. Şişman kadın bu fısıldaşmalara katılmayıp, havalara bakarak sigarasını tüttürmeyi sürdürür.

Sonunda, "Arkadaşlar" diye salona seslenir Başkan, "kurulumuz demin bir arkadaşın yaptığı öneriyi benimsemiş bulunuyor. Öncelikle tek gündem maddesi olarak fraksiyon sorununun görüşülmesini benimsiyoruz. Kurulumuz, Komün'ün acil işlerini yü-

rutmek üzere bizim yerimizi alacak yeni komitenin seçimi maddesi de dahil, önerilen gündem maddelerini saptadı. Ancak, şu ana kadar önerilen veya sonradan önerilecek diğer gündem maddeleri fraksiyon maddesinin sonuca bağlanmasından sonra ele alınacaktır. Önce bunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler..."

Neredeyse bütün eller havaya kalkar.

"Kabul etmeyenler..."

Tek tük birkaç el.

"Kabul edilmiştir. Ancak bu maddenin görüşülmesinin epeyce zaman alacağını düşünerek, tek gündemli toplantıyı yarın akşama alıyoruz. Aynı saatte ve aynı yerde..."

"Yani kaçta?"

"Ayrıca duyurulacaktır. Saat akşam sekizde..."

Salonda gürültülü bir karışıklık meydana gelir. Çoğunluk ayağa kalkmış, salondan çıkmaya hazırlanmaktadır.

"Bir dakika arkadaşlar, bitmedi" diye bağırır Başkan, "onaylanması gereken bir sorun daha var. Oylarınızı istiyorum... Olaylar bugün çok aniden gelişti. Birçok önemli uygulama sadece bizim kararlarımızla yürürlüğe kondu. Bölgenin güvenliği açısından ilk önlem olarak bir komün milisi kurulmuş bulunuyor. Bunu onayınıza sunuyorum."

Yeniden eller kalkar.

Balkondan bir kadın;

"Her türlü silâhlı oluşuma karşıyız..." diye bağırır, ama sesi salonun uğultusu içinde duyulmaz bile.

Kurul üyeleri de ayağa kalkarlar. Berna, kayıt-basarın bastığı tutanakları dosyalamakla meşguldür. Başkan, kurul masasının olduğu yere çıkmış deminki harmanili kadına bir şeyler açıklamaya çalışmaktadır.

Öğretmen, salonun dışına akan kalabalığın içinde sürüklenir-

ken saatine bakar. O sırada, kurul üyesi şişman kadının sigarayla kalınlaşmış erkeksi sesi duyulur:

"Herkese duyuruyorum... Yarın Nizam Ağa Camii'ndeki öğle namazından sonra cenazeler kaldırılacaktır... Duyuldu mu, cenazeler..."

***

Öbek öbek yakılan ateş ve meşaleler 8. Bölge meydanını aydınlatmıştır. Ateş öbeklerinden birinin çevresinde, çoğunlukla balkondaki pejmürde giyimli gençler vardır. Saksafonun yerini darbuka almıştır. Yere bağdaş kurmuş, üstünde sadece kolsuz bir yelek olan, saçları örgülü bir genç, darbukayla hareketli parçalar çalmakta, diğerleri de tempoya uyarak ateşin çevresinde dans etmektedirler. Bu hareketlilik, ateşin çevresinde epey bir kalabalık toplamıştır. Derken darbukanın temposu değişir, dans edenler kenara çekilirken, ateşin çevresindeki boşlukta, parmaklarına kastanyetler takmış, uzun çingene eteği giymiş, esmer saçları beline gelen, gece gibi şuh bir kız belirir. "Karmen, Karmen" diye bağıran gençler elleriyle tempo tutarlar. Kız, darbukanın gittikçe artan temposuna uyup, ayakkabılarının ökçelerini asfalta sertçe vurarak İspanyol dansı yapmaya başlar. Ona, siyah, dar pantolonlu bir genç katılır. Şimdi Karmen, uzun eteklerini hafifçe kaldırmış, kara gözlerini partnerinin gözlerine dikmiş, sırtını yarı yarıya ona dayamış, ağır ağır çevresinde dönmekte, yırtık bluzundan görünen çıplak, terli omuzları alevlerin ışığında parlamaktadır. Arada bir darbuka da durur, gözlerini vahşi, dişi bir kaplan gibi partnerine dikmiş kızın topuk vuruşlarından başka ses duyulmaz.

Dans bitince, Karmen ve partneri, gençlerin, "Çingene özerk bölgesi isteriz" bağırışları arasında, nefes nefese kalabalığın arasına karışırlar. Bir genç, ezik büzük, siyah bir şapkanın içine koydu-

ğu küçük bir elektronik aletle seyircilerin arasında dolaşır. Dansı seyredenlerden bazıları şapkanın içindeki alete kredi kartlarını sokup bağışta bulunurlar. Bazıları, kırmızı, sarı renklerde markalar atarlar şapkaya. Şimdi gençler, darbukanın eşliğinde, Afrika şarkılarını andıran, dili anlaşılmayan bir şarkı söylemektedirler. Yakalarında mor kurdeleler takılı iki kadın ateşin üstünden atlayarak sinsin dansı yapmaktadır. Vahşi çığlıkların eşlik ettiği sinsin dansına en çok çocuklar rağbet etmiştir.

Bir televizyon kanalının kamerası dolaşmaktadır meydanda. Kadın sunucunun çevresinde, kameraya el sallayan çocuklar toplanmıştır.

"Sayın seyirciler, şu anda bölge halkı, gündüz meydana gelen olayların acısını çıkarırcasına eğleniyor. Gördüğünüz gibi, meydanın her yanında ateşler yakılmış. Müzik ve dans her yana egemen..."

Kadın sunucu mikrofonu, yanındaki bir genç kıza uzatır.

"Gündüz meydana gelen olayları bize anlatabilir misiniz?"

"Anlatacak çok fazla bir şey yok. Güvenlik güçlerinin bir provokasyonu söz konusu. Halkın tepkisi haklıdır..."

"Evet ama, şiddet olayları olmuş. Bu konuda ne diyeceksiniz?"

"Sadece bölge halkının kendini savunmasından söz edilebilir. Önce güvenlikçiler ateş açtılar halka. Olaylar yanlış yansıtılıyor. Yani... şey... bölge halkı gördüğünüz gibi barışçıdır..."

Orta yaşlı bir adam kalabalığın içinden sıyrılıp mikrofonu alır.

"Bakın... ben bu bölgede yirmi yıldır yaşarım. Buranın insanları hiçbir zaman şiddete başvurmamışlardır. Medya, olayları taraflı ve yanlış yansıtıyor..."

Kamera ve sunucu, başka topluluklara doğru ilerler.

Meydanın ana caddeye açılan köşesindeki bir diğer ateşin çevresinde oldukça kalabalık bir grup vardır. Ateşin biraz berisinde, biri gençten, diğeri oldukça yaşlı iki adam iskemlelere oturmuş, birbirlerine eşlik ederek saz çalıp türkü söylemektedirler. Bu toplulukta Maoist Enternasyonal ve Komünist-Sol Birlik taraftarlarının çoğunlukta olduğu tahmin edilebilir. Çalınan türkülerin eşliğinde halay çekenler, çoğunlukla mahalleli gençlerdir. Kızların çoğu blucinlidir, bazıları başlarına yemeni bağlamıştır. Şimdi tek başına çalan yaşlı adam, her dörtlüğün sonunda, "hesabı sorulacak" diye saza vurdukça topluluk coşmakta, hep birlikte "sorulacak" diye bağırmaktadır. O ara, kalabalığın içinden biri, "yasağı koyandan hesap sorulacak" diye bağırınca bir alkıştır kopar, topluluk daha da coşar. Kızlı erkekli halay çekenler ateşin çevresinde tam bir çember oluştururlar. Öğretmen de seyredenlerin arasındadır. Yanlış mı görmekteyim? Berna da halay çekenlerin içinde. Maoist Enternasyonal'e karşı o kadar keskin eleştiri yönelten birisinin böyle bir toplulukta bulunması oldukça tuhaf. Ama o gerçekten. Kalçasına da bir yemeni bağlamış üstelik. Öğretmen, halay çekenlere biraz daha yaklaşıp dikkatle Berna'ya bakar. Bir ara göz göze gelirler. Öğretmen, eliyle Berna'ya "ne bu hal" gibisinden bir işaret yapar. Berna güler. Öğretmenin hizasına gelince halaydan yarı yarıya çıkarak onun kulağına bir şeyler söyler. Öğretmen gülerek başını sallar. Sonra saatine bakar.

Meydanın diğer caddeye açılan köşesindeki gazete ve tütün bayiinin yakınlarında, nispeten sönük bir ateşin çevresinde, çoğunluğunu silâhlı milislerin oluşturduğu yaklaşık yirmi kişilik bir topluluk oluşmuştur. Burada müzik yoktur. Ara sıra yükselen kahkaha ve bağırtılardan milislerin hayli neşeli bir sohbete daldıkları anlaşılmaktadır. Derken, grubun içinden bir genç, oradan geçmekte olan yaşlıca bir adama seslenir:

"Gelsene Diyojen, sen ne diyorsun bu işlere?"

Diyojen, ayak parmaklarının üzerinde kaçmaya çalışırken yakalanmış bir hırsız gibi yerinde kalakalır. Kırçıl sakalları neredeyse bir karış uzunluğundadır, üstündeki, bir zamanlar bej rengi olduğu tahmin edilebilecek, şimdi ise kirden ve yağdan, parıldıyan bir siyahlığa dönüşmüş pardösüsünün belini kalınca bir iple bağlamıştır, uzamış ve aklaşmış yarı dökük saçları kirden birbirine yapışmıştır, kemerli burnu fazlasıyla dikkat çekmektedir. Yaşını tahmin etmek zordur. Elli ile yetmiş arası herhangi bir yaşta olabilir. Bir süre, dudaklarında acı bir gülümsemeyle yere bakıp düşünür gibi yapar. Sonra,

"Ne diyim" der, "vatana, millete hayırlı olsun."

Genç, ısrarlıdır:

"Seçim nutku mu atıyorsun Diyojen? Bizi atlatamazsın. Gel bakalım şöyle."

Bileğinden tutup topluluğun içine çeker Diyojen'i.

"Biraz laflayalım. Geyiğimiz bol olsun. Hem ısınırsın da."

Diyojen direnmez. Hatta canlanmış, neşelenmiş gibidir.

"Sigara var mı Sefo abem, sigara?" diye sorar.

Sefo bir sigara uzatır. Diyojen ceplerinde ateş arar gibi yapınca bir başkası çakmakla sigarasını yakar.

"Ne sormuştun Sefo abem?" diye sorar Diyojen, sigarasından derin bir nefes çektikten sonra.

"Ne diyorsun bu işlere? Komün kuruldu ya... Artık halk kaderini eline aldı. Toplantıda yok muydun?"

"Halk kaderini eline alamaz abem" der Diyojen. Dişsiz ağzında derin bir karanlık belirip yok olur.

"Niyeymiş o?"

"Çünkü halk kadersizdir, bahtsızdır. Olmayan bir şeyi eline alamazsın..."

"Yine Diyojen gibi konuştun" der, elini belindeki makineli tabancasına dayamış kısa boylu bir genç. Sivri burnu, delici gözleriyle bir dövüş horozunu andırmaktadır.

Diyojen esrarlı bir havada güler. Derin çizgiler oluşur yüzünde.

"Ben zaten Diyojen'im ya... Öyle demiyor musunuz?"

"Peki ne olmalı?" diye sorar gençlerden biri.

Diyojen bir süre düşünür. Herkesin dikkatinin üzerinde toplanmış olmasından memnun gibidir.

"Şimdi buradasınız, topluluksunuz. Ama yarın... Atomlar dağılacak. İnsanları bir arada tutmak mümkün değildir. Yani sosyalistlik imkânsız efendim. Geçmişte denendi."

"Niye be Diyojen, yarın da buradayız, öbür gün de. Örgütlü halkı kimse yenemez..."

"Boş konuşuyorsun evladım. Ezberden yani. Hep bir arada olsanız ne olacak ki? Diyelim ki dağılmadınız. Siz de bir tür milliyetçi olur çıkarsınız. Her topluluk milliyetçiliktir."

Sefo hiddetlenmiş gibi yapar:

"Senden hiç beklemezdim be Diyojen. Onca yılın sosyalistinden bunları duyacağımı hiç ummazdım. Ne zaman döndün sosyalistlikten, ha?"

"Sefo abem, açtırma kutuyu, söyletme kötüyü diye bir söz vardı eskiden. Sosyalistliğin iki türü yaşandı bundan yüz yıl önce. Sonuç hazin."

"Neymiş?"

"Ne olacak... Almanya'da ve Rusya'da yaşandı işte. Başka yerlerde de yaşandı da, bu ikisi yeter. Bence, ikisi de aynı kapıya çıktı. Sosyalizm milliyetçiliği doğurdu. Kapitalistler akıllı. Toplum bunalıma girdi mi, geri çekiliyorlar. Yönetimi sosyalist milliyetçilere veriyorlar. Kriz bitince yeniden kendileri alıyorlar. Bankada iş bankada..."

"Hah işte!" diye el çırpar Sefo, "bizim eski Diyojen'imiz yeniden aldı ipleri ele. Ha şöyle be Diyojen. Söyle bakalım ne yapmalı? Bankalara el mi koyalım?"

"Banka kalkmadan hiçbir şey olmaz efendim. El koymayacaksın, sonra sen de bir banka olursun. Dağıtacaksın. Bankanın elindeki serveti yoksullara dağıtacaksın. Bu iş de böylece son bulacak..."

Dövüş horozu girer söze:

"Peki nasıl olacak o? Banka kalkarsa alışveriş nasıl yapılacak? Ücretler nasıl ödenecek? O zaman kimse çalışmaz be..."

"Çalışmasıııın... Derdim mi... Zaten ben de kimse çalışmasın istiyorum. Banka kalkınca ücret de kalkacak, ödeme de, hatta bugün çalışma dediğimiz şey de. Yani geçim için çalışmak yok... Anladın mı akılsız oğlum?"

Dövüş horozunun gözleri iyice delici bir hal alır.

"Ser bırak laf ebeliğini de şuna cevap ver. Şimdi şurdaki Reşit abinin cafesine gittik hep birlikte. Birer çay ısmarladık. Sonra da hesabı ödemeden çıkıp gittik. Banka yok ya... Peki bu adam ertesi günü çay malzemesini nasıl alacak, cafenin kirasını nasıl ödeyecek?"

"Akılsız oğlum, sana banka kalkacak demedik mi?"

"Eeee?"

"O zaman Reşit'in kira ödemesine de gerek kalmayacak. Malzemeyi de gidip ödeme mödeme yapmadan yerinden alacak."

"Peki kira vermeyecek, anladık. Ama niye dükkân sahibi ona ödemesiz malzeme versin?"

"O dükkân sahibi gelip Reşit'in kahvesinde ödemesiz çay içmeyecek mi? Toptancıdan malzemeyi ödemesiz almayacak mı?"

Milis bir kız atılır ilerden:

"Peki Diyojen, kâr etmedikten, varsıllaşmadıktan sonra Reşit

abi niye bütün gün kahvecilik yapsın?"

Diyojen kafasını sağa sola sallayıp güler:

"Şimdi kâr edip zenginleşiyor mu sanki? Adamın borçtan harçtan canı çıkmış be aptal kızım. Bugün kahveyi devredebileceği birini bulsa kaçıp gidecek."

"O zaman niye yapıyor bu işi?" diye sorar Sefo.

"Ekmek davası be Sefo abem. Ne yapsın? Çarkı döndürmek zorunda. Çarkıfelek bu, bırakır mı adamın yakasını. İşte çalışmak çalışmak dediğiniz de bu... Tüketir insanı."

"Banka kalkınca ne değişecek ki yaşamında?"

"Şu değişecek... Bir kere o işi yapmak zorunda olmayacak. İsterse, keyif için yapacak. Zamanı da kendisi belirleyecek. Ben burada iki gün bakarım kahveye arkadaş derse, onun bileceği iş. Geçim denen belâ kalkacak ortadan anlayacağın."

"Oh, ne kıyak iş be..."

Orta boylu bir adam karışır lafa:

"Peki, pis işleri, kimsenin yapmak istemediği işleri kim yapacak o zaman?"

Diyojen, şöyle alttan alta bakar adama:

"Valla, en pis iş yöneticiliktir. O da olmayacak zaten..."

"Yöneticilik mi? Ben onu demiyorum..."

"Hemşerim, benim şu halime bakma sen. Yıllar önce onu da yaptım. Yöneticilikten pis iş yoktur."

"Onu bırak sen... Lağım işçiliğini kim yapacak?"

"Bak bu olmadı işte hemşeri kardeşim. Lağım işçiliğinin neresi pis? Ben yaparım be kimse yapmıyorsa..."

Topluluktan bir kahkaha yükselir.

"Örneğin" der Sefo, "gece saat üçte kalkıp kim gelir ekmek fabrikasında hamur yoğurmaya?"

"Bak bu önemli" der Diyojen enikonu alaylı bir ses tonuyla, "şimdi bak, Sefo abem, kumbarayı çalıştıralım... Siz burda nöbet möbet tutarken ücret alıyonuz mu, yoooo... Demek insanlar bugün bile ücretsiz, gönüllü bir şeyler yapıyorlar. İşte bu yaygınlaşacak. Her meslek grubunun bir örgütü olmayacak mı? Farzedelim ki, bir fırıncılar birliği var. Ekmek işini o üstlenmiş. Kendi üyelerine diyecek ki, ulan hadi davranın, milletin ekmeğini yetiştirmemiz lazım. Herbiriniz haftada iki gün çalışsanız bu iş oldu bile. Geri kalan günler ne yaparsanız yapın..."

"Diyelim ki, bazıları buna uydu. Ama içlerinden biri de dedi ki, yok arkadaş, haftada iki gece de olsa ben karımın sıcak koynundan kalkıp çalışmaya gidemem. O zaman ne olacak?"

"Hiçbir şey olmayacak. O deyyus gitmemiş olacak. Fırıncılar birliği de ona diyecek ki, ulan parazit, senden bir şey istedik, onu da yapmadın. Tüüüüü yazıklar olsun sana" -bunu söylerken çevresine tükürükler saçar Diyojen, sonra pardösüsünün cebinden çıkardığı yarım bir izmariti biten sigarasının ateşiyle yakar- "siktir git... aramızda yerin yok."

"Umurunda mıydı sanki? Tek ceza bu mu? Geçim derdi de yok nasılsa... Gece yarısı kalkmaktansa seve seve katlanırım buna..." der dövüş horozu.

Diyojen, dövüş horozunun gözlerine dik dik bakar.

"Git yat bakalım, mutlu olacak mısın? Toplum, arkadaşların seni kınamayacak mı?"

"Kınasınlaaaar... Ne olmuş?"

"Eh oğlum, sende surat köseleyse ben ne yapiyim. Peki neden burada nöbet tutuyorsun gitsene evine..."

"O başka..."

"Ne demek başka... Aynısı işte. Üstelik bu yaptığın işin sonunda risk de var."

"Ne riski?"

"Oğlum, silâh elde dolaşıyorsun. Eh, söylendiğine göre silâh taşıma yasağı yokmuş artık. Ama devlete karşı taşıdın mı bu silâhı ne olacak yarın öbür gün..."

Sefo huysuzlanır:

"Bırak şimdi bunu be Diyojen. Konuyu saptırdın."

"Arkadaş sordu da onun için..." diye açıklar Diyojen. Tükürüğüyle ıslanmış izmariti dudaklarında yukarı aşağı oynayıp durmaktadır konuştukça.

"Doğru söylüyor" diye lafa girer deminki orta yaşlı adam, "her taraf ajan kaynıyor. Uydularla fotoğraf çekiyorlarmış."

Sefo adama dönüp sert sert bakar.

"Panik yapmasana sen hemşerim" der, "bu tür söylentileri düşman yayıyor halkın arasında zaten yeterince."

"Ben panik yapmıyorum" der orta yaşlı adam, "duyduklarımı söylüyorum. Uyanık olmak gerekir."

Tartışmanın başka bir mecraya kaydığını ve üzerindeki ilginin dağıldığını gören Diyojen yavaş yavaş geri çekilir.

"Öyle mi, uyanık mı olmak gerekiyormuş?" der Sefo adama, "peki o zaman, sen bize kimliğini göster bakalım şimdi."

Adam bunu şaka olarak algılamış olmalıdır ki, güler.

"Gülme" diye üsteler Sefo, "kimliğini göster bize. Seni daha önce buralarda görmemiştim. Nerede oturuyorsun?"

Adamın gülmesi donup kalır dudaklarında.

"Ben buralı değilim, doğru" der, "karşı taraftanım, böyle bir hareket başladığını duydum, doğrudan göreyim diye geldim, kötü mü ettim yani..."

"Yo, kötü etmedin de, kimliğine yine de bakmamız gerekiyor."

Adamın yüzü kireç gibi olmuştur.

"Böyle bir şeyi hiç tahmin etmemiştim, şu İstanbul'da yıllardır kimliksiz dolaşırım. Kimse sormadı, özgürlüğü ilân ettiğini söyleyenler soruyor..."

"Yani, uzun lafın kısası, kimliğin yok, öyle mi?" diye sorar Sefo.

Adam diklenir.

"Yok, ne olacak?"

Sefo adamın kolundan tutar:

"Bizimle istasyona kadar gel de biraz konuşalım seninle."

Sönmekte olan ateşin çevresindekilere göz gezdiriyorum. Diyojen çoktan karanlıklara karışıp yok olmuş bile.

Alan yavaş yavaş tenhalaşıyor. Sönmeye yüz tutan ateşlerin kıvılcımları yükseliyor gecenin karanlığına. Ben de meydandan ayrılıp karanlık yollardan ilerliyorum. Dar bir sokağa sapıyorum. İki katlı bir evin merdivenlerini çıkıyorum. Kapının önü ayakkabı dolu. Giriyorum. İçerde kadınlı erkekli yaklaşık yirmi kişi var. Bazıları, sedirlerin yastıklarını alıp yerlere oturmuş. Köşedeki, kimsenin seyretmediği televizyonda eski bir Türk filmi oynuyor. Ev sahibesi kadın ve on iki, on üç yaşlarındaki kızı konuklara çay yetiştirmekle meşgul. Ev sahibi olduğu anlaşılan kara, gür kaşlı, kırk, kırk beş yaşlarındaki adam, kapının hemen yanında, köşedeki masanın arkasındaki sandalyede oturmuş, kendiliğinden oluşmuş üç dört kişilik sohbetlere laf yetiştiriyor davudî sesiyle. Kurul başkanı da orada. Bir bacağını altına alarak sedire yan gelmiş, bazen düşünceli önüne bakıyor, bazen televizyona şöyle bir göz atıyor.

"O bayan kimdi Ulaş?" diye sorar davudî sesli ev sahibi, kurul başkanına, sanki onu dalgınlığından çekip çıkarmak istermiş gibi.

"Hangi bayan, Ali Usta?" diye soruyla karşılar onu Ulaş.

"Hani canım, iskemleye çıkıp konuştu ya sonlara doğru. Hani o entele cevap verdi."

"Ha, o mu? Kaypakkaya Üniversitesi'nde kimya okutur. Bizim Cevahir'in öğretmeni..."

"Yaman bir bayan be" der Ali Usta'nın karısı, Ulaş'a çay doldururken.

"Feminist gruptandır o" der Ulaş, "bize az çektirmediler geçen yıl, komün kurma çalışmaları sırasında... İyi konuşmacıdır ha..."

O sırada kapı açılır, içeriye on sekiz, on dokuz yaşlarında, sanki orada bulunanlara dargınmış gibi yerlere bakınan, asık yüzlü bir genç girer.

"Aha... bizim Cevahir de geldi" der Ulaş, "anlatsana oğlum, sizin kimyacıdan konuşuyorduk. Hani şu geçen yıl seni çaktıran kimyacı bayandan. Adı neydi?"

"Zerrin Hanım" der Cevahir, aynı dargın halini sürdürüp. Sonra, açıklamasını yeterli bulmamış olacak ki;

"Mor Cadılardan" diye ekler.

"Niye cadı diyorlar ki kendilerine?" diye sorar yerde oturan, koyu renk gözlüklü, gençten birisi, "cadı iyi bir şey değil ki..."

Cevahir, açılan konuda bilgi sahibi olmaktan memnun bir ifadeyle gözlerini yerden kaldırır:

"Tarihte, toplumdan dışlanan kadınlara cadı dendiğinden onlar da bu adı benimsiyor. Bir keresinde bize, cadıların, geçmişin doktor ve bilginleri olduklarını anlatmıştı. Kilisenin yetkesini sarstıkları için yakılmışlar..."

"Vay be!" diye ünler Ali Usta, "üniversitede neler öğretiyorlar. Doğru mu bu?"

"Doğru tabii..."

Ulaş gülerek lafa karışır:

"Hocanın her söylediği doğru mu bakalım? Araştırdınız mı?"

Cevahir huzursuzca bakar babasına:

"Araştırdık elbette. Hem niye yalan söylesin ki?"

"Yalan söylemez de, yanlış söyler, oğlum."

"Bizim de kendi bilincimiz var, di mi..."

"Görüyor musun Ali Usta, bilinçleri varmış" diye alay eder Ulaş.

"Evet var" diye diklenir Cevahir babasına, "en azından fraksiyon yasağının yanlışlığını görecek kadar..."

"Haydiiii..." diye seslenir Ali Usta'nın karısı çay bardaklarını toplarken, "başlamayın yine allahaşkına! Bu akşam zaten fraksiyonla şuramıza kadar dolduk..."

Cevahir, bu uyarıya kulak asmadan sürdürür:

"Fraksiyon yasağı koyanları utandıracağız. Yarın görün neler oluyor..."

"Ne var yarın?" diye sorar Ali Usta.

"Ne olacak, gürültü patırtı!" diye alaylı tavrını sürdürür Ulaş.

"Gürültü patırtı değil, eylem var, baba... Yarın üniversite komünü ilân edilecek. Bütün yetki öğrenci komününün eline geçecek. Yani üniversite, adına layık olacak."

O sırada mutfak tarafından içeriye, beli iyice bükülmüş yaşlı bir adam girer. Ulaş yerinden kalkıp yaşlı adamın kolundan tutar.

"Gel baba, şöyle otur. Nasıl, çarpıntın geçti mi biraz?"

İhtiyar adam, halsiz görüntüsünden beklenmeyen gür bir sesle;

"Sen bizi ne sandın oğul!" diye haykırır, "biz eski toprağız. Acı patlıcanı kırağı çalmaz."

Ali Usta gülerek;

"Aslanım 68 kuşağı be" der, "demir gibi maşallah. Amcacım, otur şöyle hele, daha 15-16 Haziran ayaklanmasını dinleyeceğiz senden..."

Ulaş'ın babası yerine otururken;

"Ali, bırak allahaşkına" der, "hep bunu söyler durursun. Ben o zaman daha küçüktüm. Anımsadıklarım da kısıtlı. Elif ablam sağ olacaktı ki, onu dinleyecektiniz."

Ulaş, babasının dizinin dibine, yere oturur. Başını yukarı, ihtiyar adama doğru çevirip:

"Bak baba" der, "torunun yarın okulda boykot yapacakmış..."

İhtiyar, aklaşmış kaşlarının altından torununa dik dik bakar:

"Yapın yapın, ama dersleri de ihmal etmeyin. Sonra çok pişman olursunuz evlat. Her şey olacağına varır..."

"Boykot değil, dede" der Cevahir, dedesinin duyması için sesini iyice yükselterek, "komün kuracaz komün!"

"Okulda komünizm kurulmaz oğlum. Adamlar koca Sovyetler'de, Çin'de kurmaya çalıştılar da beceremediler..."

Gülüşmeler.

Yeniden çay dağıtılır. İhtiyar adam, kendisine verilen çayı geri çevirir.

"Sen şunu al kızım" der Ali Usta'nın kızına, "çarpıntım tam geçmedi. Bana çok açık bir paşa çayı koyuver..."

Ali Usta, kızının durakladığını görünce açıklar:

"Necla, açık koyacaksın, kızım..."

Aniden bir görtelin müziği çalar. Birkaç kişi görteline davranır. Cevahir, mont ceketinin göğüs cebinden görtelini çıkarıp arayan numaraya bakar. Hafifçe kızararak düğmeye basar. Görüntüyü açmamıştır. Kısık, gizemli bir sesle;

"Ben seni sonra ararım, tamam mı?" dedikten sonra kapatır.

Orta yaşlarda bir kadın Cevahir'e seslenir:

"Cevahir, anlatsana... Ne demişti kız arkadaşın geçen gün sana?"

Cevahir huysuzlanır:

"Bırak anne şimdi ya..."

Kadın ısrar eder:

"Anlatsana oğlum, çok ilginçti, yabancı mı var burada..."

Cevahir yere diker gözlerini yeniden. Annesi sürdürür.

"Bizim oğlanın bir kız arkadaşı var. Ne demiş biliyor musunuz Cevahir'e? Sen niye o okulda okuyorsun, Federal okullarda iş yok, bizim akademiye gelsene demiş..."

Ulaş girer lafa:

"Nerde o kadar para bizde. Hem sınavı kazanması gerek. Öyle değil mi Cevahir? Yüksek Kurul'un onayı da cabası."

Cevahir'in annesi devam eder:

"Sonra demiş ki, niye 8. Bölge'de oturuyorsun. Orası fakir semti demiş..."

"Vay vay vay..." diye araya girer Ali Usta, "kendisi nerede oturuyormuş?"

Annesinin yerine Cevahir yanıtlar:

"11. Bölge'de..."

"Şu işe bak be!" der Ulaş, "on yıl öncesine kadar 11. Bölge de bir işçi semtiydi..."

"Eee tabii" der Ali Usta, "özel siteler yapıldı ya oralara. Şimdi orada bir kat almaya kalksan, nereden baksan beş yüz bin yuro..."

Sonra Cevahir'e döner Ali Usta:

"Ne iş yapar bu kızın anası babası?"

"Babası Federal orduda albay" diye yanıtlar Cevahir.

"Şimdi anlaşıldı" der Ulaş oğluna yan yan bakıp, "neden subay akademisine girecem diye tutturduğun..."

"Yaaaaa baba be..."

Ulaş birden ciddileşir:

"Yakışır mı oğlum bir devrimciye orduya girmek ha?"

"Sen askerlik yapmadın mı?" diye karşılar onu Cevahir.

"Bizim zamanımızda askerlik zorunluydu sıpa! Sıkıysa gitme... Şimdi öyle mi ya? Kariyer olarak adam öldürmeyi seçenler gidiyor askere. Sırayla değil, parayla... Ha ha ha..."

"Canım bırakssana çocuğu!" diye araya girer Cevahir'in annesi, "ne kariyer isterse onu seçer. Devrimcilik falan geçmez burada. Yaşam kavgası bu. Sen niye elektrikli sandalye üreten bir fabrikada çalışıyorsun o zaman?"

"Aynı şey değil. Hem onlar dışarı ihraç ediliyor. Bu coğrafyada elektrikli sandalyeyle tek kişi idam edilmedi bugüne dek..."

"İdam cezası yasalara yeniden kondu ama. Üstelik o uğursuz şeyler ha burada kullanılmış, ha başka yerde, ne fark eder?"

Aşağı sarkmış göz kapaklarının altından karısına öfkeyle bakar Ulaş:

"Bilmediğin de yok maşallah... Avrupa Birleşik Devletleri'ne katıldıklarında ne olacak?... Zorunlu kaldıracaklar..."

O sırada kapı açılır. İçeriye üç kişi girer ağır adımlarla. Biri, oldukça iri yarı. Diğeri, onun yarısı kadar, ufak tefek bir adam. Üçüncüsü, çizmelerinin içine gömülmüş, saçları süpürge gibi bir kadın. İri yarı olanı, üçünün adına konuşuyormuş gibi bir havada seslenir odada bulunanlara.

"Bizi attılar toplantıdan. İşçi Konseyi toplantısı vardı da. Kim aldı bu fraksiyon yasağı kararını? Biz sendikacılar da fraksiyon sayılırmışız... İşe bak be..."

***

Öğretmen meydandan ayrılmış, tenha yollardan evine yollanmıştır. Yol boyunca, evlerin bodrum katlarından su boşaltan in-

sanlara rastlar. Gece göğü kızıllaşmıştır. Bir taksi çevirir sonunda.

Taksiden iniyoruz. Ağır ağır yürüyoruz bir sokağın köşesindeki dört katlı bir apartmana doğru. Kapıyı itip içeriye gireceği sırada birisinin seslendiğini duymuş gibi duralıyor. Sağına soluna bakınıyor. İlerden bir arabanın kapısı kapanıyor. Bir kadın silueti, uzun pardösüsünün eteklerini savurarak yaklaşıyor.

"Aaaa Pelin... Ne işin var gecenin bu saatinde burada?"

"Ne o? Konuk kabul etmiyor musun bu saatte yoksa?"

"Yok canım, ne demek..." der, Pelin'in içeri girmesi için kapıyı açarken, "birden şaşırdım da seni görünce... Bir şey mi oldu?"

"Hem oldu, hem olmadı... Sana gelmek için illâ bir şey mi olması gerekiyor?"

Apartmanın otomatını yakıp aydınlıkta Pelin'i dikkatle süzer. Pelin'in boynunda siyah, ipek bir fular vardır. Sivri burunlu, yüksek, ince topuklu ayakkabılar giymiştir. Üzerine süsler işlenmiş, siyah, şeffaf çorapların sardığı düzgün bacakları daha ilk bakışta dikkat çekmektedir. Koyu bordo eteğinden ve aynı renk cepkenli yeleğinden küçük, yaldızlı parıltılar yayılmaktadır. Dudaklarına koyu kırmızı bir ruj sürmüştür. Ama yakışmıştır bu ona. Yanağında da yapma bir ben vardır.

Öğretmenin ikinci kattaki dairesine çıkarlar merdivenlerden. Pelin içeri girer girmez pardösüsünü savurup;

"Lavaboya gidebilir miyim?" diye sorar, "bir saattir seni bekliyorum. Çok çişim geldi."

"Arasaydın ya beni görtelden..."

"Çok ani oldu her şey... Hem görtelim yanımda değil..."

Öğretmen, banyoyu gösterir Pelin'e. Pelin girer. Öğretmen, banyonun kapısına yanaşıp;

"Dolapta temiz havlu var..." diye seslenir.

"Çok temizmişin" der kapının arkasından Pelin, "bir kadın eli

değmiş buralara belli ki..."

Öğretmen, sifonun sesini duyunca kapıdan uzaklaşır. Oturma odasına geçip, kanepenin üzerine gelişigüzel atılmış eşofmanlarını, röpteşambrını toplar. Kütüphanenin altındaki dolabı açıp oraya tıkıştırır hepsini. Kanepeye oturup saatine bakar.

Pelin gelince ona;

"Adresimi nasıl buldun?" diye sorar. Sesinde bir kaygı vardır sanki. Pelin fark etti mi bunu? Öğretmen de benim gibi düşünmüş olacak ki düzeltmeye çalışır:

"Yanlış anlama, geldiğine çok sevindim, özlemiştim de seni. Ama adresimi sana verdiğimi unutmuşum herhalde..."

"Aaaa, şuna bak... Ne o beyimiz gizli kapaklı işler mi çeviriyor yoksa? Geçen yıl sen verdiydin ya, hani o barda karşılaştığımızda..."

"Ha evet, görteli verdiğimi anımsıyorum da... Sonra bir kez aradın, hayırsız..."

"Tabii, şimdi ben de daha net hatırladım. Adresini o aradığımda almıştım. Hani o çocuğa ders verecektin ya..."

"Evet... Ama gelmedi çocuk... Ne oldu?"

"Sorma ya... Alelâcele buralardan uzaklaşması gerekti oğlanın... Bir uyuşturucu dalgası yüzünden. Benim de başım o kadar sıkışıktı ki o sıra, açıp sana bildiremedim durumu. Kusura bakma..."

"Otursana" der öğretmen, kendisinin de oturmakta olduğu genişçe kanepeye hafifçe vurarak.

Pelin, duraksamadan geçip onun yanına oturur. Öğretmen yutkunur. Genzini mi yaktı acaba Pelin'den yayılan biraz ağırca parfüm kokusu?

"Eeee... anlat bakalım Pelin hanım..."

"İçkin var mı?"

"Yarım rakı var, ama sen içmezsin..."

"Bende konyak var" der Pelin, kalkıp, antrede bıraktığı çantasına doğru yürürken.

Antreden;

"Boş gezmem!" diye seslenir, "inanmayacaksın ama, yürüttüm."

"Niye inanmayayım. Yaparsın sen..."

"Sabıkalıyım, değil mi? Hem de açılmamış bile. Marketten elli yurodan aza alamazsın. Konyak kadehin de yoktur şimdi senin..."

"Var ama konyak değil. Şarap kadehi olur mu?"

"Ne yapalım... İdare edeceğiz."

Öğretmen, mutfaktan kadehleri getirir.

"Nereden yürüttün diye sormuyorsun" der Pelin, kadehleri doldururken.

"Şoptan mı?"

"Ne şopu canım. Çok zorda kalmadıkça yapmam öyle şeyler. Haydi çüs..."

Kadehlerini tokuştururlar. Dışardan, gecenin içinden, kaynağı belirsiz ağır makine iniltileri duyulur.

"Hızlı içme bak, çarpar bu" der Pelin.

"Nerden yürüttün?"

"Bu geceki kokteylden. Doğrudan oradan geliyorum zaten. Ama buraya gelmeye karar vermeden önce atmıştım çantama. Korkma, suç ortaklığından tutuklanmazsın..."

"Ne kokteyli bu?"

"Bizim bankanın yeni direktörünün atanması şerefine. Herkes oradaydı. Politikacılar, iş çevreleri, konsoloslar, köşe yazarları, generaller..."

"Senin ne işin var bunların arasında? Konsolos mu oldun, yoksa general mi?"

"Humor... humor... Hiç değişmemişsin Deniz... Bankada bö-

lüm şefi olduğumu biliyorsundur herhalde. Söylemiştim."

"Ha evet, hatırladım. Hangi bankaydı?"

"Kaç banka var bu ülkede Deniz?"

"Haaa... The Bank, öyle mi?"

"Öyle bayım..."

"Ne şefisin bakalım?"

"Kredi department..."

"Oooo...."

Pelin, "sıcak be" diyerek bordo yeleğini çıkarır. Deniz, onun yarı yarıya açık, diri göğüslerine bakmamak için kendini zorlar gibidir. Pelin bir bacağını altına alınca eteği biraz daha yukarı çekilir, siyah, şeffaf çorapları iyice gerilir. Gece gittikçe ilginçleşmektedir benim açımdan (muhtemelen onların açısından da). Oturduğum köşedeki pufta pürdikkat onları izlemekteyim.

Deniz, biraz da sessizliği bozmak kaygısıyla olacak;

"Evlendin mi?" diye sorar.

"Kimle?"

"Bir erkekle..."

"Haaa... Doğru ya, artık eşcinsellerin de evlenme hakkı var..."

"Okuldayken bir mühendisle çıkıyordun ya. Geçen sefer soracaktım da..."

"Gördüğün o değildi bay Deniz. Senin gördüğün üç numaraydı."

"Bir numara ne oldu?"

"Mühendis mi? Şutladım..."

"Ne oldu da?"

"Sanal sevgililerimi kıskandı. Onun da vardı oysa. Sabahlara kadar bilgisayarın başından kalkmazdı."

"Bu yüzden mi?"

"Kıskançlığı büyük bir olaya yol açtı bir gün. Sanal aşk odama baskın yaptı. Passwordumu kırmış... Sanal sevgilimle birlikteydim."

"Baskını yapanların arasında muhtar, mahalle imamı falan da var mıydı?"

"Bir onlar eksikti. Müthiş bir kavga ve kendini kapının önünde buldu."

"Üç numara duruyordur inşallah yerli yerinde."

Gecenin içinde yaralı bir canavarın bağırtılarını anımsatan ağır makine sesleri duyulmakta.

"Yok, o da durmuyor. Dört adet o kadar fazla mı sence?" Yapmacık bir masumiyetle sorar Pelin.

"Az mı? Okul biteli yaklaşık beş yıl oluyor. Her yıla bir tane..."

"Sayı başına kira mı ödüyorum sanki..."

"Peki şimdi?.. Pek boş duruyormuş gibi bir halin yok."

"Boşluk mu arıyorsun?"

Deniz, belirgin bir şekilde kızarır. Bir sigara yakar. Karşısındakinin dikkatini üzerinden uzaklaştırmak istediği bellidir. Pelin devam eder:

"Birisiyle birlikteyim ama... Onun da suyu ısındı... Yakında..."

Gerisini getirmez. Bir kâğıdı buruşturup çöpe atarmış gibi yapar. "Elini çabuk tutarsan, neden olmasın."

Deniz, kanepeden kalkar.

"Konyağın yanına bir şeyler ister misin?"

"Fıstık..."

"Leblebi... Kusura bakma biraz banalımdır."

Mutfağa gider. Döndüğünde yüzündeki kızarmayı önemli ölçüde gidermiştir. Pelin ayakta, ellerini arkasında kavuşturmuş, hafifçe eğilmiş, büfenin üstündeki fotoğrafları incelemektedir.

"Bu baban mı?"

"Hayır, küçük amcam. Sizlere ömür..."

"Genç gözüküyor..."

"Yıllar önce çekilmiş bir fotoğraf. Gerçi öldüğünde de gençti. Amerika'da, bir soygunda öldü."

"Nasıl yani? Soygun yaparken mi?"

"Hayır soygun yapılırken. Tesadüfen o da orada alışveriş yapıyormuş."

"Sana benziyor."

"Benzetirler."

"Baban savcı mıydı senin? Öyle bir şey kalmış aklımda."

"Bütün bilgilerin yanlış. Babamın büyük amcası. Ayrıca savcı değil, askeri yargıç. O zamanlar böyle bir meslek varmış."

Pelin fotoğrafları incelemeye devam eder. Deniz saatine bakar. Pelin:

"Senin yatma zamanın geldi galiba küçük. Hadi dişlerini fırçala, sonra dooooğru yatağa..."

Deniz'in bileğini tutar.

"Ne eski bir saat bu..."

"Babamdan kalma. Daha doğrusu babamın babasından. Kurmalı bak. Omega."

"Aaaa... saat dedin de, bu hafta sonu saatler bir saat ileri alınıyor, unutma."

"Daha iyi ya... Üniversiteye bir saat geç gitmek için bahanem olur. Unutmuşum falan..."

"Tam tersine... Bir saat erken kalkacaz... Bu saat işini okuldayken de karıştırırdın Deniz, anımsıyorum."

Yeniden kanepeye otururlar. Bu kez Pelin kanepenin köşesine çekilip, bacaklarını altında toplar. Deniz de diğer köşeye oturup

kolunu kanepenin sırtına uzatır.

"Ünlü biriydi galiba" der Pelin, damdan düşer gibi.

"Kim?"

"İşte, o babanın amcası mıdır, nedir..."

"Zamanında tanınırmış. Şimdi kimse anımsamaz bile adını. Zaten uzun yıllar oluyor öbür tarafı boylayalı. Ben doğmadan epey önce. Hem biliyor musun?.."

Deniz duraksar. Pelin sorar:

"Neyi?"

"Bundan yetmiş yıl kadar önce, yani daha İkinci Cumhuriyet bile kurulmadan epey önce, babamın amcası, devrimcileri ipe yollamış. Evet, idamlarında bile bulunmuş, inanabiliyor musun?"

"Korkunç..."

"Annem, halalarım falan, aile bireylerinin genellikle ecelleriyle gerçekleşmeyen ölümlerini bu idamlara yorarlar. Uğursuzluk, lânet gibi bir şey işte..."

"Sen inanıyor musun böyle bir şeye?"

"Deli misin, inanır mıyım? Ama ölümler gerçek."

"Kimler örneğin? Kimler öldü? Birini anladık, amcan, soygun sırasında ölmüş..."

"Büyük halam uyku ilâcı alarak intihar etti yıllar önce. Anımsıyorum, ben çocuktum. Evde matem vardı."

"Eeee... Başka? Gece yarısı hayalet öyküleri dinlemeye bayılırım, iyi mi..."

"Annemin erkek kardeşi de, daha ben doğmadan, bilinmeyen kişilerce öldürülmüş. Üniversitede okuyormuş... Üç kişi daha var, hem de daha yakın zamanlarda."

"Yapmaaa..."

"Biri halamın kızı. Sevgilisi tarafından öldürüldü, sanırım on yıl olmuştur. Diğeri, idam kararı veren yargıcın torunlarından biri.

Hem de tuhaftır, kendini asarak intihar etti üç yıl önce. Benzetmek gibi olmasın, bir bankada bölüm şefiydi. En yenisi de kız kardeşim, üç ay önce..."

"Neeeee? İnanmıyorum... O güzel kız mı? Hani mezuniyet balosunda..."

"Evet, o. Tijen. Banyoda ölü bulundu. Beyin kanaması dediler..."

"Ah çok üzüldüm be Deniz..."

"Neyse, gecenin bu vaktinde ağlayasın diye anlatmadım bunları..."

Yüzünü kapayıp hıçkırmaya başlayan Pelin'in ellerini yüzünden çeker.

Pelin gözlerini siler elinin tersiyle. Bir süre sessizce kadehlerine bakarlar. Pelin, bir yudum alır konyağından:

"Belki biraz ani olacak ama, tam böyle dramatik bir hava oluşmuşken dilimin altındaki baklayı çıkarsam iyi olacak. Deniz, ben aranıyorum..."

"Ne aranıyorsun yine?"

"Deniiiizzz.... Uvvvvv...."

"Peki, söz. Ciddi olacağım... Ne oldu ya? Bir yeri bombalamamışsındır inşallah..."

"Aman ne ciddiyet bu böyle. Sorduğu soruya bak. Dün bankada bir soygun oldu. Soyguncular, doğrudan benim sorumluluğumdaki üç şifreyi, ayrıca benim de bilmediğim diğer üç şifreyi kırarak kredi departmentten otuz milyon yuro çektiler. Senin anlayacağın dille, çaldılar canım."

"Vay be... büyük para. Hackerler olmasın..."

"Olanaksız. Güvenlik bölümünün benim de bilmediğim olağanüstü önlemleri var. Kesinlikle içerden. Ama kim? Yani katil kim?"

"Pek polisiye okumam... Peki seni niye arıyorlar? Katil olmadı-

ğın apaçık ortadayken..."

"Üç şifre benim sorumluluğumda."

"Bu neye benziyor biliyor musun? Katil senin silâhlarını çalıp öldürmüş diyelim. Sen sorumlu olmazsın ki..."

"Ya katile silâhları ben vermişsem..."

"Olmaz öyle şey. Sen birisini öldürtmek istiyorsan kendi silâhlarını alenen kullandırtmazsın. Polisiye okumuyorum ama bu kadarına aklım erer."

"Neyse, zaten o yüzden aranmıyorum..."

"Hoppala.... Bunu baştan söylesene... Neden aranıyorsun peki?"

"Hani demin sözünü ettim ya... Dört numara... Piyasada, müteahhitlik alanında büyük işler çevirir. Ona bazen benim bölümden kısa süreli kredi aktarırdım. Usulsüz olarak tabii ki. İşini görür, bir hafta sonra verirdi. Ben de yerine koyardım..."

"Soygun olunca senin foyan da çıktı, öyle mi?"

"Evet. Kısacası, iki milyon açığım çıktı..."

"Dört numara hemen verse olmuyor mu?"

"Olmaz. Yolsuzluk var açıkçası. Beş dakika sonra bile koysan yerine, soruşturma sürer. Bir de soygun olunca..."

"Peki şimdi ne olacak?" Deniz, enikonu ciddi, hatta kaygılı görünmektedir.

"Birtakım torpillerin işlemesi gerekiyor. Yani bir süre arazi olmam şart. Ben düzeltimevine falan dayanamam. Bir gece için bile olsa."

"Burada kalabilirsin. Kimsenin aklına gelmez burada olacağın."

"Ben de öyle düşünmüştüm..."

"*You know, I am a respectable Federal citizen...*[1] Kayıtlı hiçbir elekt-

1 "Biliyorsun, ben saygıdeğer bir Federal vatandaşım."

ronik araç taşımaman gerekir. Üstünde görtelin, kredi kartın ya da kimlik kartın var mı?"

"O kadar enayi değilim herhalde. Hepsini Bülent'e verdim. Kokteylde bir arkadaşım bildirdi durumu. Alelâcele çıkıp buraya geldim. Arkadaşın arabasıyla tabii. Benimkini uyduyla izlerler diye düşündük."

"İyi düşünmüşsünüz. Aferin be..."

"Ne sandın beyim... Siz okulda devrimcilik oynarken biz de armut toplamıyorduk, öğrendik bir şeyler..."

"İç çamaşırın falan var mı yanında?"

Bunu söylerken yine kızarır Deniz.

"Hiçbir şey yok. Diş fırçamı hep yanımda taşırım ama, hi hi hi... nasıl?"

"Tamam. Ben yarın bir şeyler alırım senin için..."

Pelin kalkıp, kollarıyla omuzlarını sararak salonda bir aşağı bir yukarı dolaşır.

"Çok iyisin Deniz... Ama buraya gelirken böyle davranacağından emindim. Seninle yatabilir miyim bu gece?"

Deniz, duralar:

"Ben kanepede yatabilirim..."

"Onun için demedim... Birisine sarılıp uyumaya gereksinmem var. Yoksa sabaha kadar uyuyamam..."

"Eh öyle olsun bakalım..."

Pelin, sevinçle ellerini çırpar:

"Ayyy... Aslansın be Deniz... Yemin ederim sarkıntılık etmem..."

Deniz;

"Ben aynı sözü veremem ama..." derken yüzü boynuna kadar kıpkırmızı olur.

II

23 Mart

İkinci Cumhuriyet'in ilân edildiği 2 Nisan 2024 günü İkinci Cumhuriyet Meydanı adını alan, eski adıyla Taksim Meydanı'ndaki, eskiden Sular İdaresi'nin olduğu yere dikilen, Londra'daki Big Ben'in taklidi, halkın alayla "Big Sen" dediği kule-saat 12'yi vurur ve saatin altındaki ışıklı bölmede 22 Mart 2046 tarihi 23 Mart 2046'ya dönüşür.

Berna ile toplantıda kalkıp "Özgür Düşünce Birliği" adına konuşan, geniş alınlı, uzun pardösülü adam el ele Beyoğlu'ndan İkinci Cumhuriyet Meydanı'na doğru yürümektedirler.

"Bir dakika Erkut" der Berna, Beyoğlu'nun İkinci Cumhuriyet Meydanı'na açılan köşesinde sokak konseri veren Nepalli bir topluluğu göstererek, "bunları biraz dinleyelim. SCI'larından alırım belki..."

Erkut, geniş kenarlı, gri fötr şapkasının rüzgârdan uçmasını önlemeye çalışırken, genç kadını adeta sürükler:

"Bırak şu göçmenleri şimdi yahu. Geç kalacağız. Ondan sonra sen Cem'in dırdırını dinle" - muhtemelen Cem'in taklidini yaparak - "sekiz dakika, yirmi üç saniye geç kaldınız, dekadansınız dekadan..."

Berna mecburen ayak uydurur ona:

"Esas senin şu kitabın yüzünden geç kalacağız" der sağ omuzundaki heybesini tartarak, "ne ağır şeymiş be.. Omuzum koptu. Bu zamanda kitap taşımak da ne oluyor. İndirsene internetten. Hem neden çanta taşımazsın?"

"Seni taşıyorum ya... Geçenlerde Cem, seni yanımda çanta gibi taşıdığımı söyledi de..."

Berna güler. Erkut'un kolunu çimdikler gibi yapar:

"Neyin nesi bu kitap, söyler misin? Sabahtan beri iflahım kesildi taşımaktan..."

"Çocuklara göstermem gerekiyor. İçinde çok önemli bir makale var. Dizzi'nin felsefî yazıları."

"Adamın palavralarının kahrını ben çekiyorum desene..."

Erkut bir kitapçının önünden geçerlerken yavaşlayıp kitaplara şöyle bir göz atar.

"Bana geç kalıyoruz diyene bak " der Berna, "kitapçı vitrini olunca..."

"Tamam be güzelim, şöyle bir baktım yalnızca..."

Hızlanırlar. Erkut:

"Maşallah kayıt-basarın başından ayrılmadın bu akşam. Sende meslekî deformasyon yoksa ne olayım. Sakın çocuklarla konuştuklarımızı da tutanağa geçirmeye kalkma. Bu sadece bir arkadaş toplantısı. Ha, neyse, kayıt-basarın yanında değil..."

Sıraselviler'den aşağı doğru yürürler rüzgâra direnerek.

"Her şey tutanağa geçti" der Berna, "zatıâlilerinizin söyledik-

leriyle birlikte o feminist kadının söyledikleri de... Kusura bakmazsın artık."

"Niye kusura bakacakmışım?.. Hem ne dedi ki? Onun saçmalamalarından mı korkacam?"

"İyi bozum etti seni, şimdi doğrusu, askeri toplum esprisi de çok hoştu. Kurulda olmasam alkışlardım..."

"Alkışlasaydın kızım, elini tutan mı vardı! Ayrıca çok ucuz bir sözcük oyunuydu yaptığı." - kadının taklidini yaparak - "balkondakiler askerî toplum mu? Aman, hiç güleceğim yoktu..."

Erkut, birkaç adım sessizce yürüdükten sonra ekler:

"Sen de komünistlerle iyi göbek atıyordun bu gece, baktım da..."

"Misilleme yapma şimdi. Hem ona göbek atmak denmez. Adı halay çekmektir. Ayrıca, çoğunluğu mahallenin kızları, delikanlılarıydı. Ben senin gibi ideolojik yaklaşmıyorum insanlara..."

Erkut durur. Başını kaldırıp ışıklı tabelâya bakar.

"Gaypride... Tamam burası..."

"Emin misin, buraya mı gelecekler? Gay barı olduğunu biliyorsunuz değil mi? Hem de travestilerin..."

"Biliyorsun, Cem'in böyle tuhaflıkları vardır. Şimdi sorsam neden burada randevu verdin diye, alacağım yanıtı biliyorum, şey der..." - yine Cem'in taklidini yaparak - "mirim, hâlâ öğrenemedin mi? Marjinal mevzular marjinal mekânlarda konuşulur..."

Arkalarından gelen ve kendilerini baştan aşağı süzen, aşırı makyajlı beş kişilik bir travesti grubuyla birlikte, kırmızı rengin hâkim olduğu loş koridora doğru ilerlerler. Koyu renk takım elbiseli, koyu renk gözlükler takmış iri yarı iki bodyguardın arasından geçip salona doğru yürürler. Dönen ışıklar ve gürültülü tekno müzik karşılar onları. Loş ışıklardan ve sigara dumanından çevrelerini zor görmektedirler. Erkut, fötr şapkasını çıkarıp çevresine şöyle

bir göz atar. Gözlüklerini hohlayıp sildikten sonra bir kez daha bakınır. Berna;

"İyice demodesin be Erkut" der, "bu zamanda gözlük takan mı kaldı artık... Niye lazer yaptırmıyorsun?"

Erkut, onu duymazdan gelir:

"Nereden bulacağız bu haydutları şimdi? Tanrının gazabı üzerine olsun Cem... Bunun hesabını sorarım senden... Şu gürültüye bak... Nasıl duyuyorlar birbirlerini, anlamıyorum ki..."

Berna güler:

"Onların birbirlerini duymaya gereksinimleri yok canım... Beden dili yeter buralarda..."

Pistte birkaç travesti çift, tekno müziğe ayak uydurarak sallanmaktadır. Kenardaki, iyice karanlıkta kalmış masalarda öpüşenler, hatta yarı yarıya soyunup sevişenler vardır. Yanlarından geçen birkaç travesti tuhaf tuhaf süzer onları. Biri, Erkut'a adeta sürtünür geçerken.

"Herkes bize bakıyor" der Berna, "benim için sorun değil de, sen iyice tuhaf kaçıyorsun burda Erkut. Eminim, seni güvenlik servisinden falan sanıyorlardır... Şöyle bir kenara otursaydık bari..."

Travesti olup olmadığı anlaşılmayan bir garson kadın yanlarına gelip;

"Buyrun... Boş masamız var" der, karanlık bir köşeyi göstererek.

"Birilerine bakınmıştık da" der Erkut, garson kadına, "ama sanırım henüz gelmemişler..."

Sonra Berna'ya dönüp;

"İstersen, oturalım ha, ne dersin?" diye sorar.

Garson kadının gösterdiği köşeye doğru yürürlerken, Erkut'un görteli çalar. Görüntüde gözlüklü birisi belirir.

"Evet, geldik. Nerdesiniz be birader? Mozilla'da mı? Gaypride demedin miydin sen bana?.. Ulan yine yaptın yapacağını... Kulaklarımla duydum Gaypride dediğini. Olur yıkatırım... Başka emrin? Tamam, geliyoruz."

Görteli kapatıp, "Serseri herif" der Erkut, "beni zaplıyor. Mozilla'dalarmış. O aslında bana Mozilla demiş de, buraya geldiğime göre yoksa ben gizli gay miymişim de... Yalan söylüyor alçak provokatör. Elime bir geçireyim seni, kendi kulaklarımı değil, senin mideni yıkatmazsam ne olayım..."

"Gidelim o zaman" der Berna, kıs kıs gülerken.

Gerisin geri çıkarlar bardan. Deniz Gezmiş Caddesi'nden (eski adıyla Sıravelviler) aşağı koşar adım yürürler. Mozilla'nın önünde, adamakıllı içmiş kadınlı erkekli neşeli bir grubun gürültüyle kapıdan çıkışını beklemek zorunda kalırlar. İçerde, pardösülerini portmantoya verirler.

İçerisi hayli kalabalıktır. İçkiyle ve piyano parçalarıyla buğulanmış bir hava tütmektedir geniş salonda. Sol köşedeki masadan birisi kolunu kaldırır.

"Oradalar" der Erkut, masaların arasından o tarafa doğru ilerlemeye çalışırken.

Masada, saçları örülü bir kadınla, tuhaf giyimli, otuz yaşlarında bir adam oturmaktadır

"Cem mi o?" diye sorar Berna, "ne o üstündeki?"

"Görüyor musun maskaranın yaptığını" der Erkut, "bu sefer de Osmanlı paşası kılığına girmiş..."

Cem, eski moda, son derece tumturaklı hareketlerle yerinden kalkar, elini Erkut'la Berna'ya uzatır:

"Tam zamanında teşrif ve teftiş buyurdunuz, mirim" der, "bu dakikliğinizden nezarete sitayişle bahsedeceğim ki, sizi nezarete atmasınlar..."

Tel gözlüklerin ardındaki küçük gözleri pırıl pırıl parlamaktadır. Üstünde, omuzları püsküllü, kolları sırmalı, bordo renkte bir ceket vardır. Ceketin göğüs kısımlarından, antikacı dükkânlarında satılan, kurdelaları solarak kırmızıdan krem rengine dönüşmüş madalyalar sarkmakta, lacivert pantolonunun kenarlarından aşağı sarı yaldızlı şeritler uzanmaktadır. Masanın üstünde, yine bordo renkli, püsküllü bir fes göze çarpmaktadır.

"Ne o, maskeli balodan mı geliyorsun?" diye sorar Erkut.

Cem;

"Hayır efendim, tarihin derinliklerinden..." der ve yanındaki uzun etekli, kumral saçları inceden inceye örülmüş genç kadını göstererek;

"Zannımca hanımefendi ile müşerref olmuyorsunuz" diye ekler, "Cihannüma hanımefendi. Kendileri yeni zevcem olurlar..."

Sonra genç kadına Erkut'la Berna'yı tanıştırır:

"Erkut beyefendi, mütekait münevver... Berna hanımefendi, adliyede zabıt kâtibesi..."

"Memnun oldum tanıştığımıza" der Erkut kadının elini sıkıp yerine otururken. Sonra Cem'e döner:

"Bana bak, buraya bir şeyler konuşmak için geldik. Osmanlıca lûgat paralamaya devam edecek olursan çeker giderim, ona göre. Önceden söyleseydin, yanımızda Osmanlıca-Türkçe sözlük getirirdik... Hı?.."

"Aman efendim" der Cem, hiç bozuntuya vermeden, "siz hiç zahmet buyurmayınız. Lisan mübayenetleri sebebiyle husule gelebilecek her çeşit müşkül vaziyeti bendeniz bizzat telafi ederim..."

"Hakan'la Alican nerede, gelmeyecekler mi?" diye sorar Berna.

"Birazdan avdet edeceklerdir" der Cem büyük bir ciddiyetle.

Berna'nın anlamadan baktığını görünce;

"Takdir edersiniz ki, muhterem hanımefendi" der, "Kemalist inkılabın bidayetinden itibaren nesiller arasında büyük uçurum peydah olmuştur. Aynı lisanı konuşuyoruz ama birbirimizi anlamıyoruz. Yeni dilde kısaca belirtecek olursam, birazdan burada olacaklardır..."

"Tamam tamam, anladık" der Erkut, "her zamanki gibi ilgi çekmek, merkez olmak istiyorsun..."

O sırada, ilerden iki kişinin masalarına doğru ilerlemeye çalıştığını görürler.

"İşte avdet vuku buldu hanımefendi" der Cem, Berna'ya gelenleri göstererek.

Aynı tumturaklı hareketlerle yanındaki kadınla yeni gelenleri tanıştırır:

"Cihannüma hanımefendi. Enver Paşa'nın kerimeleri olurlar... Alican beyefendi. Kendileri Bab-ı Âli kaleminde müsahhihlik vazifesinde bulunurlar. Hakan beyefendi..."

Bir an durup düşündükten sonra ekler:

"Müstafî mütercim..."

Hep birlikte gülerler.

"Sahiden evlendin mi Cem?" diye sorar Berna, kıs kıs gülen genç kadını başıyla göstererek.

"Efendim, resmî nikâh merasimine henüz vakit bulamadık. Vuslat henüz bu gece nasip oldu da."

Genç kadın lafa girme gereğini duyar bu noktada:

"Bir partide tanıştık, daha bir saat önce. Cem, sizlerle tanıştırmak istedi beni de... Görüyorum ki..."

Cem, araya girerek:

"İşin doğrusu şu, baylar ve bayanlar" der, Osmanlıca konuşmayı bırakarak, "Işıl, yanında bostan korkuluğu gibi bir adamla gel-

mişti. Sizler yabancı değilsiniz, doğrusunu söylemem gerekirse, sırf adam sinirime dokunduğu için Işıl'a sarkıntılık yaptım. Büfeden yiyecek alırken, kalçasını elledim. Karşılığında ondan esaslı bir tokat bekliyordum, böylece o bostan korkuluğu ile kavga etme olanağını elde edecektim. Ama hiç de beklediğim gibi olmadı. Işıl, bana döndü ve kulağıma eğilip, beni şu yanımdaki sırıktan kurtarırsan çok sevinirim, dedi. Ben de her zamanki kurtarıcılık misyonumu yerine getirdim. Ve buradayız işte. Boş verin siz bunları da şimdi, anlatın bakalım. Haberini aldım, 8. Bölge'de komün mü kurdunuz Erkut?"

"Aaa... Evet ben de duydum" der Hakan, "Orada mıydınız? Ölenler kalanlar falan... Televizyon söyledi akşam haberlerinde..."

"Berna anlatsın" der Erkut, Berna'nın sırtına elini koyarak, "komünü kuranlardan biri o..."

"Ne kurması ya..." diye itiraz eder Berna.

Cem, yeniden Osmanlı paşası havasına girerek, o sırada yanlarına gelen garson kıza seslenir:

"Hanım kızım, sor bakalım leydi and centilmenler ne arzu ederler? Ortaya da şöyle meze ve çerez biraz. Dolma da olsun..."

Garson kız gülerek:

"Emredersiniz paşam" dedikten sonra, masadakilerin ısmarladıkları içkileri tek tek işaretler elindeki elektronik plakaya. O sırada salonda bir alkış kopar. Dekolte giysiler içindeki bir kadın fısıldar gibi bir şeyler söyler. Sadece "Sır Akın aramızda" sözleri anlaşılmıştır. Oldukça kısa boylu, sağlam yapılı, kel kafalı bir adam kadının yanına gelir. Kalın bir sesle çok eski bir tango parçası söylemeye başlar piyanonun eşliğinde.

Garson kız uzaklaştıktan sonra Cem, lafı bıraktığı yerden sürdürür:

"Komün kurduuuz demek. Güzel. Bu da yerel bir devrim sayılır. Ama önemli nokta şudur ki, kültürel yenilenmeden ve atılımdan uzak bir devrim, yakıtı ya da tekerleği olmayan bir arabaya benzer. Buna kısaca kültür devrimi de diyebilirsiniz..."

"Nereden aşırdın bu kavramı Cem, hadi bizi merakta bırakma" der Alican alayla.

"Vah zavallı" der Cem, Alican'a acıyormuş gibi bakarak, "bilmediğin şu ki, bütün kavramlar aşırmadır. Yani tarihi süreklilik içinde birbirlerinden ürerler. Sen buna aşırmak diyorsan hiç itirazım yok. Evet, bu kavramı ilk ortaya atan Mao'dur. Hiç çekinmiyorum onu kullanırken. Yeri gelir, Hitler'in nasyonal sosyalizm kavramını da kullanırım. Hiç erinmem. Düşünsel alanda at oynatmak, en azından bir cirit oyuncusu kadar cesaret gerektirir..."

Garson kızın masaya içki, meze ve çerezleri koymasını beklerler.

Cem, garson kıza:

"Hesabı beyefendiye yazacaksınız" der Erkut'u göstererek, "eee ne yapalım, devrim yapmak kolay iş değil. İster istemez ödeyecek bu akşamki hesabı..."

Erkut, gülerek;

"Boynumuz kıldan ince Sokullu Mehmet Paşa" der.

"O pek eski kaçtı ama hadi kabul edelim" diyen Cem, kadehini kaldırır, "dostluğa ve devrime..."

Kadehlerini tokuştururlar. Cem, hiç ara vermeden yeniden kapar lafı:

"Şimdi dostlarım, demin kültür devriminden söz ettim. Geçmişteki devrimlerde eksik olan buydu işte. Ve ne acıdır ki, tüm devrimler kültür yönü eksik kaldığı için faşizme dönüşmüştür."

"Faşizme mi?" diye sorar Hakan, şaşırmış.

"Ne sandınız Hakan Bey... Söyler misiniz bana, Fransa'daki 1791

terör rejiminin faşizmden ne farkı vardı? 1917 sonrası Sovyetler Birliği'nin Hitler rejiminden ne farkı vardı? 1968 devrimi neyse ki, bir iktidara yol açmadan sona erdi de..."

"Fantazi bunlar..." der Erkut rahatsızca.

Cem, hiç ara vermek niyetinde değildir:

"Neydi 1789 Fransız devrimi? Önce bir toplumsal devrim gibi görünüyordu. Kültürel devrimi içeren bir toplumsal devrim. Ama jakobenler, Hebertistlerin başını çektiği Hristiyanlıktan çıkma hareketini bastırarak kültürel devrimi katlettiler. Ardından da kaçınılmaz olarak terör dönemi geldi."

"Tarihteki olayları, icat ettiğin teorilere uydurmaya çalışıyorsun Cem" diye itiraz eder Alican, "O dediğin hareketin bastırılmasıyla başlamadı terör dönemi. Ayrıca, terör rejimine yol açan, reaksiyoner Avrupa rejimlerinin Fransa'yı abluka altına alması ve ona karşı savaş ilân etmesiydi."

"Sen burjuva tarihçilerinin bilinen herzelerini tekrarla dur bakalım. Hep dışsal nedenleri ileri sürer onlar. Sovyet devrimi için de aynı şeyi söylerler. Sovyet devriminden sonra neden baskıcı tek parti rejimi kurulmuş? Çünkü Avrupa'nın reaksiyoner rejimleri Sovyetleri abluka altına almışlar. Al sana bir dış neden daha. Oysa, çelişkiler içerdedir. İçsel yapıya bakmadan hiçbir şeyi doğru bir şekilde analiz edemezsin..."

Bu arada, tango söyleyen kısa boylu adam alkışlarla uğurlanır. Deminki dekolte giyimli kadın gelip, playback olduğu anlaşılan bir parça söyler. Bu, Sarah Faliken'in, son yıllarda ortalığı çalkalayan "Barış mı Adın" parçasıdır.

"Neymiş iç nedenler?" diye sorar Hakan, Cem'e.

"İç neden, Bolşeviklerin, işçi ve köylülerin devrimci inisiyatifinden korkmasıydı. Dahası, devrimin getirdiği kültürel değişim rüzgârlarından korkmasıydı. Çünkü Bolşevikler, klasik tipte ekonomik ilerlemeciydiler, yani kültürel bakımdan tutucuydular. Da-

dacıları bastıranlar Bolşevikler oldu. Cinsel özgürlük talebini bastıranlar da. 1920'lerin ve 1930'ların dünya çapındaki büyük entelektüel uyanışı bizzat Bolşevikler tarafından, devrim adına bastırıldı. Böylece, ruhu öldürülmüş devrimin, Stalin'in ataerkil bıyıklarıyla süslenmiş cesedi Kızıl Meydan'da teşhir edildi..."

"Hadi yaklaş artık günümüze..." der Erkut sabırsızlıkla.

"Yaklaşıyorum bay direktuvar... 1968, başta umut verici görünüyordu kültürel gelişme bakımından. Ama sonunda o da, antiemperyalist politik devrim yoluna saptı ve kültürel devrim Bastil'e tıkıldı yeniden. Böylece baylar ve bayanlar, 250 yıl önce başladığımız yere dönmüş bulunuyoruz..."

"Bu bir peri masalından çok, bir perişanlık masalına benzedi..." der Hakan, "ne yaparsan yap boşuna demek ki..."

"Bütün bu anlattıklarımdan böyle umutsuz bir sonuca vardıysanız Hakan Bey, size bir mental özürlüler okuluna yazılmanızı önermek zorundayım. Kusura bakmayın... Şimdi bugüne gelelim. Tam da reaksiyonerlerin, devrimin kendisinin de ruhunun da öldüğünü ilân ettikleri bir dönemde, yaklaşık beş yıl önce yeni bir devrimci kuşak doğdu. Bizim kuşak yeniden devrim kılıcını eline aldı. Bu zorunluydu, çünkü devrim, gençliğin soluk alıp vermesidir. Bunsuz yaşayamaz genç insanlar. Güzel bu, çok güzel. Devrimin unutturulmaya çalışılan anıları tüm canlılığıyla gözlerimizin önünde belirdi. Ne var ki, bizim kuşak da geçmişteki aynı eksikliği yaşıyor ve işin kötüsü bunun farkında değil. Yönetsel devrimlerle, yerel değişimlerle yetinme eğilimi, geçmişteki başarısız politik devrim deneyimlerinden o kadar da farklı değil. Örneğin, bugün 8. Bölge'de komün kurulmuş, değil mi? Güzel de, kimsenin haberi bile yok bundan. Bir devrim tüm toplumun, hatta dünyanın ruhunu kavramadıkça pek bir anlam ifade etmez, hatta ona devrim bile denemez bence..."

"Bak bunda haklısın" der Alican, "ben bile yolda gelirken Ha-

kan'dan duydum."

"Ne olmuş?" diye itiraz eder Erkut, "1917 Şubat Devrimi de bir avuç kadının fırınlara saldırmasıyla başlamıştı. Başlangıçta kimse çevirip başını bakmamıştı bile bu eyleme. Ama sonunda bir çağ açıldı."

Cem:

"Yani diyorsun ki, sizin bugünkü girişiminiz de bir çağ başlatacak, yanlış mı anladım?"

Erkut, diğerlerine dönüp;

"Ben öyle bir şey dedim mi, arkadaşlar?" diye sorar.

"Bırak şimdi kamuoyu oluşturmayı" diye atılır Cem, "devrim kavramı donmuş bir şey değil. Her dönemin kendine özgü devrim anlayışı var, öyle değil mi? Alalım dedelerimizin dedelerinin zamanını, yani Cihannüma hanımefendinin muhterem pederi Enver Paşa'nın zamanını. Ne anlıyordu bu kuşak devrimden? Sultanı devirip, ulus devletlere parçalanan Osmanlı Devleti'ni kurtarmayı. Bir kuşak sonrasına bakalım. Onların en radikalleri Sovyet devletini, daha uysal olanları da Türkiye Cumhuriyeti'ni kurtarma ve koruma peşinde harcadılar ömürlerini. Onların çocukları olan '68 kuşağı ise bağımsızlık diye tutturdu. Bağımsız ulus devlet istiyorlardı. Gecikmiş bir burjuva ideali... Gelelim bizim saygıdeğer ana ve babalarımıza. Onlar da demokrasi diye tutturdular. Devrimden anladıkları salt buydu. Onlara gelinceye kadar salt devlet korumacılığı ve kurtarıcılığı vardı. Bu sefer bireyin devletten korunması gündeme geldi. Böylece yüz yıl içinde devleti korumaktan devletten korunmaya gelinmiş oldu. Ne var ki, bu demokrasi idealiyle yumuşamış sevecen yumuşakçalar, aldıkları yüksek dozda liberalizm haplarının sonucunda, orta yaşlara gelince, besili, tam yağlı liberallere dönüştüler. Yani anlayacağınız, devrim her dönem yükselen bir idealin parlatılmasına hizmet etti, ama kendisi hiçbir zaman gerçekten zuhur etmedi. Bugün bizim kuşak, evet biliyorum,

gerçek bir toplumsal devrim istiyor, ama bunun yolunu yöntemini bilmiyor, yerelliğe ve bir çeşit popülizme savruluyor..."

"Bir dakika muhterem peder" diye müdahale eder Erkut, "fikirlerinizin büyüsüne kapılmış gidiyorsunuz da, yerellik denen şeyi fazlasıyla küçümsüyorsunuz gibi geldi bana. 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında Prusya, Rusya, Avusturya ve Osmanlı imparatorlukları yıkıldı ve yerlerini ulus devlet denen form aldı. Bu gelişmede, kapitalizm kadar, bir ulus etrafında toplanma ilüzyonuna kapılan halk ve toplulukların katkılarını inkâr edebilir misiniz? Ondan sonraki süreçte, ulus devletler parçalanıp etnik ve dinsel toplulukların kendi bölgelerinde egemen oldukları federal devlet formu ortaya çıktı. Burada da, kapitalizmin nesnel parçalayıcılığının yanı sıra etnik ve dinsel toplulukların öznel talepleri rol oynadı. Günümüzde, artık bu da devrini kapamış bulunuyor. Bugünün öznel öğesi yerel, sınıfsal cemaatler ve ideolojik gruplardır. Artık bu yöneliş, kapitalizmin sermaye kullanımı tekelini de tehdit etmeye başlamıştır..."

"Peki nerede kültürel devrim?" der Cem, "ondan yine hiç söz yok."

"Takmışsın kültürel devrime. Komün son duraktır. Gerçek sınıfsal egemenlik orada yaşama geçecek. Senin kültürel değişim dediğin de o zaman..."

Cem, yarı yarıya ayağa kalkıp işaret parmağını, suçlar gibi Erkut'un göğsüne uzatarak adeta bağırır:

"İşte işte... Benim dediğim de tam bu... Görüyor musunuz? Geçmişte olduğu gibi bu kez de kültürel devrim, politik ya da toplumsal denen devrimin kuyruğuna takılıyor. Oysa esas motor odur..."

Hakan, araya girer:

"Heyecanlanma kardeşim, otursana yerine... Ben Erkut'un analizine katılıyorum. Ama eklemek istediğim bir şey var. Bence

Marx'ın da, Bakunin'in de öngörüleri, dolambaçlı yollar izleyerek doğru çıktı. Marx, devletin sönüşe gideceğini söylemişti. Bu, devletlerin parçalanması, ufalanması biçiminde gerçekleşti, gerçekleşiyor. Bakunin ise, özgür komünler federasyonundan söz etmişti. Bu da, Avrupa'da olduğu gibi modern ulus devletlerin ya da Balkanlar, Ortadoğu ve Asya'da olduğu gibi yerel cemaat devletlerinin federasyonlaşması biçiminde gerçekleşiyor. Yani evrimleşme özgür komünler federasyonu yönünde..."

"Aman ne güzel!" der Cem alaycı bir sesle, kendini koltuğuna bırakıp kollarını kavuştururken, "kollarımızı kavuşturup bu pastoral manzarayı izlemekten başka bir iş düşmüyor bize de... Bunlar konformist aydınların teorileri kardeşim..."

"Yok be... Bir tek sen devrimcisin demek" diye diklenir Hakan.

Berna müdahale eder:

"Ortamı sertleştirmeyelim lütfen. Işıl da ne biçim insanlar bunlar, tartışmayı bile bilmiyorlar diyecek."

"Yok canım, öyle bir şey demiyorum" der Işıl, biraz mahçup.

Cem, oluşan bir anlık sessizliği değerlendirip yeniden konuşmaya başlar:

"Peki Berna, uyarın için teşekkürler. Sakin bir şekilde bağlamak istiyorum konuyu. Sonra da Hakan ya da Erkut, karşıt argümanlarını söylesinler."

"Saatten haberin var mı senin?" diye sorar Alican, bir yandan da saatine bakarken.

"Ne o, yeni işe mi girdin? Sabah sekizde kalkmayacaksın herhalde. Ne güzel konuşuyoruz şurada. Ben son bir şey söyleyip çenemi kapamak istiyorum. Tüm konuştuklarımızın özü ne biliyor musunuz? Düşünce ile siyaset arasındaki ölümsüz çelişme. Aydınlanmayı düşünce hazırladı. Onu öldüren Jakobenlerin ve Napol-

yon'un siyasetleri oldu. Evet, sayın baylar ve bayanlar, şaşırdınız değil mi, her siyasi devrim, aynı zamanda bir karşı-devrimdir. Sovyet devrimini hazırlayan da düşünceydi. Siyasal iktidar düşünceyi bastırarak görevini yerine getirdi. Anlayacağınız, siyaset bir anababa katilidir, kendini dünyaya getiren düşünceyi öldürür. Düşünce siyasete can verir, böylece kendi ölümünü hazırlar. Bunun çözümü nedir? Bunun tek çözümü, düşüncenin, bebeğini, yani siyaseti dünyaya getirmeden kürtaj yoluyla aldırmasıdır. Andre Gidé ne demiş: 'suların yükselişinin en büyük kurbanı, kendini boğulmaktan kurtaramayacak olan sanattır.'"

"Düşüncenin, sanatın siyasetten bağımsızlaşması öyle kolay bir şey mi sanıyorsun" der Alican, "siyasetin elinde silâh var..."

"Doğru, ama unutma ki, başlangıçta kitlelerde de silâh vardı. Eğer onların elindeki silâh alınıp siyasetin emrine verilmeseydi her şey farklı olurdu. Kültürel ve düşünsel gelişme kitlelerin malı haline gelseydi, silâhlarını siyasete teslim etmezlerdi. Kültür devrimi işte bunun için en büyük zorunluluktur. Kapitalizmi yıkmayı hedefleyen bir devrim, kültürel alanda, bilgisizlik ve tutucu önyargılar içindeki kitleleri hedef almak zorundadır, bu bir iç yenilenme devrimidir aynı zamanda. Sömürücüyü yıkmak kolaydır, ama kitlelerin korku, önyargı ve inisiyatifsizliğini yıkmak çok zordur: Dolayısıyla, sömürene karşı ekonomik devrim, sömürülene karşı kültürel devrim..."

"Ayılana gazoz, bayılana limon..." diye alay eder Alican.

Cem, güler gibi yapıp sürdürür:

"Ekonomik düşman dışardaysa, kültürel düşman içerdedir. Kendimizizdir. Düşünsel ve kültürel devrim kendimizi hedef almak, kendimizi değiştirmektir. Kitlelerin kültürel yoksunluğu siyaseti güçlendiriyor, ellerindeki silâh siyasetin eline geçip, yine onları eziyor. Siyasetin kürtajı ancak kitlelerin muazzam bir değişim geçirmesiyle gerçekleşebilir..."

"Peki ne olacak bu kültürel devrim dediğin şeyde? Biraz canlandır bakalım gözümüzün önünde..." der Hakan.

Erkut;

"Anlaşarak mı geldiniz siz buraya allahaşkına!" der Hakan'a, "Cem'in ajanı mısın, nesin? Adam nutuk atmak için zaten fırsat kolluyor..."

"Canlandırayım" der Cem, yüzünü mendiliyle silip. Erkut'u duymazdan gelmiştir.

"Ne mi olacak? Kültür devrimi içimizde derinden bir bölünmedir, bir iç savaştır, ama bugüne kadar bildiğimizden farklı bir iç savaş. Salt düşünsel ve kültürel planda, tartışmayla yürütülen bir iç savaş. Şiddet de olacaktır elbet, ama bu geçmiş devrimlerde yaşandığı gibi bir kan banyosuna dönüşmeyecektir. Çünkü iktidar yok edilmiş olacaktır. Düşünsel çatışmaların şiddetiyle iktidar çatışmasının şiddeti aynı şey değildir. Düşünsel çatışmada en çok yumruklar ve sopalar konuşur, kan döküldüğü çok az görülmüştür. Geçmiş devrimlere bakın. Çatışma düşünsel plandayken kan dökülmez, ama iş iktidar mücadelesine dönüşünce çatışma korkunç bir ölüm kalım kavgası halini alır ve bu kan banyosunda boğulan, her şeyden önce devrimin kendisi olur. Düşünsel ve kültürel altüst oluş ortamında toplum koca bir tiyatro sahnesine, koca bir amfiye, koca bir kütüphaneye, koca bir konser salonuna, koca bir sergiye, koca bir tapınağa dönüşecektir. Debord'un sözünü ettiği o sahte gösteri toplumu, müthiş bir sahiciliğe dönüşecek ve bu, karnavallarla kutlanacaktır. Yaşamak, neşe, ironi, şiir, kavga, aşk, bilgi, müzik, sanat, tartışma olacaktır. İnsanlar sabahlara kadar tartışacak, hiçbir sonuca varamadan sabah kahvelerinde kahve ve şarap içmeye gideceklerdir. Amfiler dolup dolup boşalacaktır. Kitap, günlük ekmek gibi bir şey olacaktır. En avandgard filmler dev ekranlarla halka sunulacaktır. Her köşebaşında bir tartışmaya rastlayacaksınız. Bitmeyen kavgalar, tartışmalar, karışıklık-

lar... Sokaklardaki bedava ve canlı porno gösterilerine ilgi çekmeye çalışan palyaçolara gülüp geçeceksiniz. Bir de bakacaksınız, bir grup çocuk ellerinde pankartlarla yürüyor..." - Cem, önünde bir sahne açılmış gibi gözünü yukarlara bir yere dikmiş, sahneyi elleriyle canlandırmaya çalışmaktadır - "İşte, çocukların kurduğu Ana Babayı Reddetme Kulübü gösteri yapıyor. Görüyor musunuz, bakın nasıl bağırıyorlar. Her yan, kulüplerle dolmuş. Her fikirden, her türden... Herkes kendi kampanyasını yürütüyor. Toplum çıldırmış adeta..."

"Senin gibi..." diye mırıldanır Erkut.

"İşte şu meydanda da sokak konserleri var. Bir bakalım isterseniz. Zaten her köşebaşında, her meydanda, rock, punk, pop, tekno, caz, klasik, saz, sufi, penatret, latino konserleri ortalığı inletiyor. Yaşlılar, gürültüden kaçacak delik arıyor. Bakın, rockçularla latinocular sopalarla birbirlerine girmişler yine. Ayıralım mı? Ama acelemiz var, burada oyalanamayız. Devam ediyoruz. Bir amfide kadınlar toplanmış, feministler konuşma yapıyor. Toplantıyı basmaya çalışan erkekler kulübünün üyeleri kadınlar tarafından kovalanıyor. Seks işçileri birliği, gönüllü olarak, uygulamalı erotizm kursları veriyor. Felsefe ekolleri birbiriyle rekabet halinde. Bedava felsefe okullarında gün boyu tartışmalar... İşçiler, Hegel'i, Marx'ı, Adorno'yu, Benjamin'i, Dizzi'yi, Salih Amed'i, Yasokasi'yi tartışıyorlar. Yunan felsefe okulu, Yunan felsefesi üzerine bir tartışma başlatmış, bir göz atalım mı içeriye? Hadi yürüyelim isterseniz, daha ilginç şeylerle karşılaşabiliriz. Toplumu artık politika değil, düşünce, felsefe, edebiyat, şiir, müzik, sinema, tiyatro yönetiyor. Düşünsel ve kültürel özgürlüğün güvencelerinden biri de, zaman zaman sokaklarda dolaştıklarını gördüğümüz halk özgürlüğü milisleri. Tek görevleri var, her türlü düşünsel ve kültürel etkinliğin özgürce kendisini sergilemesini sağlamak. Özgürlüğü kısıtlamaya çalışan kim olursa olsun, milislerin görevi saldırganları engellemek. Ama tutuklama yok, sadece bastırılmak istenen etkinliği ko-

rumaya alıyorlar, yetkileri bununla kısıtlı. Şuraya bakın... Bir edebiyat tartışması var. Girelim isterseniz. Oooo... Tıklım tıklım. Bir köşeye ilişelim biz de. Alena Monde'nin şiirleri okunuyor. Dinleyiciler ikiye bölünmüş. Monde yanlıları ve karşıtları. Gergin bir ortam var. Arkadan birisi Yevtuşenko'nun resmini sallıyor. Aileyi yok etme kulübünde bu gece tartışma var, geliyor musun? Hayır, ben bu akşam cinsel özgürlük kulübünün haftalık tartışma toplantısına gideceğim. Ulusu yok etme birliği, ulustan çıkma kampanyası açmış. Bir imza da siz atar mısınız? Milliyetçiler, kampanyacıların tam karşısında bir protesto mitingi düzenlemişler. Eşcinseller, gizli eşcinselleri teşhir kampanyası yürütüyorlar bir başka köşede. Heykelleri yıkma kulübü heykelleri yıkma eylemi örgütlemiş. Heykeli savunanlarla yıkmak isteyenler sopalarla birbirine giriyor. Milisler iki tarafı ayırmaya çalışıyor. Anarşistlerle nihilistler komünistlerin toplantısını protesto ediyorlar. Değerlerimizi koruyalım derneğinde örgütlenmiş faşistler yürüyüş yapıyor. Gamalı haç takmış şarlo kılığındaki komedyenler birliği üyeleri, faşistlerin peşine takılmış, kaz adımları atarak yürüyor, onlarla alay ediyorlar. Çıplaklar kulübünün üyeleri, faşistlerin üstüne atılıp giysilerini çıkartmaya çalışıyorlar. Ressamlar sokaklarda resimlerini sergiliyor. Hemen oracıkta resim sanatı üzerine hararetli bir tartışma başlıyor. Dadacılar, sanat öldü sloganıyla bir sergi açmışlar. Romancılar, sokakta bildiri dağıtarak romanları için yapılacak tartışma toplantısına dinleyici toplamaya çalışıyorlar. Vegan ve vejeteryanlar, yanlarında öküzler, inekler, keçiler, tavuklar olduğu halde et yemek cinayettir yürüyüşü yapıyorlar. Ateistlerle dinciler ortak bir tartışma toplantısı düzenlemişler. Birisi tanrı cücedir diye bağırınca dinciler ateistlere karşı saldırıya geçiyorlar. Yezidiler, kendi tapınaklarında toplanmışlar. Satanistler özgürlük istiyorlar. Kitap kulüpleri harıl harıl kitap dağıtmakla meşgul..."

"Ne yer, ne içer bu insanlar?" diye sorar Alican, hafif alaycı.

"Ölmüş bir entelektüelin ütopyayı metrukesi" diyerek Alican'ı

destekler Erkut.

"Ütopya gerçekleşmeyecek bir şey değildir" diye yanıtlar onu Cem, "Hayal gücü aynı zamanda gerçekleştirici bir güçtür. İnsanlık önce hayal etmiş, sonra da hayal ettiğini gerçekleştirmiştir. Önce uçmayı hayal etmiş, sonra da uçmuştur. Şimdi ben size şu barda insanlar birgün ayağa kalkıp hep birlikte Enternasyonal'i söyleyecek desem inanır mısınız?"

Cem aniden ayağa kalkıp, yüksek sesle "uyan artık uykundan uyan" sözleriyle başlayan Enternasyonal'i söylemeye başlar. Masada bir şaşkınlık olur. Herkes dönmüş, onların masasına bakmaktadır.

Erkut iki eliyle yüzünü kapayarak;

"Aman tanrım" diye mırıldanır dişlerinin arasından.

Alican, utancından neredeyse mezelerin konduğu alçak sehpanın altına girecek. Işıl, gülümsemeye çalışarak, ama şaşkınlıkla Berna'ya bakmakta, Hakan, rahat bir havada iskemlesine yaslanıp çevredeki masaları gözden geçirmektedir.

"Zulmeee karşı hıncımız volkan..." derken Cem, "haydi kalk, sen de katıl" diye işaret eder Berna'ya. Çevreden gülüşmeler duyulurken Berna büyülenmiş gibi ayağa kalkar.

"Kavgamız ölüm dirim kavgasıııı...."

Salonu gözden geçirmekteyim. Güzel, süslü kadınlar masalarında yan dönmüş, kıkırdayarak Cem'i izliyorlar. İlerdeki bazı masalardan birkaç kişi ayağa kalkıp Cem'e katılıyor. Daha da ilginci, ilerdeki piyanonun da Enternasyonal'in notalarını vurmaya başlaması.

"Maazi ta kökünden siliiiiiinsin
Biz başka alem isteriz..."

Cem, kıkırdayan kadınlara kalkın işareti yaparken, bir orkestra şefi gibi piyanisti yönetmektedir.

"Bizi hiçe sayanlar biiiilsin
Bundan sonra her şey biziiiizzz..."

En son ayağa kalkanlar sanırım Erkut'la ben oluyoruz. Garsonlar bile servis yapmayı bırakıp ortak coşkuya katılmışlar. Tüm salon ayakta şimdi.

"Bu kavgaaaaa en sonuncu kavgamızdır artuuuık...
Enternasyonaaaaalllee kurtuuuuulur insanlıuuık..."

***

"Hıışşşşt... Eko..."
"Hıııı?"
"Uyuyon mu?"
"Hıııı...."
"Uyansana..."
"Ne var be?.."

Bir tren geçer yakından sarsıntılarla, şafağın titrek, soluk ışıklarıyla hafifçe ağaran odanın duvarlarına birbiri ardına devleşmiş gölgeler bırakarak. Yeniden sessizlik.

"Uyandın mı?"

"Sayende... Lânet olsun, ne var bu saatte?"

"Fare senin postalı kemiriyodu..."

"Açtır hayvan, naapsın..."

"Eko..."

"Ne var baş belâsı?"

"Aşk yapalım mı?"

"Bu saatte mi?"

"Ne olmuş saate be..."

"Kar, o oğlan üst katta uyuyor. Hani gece dans ettiğin..."

"Ne olmuş?"

"Git, o düzsün seni. Beni rahat bırak..."

Kar, gözlerini odanın sıvaları yer yer dökülmüş duvarlarındaki yazılarda gezdirir yılgınca. Sonra, usul usul uyanan odanın içinde. Aralık kapının önünde hoyratça çıkarıldığı belli, yüksek konçlu, çamurlu bir çift postal. Cilasız tahta döşemenin tam orta yerinde bir müzik çalar, döşemeye gelişigüzel saçılmış SCI'lar. Yanlarında boş, ezilmiş bira kutuları. Bazılarından bira sızmış döşemeye. Köşede kirli çamaşır ve giyecekler yığılmış. Bir etajer, çekmeceleri açık. Çekmecenin biri yerde. İçinde bir sürü ıvır zıvır. Döşemeye atılıp kendi kendine sönmüş sigaralar. Yere atılmış bir bornoz. Yanında bir lazımlık. Asılı olduğu duvardan düşüp yarı yarıya döşemeye doğru kaykılmış bir Che Guevara posteri. Bir peruk. Yanında bir çift kastanyet. Yüksek topuklu bir çift kadın ayakkabısı. Boş bir pizza kutusu. Donmuş yağlara bulanmış iki kirli tabak, bir bıçak.

Gözlerini yumup bir süre öylece kalır. Yatakta bir iki kere döner. Yeniden açar gözlerini.

"Sahiden git mi diyosun?"

"Hıı?"

"Gidiyim mi?"

"Nereye ya?"

"Salaş'ın yanına..."

"Kim o be?"

"Hani dün gece... Sen dedin ya... Dans ettiğim..."

"Ne bok yersen ye... Beni rahat bırak..."

"Kıskanır mısın?"

"Ne diyon ya?"

"Kıskanmaz mısın?"

"Sen uyutmayacak mısın kızım beni?"

Eko yerinden doğrulur, yastığını duvara dayar, gövdesini yukarı çekerek yastığa dayanır. Yere eğilip tütün tabakasını alır. Bir sigara sarar.

"Ot da var mı?"

"Yok. Sende varsa ver de sarıyım..."

"Bende de yok" der Kar, "kaç gündür takoz olduk bilmiyon mu..."

"Tütün de bitti mi, git gir mezara..."

"Şu pisliğe baksana" der Kar, odayı gösterip, "mezardan çok mu farklı sanki?"

Sonra yastığı yüzüne bastırır, isterik bir gülme krizine kapılmıştır.

"Ya işe bak... Fare postalı yiyodu. Rüyamda sandım valla..."

"Nereye gitti şimdi?.."

"Ben kıpırdayınca kaçtı. Bak orda, kapının yanında... Tam orda hırt hırt kemiriyodu..."

"Siktimin faresi... Nerden gelmiş?"

"Sen ne diyon be... Cirit atıyolar ortalıkta. Tencerenin içinde bile gördüm."

"Deme... Öööö...."

"Ben bu seferkini evlat edinicem. Çok tatlıydı."

"Sakın ha... Tiksinirim."

"Hani sen de bir hayvandın? Hani hayvanlar kardeşindi?"

"İnsan bazen kardeşinden de tiksinir... Ha ha ha..."

Bir tren geçer tekdüze gürültülerle. Ortalık biraz daha ağarmış.

"Hadi uyuyalım artık" der Kar.

"Aşk yapmayacak mıydık?"

"Şimdi de benim tadım kaçtı..."

"Kalleş... Hem uyandır..."

"Ben gidiyom..."

"Nereye lan?"

"Salaş'ın yanına..."

"Kafamı bozma şimdi..."

"Demin sen demedin mi?"

"Bir yerin kalktıysa git, ne diyim..."

"Kıskandın mı?"

"Siktir git ya..."

Sigarasını öfkeyle yere atar Eko. Sırtını dönüp yorganı başına çeker.

"Birgün yangın çıkaracan bu evde, pis herif. Kaç kere dedim söndürmeden atma diye..."

"Yakarsa bu dünyayı garipler yakar..."

Eko horlamaya başlar. Kar, onun üstüne eğilip gerçekten uyuyup uyumadığını anlamak istercesine yüzünü inceler.

"Uyumuyon, numara yapma..."

"Belâ mısın sen kızım?"

Yeniden doğrulur Eko.

"Bak Karmen... Kimle istiyosan yatabilirsin. İstediğin gibi düzüşebilirsin. Sen benim nikâhlı karım falan değilsin, tamam mı?"

"Vay be... Demek nikâhlı karın olsam..."

"Lafı götünden anlama. Onu demedim. İlişkimiz özgürdür. İsteyen istediğiyle yapar..."

"Peki, bi şey sorucam..."

"Sor, ama bu son. Uykum var."

"Evil'le yattın mı sen?"

"Evil mi? Kim o ya?.. Tanımıyom bile..."

"Hadi lan, çiğneme şimdi. Filo'nun kızı..."

"Ha o mu? Evil mi adı? Bilmiyom valla adını..."

"Artizlik yapma ibne... Adını bilmen şart diil. Yattın mı?"

"Yoooo...."

"O günkü partiden sonra... Hani geçen hafta. Konserden sonraki..."

"Kafam iyiydi o gece..."

"Yani naaptını bilmiyon, hıı?"

"O kadar da diil..."

"Ben söyliim mi?"

"Ne?"

"Ulan siktirik orospular gibi kıvırtma. İçeri odada Evil'le sikişmişin işte..."

"Kim dedi ya?.."

"Kim diycek, Evil dedi orospu çocuğu..."

Bir tren geçer. Sabah kuşları havalanıp yeniden konar dallara. Yıldızlar solup gider ağaran gökyüzünde. Perdesiz, tozdan bozbulanığa dönüşmüş camlardan belli belirsiz görünen ağaçlar rüzgârla eğilip kalkar, camlara sürtünürken sanki onları selâmlamaktadırlar.

Eko sessiz, belki de uyumuştur yeniden. Kar, yataktan kalkıp, dökülen bira birikintilerine basmamaya çalışarak köşedeki kirli

çamaşır yığınına gider. Bir don bulup geçirir ayağına.

"Ben gidiyom, Eko"

"Nereye ya?"

"Zırnık kredim kalmamış. Ne yiyip içcez düşündüün var mı?"

"Dün o kadar dans ettin... İsteseydin ya Midas'tan biraz kredi."

"Fanzin basılacakmış. Bize bi şi kalmamış yani..."

"Nerye gitcen peki?"

"Nerye olacak, anama. Hiç istemiyom ama..."

"Ya öf be... Alırsan bi şeyler bana da yolla biraz kredi, internetten..."

"Git hepsini ota, biraya yatır diye di mi..."

"Yok be... Bugün bölgeye gitcez ya çocuklarla. Yürüyerek gidemem, çok uzak..."

"Gitmeyiver sen de. Açlıktan geberiyon, kime ne yararın olcak. Dün gittik işte, yetmez mi?"

"Dün milisler bana kimlik sordu, iyi mi..."

"Naaptın?"

"Kimlik kullanmıyom dedim, şaşırdılar. Bu zamanda kimliksiz adam mı olurmuş..."

"Eeee?.."

"Midas arayagirdi de bıraktılar. Yoksa istasyonu boyluyodum..."

"Anlamıyom, bu herifler komün momün kurduk diyolar da, her şey yerli yerinde. İstasyon falan..."

"İşin yasası bu kızım... Provokatörlere karşı uyanık olmalılarmış... Milislerin şefi öyle dedi..."

"Siktir et ya... Hepsi aynı..."

"Bodrumun camından girdiğimizi de bi puşt ihbar etmiş, bili-

yon mu?"

"Biliyom, sonradan biz girelim dedik, tahta çakmışlar. Kim sence?"

"Ne biliyim, bizden biri diğildir. Ordan geçen biri gördüyse..."

Yeniden yatağa girer Kar.

"Ne oldu? Vaz mı geçtin?"

"Daha çok erken. Canım da hiç gitmek istemiyo. Ama çaresiz..."

"Nerde oturuyo anan..."

"1. Bölge..."

"Tam sosyete yeri..."

"Ne sandıydın? Bırak allaşkına, şimdiden midem bulanmaya başladı..."

"Hiç bilmiyom aileni falan senin. Çalışıyo mu anan?"

"Topukla... Birgün öğrenirsin..."

"Evil sana ne anlattı?"

"Topukla onu da? Bi gün ödeşiriz..."

"İntikam için falan bi şey yapmaya kalkma Kar, çok bozar bu beni..."

"Ne intikamı lan... Canım isterse yaparım ben..."

Susarlar. Kar bir şarkı mırıldanmaya başlar.

"Son bir kez... Son bir kez canım... Son bir..."

Eko onu yanağından öper. Kar gülümser. Eko, hüzünlenmiş gibi ona bakar.

"Ben anlatiim mi?"

"Neyi?"

"Ailemi... Buralara neden geldiimi. Sen de bi şey bilmiyosun benim hakkımda..."

"Esas adın ne senin?"

"Adım Ekrem..."

"Aaaa... Tahmin etmeliydim. Eko kısaltılmışı demek. Ben de ekolojiden geliyo sanmıştım..."

"Ya seninki? Kar... Ne tuhaf... Kar gibi sıcak..."

Başını Kar'ın göğsüne dayar Eko. Kar onu hafifçe iter.

"Bırak duygusal ördek dramasını şimdi. Hadi anlat..."

"İnanmazsın..."

"Niye inanmıyim, hadi..."

Ekrem, kapıya doğru bakar bir süre. Geçmişin kötücül hayaletlerini kovalamak ister gibi başını sağa sola sallar sertçe. Sonra kesik kesik konuşmaya başlar:

"Babam işadamıdır. Büyük bir soyguncu anlıycaan. Marmara Eyalet Valisi de babamın dayısı olur... Babamla annem ayrılmışlardı. Beni babaannemin yanına verdi babam, orda kalıyodum. Çok zengin bi ev, hizmetçiler falan. Çok sıkılıyodum. Her şey iğrençti. Okul da beni iyice sıkıyodu, paralı akademi yani. Belki bilirsin oraları. Nasıl anlatiim, o zengin çocuklarıyla hiçbir iletişim kuramıyodum. Her şey midemi bulandırıyodu. Annem bi sığınaktı benim için, okuldan kaçıp ona gidiyodum ara sıra. Çoğunlukla öğleden sonraları... Küçük bi oda hazırlamıştı benim için, okul zamanı doluncaya kadar orada okulla ilgisiz kitaplar okuyo ya da uyuyodum. Bi gün uyurken yatağıma geldi. Tuhaftı... Gözlerini anımsıyorum... Kor gibi yanıyodu. Yanıma yattı. Beni okşadı. İnliyodu. Sonra fark ettim. Bana yapışmış gibiydi. Gidip geliyodu... Sonra elini orama attı... Kaçmak istedim önce... Ama öyle bi yapışmıştı ki... Kurtulamadım... Sonra ben de bıraktım kendimi... Çünkü, çünkü ben de uyanmıştım..."

"İnanmıyorum" der Kar, Eko'nun başını tutup göğsüne bastırırken.

"İnanmazsın demiştim... Ben bir motherfuckerım işte..."

Bir tren daha geçer sarsıntılı gürültülerle. Birkaç çürümüş, sararmış yaprak dökülür ağaçlardan.

***

Eyalet Valiliği, 1. Bölge'deki Özalkent'te (eski adıyla Mecidiyeköy), çoğunlukla banka ve çeşitli finans kuruluşlarına ait devasa cam yapıların ortasında yükselen, New World adlı, bütünüyle siyah aynalı camdan yapılma küre binanın içinde bulunmaktadır. Yapımı on sekiz yıl önce tamamlanan ve o zamanki medyanın yazdığına göre 28 milyar yuraya malolan bu "city-building", Dünya Bankası, The Bank ve Saksa'nın ortaklığıyla beş yılda inşa edilmiştir. Yakından değil, ama biraz uzaktan bakınca, bu siyah kürenin üzerinde lazer ışınlarıyla çizilmiş, gökyüzündeki bulutların içinden yüzer gibi geçtiği bir dünya haritasını fark etmek mümkündür. Bu dünya haritası ağır ağır dönerek, New World'un döndüğü izlenimini vermektedir.

Çevresindeki tüm dev cam binalardan daha yüksek ve görkemli olan bu siyah küre, kurşunî renkli dört çelik kolonun üzerine oturtulmuştur. Bu kolonlar aynı zamanda binanın birbirinden tamamen bağımsız dört iç bölümünün ana girişlerini oluşturmaktadır. Birinci ana giriş, "Marketing" bölümüne aittir. Bu bölümde, son derece lüks süpermarketler, butikler, güzellik salonları, mobilya mağazaları, dijital mağazaları bulunmaktadır. İkinci ana giriş, "Entertainment" adı verilen bölümdür. Burada en az sekiz, dokuz salonlu multi-sinemalar, sex-shoplar, konferans salonları, tiyatrolar, görsel sergi salonları, diskolar, fitting salonları, kapalı spor salonları, saunalar, yüzme havuzları, çeşitli yaş gruplarına göre çocuk oyun salonları, kazinolar, magic-city denen, çeşitli elekt-

ronik ve dijital yeniliklerin sergilendiği salonlar yer almaktadır. Üçüncü ana giriş, "Business" denen bölüme aittir. Burada çeşitli finans kuruluşlarının, avukatlık firmalarının, muhasebe-noter firmalarının, kredi kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının, medya, yayın ve reklâm holdinglerinin ofisleri bulunmaktadır. Dördüncü ana girişin kapısında "Official" yazısı okunmaktadır. Bu bölüm, Eyalet Valisi'nin makam odası da dahil olmak üzere, tamamen eyaletin resmî kuruluşlarını barındırmaktadır. Eyalet Parlamentosu, Eyalet Yerel Yönetimler Konsorsiyomu, Eyalet Güvenlik Deparmenti, Emekli ve Sosyal Yardım Kurumu, Eyalet'e ait irili ufaklı diğer kurumların büroları bu bölümdedir.

Güvenlik nedeniyle, bölümlerin birinden diğerine serbest geçiş yoktur. Yalnızca "Official" bölümünde çalışanlar, güvenlik kartlarını lazerlerden geçirerek diğer bölümlere girebilmektedirler. Kürenin, alttan girişi olmayan, sadece binada çalışanlara hizmet veren ve bütün bölümlerden girilebilen restoran, kafeterya, café, bar, pastane bölümü de vardır. Ayrıca binada, sadece "Business" ve "Official" bölümlerinden giriş yapılabilen, 24 saat açık bir Acil Sağlık Servisi bulunmaktadır.

Kara kürenin çevresi geniş daireler biçiminde düzenlenmiştir. Birinci ve küreye en yakın daire, dev bir otoparktır. Onu çevreleyen daire, yeşil alan ve park olarak düzenlenmiştir. Burada, çocuklar düştükleri zaman bir yerleri yaralanmasın diye tabanı kauçuk çok güzel bir oyun alanı da bulunmaktadır. En dış çember ise güvenliğe ayrılmıştır. Burada güvenlik güçlerinin, çevreleri yeşillendirilmiş prefabrik evleri, bürolar, garajlar vb. vardır.

Dışardan gelindiğinde, güvenlik kontrolünden ve aramasından geçirilenler ağaçlıklı geniş bir yoldan ilerleyerek parkı, oradan da otoparkı geçip, girecekleri ana girişe yönelmektedirler. Arabaların girişi ayrı bir kapıdandır. Ana girişlere gelenler, üyesi ya da taraftarı oldukları kuruluşlara ait güvenlik kartlarını lazere verdikten sonra ışıklı turnikeden geçip, orada da seküritler tarafından

bir kere daha elektronik aletlerle aranmaktadırlar. Süpermarketlerin, diğer mağaza ve butiklerin müşterileri de üyesi oldukları süpermarketten ya da mağazadan aldıkları güvenlik kartlarına sahiplerdir. Yani, dışardan herhangi birisi elini kolunu sallayarak içeri giremez. Ancak, girişlerde acil üyelik sistemleri vardır. Kimlik kartını ışıklı bölmeye dayayan birisi, bilgisayara üye olmak istediği marketin ya da kuruluşun adını yazıp, gerekli krediyi ödediğinde, üyelik kartı anında eline gelmektedir. Ama bu sadece "Marketing" ve "Entertainment" bölümleri için söz konusudur. "Business" ve "Official" bölümlerine girmek isteyen ziyaretçiler de, aynı şekilde kimlik kartlarını ışıklı bölmeye dayayıp ziyaret etmek istedikleri kuruluşun ve kişinin adını yazarak anında ziyaretçi kartlarını alabilirler. Bu arada aynı ışıklı bölmede çekilen fotoğrafları ve kimlikleri, ilgili kuruluşa yansıtılır ve eğer kuruluş onay vermişse içeri alınırlar. Burada da bir kere daha güvenlik aramasından geçirilen ziyaretçilerin yukarıya çıkan asansörlere binmelerine izin verilir.

O sabah bütün bu sıkıcı işlemlerden geçen birinin peşinden ilerlemekteyim. Çevresine karşı ilgisiz. Son güvenlik aramasından da geçtikten sonra asansöre doğru yürüyor. Sekürit;

"Oradan değil Bülent Bey" diye sesleniyor, "Valiliğin asansörü ayrıdır. Şuna bineceksiniz."

Sekürit'in gösterdiği asansöre biniyoruz. Asansörün aynasında dalgın gözlerle kendini gözden geçiriyor. Asansör durup kapı açıldığında, 60 yaşlarında, şişmanca bir adam karşılıyor onu.

"Vay edepsiz vaaay..." der adam Bülent'e sarılırken, "hangi dağda kurt öldü ulan... Sen, insanın dayısını bunca yıl ihmal etmesinin cezasını biliyor musun?.. Dur sana şöyle bir bakayım."

Dayısı, Bülent'i kollarından tutup kendisinden biraz uzaklaştırır ve onu tepeden tırnağa inceler. Bülent de bu arada dayısını göz-

den geçirir. Bülent'in dayısının omuzları dar, alt kısmı anormal derecede geniştir. Pantolon kemerinin altındaki karın kısmı pantolonunu zorlayacak ölçüde, balon gibi şişkindir. Hafif eğri bacakları hesaba katılmazsa, dış çizgileriyle, bir armutu hatırlatlatmaktadır. Çenesindeki keçi sakalı kırlaşmış, yuvarlak gerdanı sarkmıştır. Sol kulağında halka şeklinde altın bir küpe sallanmaktadır. Üstünde önü iliklenmiş, dirsekleri deri kaplı, soluk yeşile çalan, ince fitilli kadife bir ceket, boynunda ise önden katlanmış, siyah puanlı, soluk sarı bir fular vardır. Ön kısımları oldukça beyazlaşmış blucin ve sütlü kahverengi güderiden makosen ayakkabılar bu kıyafeti tamamlamaktadır. Onun buraya sergi açmaya gelmiş bir ressam olduğu düşünülebilir rahatlıkla. Adamın sesi, çok sigara ve içki içenlerde görüldüğü gibi, pürüzlü, hatta hırıltılıdır. Bütün şakacı görünümüne rağmen, bu ses ona, derin düşünen, hatta biraz kederli bir insan havası vermektedir.

Adamın arkasında, sekürit oldukları tahmin edilebilecek sivil giyimli iki adam ve orta yaşlarda bir kadın durmaktadır. Yüzlerindeki ifade, yaşlıca adamın böylesine değer verdiği konuğuna gereken ilgi ve hoşgörüyü göstermeye şimdiden gönüllü olduklarını ortaya koymaktadır.

Dayısı, elini Bülent'in omuzuna atar:

"Hadi odama gidelim. Konuşacağımız o kadar çok şey var ki..."

Sonra birden endişelenmiş gibi Bülent'e bakar:

"Zamanın var di mi?"

"Var dayıcım..."

Cam bir bölmeden geçtikten sonra, yumuşak halılar üzerinde "Eyalet Valisi" yazılı kapıya doğru yürürlerken, adam geriye dönüp;

"İşte benim yeğenim bu kerata" der.

Onu izlemekte olan görevlilere yeğeninden daha önce söz etti-

ği anlaşılmaktadır. Valilik makamının kapısına geldiklerinde;

"Ayfer Hanım" der, sekreter kadına, "lütfen bizi kimse rahatsız etmesin. Yıllardır görmüyorum bu haylazı. Biraz özlem gideceğiz, eş dost falan, anlarsınız ya... Çok acil bir durum olduğunda görtelimi çaldırırsınız."

Sonra seküritlere döner:

"Haydi çocuklar" der, babacan bir havada, "siz de en az iki saat serbestsiniz. Marketinge gidin, fittinge gidin, ne bileyim, güzel kızlara bakın... ha ha ha... Ben size ihtiyacım olduğunda haber veririm..."

Girdikleri makam odası geniş ve aydınlıktır. İlk bakışta, bir valinin makam odasından çok, Amerikalı bir petrol patronunun bürosunu andırmaktadır. Bülent, odanın sağ cephesini boydan boya kaplayan, uçuk siyah camlardan, aşağıda göz alabildiğine uzanan manzaraya şöyle bir göz atar. Başı dönmüş gibi, olduğu yerde hafifçe sallanır. Vali, üzeri evrak, rapor ve dergilerle dolu geniş masanın hemen yanındaki cam dolabın kapağını açar.

"Bir şey içersin, di mi Bülent? Fransız konyağı var, başka..."

"Dayı..."

"Ulan içmem falan deme, kafanı koparırım. Kırk yılda bir..."

"Viski varsa alayım, dayı..."

"Soda?.."

"Sek olsun."

"İçkiden anlayan adamı gözünden tanırım ben. Sek dedin ya, tamam, anlıyor bu herif..."

Bülent, masanın önündeki iki geniş koltuktan sağdakini seçmiştir. Vali de, içkileri koltuğun önündeki sehpaya koyduktan sonra, masasına oturmak yerine, geçip karşısındaki koltuğa oturur.

"Haydi bakalım..." diyerek kadehini kaldırır.

Kadehlerini tokuşturup birer yudum içerler. Vali derin bir nefes aldıktan sonra, hafif sulanmış gözlerle Bülent'i süzer birkaç saniye.

"Nereden başlayalım Bülent? O kadar zaman oldu ki şöyle oturup konuşmayalı, ailemiz, kendimiz hakkında sohbet etmeyeli... Neyse... Haydi ben başlayayım... Ablam nasıl?"

"İyi sayılır dayı. Yani var olan koşullar içinde... Ona Ataköy'de bir daire aldım geçen yıl."

"Oh oh... İyi etmişsin."

"Biliyorsunuz, Teşvikiye'de epeyce sıkılıyordu. Her köşesinde bir anı... Babamı anımsar ağlar, ablamı anımsar ağlar... Bunu psikoloğu salık verdi aslında. Şimdi daha az ağlıyor..."

"Ne duyarlı kızdır be..."

"İki bakıcı tuttuk ona. Daha doğrusu biri bakıcısı, diğeri yardımcısı. Yemek, temizlik falan... Maaşlarını ağabeyimle ortak ödüyoruz..."

"Peki yürümesi olanağı?.."

"Doktorların dediğine göre olanaksız bu dayı... Belkemiği tamamen gitmiş. Yaşamının sonuna kadar anlayacağınız..."

"Daha genç de be, yazık.... Dur bakayım. Ben 63 olduğuma göre, o da tam 66. Yani hep böyle tekerlekli sandalyede..."

"Ona bir engelli arabası aldım. Çarşıya, pazara gidebiliyor. Bakıcısı da arkasında."

"Oh oh çok iyi, sevindim... Bana dargın olduğunu biliyorum ama sen yine de benim için onun tatlı yanaklarından öp. Önce öp, sonra dayım ısmarlamıştı dersin. Yoksa öptürmez, ne inatçı keçidir o..."

Masanın çekmecesinden koca bir puro kutusu çıkarıp Bülent'e uzatır.

"Havana'dan geliyor ha, ona göre..."

"Oooo dayı, maşallah valla..."

"Bizim Müjgan gitmişti geçenlerde, bir uluslararası arkeoloji konferansı için. Anlata anlata bitiremiyor Havana'yı. Müthiş modern bir kent olmuş... Ama bana sorarsan, görünüşteki parlaklıklara aldanmamak gerekir. Küba'nın yeniden kapitalizmin avucuna düşmesinin sahte parıltıları bunlar. Ben o eski, yoksul, ama onurlu Castro Küba'sını tercih ederim."

"Evet ama dayı..."

"Eveti meveti yok Bülent. Bu böyle. Neyse bunları daha sonra konuşuruz. Daha zamanımız var. Ben esas sana Ekrem'i sormak istiyordum..."

Bülent, yerinde rahatsızca kıpırdanır.

"Ne yazık ki herhangi bir haber yok, dayı..."

"Yer yarıldı yerin dibine girdi sanki bu oğlan yahu. Ben arattım her yanı, biliyorsun. Kimlik kartı kullanmıyor, anında bulurduk yoksa..."

"Biliyorum dayı. Çok kurnazlar. Faka basmıyorlar. Türker diye bir arkadaşım vardır. Onun da kızı kaçmıştı geçen yıl evden. Kız döndü de, o anlatıyor. Bırakın kimliği, tek bir elektronik aygıt kullanmıyorlarmış tespit edilmemek için..."

"Doğru. Eğer Ekrem'in yanında kimliği ya da görteli olsaydı anında bulurduk... Demek köpoğlusu bizden bilinçli olarak kaçıyor."

"Bilmiyorum dayı... Benim de hatalarım olmuştur elbette. Ama kaçması için hiçbir neden yoktu evden. İstediği önünde, istemediği arkasındaydı..."

"Belki de bu yüzden kaçmıştır. Gençliğimden bilirim, fazla ilgi insanı sıkar, doğrusu, rahat kıçına batar. Başka şeyler ararsın. Benim gençliğimi belki hayal meyal hatırlarsın..."

"Evet... Şu meşhur küpe savaşı değil mi dayı?.." der Bülent, Vali'nin kulağında sallanmakta olan küpeyi göstererek, "dedem niye o kadar köpürmüştü hâlâ anlamam. Ne var ki küpede?"

"Sen o zamanlar küçüktün Bülent, bilemezsin. O zamanlar küpe taktın mı adama ibne gözüyle bakılırdı. Birine ibne dendi mi de biliyorsun, adamın hayatı kayardı... Toprağı bol olsun, deden de sonuçta 68 kuşağındandı. Bu kuşağın anlayışı çok geriydi bu konularda. Sonradan kırıldı böyle şeyler. Eh, deden de sonuç olarak Erzincan'ın köyünden çıkıp gelmişti..."

Vali'nin görteli çalar.

"Hıı... hı... Oldu Ayfer Hanım... Gerek yok... Şöyle bir saat kadar sonra gelsinler... Durumu incelesin Merih Bey... Bana kısaca raporu şey yapsınlar... Bekliyorum..."

Görteli kapayıp belindeki kılıfına takarken;

"Amaaan..." der Vali, "yine birtakım olaylar olmuş da dün 8. Bölge'de. Onun incelemesi, ıvırı zıvırı... Efendiler bölgede komün ilân etmişler. Silâhları da kuşanmışlar, kimseleri sokmuyorlarmış bölgeye..."

"Kim bu efendiler, dayı?"

"Kim olacak, milletin efendisi işçiler... Hani Atatürk'ün öyle bir lafı vardı ya, köylü milletin efendisidir diye... Şimdi biz de kalkıp milletin efendisi işçidir mi diyelim? Kendi kendilerini mi yönetmek istiyorlar? Canıma minnet vallahi. Üstümden bir yük kalkmış olur. Açılışını kendi ellerimle yaparım. Ama yasal yoldan davransınlar. Zorbalıkla olmaz bu işler."

"Eeee... ne diyelim... Bir bakıma idealleriniz gerçekleşiyor."

"Bırak Bülent allahaşkına... Senin neyi ima ettiğini biliyorum. Bizim istediğimiz bu değildi, böyle ideal olmaz. Biz gençliğimizde niçin savaştık? Tam, kısıtlamasız bir demokrasi olsun, kimse kimsenin hakkını yemesin, di mi? Laf aramızda, az cop yememişimdir

bu uğurda..."

"Geçen gün hangi websitede görmüştüm? Sizin o zamanki gençlik eylemlerinde çekilmiş bir gençlik fotoğrafınız. Sizi çember içine almış, altına da, işte Eyalet Valimiz diye yazmışlar. Sizin yumruk havada tabii..."

"Ha ha ha... Sen bakma o orospu çocuklarına. Güya beni teşhir edecekler. Oysa ben inkâr etmiyorum ki. Aslını inkâr eden haramzadedir ulan. Ben bugün de aynı ideallere sahibim. Ama böyle değil... Böyle değil... Bele silâh takıp, biz milisiz deyip, kendini devletin güvenlik güçlerinden üstün görüp, biz komün kurduk, kimse giremez deyip, güvenlik görevlilerini öldürüp... olmaz. Yazıktır. Özgürlüğü de harcamaktır bu..."

"Hiç haberim yoktu. Dün mü olmuş?.."

"Dün gece... Siktir et şimdi bunları Bülent. Bak yine zırrr bir görtel, kafaları aldı nerelere götürdü. Bir kadeh daha içer misin?"

"Az bir şey alayım, dayı. Viskiniz çok güzelmiş."

"Ya purom?"

"O da çok güzel."

Vali kalkıp iki kadehe de yeniden içki doldurur. Büfenin yanından seslenir Bülent'e:

"Ya annesi ne oldu?"

"Kim?"

"Ekrem'in annesi yahu... Neydi kızın ismi?"

"Tanya'yı mı sordunuz?"

"Evet yahu, bu gavur isimlerini hep unuturum. Ne oldu bu kızcağız?.."

"Valla hiç sormayın, dayı... Hastanede. En ağır vakaların bulunduğu bölümde yatırıyorlar. Gerçi rahat, çok konforlu bir hastane ama işte..."

"Ne olacak tımarhanenin konforu allahaşkına, Bülent. Zavallı. İyi bir kızdı yahu..."

Bir sessizlik. Garip bir sessizlik. Bülent'in şakaklarındaki damarlar atmakta. Açıkça görülebiliyor bu. Vali'ye bakıyorum. O farkında değil Bülent'in gerildiğinin galiba. Islıkla bir melodi çalmaya başlamasından belli bu. Kadehlerle geliyor. Bülent'e dikkatle bakıyor. O da farkına vardı mı Bülent'teki gerilimin?

"Tabii ben aranızdaki ilişkiyi bilemem. Benimkisi sadece yüzeysel bir gözlem. Bir şey soracağım. Ekrem'in evi terk etmesiyle annesinin ruhsal durumu arasında bir bağlantı olabilir mi? Ya da ne bileyim, sizin ayrılmanızın. Çünkü biliyorsun, çocuklar bu ayrılıklardan olağanüstü etkilenirler. Bana kalırsa..."

Bülent, dayısının sözünü keserek;

"Bilemiyorum dayı" der sertçe, "kafa da yormak istemiyorum açıkçası. Bıraktım artık bu konuda düşünmeyi. Sinirlerim bozuluyor."

"Peki peki, kapattık bu konuyu. İstersen Ekrem konusunu da kapatalım" der Vali. Bülent'in son çıkışına alındığı bellidir ama dışa vurmamaya çalışır.

"Senin bir derdin var Bülent" der kısa bir sessizlikten sonra, sulanmış gözleriyle Bülent'i dikkatle incelerken, "ama sanırım şu ana kadar konuştuklarımızla ilgili bir şey değil bu. Sabah sabah beni ziyaret etmen de bununla ilgili olsa gerek. Haydi bakalım, seni dinliyorum."

Yerinden yaylanarak kalkar. Elleri cebinde odayı arşınlar ve gelip Bülent'in karşısında durur. Böylece Bülent'e zaman tanıdığını düşünmektedir herhalde. Bülent verilen bu zamanı değerlendirmiş olmalı ki, koltuğuna iyice yerleşerek konuşmaya başlar:

"Gözünüzden hiçbir şey kaçmıyor, dayı. Evet, bir derdim var. Buraya da esasen bu konuda sizden yardım istemek için geldim. Başım dertte. Kız arkadaşım..."

"Kız arkadaşın da var demek... Vay çapkın vay..." diyerek, belli ki havayı yumuşatmaya çalışır Vali.

Bülent o kadar gergindir ki, bu ufak takılmaya gülümsemez bile.

"Bir kredi işi... The Bank'ta Kredi Department şefi olan kız arkadaşım bankadan benim için resmî olmayan yollardan büyük miktarda kredi çekti ve şu anda da bu yüzden Eyalet'e bağlı güvenlik güçlerince aranıyor..."

"Ne kadar?" Vali elini ağzına götürüp öksürür, sesi çok hırıltılıdır çünkü.

"İki milyon..."

Vali, rakamın büyüklüğü karşısında şaşkınlığını ifade etmek üzere bir ıslık koyverir. Sonra ayağa kalkıp, elleri cebinde dolaşmaya başlar paytak adımlarla. Bir ara pencerenin kenarına gidip aşağıda karıncalar gibi kaynaşan kalabalığı seyreder.

"Hemen yatırabilir misin gerisin geri?"

"Evet, hemen yatırabilirim, dayı..."

"Dur dur... Bu o kadar kolay değil. Doğrudan The Bank'a yatırırsan seni enselerler. Üstelik bu, suçun kabulü anlamına gelir. Between Finans'a yatıracaksın."

"Evet, biliyorum..."

"Neyi biliyorsun?"

"Duymuştum adını bu kurumun. Kredi işlerinde aracı oluyorlar galiba..."

"Evet, ama yalnızca görünüşte öyle. Esas işlevi başkadır. Yani bu gibi durumlarda..."

Bülent kravatını gevşetir.

"Nasıl yapacağımı siz söyleyin, dayı..."

"Şimdi oğlum bak" der Vali, yeniden koltuğa otururken, "Bet-

ween Finans, aslında The Bank'ın resmî olmayan yan kuruluşudur. Bu tür usulsüz kredi çekme olaylarında devreye girer. Oraya yatıracaksın parayı..."

"O zaman hakkımda soruşturma açılmaz mı?"

"Hayır, açılmaz. Çünkü bu tür firmaların ad açıklamama yetkisi vardır. Senden aldığını sessizce The Bank'a aktaracak. Bu arada yüklüce bir komisyonu da senden talep edecek doğal olarak."

"Veririm, dayı... Hiç önemli değil. Ne kadar örneğin?"

"Valla bilmiyorum, ama sanırım en az yüzde on alırlar. Alan memnun, veren memnun... Yani kısacası, sonuçta The Bank sana kısa süreli kredi vermiş, karşılığında da yüzde on faiz almış oluyor. Hepsi bu... Sen sadece onlara, The Bank'a borcun olduğunu, bunu kendileri aracılığıyla ödemek istediğini söyleyeceksin. Gerisine karışma..."

"Peki, Pelin'in durumu?"

"İşte o zor" der Vali, "Pelin'in durumu, Pelin'in durumu..." diye kendi kendine söylenir. Yeniden ayağa kalkıp bir puro yakar. Sonra odasının tavanına bakar dikkatle.

"Bu pezevenkler büyük ihtimalle böcek yerleştirmiş, bizi izliyorlardır gibime geliyor, ama siktir et. Onu da şöyle yapacağız. Kırk yılda bir başvurduğum olağanüstü yetkimi kullanıp soruşturmayı askıya alacağım. Sen bu arada parayı Between Finans'a yatırmış olacaksın. Kredi yattıktan sonra sorun yok. Eyalet güvenliği, soruşturmayı durdurunca ve para da yatmış olunca The Bank'ın yapacağı fazla bir şey kalmıyor. En fazla kızın işine son verirler. Bu da hakları. Bir şey yapamazsın..."

"Peki, soruşturma askıya alındı. Yine de ortadan kalkmış olmuyor. Askı süresi sona erince ne olacak?"

"Onu sen bana bırak. Askının bir yıl süresi var. Yetki bende. Bu bir yıl sona erince soruşturmayı hepten kaldırma yetkim de var.

Dua et de o zamana kadar tahtalı köyü boylamayayım. Seçimlere de daha bir buçuk yıl var."

Bülent, viskisini dipler, rahatlamış.

"Çok sağ olun dayı. Yani Pelin gizlenmek zorunda değil artık."

"Evet, şimdi halledelim. Bir dakika izin ver bana... Ha, bir de senin krediyi yatırman tabii..."

"Hemen, dayı. Bir dakikalık iş."

Bülent, çantasından küçük bir notebook bilgisayar çıkarıp, açar:

"Buradan yolluyorum."

"Aman ne güzel, işlerin pratikte böyle hızlı yürümesine bayılırım" diyen Vali, görteline davranır.

"Ayfer Hanım... Canım, Merih Bey'e bir haber verir misiniz? Onu odamda bekliyorum. Çok acilmiş deyin... Lütfen... Bekliyorum..."

Masanın başına neredeyse koşar adımlarla gider. Bir kâğıt çeker önüne.

"Sen şimdi kız arkadaşının ismini ver bana... Çabuk... Pelin?"

"Semerci."

"Semercilerden mi?"

"Evet. Cem Semerci amcası olur..." der Bülent, bir yandan da bilgisayarı üzerinden işlemleri yürütürken.

"Büyük balık yakalamışsın bu sefer... Aferin..."

Vali, masasına geçip üstündekileri düzenler gibi yapar.

Kapı çalınır.

"Buyrun..."

İçeriye, profesöre benzeyen, 50 yaşlarında bir adam girer. Üstünde, çok kaliteli kumaştan tiril tiril, koyu renk bir takım elbise vardır. Ön tarafı dökülmüş, kırlaşmış, uzun saçlarını arkadan bağ-

layıp kuyruk yapmıştır. Gözlüğünün kalın camlarından gözleri balık gözü gibi görünmektedir, kıpırtısız. İleri derecede miyop olmalıdır.

"Merih'cim..." der Vali, hayli samimi bir havada, "Sana yeğenimi tanıtayım. Bülent... Merih... Bizim güvenlik bölümünün direktörü olur kendileri... Geç, otur... Bir iki dakikanı alacağım..."

Merih, Bülent'le el sıkıştıktan sonra, demin Vali'nin oturduğu koltuğa geçer.

"Hemen konuya gireyim" der masasının başına geçen Vali, "sanırım bir banka kredi işi dolayısıyla Pelin... Semerci adlı hanım hakkında bir soruşturma açılmış. Güvenlik güçlerince aranıyormuş."

"Evet efendim."

"Haberin var yani..." der Vali, bunu beklemiyormuş gibidir.

"İsmi bilmiyorum ama olaydan haberim var, sayın Vali..."

"Şimdi... Yetkime dayanarak Pelin Hanım hakkındaki soruşturmayı askıya alıyorum. Dolayısıyla sizin de kimseyi aramanız gerekmeyecek."

"Canımıza minnet efendim... Zaten işimiz başımızdan aşkın. Sadece hanımefendiye ilişkin, değil mi? Çünkü, Pelin hanımı tenzih ederim, olayın çapı oldukça büyük..."

"Büyük mü? Nasıl yani?.."

"Efendim, ortada bir sanal banka soygunu var. Otuz milyonluk bir iş. Araştırmaya girişilince, Pelin Hanım'a ilişkin de birtakım... ne bileyim kuşkular ya da bir açık çıkmış ortaya. Tabii soygunla bir ilgisi yok ama... Biliyorsunuz..."

"Elbette... Olayın çapı ayrı bir şey. Ben sadece Pelin Hanım hakkındaki soruşturmayı askıya alıyorum."

"Tabii efendim... Yalnız askıya alma kararını..."

"Evet, biliyorum, yazılı, imzalı olarak size göndermem gereki-

yor. Birazdan Ayfer hanıma hazırlatıp gönderirim."

Vali, Bülent'e döner.

"Bülent, bugün karar yürürlüğe girecek. Sen de söyle hanımefendiye, bankadaki görevine dönebilir. Bankada ne olup biter, artık onu bilemem."

Bir sessizlik anı. Vali, masanın üstündeki bilgisayarın karanlık ekranına dalıp gider.

"Ben izninizi isteyeyim" der Merih ayağa kalkarken.

"Tamam Merih'cim. Seninle ne zaman görüşüyoruz şu 8. Bölge için?.."

"Raporlar elimde efendim. Siz bir saate kadar demişsiniz. Ne zaman isterseniz emrinizdeyim."

Vali de doğrulur yerinden.

"Yeğenimle bir iki şey daha konuşmam gerekiyor. Sanırım seni yarım saate kadar rahatsız ederim."

"Rica ederim, sayın Vali."

Güvenlik bölümü sorumlusunu kapıya kadar uğurladıktan sonra Vali, Bülent'e dönüp;

"İşte bu kadar basit" der, "neydi o eski hantal bürokrasi... Oraya yaz, buraya yaz..."

"Sağ olun, dayı"

Vali, yeniden oturmaz yerine.

"Sanki kovmak gibi olacak, ama ben seni daha fazla tutmayayım, Bülent. Sanırım krediyi yatırdın. Pelin Hanım'ı bul ve müjdeyi ver benim tarafımdan..."

"Kredi işi halloldu, dayı. Derhal kabul ettiler. Dediğiniz gibi, adamlar anasının gözü. Neyin parası bu kardeşim diye sormadılar bile. Yalnızca, paranın son çıkan açıkla ilgili olduğunu yazdım. The Bank'a aktaracaklar."

"Eh ne olacak. Birisi bana da para verse hiç sorınadan atarım cebime valla..."

"Bizi nasıl büyük bir sıkıntıdan kurtardığınızı anlatamam, dayı."

"Hadi hadi, bırak şimdi sulu gözlülüğü. Gel seni bir öpeyim."

Sarılırlar. Bülent kapıya doğru yürürken aklına bir şey gelmiş gibi durur.

"Seçimlerde yeniden adaylığınızı koyacak mısınız, dayı?"

"Evet. Son hakkım, biliyorsun. Onu da kullanayım diyorum."

"Hangi parti? Yine liberaller mi?"

"Valla henüz bilmiyorum, ama galiba bu sefer Atatürkçü Düşünce Partisi'nden gireceğim."

"Nasıl olur, dayı?... Sağcı bir partiden?"

"Amaaaan... Sağcısı solcusu mu kaldı artık Bülent? Hepsi aynı. Ayrıca liberallerden de iyice soğudum artık. Pezevenkler, Eyaletin özelleştirilmesini savunuyorlar yahu... Bu kadar da olmaz. Atatürkçüler hiç değilse... "

"Doğru mu dayı bu özelleştirme işi?"

"Doğru ya... Gerçi yönetsel açıdan her şey yerli yerinde kalacak, ama mali bağımsızlık kanatlanıp uçacak. Düşman dayamışsa bağrına hançerini... Neydi o, öyle bir şiir vardı hani... Hadi hadi sen daha fazla merakta bırakma kızcağızı..."

***

Güvenlik bölümü sorumlusu Merih, valinin odasına girdiğinde kimseyi göremez önce. Makam masasının gerisindeki bir kapının ardından valinin sesi duyulur.

"Merih, bir dakika geliyorum..."

Merih, biraz önce oturduğu koltuğa geçer yeniden. Valinin seslendiği bölümden çıkan Ayfer Hanım, elinde bir dosya, gülümseyerek çıkış kapısına yönelir. Ardından vali görünür.

"Askıya alma yazısını hazırlattım da" der vali, Merih'e, "Ayfer hanım size gönderecek. Evet, gelelim senin işlere... Neler oluyor yahu bu 8. Bölgede? Haberim var, ama bir de kısaca senden dinleyeyim..."

Merih, derin bir nefes aldıktan sonra anlatmaya başlar:

"Dün iki güvenlik görevlisini öldürdüler, sayın Vali. Raporumu size sunuyorum" - elindeki dosyayı valinin masasına bırakır yavaşça - "öldürülen güvenlik görevlilerinin ve o kargaşalıkta ölen bir vatandaşın isimleri, hepsi burada yazılı. Ben şimdi bunlarla sizin zamanınızı almayayım..."

"Birşey sorayım, öldürülen güvenlikçiler doğrudan bizim adamlarımız değil galiba..."

"Evet efendim... O bölgelerdeki güvenlik istasyonları daha siz göreve başlamadan önce özelleştirildiğinden bu istasyonların bizimle ilişkisi sadece bilgi alışverişine ve işbirliğine dayanır. Yani herhangi bir emir komuta ilişkisi söz konusu değildir. Bu noktada az zorluk da çekmeyiz hani. Destekten çok köstek söz konusudur. Bu istasyonlar güvenlik personellerini bizden değil, özel güvenlik şirketlerinden alırlar. Bu iki güvenlikçi de Pinkerton Güvenlik Firması'nın elemanları."

"Evet. Tabii onlara da allah rahmet eylesin de, doğrudan bizden olmamasına insan..."

"Seviniyor di mi, sayın Vali" diyerek lafı valinin ağzından kapar Merih, "haklısınız, aynı şeyi ben de hissetmedim desem yalan olur. Hatta neredeyse insanın, işte özelleştirmenin yararları diyeceği geliyor..."

Gevrek bir kahkaha atar vali. Bülent'le görüşmesinin sonlarına doğru içine girdiği gerilimden sıyrılmış gibidir. Bu keyifli kahkahanın ardından hemen ekler:

"Bir şey içer misin Merih? Valla iyi içkilerim var..."

"Sağ olun, sayın Vali... Bir süredir midemde bir yanma var, o yüzden azaltayım diyorum da..."

"Sen bilirsin... Ben içersem sana dokunmaz değil mi?"

Yüksek perdeden kahkahalar. İkisi de, geri plandaki gerginliği böylece azaltmaya gayret eder gibidir. Vali, büfeye gidip kendisine konyak doldurur. Yeniden masasına otururken, Merih'in masaya koyduğu dosyayı önüne çeker.

"Eveeeet, demek bütün bilgiler burada. Okuyalım bakalım, ne olmuş, ne bitmiş. Sözlü olarak anlatacakların..."

"Efendim, esas bundan sonrası önemli" diye söze başlar Merih, sanki böyle bir işaret bekliyormuş gibi, "Şimdi sorun şu... Bölgeye giremiyoruz. Suçluları yakalayamıyoruz. Elimizde filmler var, saptadığımız suçlular var, ama elimiz kolumuz bağlı..."

"Milis falan kurmuşlar, ha? Çocuk bunlar, ya... Kovboyculuk oynuyorlar valla."

"Onlar da biliyorlar, istesek bir saat içinde her şeyi dümdüz edeceğimizi, ama şımarıklıkları tamamen yabancı ülkelerin müdahalesine güvenmelerinden geliyor..."

"Örneğin?"

"Örneğin Avrupa Birleşik Devletleri... Örneğin Birleşmiş Milletler... Örneğin, Dünya Sivil Toplum Örgütleri Federasyonu..."

"Diyelim ki, şimdi ben emir verdim size, müdahale edin dedim, evet evet silâhlı külâhlı filân müdahale edin dedim. Avrupa Birleşik Devletleri ne yapabilir ki buna?"

"Kendisi doğrudan bir şey yapamaz ama Federal Hükümetimize baskı yapar. Biliyorsunuz, bu ülke neredeyse elli yıldır Avru-

pa'nın kapılarında sürünüyor. Bunca emek verildi. Son aşamaya gelindi. Öyle kritik bir durumdayız. Ekim ayının sonunda dananın kuyruğu kopuyor. Böyle kritik bir durumda Federal Hükümet bizi derhal durdurur efendim."

"Haklısın" der vali, kollarını masasında ileri doğru uzatıp, Merih'i dikkatle dinledikten sonra, "aynen dediğin gibi olur. Avrupa'nın kapıları... Viyana kapıları... Otuz yıl önce Avrupa Birliği'ne girdik de ne oldu sanki? Altı ay sonra adamlar Avrupa Birleşik Devletleri'ni ilân ettiler, biz yine ortada kalıverdik cascavlak. Bu sefer de aynısı olursa hiç şaşmam... Avrupa Birleşik Devletleri'ne girdik derken, bir de bakmışsın, adamlar Avrupa Birleşmemiş Devletleri'ni ilân etmişler... Peki ne yapmalıyız sence?"

Merih, yerinde dikelip, hevesle anlatmaya başlar:

"Efendim, şu anda yapabileceğimiz iki şey var. Birincisi, elimizden geldiği ölçüde, bir yandan imha edilmekten kurtulmuş gizli kameralarımızla ya da uydularımızla çektiğimiz filmlere, bir yandan da bölgedeki elemanlarımızın bize aktardığı bilgi ve raporlara dayanarak isyanın elebaşılarını saptamak ve bunlardan yakalayabildiklerimizi içeri alıp sorguladıktan sonra adaletin pençesine teslim etmek. Hem bu, kamuoyunu hazırlamak açısından da..."

Vali araya girer:

"Tamam da, nasıl yakalayacaksın elebaşıları? Bölgeye giremiyorsun ki... Sonra Merih, şu adaletin pençesi falan laflarını da bırak artık. Ben bile korkuyorum valla..."

"Haklısınız. Adaletin güvenli kollarına diyelim isterseniz... Şimdi efendim, bölgeye girememek büyük zorluk. Ne var ki, saptadığımıza göre, elebaşıların hepsi bölgede oturmuyor. Yani bazılarının evleri bölgenin dışında. Bu durumda olan birkaçını biliyoruz. Onları rahatlıkla alabiliriz evlerinden."

"Peki adamlar elebaşılık tasladıktan sonra bölgenin dışındaki

evlerine gidip mışıl mışıl uyuyorlar mı yani?"

"Evet efendim, tuhaftır ki, mışıl mışıl uyuyorlar. Adamların hiçbir endişeleri yok. Bakın, ben birazdan bu elebaşıları fotoğraflarıyla birlikte takdim edeceğim. Adamlar o kadar rahat ki, ellerini kollarını sallayarak ortalıkta dolaşıyorlar. Bunlardan üçünün evi bölgenin dışında ve tamamen kontrolümüz altında. Emir verdiğiniz an üçünü de derhal alabiliriz, efendim..."

"Hadi görelim bakalım şu elebaşıları... Neyin nesiymişler? Nasıl göstereceksin?"

"Bilgisayarınızı beş dakikalığına kullanabilir miyim, sayın Vali?"

"Lafı mı olur, al tepe tepe kullan" der vali gülerek yerinden kalkarken, "geç istersen buraya..."

Merih, valinin masasına geçip bilgisayarı çalıştırır. Vali:

"Dur sana karartayım odayı biraz" diyerek bir düğmeye basar. Pencere tarafından siyah bir perde iner. Oda akşam karanlığına bürünür bir anda. Vali, ayakta, masaya dayanarak ekranı izler.

"Şimdi sayın Vali, önce size dünkü olaylardan bazı görüntüler göstereyim. Bunlar, imha edilmekten kurtulmuş gizli kameraların çektiği görüntülerdir, bize Pinkerton networkundan anı anına ulaştırıldı. Adamların açıkta görünen bütün kameralarını tahrip etmişler zaten. Bu gizli kameraların çektikleri biraz uzaktan ve bulanık, ama yine de olayları izlemek mümkün. Bir de bizim uyduların aldıkları var. Onlar daha net gibi. Bakın, burada olayların başladığı anı görüyoruz... Büyük bir fırtına ve kaçışanlar..."

"Ne fırtınası yahu?.."

"Haberiniz yok mu? Dün büyük bir kasırga yaşandı kentte, zaten olaylar da..."

"Ha... ben o sırada uçaktaydım herhalde... Biliyorsun Ankara'da toplantı vardı..."

"Bakınız... Aniden büyük bir kalabalık toplanmış meydanda... Ortada bir tertip olduğu besbelli... Nasıl anında bu kadar kalabalık toplanabilir ki..."

"Doğru, evet kesin bu..."

"Bakın, görüyor musunuz? Ellerinde sopalar var... Şimdi şu görüntüye dikkatinizi çekerim. Görüyor musunuz silâhı adamın elindeki? Durduruyorum görüntüyü... İşte... Güvenlik görevlilerini öldürenlerden biri kesinlikle bu..."

"Peki kim bu herif?"

"Ne yazık ki, bu şahsı henüz saptayamadık. Görüntü de, fark edeceğiniz gibi oldukça bulanık. Ama yakalanması an meselesi, bazı donelerimiz var hakkında. Bölgedeki elemanlarımız izlemede..."

"Peki, bölgedeki elemanlarımız deyip duruyorsun... Bu adamların can güvenliği var mı?"

"Hiç merak etmeyin, sayın Vali. Milis dedikleri serseri takımının arasında dahi adamlarımız var. Deneyimli elemanlardır bunlar. Bölgenin öz unsurlarıdır. Dışardan değil anlayacağınız..."

"Peki... Devam edelim..."

"Hayır, ben bu görüntüleri yalnızca önceden hazırlanmış bir tertip olduğunu kanıtlamak için gösterdim size. Şimdi geçelim elebaşıların kimliğine..."

Yeniden bazı kareleri tıklar Merih.

"Dur yahu, ben de şöyle oturayım, ayaklarıma kara sular indi valla" der vali, köşeden maroken kaplı bir iskemle almaya giderken.

"Siz hiç zahmet etmeyin, yansıtma yapayım isterseniz..."

Vali, yarı yolda durur:

"Aaaa bak, bu daha iyi fikir. Dur sahneyi açıvereyim sana..."

Masanın yan tarafındaki bir düğmeye basar. Masanın tam karşısındaki duvar, ağır ağır açılır ve ardından çiğ beyaz renk bir başka duvar çıkar. Vali, geçip masanın önündeki, demin Bülent'in oturduğu koltuğa yerleşir, sahneyi rahatça görebilmek için bacak bacak üstüne atıp sol tarafına doğru kaykılır

Merih tıklar. Beyaz duvarda, orta yaşlı, sarkık bıyıklı, kravatlı bir adamın görüntüsü belirir. Adamı anında tanıyorum. Bu, geceki komün toplantısının başkanlığını yapan 50 yaşlarındaki adamın ta kendisi.

Ulaş Kasar*
28 Nisan 1992, İstanbul doğumlu
İkitelli Teknik Meslek Okulu'ndan mezun
Adresi: Saksa İşçi Blokları, 3 Blok, D.12,
8. Bölge, 2026, İstanbul-Marmara
Tel: 0991 829 18 24 43, ID:DOC-886-223-95-92-D

"Bu baya dikkat edin" der Merih, "şu anda ilân edilen komünün başkanı durumunda. Dünkü olaylarla, yani cinayetlerle doğrudan ilişkisini henüz saptayamadık, ama ne zamandır izlenen çok tehlikeli birisi. Daha önceki bütün raporlar bunu gösteriyor..."

"Bunu almayacak mıyız içeri?" diye sorar vali.

"Şu anda ne yazık ki, imkânsız efendim. Yanılıp da bölgenin dışına çıkarsa o başka. Adım adım izlemedeyiz. Ama çok ihtiyatlı, kurnaz birisi olduğu belli."

"Evet... Devam edelim."

Merih, yeniden tıklar. Bu kez beyaz duvarda, kocaman gerdanlı, şişman bir kadın belirir.

Suzan Ersoy
1 Aralık 1995, Antep doğumlu
Ankara Yüksek Eğitim Akademisi'nden mezun
Emekli öğretmen, 8. Bölge'de gezgin kitap satıcılığı yapar.
Adresi: Plevne Çıkmazı. No:15, 7. Bölge, 2002, Eyüp-İstanbul-Marmara
Tel: ev tel kullanmıyor. Cep, saptanamadı.
ID. DOC-221-865-21-90-C

"Bu bayan da komite üyesi efendim."

"Bunu alabiliriz. Evi bölgenin dışında..."

"Zaten size sözünü ettiğim, evleri bölgenin dışında olan üç kişiden biri de bu bayan..."

Duvara yeni bir görüntü gelir. Profilden alınmış bir fotoğraf. Sigara içen gençten birisi. Çok net değil.

İbrahim (Sefo)*
Hakkında gerekli bilgiler toplanıyor.

"Bu ne demek oluyor?" diye sorar vali.

"Efendim, bu şahıs milislerin başı. Silâhı yanından eksik etmiyor. Ancak hakkındaki bilgimiz son derece kısıtlı. Çünkü yeni ortaya çıkan birisi. Daha önceki izlemelere hiçbir şekilde takılmamış. Her şey çok ani gelişti, biliyorsunuz. Bu resim dün uydu aracılığıyla çekildi. Bu yüzden biraz bulanık. Sefo adının lakap mı, yoksa soyadı mı olduğu belli değil. Buraya gelmeden önce bana ulaşan bilgilere göre, bu ad ve soyadında birisine rastlanamamış. Daha doğrusu, iki kişi var, ama ikisi de işinde gücünde, yaşlıca insanlar. Muhtemelen bu bir lakap."

"Geçelim" der vali, bu uzun açıklamadan sıkılmış gibi. Bir puro yakar.

Duvarda çatık kaşlı bir gencin yüzü belirir.

CEVHER KASAR
13 Haziran 2028, İstanbul doğumlu
8. Bölge, Kaypakkaya Üniversitesi son sınıf öğrencisi
Adresi: Saksa İşçi Blokları, 3. Blok, Kat:3, D.12, 8. Bölge, 2026, İstanbul-Marmara
Tel: 0991 621 27 63 66, ID:DOC-886-336-62-28-D

"Deminki Ulaş Kasar'ın oğlu" der Merih, yeniden tıklarken.

30 yaşlarında gösteren, objektife gülen, tişörtlü birisi belirir zeminde.

DENİZ İNAL (ELVERDİ)
3 Mayıs 2014, Ankara doğumlu
Haliç Üniversitesi, Eğitim Akademisi'nden Mezun
8. Bölge, Kaypakkaya Üniversitesi'nde İletişim Teknolojisi Öğretmeni
Adres: 5-C, Fındıkçı Apt. Mescit Sok. Fener, 6. Bölge
3643, İstanbul-Marmara
Tel: 0991 324 25 12 18, ID: DOC-330-213-92-14-S

"Bu çocuğun soyadı neden paranteze alınmış?"

"Sonradan soyadını değiştirmiş olabilir... Biz böyle durumlarda eski soyadlarını da parantez içine alıyoruz. Soruşturmanın sağlıklı yürütülmesi açısından... Evli bayanlar için de aynı şey söz konusu... Gerçi biliyorsunuz, kimisi evlendiği halde eski soyadını kullanmayı tercih ediyor..."

"Deminki hanımın kızlık soyadı yok mu? Evlenmemiş mi hiç? Belki de dediğin gibi, evlenmiş olsa da eski soyadını kullanmaya devam etti."

"Dikkatinize hayranım, sayın Vali... Bunu bir araştırmamız lazım..."

"Bir de şeyi sorayım... Demin de dikkatimi çekti. Bazı isimlerin yanındaki şu yıldız işaretleri ne demek oluyor?"

"Onlar şey efendim... Biz isimlerin köklerini de inceliyoruz. Bir fikir vermesi açısından. Birtakım eğilimler aileden mi geliyor diye..."

"Eeee?.."

"Bu tür şeyler bizim açımızdan anlamlı olabiliyor bazen. İzlemede kolaylık sağlıyor..."

"Valla anlamadım Merih..."

Güvenlikçi Merih, gözünü duvardan valiye kaydırır. Kızgınlık mı, çekinme mi olduğu tam anlaşılamayan bir ifade bir saniye için yanıp söner yüzünde.

"Eski olaylarda ölenlerin isimlerini çocuklarına veriyor bazı aileler, biliyorsunuz..."

Vali, kızgınlığını gizlemeye çalışmadan konyağını dipler.

"O zaman, beni de fişlerken ismimin yanına bir yıldız koduruverin. Bora adını babam, Filistin'de çarpışırken öldürülen bir arkadaşının adı olduğu için koymuş bana..."

"Rica ederim efendim..."

Oda bir anda sanki bir buz kitlesine dönüşür. Birisinin konuşması ya da bir hareket gerekmektedir, bu külçeyi biraz olsun yerinden oynatmak için. Valinin demin doldurduğu kadehimi tıklatıyorum masanın üstünde, belki bir yararı olur diye. Duymuyorlar bile. Merih'in yüzü allak bullak. Vali ise, gözlerini sinirlice odanın içinde gezdirip durmaktadır.

"Peki, geçelim o zaman" der vali sonunda, "sanırım açıklığa kavuşmayan bir nokta kalmadı."

"Bir saniye, geçmeden efendim..." der Merih, sesinin tonunu ayarlamaya çalışarak, "elemanlarımızın verdiği bilgiler sonucu, bu gördüğünüz kişinin, komünün geri planındaki beyin olduğundan kuşkulanıyoruz. Sinsi birisi. Fazla öne çıkmıyor. Ancak komün fikrini gerek okulunda, gerekse çevresinde sürekli işlediğini biliyoruz. Konseyci denen takımdan. Yani bunların teorisini göre, halk konseyleri ya da komünleri her şeyi doğrudan yönetecekmiş. Evi sürekli izlenmekte. Ev bölge dışında olduğundan içeri alabiliriz."

"İkincisi de bu demek... Peki geç" der vali, iyiden iyiye sıkıntılı olduğu gözden kaçacak gibi değildir.

"Zamanınızı alıyorum ama sayın Vali, geçmeden önce bir bilgiyi daha aktarayım. Bu şahsın evine bir bayan sürekli gidip gelmektedir. Sevgilisi olması olasılığı var, ancak elemanlarımız bu bayanın bir kurye olması olasılığında ısrarlılar. Biliyorsunuz, bu olay bölgeyle kısıtlı değil. Bölge dışından çeşitli örgütlerin de parmağı var. Bu bayan, olaylardan sonra dün gece geç vakit yine gelmiş ve gece orada kalmış. Eğer emir buyurursanız..."

Vali, ayağa kalkar aniden, sabrı tükenmiş gibidir:

"Tamam Merih Bey..." der "alabildiklerinizi alın içeri ve insanca koşullarda sorgulamaya geçin. Benden bir istediğiniz?.."

Bunları söylerken masasına gidip bazı düğmelere basar. Karşıdaki duvar yeniden kapanır, siyah perde yukarı doğru çekilir ve

oda aydınlanır. Merih de kalkar yerinden.

"Sizden istediğimiz, sayın Vali..." der ceplerini karıştırırken, "gözaltına alma emrini imzalamanız, şu kişiler hakkında..."

Cebinden bir kâğıt çıkarıp masanın üstüne koyar. Vali, kâğıda şöyle bir göz atar.

"Oooo... Neredeyse yirmiye yakın isim var burada..." der masasına otururken, "tamam, ben emri çıkarırım da, Eyalet Genel Savcısı'ndan arama ve tutuklama müzekkeresi almanız gerekiyor, biliyorsunuz..."

"Evet efendim, ben savcı beyle biraz önce görüşmüştüm zaten..."

"Maşallah her şeyi önceden ayarlamışsın bakıyorum" der vali. Bu ivecenliğe canı sıkılmış gibidir.

"Biliyorsunuz, zamanımız çok sıkışık, sayın Vali..." diye açıklamaya çalışır Merih.

"İyi, peki... Ben şimdi gönderirim Ayfer Hanım'la..."

Kalkıp kapıya doğru yürür, konuğunu bir an önce yolcu etmek istediğini gizlemeyen bir ivecenlikle.

"O şahsın evindeki, ismini henüz saptayamadığımız bayanı da, eğer hâlâ evdeyse gözaltına alalım mı, efendim?" diye sorar Merih, kapıdan çıkarken.

"Elbette alacaksınız. Kuşkulu birisinin yanındaki de otomatikman kuşku altındadır. Görelim bakalım, neyin nesiymiş, kimin fesiymiş..."

Merih kapının önünde bir an duraklar.

"Bugün Eyalet Parlamentosu'nda son olaylar görüşülecek, efendim... İzleyecek misiniz?"

"Haaa öyle mi... İyi olur" der vali, kendini gülmeye zorlayarak, "bizim ahırdaki katırların tepişmesini seyretmeyeli epey zaman oluyor..."

***

Eyalet Bölge otobüsü anayolun üzerine kurulan barikatın önüne gelince durur. Şoför; "Buraya kadar beyler" diye seslenir, otobüsün gözetleme ekranından arka tarafı kollayarak, "bundan sonrası yürüyerek artık..."

Otobüste bulunan yirmiye yakın yolcu söylenerek iner aşağı. Deniz de inenler arasındadır. Şöyle bir bakınır. Fıçı, kalas, kamyon lastiği ve bir önceki selin sürüklediği eşyalardan kurulmuş oldukça derme çatma barikatın önünde yaklaşık yüz kişilik bir topluluk oluşmuştur. Barikatın önüne birikmiş bu kalabalıkla milisler arasında şiddetli bir tartışma vardır. O yana doğru ilerliyorum Deniz'le birlikte. Kalabalığın arasından sıyrılarak önlere geçiyorum. Omuzlarına taktıkları makineli tüfeklerin namlularını yere doğrultmuş, kollarına kırmızı pazubent bağlamış iki genç milis, barikata doğru ağır ağır ilerleyen ve bağırıp çağıran topluluğa bir şeyler anlatmaya çalışmaktadır.

"Emir böyle" der kıvırcık saçlı, çorapsız ayaklarına plastik tokyolar geçirmiş milis, sol ayak başparmağındaki kanlı sargı bezi yarı yarıya çözülmüş:

"Ne yapalım kardeşim, komiteye anlatın derdinizi. Bize böyle söylendi... Bölgede oturduğunu kanıtlayamayan giremeyecek... İkinci bir emir verilir, o zaman başım gözüm üstüne..."

"Komiteyi nereden bulacaz oğlum şimdi" diye çıkışır 60 yaşlarında, başörtülü bir kadın. Burnunun sağ yanında kocaman bir et beni sallanmaktadır, "siz haber verin de alsınlar bizi. Bak onca yoldan geldim. Damadımı herkes tanır bu mahallede. Yıllardır gelir giderim... Aaaa... Hiç böylesi gelmemişti başıma ayol..."

"Yahu olacak şey mi..." diye bağırır kadının yanında duran esmer, bıyıklı genç, "bari bir pasaport çıkarın da öyle geçelim... Ge-

çen gün Makedonya'ya gittim, akrabalarımın yanına... Orada bile sınır filân yok, pasaport da sormadılar."

"Peki ben şimdi oğlumu göremeyecek miyim?" diye sorar avurtları çökmüş yaşlıca bir adam. Dudaklarındaki ıslanmış sigarası konuştukça aşağı yukarı oynamaktadır.

"Oğluna haber ver, buraya gelsin, amca" der tüfeğinin askısını koca, damarlı eliyle sıkı sıkı kavramış diğer milis, "yalnızca giriş yasak... O da şimdilik... İsteyen bölgeden çıkabilir... Bak, çıkanlara bir şey soruyor muyuz?" Bunu söylerken, barikatın iç tarafından gelenleri göstermiştir.

"Bir de içerdekileri hapsetseydiniz bari... İyi valla be, ne zorbalık... Görülmüş şey değil ayol..."

Bunları söyleyen yaşlıca kadın, başını döndürüp arkasındakilere bakar, onları da konuşmaya, itiraz etmeye teşvik eden bir bakıştır bu.

Deniz, saatine baktıktan sonra, ayağı sargılı milisin yanına yaklaşır.

"Ben Kaypakkaya Üniversitesi öğretim üyelerindenim, geçebilirim, di mi?"

"Geçebilirsiniz, hocam" der milis, Deniz'in karşısında biraz toparlanma gereğini duymuş gibidir, "yalnız, özür dilerim, kimliğiniz yanınızda mı? Bir de şu torbaya bakmam gerekiyor."

"Bir şey değil, al bak" der Deniz, elindeki naylon torbayı milise uzatırken, "ders kitabı var yalnızca..."

Milis, torbayı aralar, şöyle bir bakıp Deniz'e geri verir. Sonra da onun uzattığı kimliğe bakar.

"Buyrun hocam" der, barikatın ortasındaki dar geçidi göstererek. Geçidin yanında bir milis daha vardır, arada bir esneyen.

Deniz, geçmek yerine, orada biraz daha durmayı tercih etmiş gibi kıpırdamaz yerinden:

"Ben komün toplantısındaydım dün gece, orada böyle bir karar alındığını anımsamıyorum... Hem, saçma değil mi bu?.."

Okumuş yazmış birisinin milislere itiraz ettiğini gören kalabalık, anında Deniz'in çevresinde toplanıp, sessizce onu dinlemeye başlar. Ondan medet umar gibi bir halleri vardır.

"Biliyorum saçma" der milis, kendi bireysel görüşünü açma fırsatı verdiği için Deniz'e minnetle bakarak, "ben de söylüyorum... Olmaz böyle... Halkla karşı karşıya geliyoruz, işte görüyorsunuz. Ama dinleyen kim? Federal muhafız birlikleri gelebilirmiş falan filân... Gelsinler de hadlerini bildirelim. Ama bu insanların ne ilgisi var federalle mederalle... Komite almış bu kararı, benim bildiğim bu..."

Kalabalıktan bir uğultu yükselir yeniden.

"Ne kafanızı yoruyorsunuz ya..."

Bunu söyleyen, derin çizgilerle yarılmış esmer yüzü, susuz kalmış toprak gibi kavrulmuş, orta yaşlı, zayıf bir adamdır. Herkes dönüp ona bakar.

"Nasreddin Hoca türbesinden farkı var mı şuranın? Çingen mahallesinden millet elini kolunu sallayarak giriyor... Aha işte..."

Eliyle gösterdiği, üç yüz metre kadar ilerdeki çadır mahalledir. Gerçekten de, ne barikat vardır orada, ne bir şey. Atların otladığı boş arsanın bitimindeki kanaldan sonra başlamaktadır mahalle. Ateşe oturtulmuş kazanların çevresinde yarı çıplak çocuklar koşturmaktadır. Anayoldan mahalleye uzanan toprak yolun kenarında küçük bir topluluk daha vardır. Anlaşılan, barikatlardan geçemeyenlerden bazıları şanslarını bir de orada denemek niyetindedirler. Kalabalık yeniden uğuldar.

"Ne diyorsunuz?" diye sorar genç bir kadın milislere, "bakın oradan geçiyorlar... Biz de mi aynı yolu deneyelim yani?.."

"Bir deneyin abla" der ayağı sargılı milis pişkince. Bu çözüme

biraz da sevinmiş gibidir.

Yüzü, susuzluktan çatlamış toprağa benzeyen zayıf, kara kuru adam, "üç beş kuruş verirsiniz garibanlara olur biter" diyerek çözümü daha da somutlaştırır, "hem onlar da sebeplenmiş olur biraz..."

"Ulan tombalacı" der ilerdeki esneyen milis gülerek, "sen de o gariban dediklerinin ortağı değilsen ne olayım." Sonra tüfeğini, "tombalacı" diye seslendiği adama doğrultup, ağzından, "taka taka taka..." diye bir ses çıkararak ateş ediyormuş gibi yapar. Tombalacı, "ah anam, vuruldum" diyerek kaba etlerini tutar.

Kalabalıktan birkaç kişi, çadır mahalleye giden yola yönelir. Anlaşılan, Tombalacı'nın önerisi kafalarına yatmıştır. Ne var ki, çoğunluk, bölgeye "meşru" yollardan girmekte kararlı görünmektedir.

O sırada bir özel otobüs gelir. İçinden pankartlı, flamalı, otuz kırk kişilik bir grup iner. Güvenli adımlarla barikata ilerlerler. Kalabalık açılıp onlara yol verir, sonra yine kapanır. Eskiler, yeni gelen gruptan hoşnut görünmektedir. Eğer milisler onları içeri alacak olurlarsa, yeni grubun arkasından kendileri de yüklenecekler-dir girmek için. Almazlarsa da, yeni grubun takviyesiyle güçlenmiş olarak bir huruç harekâtına girişebileceklerini düşünüyor olmalıdırlar.

Milisler, parkartlı grubu durdurur. Grubun önündeki liderler çok şaşırırlar buna. En öndeki kasketli, bıyıklı biri, sanki onlara ufak bir şaka yapılıyormuş gibi inanmazlıkla göğsünden hafifçe itekler ayağı sargılıyı.

"Ne demek bu... Biz cenaze için geldik hemşerim..."

Milis, kalabalığa, kimseye ayrıcalık tanımadığını gösterme fırsatı bulmuş olmaktan memnun, "olabilir, ama yine de giremezsiniz" der eskisinden de kararlı, "komitenin emri böyle."

"Yahu olur mu öyle şey... Komite dediğiniz kimdir bilmiyorum

ama biz cenazeye katılmak için geldik... Bunları bilmem..."

Bunu söylerken arkasında birikmiş kalabalığı gösterir. Kalabalıktan, hoşnutsuz bir uğultu yükseldiğini fark edince, "onlar da girmeli tabii" diyerek, "kitle çizgisi" konusunda yaptığı hatayı tamir etmeye çalışır.

Kalabalık, yeni gelenlerle moral kazandığından barikata ve milislere iyice sokulur. Yeniden bağırtılar yükselir.

"Ne biçim iş yahu..."

"Bırakın da geçelim..."

"Halk idaresi bu mu?"

"İşimiz gücümüz var... Yeter artık..."

Milisler, kalabalığın baskısından iyice bunalmış, dışardan bir yardım ya da "yukardan" barikatın açılmasını bildiren yeni bir emir gelmesini beklermiş gibi tedirginçe çevrelerine bakınırlar. Deniz, saatine bakar. Kader birliği ettiği kalabalığı bırakıp gidememektedir sanki.

Eski püskü bir araba görünür barikatın yanında. Ağır ağır ilerler. Arabadan ses yükselticiyle bir duyuru yapılmaktadır.

"Dikkat dikkat... Tüm 8. Bölge halkına duyurulur... Bugün öğle namazından sonra yapılacak cenaze törenine katılınız... Dünkü sel felaketinde yaşamlarını yitiren yavrularımızın ve güvenlikçiler tarafından vurularak öldürülen, bölge halkının sevgili Zamir amcasının cenazeleri Nizam Ağa Camiinde kılınacak öğle namazından sonra kaldırılacaktır. Törene tüm bölge halkı çağrılıdır..."

Herkes susup, yaklaşan aracı izler saygıyla. Araba barikatın önünde durur. İçinden tüfeksiz bir milis iner. Yeni gelen gruptan birkaç kişi milise seslenir.

"Sefo... Sefo... Hey Sefo..."

Sefo onlara doğru yaklaşır.

"Niye biriktiniz burada böyle?"

Grubun kasketli lideri, "sokmuyorlar ki içeri..." der, milisleri göstererek, enikonu şikâyetçi bir havada.

"Nedenmiş o?"

"Komite emri..." diye açıklamaya çalışır, ayağı sargılı milis.

Kalabalık uğuldar yeniden:

"Var mı komitenin böyle bir emri?"

Yeni gelen gruptakiler kalabalığı destekler:

"Varsa da kaldırılmalı..."

Sefo, şöyle bir bakınır kalabalığa, sonra milislere döner:

"Komite size ne dedi?"

"Eyalet muhafız birlikleri gelebilir, bölgede yaşadığını kanıtlayanların dışında kimseyi sokmayacaksınız, dedi..."

"Bu insanlar Eyalet muhafızı mı?"

"Değil, ama bölgede yaşamıyorlar... Yani böyle bir belgeleri yok. Bak, hocam gösterdi kimliğini, bir şey dedik mi?"

Sefo, belinden görtelini çıkarır. Bir düğmeye basar. Görüntüde, başkan Ulaş.

"Ulaş abi... Merhaba... Abi ben üçüncü noktadayım. Sizin, bölgenin dışından gelenler alınmayacak diye bir emriniz oldu mu? Burada kalabalık birikmiş... Yok abi... öyle mi? Tamam abi, ben hallederim... Oldu. Eyvallah."

Görteli kapatıp, sevinçle bakar kendisini sessiz bir umutla izleyen kalabalığa.

"Hadi bakalım... Herkes girebilecek. Bir yanlışlık olmuş. Komite bu emri sabaha karşı iki saatliğine vermiş, sonra da geri almayı unutmuş. Olay bu. Yani milis arkadaşların hatası yok... Onlar emir kulu... Ha, yalnız araçlar burada kalacak... Barikatı açamayız onlar için..."

Kalabalık oluk gibi akar barikatın dar geçitine. Herkes sevinçle birbirine sarılmaktadır. Tuhaftır ki, bu sevinçten en fazla pay

alanlar milis gençlerdir. Onlara en fazla itiraz eden başörtülü kadın şimdi boyunlarına sarılıp "aslan evlatlarım benim!" diyerek yanaklarını okşamaktadır. Barikatın önünde bir tek Tombalacı kalmıştır. Tilki gözleriyle caddede ilerleyen kalabalığın arkasından bir süre baktıktan sonra çadır mahalleye doğru yürür, arada bir önüne çıkan çakıl taşlarıyla karşısındaki hayalî kaleye şut çekerek.

***

Deniz, tuhafiyeci dükkânına girince, kapının önünde bir iskemleye oturup bacak bacak üstüne atmış, gelen geçene bakan dükkân sahibi de girer arkasından.

"Emriniz efendim?"

"Şöyle bir şeylere bakacaktım..." der Deniz, dar, uzun dükkânın iç kısmına doğru ilerlerken. İçerde biraz oyalanır. Birkaç kadın iç çamaşırını tereddütle eline alıp geri bırakır. Sonra, karar vermiş olmalı ki, birkaç kadın ve erkek iç çamaşırı alarak dükkân sahibinin yanına gelir. Kredi kartını verir paketlerle birlikte. Adam, kartı makineye sokar.

"Ne yazık ki, krediniz yanıt vermiyor efendim."

"Hay allah, hiç fark etmemiştim, bankadan kredi alıp geleyim."

"Buradaki banka çalışmıyor, yani kapalı."

"Niye?"

"Valla bilmiyorum, galiba bu komün momün dalgasına..."

"O zaman, şu uzaktakine gitmem gerekecek."

"Önemli değil, sonra ödersiniz..."

"Sağ olun... Ama anlamadım neden kapalı olduğunu... Yani komüncüler mi kapatmış?"

"Yok canım, onlar kapatır mı" der dükkâncı, kapının önünden

geçen birisiyle selâmlaşırken, "banka böyle bir karar almış olabilir. Hani, siz komün kurdunuz madem dümenine... Memurlar gelip açmamışlar sabah, benim duyduğum bu..."

Deniz'in aldığı iç çamaşırlarını bir poşete koyarken;

"Belki" diye ekler, "bölgeye sokmamışlardır memurları... Öyle ya..."

"Yok canım, ben şimdi barikatların oradan geliyorum. Memur falan görmedim orada. Zaten yasak da kalktı. Artık herkes girebiliyor."

Adam lafı uzatmaktan yana gözükmektedir:

"Valla beyim, bu işler öyle yasakla masakla olmaz. Biz de taraftarız komüne, destekliyoruz da, ama yasak girdi mi işin içine her şey boka sarar. Millette korku başladı mı sen artık o işten hayır bekleme..."

"Doğru" diye onaylar Deniz. Ama adam sözlerini bitermemiştir anlaşılan:

"Bakın, sabahtan beri gelen ilk müşterim sizsiniz. Oysa burası böyle miydi ya? Sabahleyin bayanlar alışverişe çıkar, buralar kaynardı. Nerde şimdi? Hadi bakalım. Herkes evine tıkıldı. Neden? Korku var da ondan. Ortalıkta, bir federal muhafızlar gelecekmiş, milislerle çatışmalar olacakmış söylentisidir gidiyor. İnsanlar korkuyor tabii. Esnaf tedirgin. Ben size söyleyeyim... Esnafın tedirgin olduğu, kepenklerin yarı açık, yarı kapalı olduğu yerden hayır gelmez..."

"Haklısınız da..." der Deniz, hafifçe itiraz eden bir ses tonuyla, "bu işler de kolay değil..."

O sırada, yakınlarda şiddetli bir patlama olur. Sokaktan geçen birkaç kişi kendini kaldırımlara atar.

"Gördünüz mü" der, patlamayla tezgâha iyice eğilmiş dükkâncı, "işte başladı... Emin olun ki, ben de bunu düşünüyordum siz şu

kapıdan girdiğinizde. Birazdan bombalar patlamaya başlar diyordum içimden... allahtan, bankaya gitmediniz... Allah korusun..."

Sokağın ortasında bir kalabalık oluşmuştur. Her kafadan bir ses çıkmaktadır.

"Kazan mı patlamış?"

"Nerede yahu... Gören var mı?"

"Bak bak... Duman çıkıyor..."

"Hadi lan... O demin de çıkıyordu, ilerde otları yakmışlardı..."

"Ne kazanı yahu... Bankayı bombalamışlar."

Sonunda, iki sokak ötedeki bankanın bombalandığı anlaşılır. Deniz, saatine bakar, tuhafiyeciye yeniden teşekkür ettikten sonra dükkândan çıkar.

Kaypakkaya Üniversitesi'nin önüne geldiğinde duraklar. Elini demirlerin arasından sokup iki kanadı bir arada tutan asma kilidi yoklar. Kapı kilitlidir. Üniversitenin beton dökülü basket alanında top oynayan dört, beş genç vardır. Aralarından birini tanımış olacak ki, o tarafa seslenir.

"Murat... Hey Murat... Buraya bakar mısın biraz?.."

Bir gün önce Deniz'i kapıdan içeri kimliksiz sokan gençtir bu. Koşarak gelir.

"Buyrun hocam... Giremediniz galiba..."

"Niye kilitli bu kapı, anlamadım ki..."

"Hocam, öğrenciler üniversite binasını işgal ettiler... Biraz önce banka bombalandı, duydunuz mu?"

Deniz;

"Hay allah, dersim vardı bugün de..." der, Murat'ın sorusunu yanıtlamak yerine.

Top oynayan gençlerden ikisi daha gelir Deniz'in yanına.

"Hocam, üniversite komünü kuruldu bu sabah" der gençlerden biri.

"Ders falan yok mu şimdi, Cevahir?"

Toplantı başkanı Ulaş'ın oğlu Cevahir'i tanımış olmalıdır Deniz.

"Yok hocam. Üniversite, komün kararıyla üç gün tatil edildi."

"Yani bana defol, nereye gidersen git diyorsunuz, öyle mi?"

"Ne demek hocam..."

Cevahir'in yanındaki, futbol topunu parmağının ucunda döndüren diğer genç;

"Cenazeye gitmiyor musunuz, hocam?" diye sorar.

"Ya siz?"

"Biz burada beklemek zorundayız, hocam" der Cevahir, "bakarsınız bankayı bombaladıkları gibi burayı da bombalamaya kalkan falan olur... Her taraf ajan-provokatör kaynıyor..."

İtiraz eder topla oynayan genç:

"Yandan geç bakalım... Aynı şey mi? Bankayı devrimciler bombaladı oğlum..."

"Nerden biliyorsun?" diye sorar Murat.

"Ben bilirim oğlum" der bu kez topu dizinde zıplatmaya başlayan genç, enikonu gizemli bir gülüşle.

"Devrimciler de yapsa bence yanlış" der Murat, "böyle şeyler faşistlerin işine yarar."

"Hadi lan Sarı, sen ne anlarsın..."

Deniz'in kilitli kapının önünde dikeldiğini gören Cevahir;

"Hocam, kapıyı açayım, girin isterseniz" der, "ama cenazeye gidecekseniz..."

Gidecem de, şu kitapları boşuna taşımayayım elimde diyordum. Zaten okulun kitapları. Kapıyı aç da bir koşu şunları odama bırakayım."

"Ne yazık ki bu imkânsız, hocam" der Cevahir, özür diler bir havada, "üniversite komün komitesinin kesin kararı var. Üniversite açılıncaya kadar, öğretmenler de dahil, okul binasına hiç kimse giremeyecek... Provokasyon olasılığına karşı alındı bu karar."

Sarı Murat:

"Hocam yabancı mı ya... Bırakıp geliversin..."

Cevahir:

"İmkânsız... Ama hocam, isterseniz verin ben bırakayım kitaplarınızı odanıza..."

Deniz:

"Sağ ol be Cevahir... Şunları taşımayayım boşuna."

Kapının demirlerinin arasından kitap torbasıyla birlikte, oda numarasının yazılı olduğu madeni, yuvarlak bir levhaya takılı kartı da uzatır.

"2. Kat, 32 numara."

"Biliyorum odanızı hocam" der Cevahir, kapı giriş kartıyla kitapları alırken. Sonra üniversite binasına doğru koşar.

"Sen gitmiyor musun cenazeye, Murat?" diye sorar Deniz, Cevahir'in kartı geri getirmesini beklerken.

"Gidecekseniz, beraber gidelim hocam... İsterseniz..."

Topla oynayan genç:

"2-1 mağlupsun, Sarı... Maçı yarıda bırakıp gidersen biramı alırım, ona göre."

"Amaaan... Alırız be..."

Murat duvardan atlayıp Deniz'in yanına gelir, üstünü başına silkeleyerek.

Beş dakika kadar kapının önünde beklerler. Biraz sonra Cevahir, koşmaktan yanakları iyice kızarmış, gelip kapı giriş kartını demirlerin arasından verir Deniz'e.

"Teşekkürler be Cevahir... Beni ağır bir yükten kurtardın... Kapıyı kapadın yeniden, değil mi?"

"Tabii hocam, kapamaz mıyım?"

Topla oynayan genç yeniden basket alanına gider topu sektire sektire. Deniz, "hoşça kal" anlamında elini kaldırıp Cevahir'i selâmlar. Sonra saatine bakıp;

"Hadi gidelim" der Murat'a.

Yolda, kitaplarını göğsüne yapıştırmış hızlı hızlı yürüyen uzun boylu, esmer bir kız çıkar önlerine.

"Nereye böyle, Tuba" diye sorar Murat, "okula gidiyorsan, hiç gitme, kapalı."

Tuba:

"Duydum... Ben akademiye giriş hazırlık kursuna gidiyordum."

Sonra Deniz'e döner:

"Merhaba hocam... Nasılsınız. Ben de geçen yıl öğrenciniz-dim..."

"Ha evet... tabii... Demek akademi sınavlarına hazırlık?.."

"Hiç umudum yok hocam, ama bizimkiler ısrar ediyorlar... Özel üniversitelilerden bize sıra mı gelir?"

"Özel üniversite olmayan mı var?"

"Evet ama biliyorsunuz, özelin de özeli var..."

"Haklısın, bu iş artık tam bir kâra dönüştü. Dış ülkelerden öğretmen getiriyorlar... Her şey vitrin, görüntü... Sanki burada yetişen öğretmenler bir şey bilmiyormuş gibi..."

"Tam tersi oysa..."

Murat, Tuba'nın koluna dokunur hafifçe:

"Gelsene... Yürüyüşe gidiyoruz hocamla..."

Tuba, düşünür gibi duraklar bir an. Deniz:

"Bırak kızı... Asmasın şimdi kursu..."

"Evet, gitsem iyi olacak..."

Murat'a yalandan vurur gibi yapar.

"Bu hep böyledir zaten... Görüşürüz hocam..."

"Haydi, iyi dersler."

Biraz yürüdükten sonra, Murat yan yan Deniz'e bakıp;

"Tuba benim şey hocam" der, "bilmem anladınız mı?"

"Anladım tabii... Ama o 'şey' ne demek oluyor. Sevgilim desene şuna..."

***

Saksa Elektronik Aletler İşletme binasının hemen girişinde Sendika odası bulunmaktadır. Ulaş, kapının üstündeki "görevliler dışında kimse giremez" yazısını söküp içeri girer. Üstünde bilgisayar bulunan eski bir masa, üç iskemle, bir sıra, üç beş kitapla broşürün dizili olduğu, ayakkabılığa benzer küçük bir kitaplık, kitaplığın üst tarafında, üzerine bazı fotoğraf ve notlar iliştirilmiş bir panodan başka eşya yoktur içerde. Karşı duvarda Federal Cumhuriyet'in bayrağı asılıdır.

İçerde üç kişi vardır. Biraz yaşlıca ve şişman olanı, bir elinde işaretleme çubuğu, avuç içi kadar bir elektronik not defterine bir şeyler işaretlemekte; ondan daha genç görünen, zayıf, kemikli yüzlü, gür bıyıklı olanı iskemleye ters oturmuş sigara içmekte; yaşı pek belli olmayan, açık kumral ve hafifçe tombul üçüncüsü ise, ayakkabılığa benzeyen küçük kitaplığın önüne çömelmiş, bir broşüre göz atmaktadır.

Ulaş girince ilk ikisi ona bakar. Kitaplığın önüne çömelmiş olan oralı bile olmaz.

"Vay Ulaş Bey... Hangi rüzgâr attı... Lacileri çekmişsin yine" der birincisi, elektronik not defterini kapatarak, "cenazeye mi?"

"Yok... Ben gitmiyorum, Taci..."

"Aaaa... Nasıl olur, sayın başkanımız hazır bulunmayacaklar mı törende?"

"Hazır bulunamayacağız, Taci Bey" diye benzeri bir alaycılıkla yanıt veren Ulaş, odadaki tek boş iskemleyi çekip oturur, "çünkü çok fazla göze battım ve sanırım aranıyorum..."

Taci, birden ciddileşir:

"Ne aranması be?.. Ciddi misin?.."

"Aldığım duyumlar bu yönde... Bölgeden çıktığım an enseleyeceklerine kalıbımı basarım. Zaten bugünkü medyanın havası da berbat. Bizden yana çıkan tek bir kanal, tek bir yazar yok. Kamuoyunu da bu puştlar oluşturuyor, biliyorsun."

"O yüzden mi gitmiyorsun cenazeye? Böyle giyindiğini görünce sandım ki..."

"Giyimimde ne var lan, takmışın giyimime. Biliyorsun, bazen işe bile gelirdim bunlarla. Bir tane takımım var, ara sıra giymekten hoşlanırım. Törenle falan ilgisi yok... Bugünkü medyada da adım var. Ortalıkta fazla görünmeyeyim dedim. Arkadaşlar da her şeyi ayarlıyorlar zaten. Konuşma yapmasını pek sevmem, biliyorsun..."

"Dur bir çay içelim" der Taci, kalkıp kapının yanındaki düğmeye basar. Anında içeri girer çaycı çocuk.

"Ne ulan kerata, kapının önünde bizi mi tıklıyordun... Haydi bize dört çay getir bakalım... Koş... Demi bol olsun, dökerim bak, ona göre."

"Eeee... Siz de gitmemişsiniz bakıyorum" der Ulaş, odadaki diğer iki kişiyi de sohbete katmaya çalışan bir havada.

"Biz nasıl gidelim?" der, iskemleye ters oturmuş, durmadan sigara tüttüreni, "fabrika boş kaldı mı oyarlar allama..."

"Kim oyuyor, anlamadım..."

Kitaplığın önünden dizlerini tutup zorlanarak kalkan işçi:

"Kim olacak... İşveren oyar, bir. Provokatörler oyar, iki... Bankayı bombalamışlar demin. Faaliyete geçtiler bile."

Zayıf işçi onu destekler:

"Diyelim ki, hepimiz gittik cenazeye, işletmeyi korumasız bıraktık. İçeri girerler, makineleri tahrip ederler, daha ne bileyim, yapacaklarını yaparlar... Ondan sonra ver verebilirsen hesabını. Öde bakalım sıkıyorsa o makinelerin bedelini... Milyonlarca yuro..."

"Ya kardeşim, bu işletmenin bekçisi mekçisi yok mu? Ben de burada çalışıyorum yıllardır. Hep işçi mi nöbet bekler?"

"Ama şimdi durum farklı Ulaş, sen bunu anlamıyorsun" der Taci, "şimdi işletme tamamen bizim sorumluluğumuza geçti. Herifleri sellem sepet kovduk dün. Kovması kolay da, sonrası ne olacak? Eskiden olsa umurumda bile olmazdı, işletmeye bomba mı atılmış, makineler tahrip mi edilmiş... Bana ne der, geçerdim... Hatta içten içe sevinirdim bile..."

Çaycı çocuk çayları getirir. Çaycıyla birlikte yirmi beş yaşlarında gösteren genç bir işçi de girer içeri. Taci:

"Haydi oğlum" der, çaycı çocuğa sarı renkte markaları verirken, "Baran abine de bir çay getir."

Baran:

"Ne kaynatıyorsunuz burada bakalım. Ulaş abi, hoş geldin..."

"Hoş bulduk Baran... Konu cenaze töreninden açıldı da... Bu adamlar beni, ben onları sıkıştırıyordum, niye gitmediniz diye..."

"Valla ağbi, bilmem" der Baran, elleri cebinde, sırtını çıplak duvara dayarken, "işler iyice ısınıyor, bankayı bombalamışlar. Ce-

nazeye de bir provokasyon düzenlerlerse hiç şaşmam. Ben gitmek istiyordum ama, Samet ağbi izin vermedi... Benim suçum yok..." Bunu söylerken yan gözle, parmağını elindeki broşürün arasına koymuş işçiye bakar.

"Ulan Baran, senden büyük provokatör var mı acaba" der Samet, "ben mi gitme dedim sana? Kalacakları komite belirlemedi mi?"

"Amaaan... Şaka yaptık be ağbi... Amma da alıngan olmuşun ha..."

Uzatılan çayı alır Baran, şakur şukur karıştırır.

"Yaaa bırakın şimdi laf torbalamayı" der Ulaş, "demin bir şey konuşuyorduk. Baran içeri girince ofsayta düştü. Şu sorumluluk falan işi. Bunu biraz açıklasana Taci... Neden sorumluluk duyuyorsunuz, tam anlayamadım."

"Neden olacak Ulaş... Dediğim gibi, daha önce böyle bir şey umurumda olmazdı... O zaman bir şey olsa sigorta öderdi. Şimdi ise bize ödetirler. Koca işletmeyi ele aldık yahu, kolay mı?.."

Baran:

"Görüyor musun, Ulaş ağbi... Bir şeyler yapıyoruz, ama daha yaptığımız işin bilincinde değiliz. Ağaya karşı ayaklanmaya cesaret ettiği halde sivil muhafız lafı duyduğunda korkudan kaçacak delik arayan köylüler gibi, hâlâ sermayeden ödümüz kopuyor anlayacağın..."

Samet:

"Bizim profesör konuşmaya başladı yine..."

"Sen dalga geç Samet ağbi bakalım... Sana inat Akademi'yi de bitirmezsem ne olayım..."

"Üniversite bitirdin yetmedi mi oğlum... Oradan profesör olunmuyor mu?"

"Ne profesörü be ağbi... Ordan ancak mısır tarlasına bekçi çı-

kar..."

"Bitirirsin, onu da bitirirsin... Sende bu Kürt inadı varken..."

"Bu akşam işverenler sendikasıyla buluşacağız" der Taci, özellikle Ulaş'a hitap ederek.

"Niye? Ne var?"

"Niyesi var mı?.. Görüşmemiz şart. Bir kere işletmedeki teslim aldığımız malların dökümünü vermemiz gerekiyor. Bunların ötesinde tek bir çöpten sorumlu tutulamayacağımızı söyleyeceğiz. İkincisi, üretilen malları nasıl teslim edeceğiz..."

"Ya Taci be... Anlamıyorum vallahi ya da ben gerizekâlıyım belki, siz bi zahmet anlatıverin... Madem adamlara böyle kılı kırk yararak hesap verecektiniz neden işgal ettiniz işletmeyi, neden kovdunuz menajeri falan... ha?"

"Hay dilini yiyeyim Ulaş ağbi..." diye atılır Baran, "ben de dünden beri bunlara bunu anlatmaya çalışıyorum... Aynı soruyu ben de sormadım mı Taci ağbi, söyle... Dilimde tüy bitti..."

"Dur oğlum dur... Sakin ol... Bak bir kere öyle ha dedin mi olmaz o işler. Adım adım gideceksin... Ona da gelecek sıra helbet..."

Ulaş:

"Neye gelecek sıra?"

"Yani hiçbir hesap vermeyeceğimiz bir zaman gelecek helbet..."

Samet:

"Baran'a kalsa, işverenlere hiçbir hesap vermeyeceğimiz gibi, işletmenin tüm mallarına da el koymalıymışız, hatta ürettiğimiz malları da işçiler olarak kendimiz pazarlamalı, gelirini de aramızda paylaşmalıymışız... Öyle diyor..."

Ulaş dönüp Baran'a bakar, bu kadarını da aşırı bulmuş gibi.

"Benim söylediğim şu" diye açıklamaya girişir Baran, "ben diyorum ki, bir işletmede gerçek anlamda işçi yönetimi olması de-

mek, o işletmenin bütünüyle işçilere ait olması demektir. Eğer bu yoksa, işletmenin mülkiyeti hâlâ sermayeye aitse ve kaçınılmaz olarak işletmenin kârı, yani bizlerin artı emeği sermayenin havuzuna akmaya devam ediyorsa, o işçi yönetimi sahtedir, göstermeliktir. Hem ne olacak ki, bu tür işçi yönetimleri artık her tarafta uygulanıyor. Sermaye, işçileri daha iyi üretim yapmaya sevk edeceğini bildiği için yönetime işçileri de katıyor, hatta bazı yerlerde tamamen işçilere bırakıyor. Ne oluyor? Sermaye yönetim işlerini de işçilerin sırtına yıkarak yönetim maliyetini azaltıyor. Çünkü sermaye için önemli olan, görünüşteki yönetim işi değildir, sonuçtur, yani kârın cebine girmesi..."

"Eeee peki ne olacak?" der zayıf, esmer işçi, "sen heriflerin bütün malına, mülküne el koydun mu, o da senin ücretini ödemez... Bankadaki hesabına bir de baktın, tıssss..."

"Bak sana diyim Hacı ağbi..." diye yeniden lafı alırken Baran, Taci onun sözünü keser:

"Ayrıca şimdi de yapabilirler o işi..." der, Hacı'yı destekler bir havada, "zaten heriflerle o yüzden görüşecez, öyle bir bok yemesinler diye. Herifler bankaya bir talimat verdiler mi, Hacı'nın dediği gibi, hepimiz şapa otururuz, çoluk çocuk aç kalır valla..."

"İyi ya" der Ulaş, "onlar öyle bir şey yaparsa, siz de Baran'ın dediğini yaparsınız karşılığında. Yani onlar ücretleri mi kesti, siz de karşılığında işletmeye bütünüyle el koyar, ücretleri ödemek için kendi ürettiğiniz malları pazarlarsınız..."

"Kime pazarlayacaksın kardeşim?.." diye araya girer Samet, "bütün pazar onların elinde. Herifçioğlu bir haber saldı mı, bunların satacağı hiçbir şeyi almayın, bunlar hırsızdır, benim malımı çaldılar diye, hiçbir yere satamazsın. İşporta malı değil ki bu, hepimiz bir köşede durup, batan geminin malları bunlar... haydi gidiyoooooor diye bağırarak satalım... Koca koca makineler ürettiklerimiz. Ha, bak belki o insan öldürme aletlerini, elektrikli san-

dalyeleri falan satabiliriz, ne bileyim, bağlantı kurarsak diktatörler alırlar belki..."

"Yine lafı torbalıyorsun, Samet ağbi..."

"Yok oğlum, doğru söylüyor" der Taci, "öyle bir şey olursa elimizde çürür kalır mallar valla. Hani gıda üreten bir yer olsaydı, o zaman hiç değilse ürettiğimizi yedirirdik çoluk çocuğa, bu aletler de yenmez ki anasını satiyim..."

"Bence" der Ulaş, "gücümüzün farkında değiliz. Onlar bize muhtaç, biz onlara değil."

"Amaaaaan... Federal Meclis konuşması yapma be Ulaş... Öyle kolay sanıyorsun. İşçinin kafasında, biz üretiyoruz, biz yönetiriz fikri vardı. Şimdi gerçekleşen bu. Yönetiriz de nasıl yönetiriz, orası da ayrı sorun ya... İşletmeyi yönetmek bir şey değil. Eski düzeni eskisinden de güzel yürütürüz. Ama iş, ücret ve satış sorunlarında düğümleniyor. Bak, deminden beri hesapları çıkarıyorum..."

Baran, yeniden atılır ortaya:

"Ben bunu bilir, bunu söylerim. İşletmeye bütünüyle, yani mülkiyetiyle, kârıyla, satışıyla el konmadıkça..."

Hacı, onun sözünü kesip, Ulaş'a;

"Ne bu friksiyon dalgası Ulaş, sizin oralar da karışıkmış" diye sorarak lafı değiştirir.

"Fraksiyon" diye düzeltir Ulaş.

"Fraksiyon işte... Her ne haltsa..."

"Ya işte, solcu gruplar var ya, onlar" diye açıklamaya çalışır Taci.

"Sol, sağ, fark etmez" der Ulaş, "sol gruplar dedin mi, sanki biz solu yasaklamışız gibi olur. Bir de... sadece gruplar değil, siyasal partiler de..."

Hacı:

"Bunların hiçbirini almıyor musunuz şimdi? Partileri de yasak-

ladın mı ne kaldı geriye?.."

"Bak Hacı kardeş... Kimseyi yasaklamış falan değiliz. Haddimize düşmez. Gücümüz de olsa yapmayız... Zaten tüm fraksiyonlar bölgede istedikleri etkinlikleri sürdürüyorlar, bu da haklarıdır. Bizim üzerinde durduğumuz konu şu: İstiyoruz ki, komün doğrudan bir halk yönetimi olsun. Halktan insanlar kendi öz iradeleriyle, kimsenin baskısı ya da yönlendirmesi altında kalmadan katılsınlar, oy kullansınlar. İsteyen istediği fraksiyona, partiye dahil olabilir. Hatta komünde, dahil olduğu grubun isteklerini dile getirebilir. Bunda bir şey yok. Ama komünü, daha başından fraksiyonların yönlendirmesine, hele hele kendi aralarındaki kapışmalara açık tutarsak kadınlar hamamından farkı kalmaz. Herkes saç saça baş başa birbirine girer. Egemenlere karşı birleşmek yerine birbirimizi yeriz. Doğru dürüst bir karar alamayız. Sonra ne olur? Aynı Federal Meclis'te olduğu gibi, halk kendini temsil edemez de, kendini temsil ettiğini sandıklarının peşinden gider, kendi iradesini bir yana bırakır. Ardından bildiğimiz koalisyon oyunları falan filân... Eeee, komünden ne kaldı geriye? O zaman Belediye Meclisi'ni niye kaldırdık? Onca zahmete, tehlikeye niye girdik, her şey eskisi gibi olacaksa..."

Taci:

"Haklısın be Ulaş. Aslında işçi taraftar bu sizin yaptığınıza. Dün bizim işletme toplantısında birçok arkadaş da bu yönde konuştu. Zaten işçinin arasında fraksiyon falan sökmez. Yok böyle bir şey. Aslında var da, yani kimi arkadaşlar şu ya da bu fraksiyona sempati besliyor, bu doğal da, böyle topluca yapılan işlerde bölünmeyi onlar da doğru bulmuyorlar. Alalım bizim Baran'ı..."

"Laf geldi yine bize!" diyerek güler Baran.

"Bak mesela bu çocuk da bir fraksiyonda. Neydi lan senin örgütün adı?"

"DVÖ... Yani Develeri Gütme Örgütü... Rakibimizin adı da,

BDGÖ... Yani Bu Diyardan Gitme Örgütü..."

"Siktir ulan salatalık... Beni sarmısaklıyor aklı sıra... Bu katır da bir fraksiyona dahil ama, şimdi unuttum adını..."

"Kürtçü o be, bilmiyor muyuz" diye araya girer Samet.

Taci:

"Hadi lan, sen de sulandırma şimdi Samet... Ne diyordum... Yani diyeceğim, Baran gibi başka arkadaşlar da var, ama bizim aramızda fraksiyon şeysi olmaz. Bu konuda işçi birlik halinde. Fesat yok..."

Ulaş:

"Tamam işte, bizim de komünde yapmak istediğimiz bu. Olay fraksiyon yasağı diye yansıtıldı, ama yok böyle bir şey. Sadece fraksiyonlara diyoruz ki, dur arkadaş, sen bir örgüt müsün, iyi. Ben senin içinde gelip ayrı bir grup olarak örgütleniyor muyum, yok. Ben gelip senin kongrende ayrı bir hizip olarak seçilmeye çalışıyor muyum, yok. O halde sen de bu halk örgütünde, komünde yapma bunu. Sen nasıl bir örgütsen ve bütünlüğüne önem veriyorsan, komün de bir örgüt, o da bütünlüğünü korumak istiyor. Ha, birey olarak başımın üstünde yerin var. Hatta fraksiyonunun görüşlerini de savunabilirsin. Senin söz özgürlüğün için canımı veririm gerekirse. Ama burayı farklı fraksiyonların savaş alanı haline getirmeyin... Olay bu Hacı..."

"Tamam be... Güzel be... Anlaştık!" der Hacı, "bak birisi böyle güzel güzel açıkladı mı insan ne güzel anlıyor... Valla Ulaş, sen işçi olmayıp okusaydın var ya, ordinaryüs bile olurdun ha..."

"Hadi bakalım, bir ordinaryüs daha çıkardınız başımıza..."

Samet, bunu söyledikten sonra gidip yeniden çömelir kitaplığın önüne.

Ama Baran, tartışmayı bırakmaktan yana değildir:

"Peki, fraksiyonlar, gizlice örgütlenip katıldıklarında ne yapa-

caksınız Ulaş ağbi... Bir şey kanıtlayamazsınız ki..."

"Öyle yapacaklarından adımız gibi eminiz zaten. Varsın yapsınlar. Eğer kitlelerin sağduyusuna güveneceksek, onların bu komploculuklarının açığa çıkacağına, eninde sonunda açığa çıkacağına da güvenmemiz gerekir. Önemli olan, fraksiyonların komünde resmen ve legal olarak temsil edilmemeleridir. Bu kadarı bizim için yeterlidir Baran."

Ulaş bunları söyledikten sonra, hızla kalkar yerinden.

"Ben gideyim artık çocuklar... Bir iki küçük işim var..."

"Medyaya baktın mı Ulaş ağbi?" diye sorar Baran.

"Baktım... Berbat."

"Berbat ki ne berbat... Selim Hanoğlu bile aleyhte yazmış."

"Onu okumadım ama genel hava kötü..."

"Siz onlara bakmayın be" der Taci, yeniden eline almıştır elektronik not defterini, "halk ne diyor, işçi ne diyor, o önemli."

"Ama halkın beynini yıkayanlar da bunlar Taci, biliyorsun. Millet bütün gıdasını medyadan alıyor..."

Ulaş kapıyı açar. Bir şey hatırlamış gibi geri döner.

"Ha... gitmeden... Taci, günlük olarak on milis göndermeye karar vermişsiniz... Bin iki yüz kişilik bir işletme için çok az bu..."

"Napiyim be Ulaş, kolay sanıyorsun. İşçi desteklemesine destekliyor da, bir yandan çekingenlik de var. Açıkçası, adımız bilinir, sonradan tutuklanırız diye korkuyorlar. Tamam, silâh taşıma yasağı yok yasal olarak, ama bu işi çeteye soktular mı ne yapıcan? Biz ikna etmeye çalışıyoruz ama..."

"Sayıyı on beşe çıkarsanız iyi olur. İnan ki yetişemiyoruz..."

"Burası için de her gün on kişi gerekiyor, unutma... Tamam tamam... yaparız bir şeyler."

"Hadi eyvallah."

"Hadi güle güle çete başı... Kendine dikkat et."

Ulaş, Saksa işletmesinden çıktıktan sonra sola dönüp asfalt yolun kenarından, hızlı adımlarla, uzun süre yürür. Sağ tarafta bulunan boş bir arsanın yanından geçerken önce yavaşlar, sonra durur, sağına soluna bakınır, araçların geçmesini bekler, aniden, otlar bürümüş, yer yer inşaat artıkları ve çöp dökülmüş arsaya sapar. On adım kadar ilerledikten sonra duraklar. Pantolonunun paçalarını hafifçe yukarı çekerek ve bastığı yerlere dikkat ederek daha yavaş yürümektedir şimdi. Bir gün önceki şiddetli yağmur nedeniyle arsanın zemini epeyce yumuşamış, hatta yer yer bataklığa dönüşmüştür.

Arsanın bitiminde toprak bir yola çıkar. Mendiliyle paçalarındaki çamurları silmekle uğraşır bir süre. Ayakkabılarına da kalın bir çamur tabakası yerleşmiştir. Bir sopa parçası bulup çamurlardan kurtulmaya çalışır, ayaklarını, nispeten daha sert ve kuru görünen toprak yolun zeminine vurur. İlerde çadırların oluşturduğu bir mahalle görünmektedir. Burası, daha önce sözü geçen Çingene mahallesi olabilir. Ama buradan, çadır mahalleye yakın anayol görünmez. Belki de mahallenin başka başka yolları açılmaktadır buraya. Gerçi Ulaş oraya doğru yaklaştıkça daha net görülmektedir ki, bu mahallede planlanarak yapılmış, açılmış bir yol yoktur. İnsanların girip gelmeleriyle eğri büğrü, ince toprak yollar kendiliğinden oluşmuştur. Aslında balçık yollar demek daha doğru, çünkü bir gün önceki şiddetli yağmurun da etkisiyle, çadırların arasından kıvrılıp giden ve kendilerine benzer başkalarıyla buluşan bu yollar sarı renkte balçıkla kaplıdır. Bu yüzden Ulaş, yolda değil, kenarlardaki taşların, otların üzerinden sıçrayarak yürümektedir.

"Amca... Allah rızası için amca... Açım..."

On üç, on dört yaşlarında bir kız çocuğu takılmıştır Ulaş'ın peşine. Ama onun, Ulaş gibi sakındığı yoktur çamurdan, ayakları da

çıplaktır zaten. Yırtık ve yamalı şalvarı dizlerini ancak örtmektedir. Üstünde, yer yer sökülmüş, yırtılmış, kirli bir hırka vardır. Kenarları işlemeli yemenisini arkadan bağlamıştır.

"Ne istiyorsun kızım?"

"Biraz kredi be amca... Ne olursa..."

"Nasıl kredi vereyim sana şimdi... Alet lazım..."

"Evde var be amca..."

Kız, iki adım gerisinden gelmektedir.

"Ev mi?" Çevresine bakınır Ulaş, "bu çadırlarda oturmuyor musun sen?"

"Çadırlarda be amca... Çok uzak değel... Şuracıkta..."

"Şimdi işim var kızım, kredi kartım da yanımda değil... Başka zaman..."

"Ablam var, ben varım..."

"Ne?" Ulaş duralar.

"Bi gör bak..."

Yeniden yürümeye başlar Ulaş. Kız da iki adım gerisinde.

"İstemem kızım. Bak, ben yaşlı başlı adamım... Hem sen daha çok küçüksün çocuğum... Böyle şeyler..."

"Ablam büyük..."

"Kaç yaşında?"

"On beş, on altı var işte..."

Ulaş güler.

"Kızım bıraksana peşimi... Allah allah..."

"Anam da var... İstersen... Bak şuracıkta..."

"Anan kaç yaşında?"

"Vardır bi otuz..."

"Babanız nerede sizin?"

"Evdeeee..."

"Peki, diyelim ben geldim evinize, baban bir şey demez mi?"

"Niye desin?"

"Yani karısıyla ben..."

"Demez ki... Hep gelen olur."

"Vay be..." Ulaş durup ellerini beline dayar, başını iki yana sallar, düşünceli.

"Gelecen mi, aha şurası..."

"Kızım... Benim işim gücüm var. Ayrıca yapmam ben öyle şeyler... Evli barklı, çoluk çocuk sahibi adamım... Senden büyük oğullarım var..."

"Onları getir..."

"Hadi işine kızım..."

"Bi sigara ver o zaman be amca..."

"Ne yapacan sigarayı?"

"Abime veririm..."

"Abin nerede?"

Çadırların birbirine yaklaştığı dar bir yoldadırlar.

"Bilmem..."

Ulaş, ceketinin cebinden bir Camel paketi çıkartır. Beş adet sigarayı kızın eline tutuşturur.

"Ateşin var mı amca?"

"Demek sen de içiyorsun... Hem de bu yaşta..."

"He ya..."

Kızın sigarasını yakar.

"Haydi doğru evine. Öyle kötü şeyler de yapma... Bak bu amcanın lafını unutma..."

Kız, sigaranın dumanlarını savura savura uzaklaşırken, birisi yüksek sesle;

"Duuuuuuuuurrr!!!" diye bağırır.

Sağ tarafta, biriketten yapılma, derme çatma, penceresiz, tek katlı bir yapının önünde iskemlelere oturmuş dört beş kişi, bir tablo kıpırtısızlığıyla Ulaş'a bakmaktadır.

"Nereye gidiyorsun?" diye sorar, en sonunda tablonun kıpırtısızlığını bozan, aralarından biri.

"Sana ne?.."

"O kızı nereye götürüyodun?"

"Bir yere götürmüyordum hemşerim... Sigara istedi, verdim... Sen ne soru sorup duruyorsun?"

"Buradan geçemezsin..."

"Nedenmiş o?"

"Komünün emri var, duymadın mı? Geçenler ödeme yapmak zorunda. Yoksa yasak."

"Yaaa demek öyle" der Ulaş, iyice tanımak istermiş gibi yaklaşıp tek tek yüzlerini inceler, "demek siz de burada bunun için bekliyorsunuz... Milis misiniz?"

"Onun gibi bir şey işte..."

"Peki kim verdi bu emri?"

"Sefo verdi... Tanımıyon mu yoksa?.."

"Hımmm... Demek Sefo verdi?"

"Yaman adamdır ha... Hepimiz onun emrindeyiz şu an..."

"Peki ne kadarmış geçiş ücreti?"

"Ver işte bi beşlik..."

"Ne demek bu?.. Belli bir fiyat yok mu?"

"Var ama... Senin için beşe olur."

"Kredi aletiniz var mı?"

"Var... aba..."

Daha önceki sayfalardan tanıdığımız Tombalacı, yanındaki çantadan, üstünde düğmeler bulunan bir alet çıkarır.

"Beşliği bastır buraya..."

"Tamam da... Bakalım komünün böyle bir emri var mı gerçekten?"

"Var dedik ya?"

"Krediler sakın sizin cebinize giriyor olmasın..."

"Sen o kadarını karıştırma... Komüne karşı mı çıkıyorsun?"

"Yine de ben bir sorayım Sefo'ya..."

Elini ceketinin iç cebine atar Ulaş.

"Naparsın be?"

"Sefo'ya bir sorayım, hem ne kadar ödemem gerekiyor, onu öğreneyim. Eksik filân olur..."

"Eksik değil, dedik be. Daha fazla mı ödemek istersin..."

"Eksik veya fazla olsun istemiyorum. Tam ne kadarsa onu ödeyeyim. Bunu da Sefo bilir."

"Biz de biliriz. Esası yedi yuro. Sana iyilik olsun diye indirdik ama anlamadın insanlıktan. Yedi yuro öde o zaman."

"Komün demek eşitlik demektir. Sen beni neden kayırıyorsun ki..."

"Ne eşitliği efendi... Amma adamsın be... İyilikten de anlamıyosun..."

Tombalacı, Ulaş'ın yüzüne dikkatle bakar:

"Hem sen nerden tanıyon Sefo'yu?"

"Yakın arkadaşım olur... Komünde birlikte çalışırız..."

"Öyle mi... Ha söylesene daha önce... Bi kahvemizi iç be..."

"Bu çalgıları siz mi çalıyorsunuz?"

İskemlelerin yanında, yerde duran darbuka, keman, zurna gibi aletleri gösterir.

"Biz çalarız... İstersin bir tane vurduralım?"

"İsterim ya... Haydi bakalım."

Genç biri, briket evden bir iskemle getirir, Ulaş otursun diye. Çalgı aletlerine davranıp çalmaya başlarlar. Darbukayı çocuk yaşlarda biri çalmaktadır; kemanı, göbekli, fötr şapkalı olanı; zurnayı da, kara kuru, otuz yaşlarında göstereni; Tombalacı ise, yüzü gibi kıraç, çatlak sesiyle türkünün sözlerini söylemektedir. Büyük bir ciddiyet, hatta gururla icra etmektedirler türküyü.

"Dümtek de dümtek
Salı salı Bursalı...

"Mangalda büftek
Hepsi de onun malı...

"Estek de köstek
Kız ayağına halı...

"Haydi at bir tek
Sarı Sarı Fatsalı..."

Türkü bitince Ulaş alkışlar ve Tombalacının ayaklarının dibindeki kemanın kılıfına madeni markalar bırakır.

"Bi tane daha istersin?"

"Sağ olun... Gitmem gerek..."

"Ben seni tanırım be..."

"Nerden tanırsın?"

"Sen Cumali Bey'in abisi değil misin?"

"Benzettin herhalde... Değilim..."

"Bir daha sefere bize de bekleriz" diye araya girer keman çalan

göbekli, "deminki kız benimdir..."

"Babası mısın?"

"Hem amcası, hem babası..."

"Nasıl yani?"

"Babası sizlere ömür. Kardeşim olurdu. Karıyı ben aldım."

"Anladım" der Ulaş, "haydi bana müsaade. Gitmem gerek artık..."

"Güle güle beyim... Selâmetle..."

Ulaş uzaklaşırken, arkasından bağırır Tombalacı:

"Beyim... Sen Sefo'ya bi şey söyleme, tamam mı? Biz sana şaka yaptık ha..."

Güler Ulaş:

"Olur, söylemem... Merak etme..."

Toprak yoldan, bayır aşağı, boş arsaya doğru ilerler. Burası, üç nolu barikat noktasının sağına düşen, atların otladığı, kazanların kaynadığı, tek tük çadırların göründüğü alandır. Buradan geçince, toprak bir yola çıkılmaktadır. Solda, iki yüz metre kadar ilerde barikatlar görünür. Uzaktan birisi yaklaşmaktadır. Ulaş, hızını kesmeden yürürken, ceketinin üst cebinden çıkardığı gözlüğünü takar. Karşıdan gelen, iyice yaklaşmıştır.

"Nerden geliyorsun oğlum böyle?.."

"Hiiiiiç..."

"Nasıl hiç oğlum? Ben sana demedim mi, çok zorunlu olmayınca bölgeden çıkma diye..."

"Sen niye çıkıyorsun peki?"

"Benimle her noktada rekabet etmesen olmaz, di mi? Ben niye çıkıyormuşum... Sana hesap mı verecem ben... İşletme komitesi

bugün işverenlerle bir görüşme yapacakmış, benden de rica etti arkadaşlar gel diye, oraya gidiyorum..."

"Baba be..."

Ulaş, iyice yaklaşıp Cevahir'in kolunu tutar.

"Ulan başlatma babandan şimdi... Nerden geliyorsun, neden çıktın bölgeden, hı?"

Cevahir kolunu çekmeye çalışır, bırakmaz Ulaş.

"Cevap versene ulan?"

"Şeye gittim ya..."

"Neye?"

"Bilardo oynamaya..."

Cevahir'in yüzünde sert bir tokat patlar. Yeni bir darbeden korunmak için sol kolunu yüzüne siper eder.

"İt herif seni... Bu ortamda bilardo oynamaya gidiyor... Tüh ulan, senin devrimciliğine sıçayım..."

Yeniden elini kaldırır gibi yapar. Cevahir kolunu iyice yapıştırır yüzüne.

"Bir şey söyleyim mi baba?"

"Söyle de gözünün üstüne bir tane daha kondurayım..." Gözlüğünü çıkarıp bu kez gömleğinin üst cebine sokar Ulaş.

"Aslında bilardo oynamaya gitmedim..."

"Nereye gittin o zaman köpoğlu?"

"Kız arkadaşımla buluşmuştum." Kolunu indirir yüzünden Cevahir.

Ulaş, birdenbire yumuşar:

"Oğlum, peki bana niye yalan söylüyorsun, niye baştan söylemiyorsun?"

"Sandım ki, ona daha fazla kızarsın..."

"Niye ona daha fazla kızayım çocuğum? Biz aşk katili miyiz? İnsanın bir sevdiği olması ne güzel bir şey. Belki sadece bölgeden çıktın diye kızardım, kızdım da... Ama bilardo oynamak için... Olacak şey değil... Nasıl beynim attı..."

Avucuyla Cevahir'i ensesinden kedi yavrusu gibi tutmuş sallamaktadır:

"Aslanım, aslanım benim... Ulan kerata, bu babanı zıvanadan çıkarmak için elinden gelen her şeyi yapıyorsun..."

Cevahir, yanakları kızarmış, önüne bakmaktadır. Babasının ani değişiminden ve gösterdiği sevgiden memnun olduğu bellidir.

"Hadi, git şimdi eve. Annene söyle, ben akşam yemeğe gelmeyeceğim. Bölgeden çıktığımı da söyleme ona. Meraklanır şimdi. Hem bak, gizli kapaklı çıkıyorum. Duyulursa hiç hoş olmaz..."

"Tamam, söylemem..."

Ulaş, Cevahir'i kendine çekip öper. Sonra aklına bir şey gelmiş gibi duraksar:

"Peki beni anladık da, sen neden bu gizli yolu kullanıyorsun?"

"Ya... işte..."

"Ah kerata, milisler babana yetiştirirler diye korktun, di mi?"

"Evet..."

"Bak oğlum, bundan sonra böyle bir şey olduğu zaman gel bana söyle. Bu baban aşktan da meşkten de anlayan adamdır. Babam bir keresinde sopayı sırtımda kırıp beni odaya kitlediydi, yine de ne yapıp ne edip buluşmaya gittiydim annenle..."

"Baba be..."

"He, ne var?.."

"Biraz kredin var mı?"

"Ha, kredi dedin de... Şu ilerde çalgıcılar var. Gelenden geçenden kredi istiyorlar, bizi komün görevlendirdi diye... Sakın bir şey

vereyim deme ha..."

"Yok ki vereyim... Çip de mi yok yanında?"

"Valla o da yok be Cevahir... Demin çalgıcılara verdim olanı da..."

"Hem bana verme diyorsun..."

"Verdim ama, çalgı çaldılar diye verdim oğlum... Dur bakayım..."

Cüzdanından kupona benzer bazı kâğıtlar çıkarır:

"Bizim işletmenin bonus kartları var. Al... Bunlarla yemek yiyebilirsin, dükkândan alışveriş yapabilirsin... Her yer kabul eder..."

"Ne kadar var içlerinde?"

"Bakalım ne kadar... yirmiii... yirmi beş yuro. Daha ne işte..."

"Sağ ol baba..."

"Peki kız arkadaşınla nasıl buluşuyorsun böyle meteliksiz?"

"O ödedi..."

"Ulan ne zamanda yaşıyoruz be. Biz yerin dibine geçerdik sevgilimizin yanında paramız olmayınca..."

Ulaş yürür. Cevahir de yukarı doğru. Uzaklaşırken;

"Kimseye beni gördüğünü söyleme, tamam mı?" diye seslenir Cevahir'e.

Güler Cevahir:

"Olur, söylemem... Merak etme..."

Arsayı geçer Ulaş. Toprak yolun öbür tarafındaki arsadan sola doğru çapraz yürüyerek barikatın üç yüz metre kadar ilerisinden anayola çıkar, hızla yürümeye başlar. Bir yandan da geçen araçlara bakınmaktadır. Sonunda el ettiği mavi bir taksi durur önünde.

Taksiden indikten sonra sokak aralarında bir süre dolaşır, vitrinlere bakar, aniden geri dönüp yürür, bir köşeden dönünce hızlanır, çevresine bakınır, bir apartmanın açık kapısından girip dışarıyı gözler bir süre. Sonunda hızlı adımlarla yürür, bir apartmanın kapısında durur, üstteki zillerden birine basar.

Bir kadın sesi:

"Açıyorum..."

Ulaş, sokağa son kez göz attıktan sonra apartmanın kapısını açıp içeri girer. Asansörün düğmesine basar. 6. katta inip "18" nolu kapının önünde durur. Kapı kendiliğinden açılır.

"Beni istetmişsiniz... emrinizdeyim..."

"Rica ederim... İçeri buyrun Ulaş Bey..." der içerdeki kadın. Üzerine pembe çiçek desenli ipek bir sabahlık giymiş, saçlarını omuzlarına bırakmış. Onu bir yerden tanıyacağım ama...

Perdeler kapalı olduğundan içerisi oldukça loştur. Ağır bir tütsü kokusu vardır salonda. Büfenin üzerindeki, başı fil, bedeni oturmuş bir insan şeklindeki heykelin önünde üç dört mum, bir o kadar da tütsü yanmaktadır. Ulaş ayakkabılarını çıkarmaz, geçip, arkası yüksek, XIV. Lui stili, kırmızı kadife koltuğa oturur.

"Sizi rahatsız ettim ama..." der Kadın, "konuşmam gereken bir konu vardı... Çok acil..."

"Rica ederim... Rahatsızlık ne demek... Zevktir benim için..."

"Bir şey alır mıydınız?.. Kahve, konyak..."

"Bir kahveye hayır demem..."

Kadın mutfağa geçer. Ulaş bir süre çevresine bakınır, kalkıp büfenin önüne gider, büfenin aynasında saçlarını düzeltir, elleri cebinde kısa bir süre tütsü ve mumlara bakar, sonra mutfağa seğirtir.

Köşesinde kahvaltı masası bulunan genişçe mutfak, patiska perdeleri kapalı olmasına rağmen salona göre daha aydınlıktır.

Kadın, kahve makinesine kahve koymaktadır. Ulaş, arkasından yaklaşıp onun beline sarılır, kalçalarına dayanıp, ellerini ipek sabahlığının üstünden yavaş yavaş kasıklarına doğru kaydırır.

"Aaaa.. Ne oluyorsunuz beyim?.."

"Seni ne kadar özledim, bilemezsin" der Ulaş. Kadın, dönüp kollarını onun boynuna dolar. Hırsla öpüşmeye başlarlar.

Kadın, bir ara Ulaş'ın kollarından sıyrılıp;

"Bak... gerçekten konuşmamız gereken şeyler var" der.

"Konuşacağız, ama şimdi değil."

Yeniden sarılıp öpmeye başlar kadını.

"Kahve yapıyordum..."

"Sonra..."

Ulaş, kadını bileğinden tutup mutfaktan çıkarır. Salonda yeniden sarılırlar.

"Burda olmaz" der kadın, soluk soluğa.

"Gel o zaman..."

Ulaş evi biliyor olacak ki, hiç duraksamadan salona açılan koridordan ilerler, solda bir kapıyı açar. Yatak odasındadırlar.

Kadın, ipek sabahlığını çıkarınca çırılçıplak kalır. Ulaş'a bu haliyle görünmek istemiyormuş gibi, yorganı aralayıp yatağın içine kayar hemen. Ulaş aceleyle soyunmaya başlar. Acelesinden, gömleğinin düğmelerini çözmek yerine, fanilasıyla birlikte başından çıkarıp atar. Şimdi o da çıplaktır. Cinsel organı dimdik olmuştur. Geniş omuzludur. Göğsünde hiç kıl yoktur. Belli belirsiz bir göbeği vardır. Boğa gibi güçlü bir bedeni olduğu ilk bakışta belli olmaktadır. Yorganı boynuna kadar çeken kadın, yan dönmüş ona bakmaktadır.

"Ne aceleci şeysin be... Konuşacaklarımız ne olacak?"

"Sonra dedim ya..."

Ulaş da girer kadının yanına. Yatağın öbür yanındaki tuvalet

masasının kocaman aynasından yatakta olup bitenler rahatça seyredilebilmektedir. Yeniden öpüşmeye başlarlar. Ulaş, kadının üstüne çıkar.

"Acele etme... Hem..."

"Ne oldu?"

"Korunmam lazım, ona göre... Şeyim daha yeni bitti..."

"Ne olacak şimdi?"

"Dışarıya... Tamam mı?"

"Peki... peki..."

Yeniden öpüşmeye başlarlar. Ulaş abanır. Zorlanmış gibi yüzünü buruşturur.

"Neden kurusun böyle?"

"Çok gerginim..."

"Ne var gergin olacak?"

"Ne bileyim... Dünkü olaylar falan... Sinirlerim iyice gerildi."

Tamam. Dünkü toplantıda sandalyeye çıkıp konuşma yapan kadın bu. Yanılmıyorum, o.

Ulaş yeniden abanır.

"Acıtıyorsun..."

Üstlerindeki yorgan açılmıştır. Ulaş, kadının bacaklarının arasındadır. Bir kere daha abanır.

"Ah canıımmmm..." diye inler kadın, Ulaş'ın boynuna sıkı sıkı sarılırken.

Kadının adını hatırlamaya çalışıyorum. Adı geçmiş miydi daha önce?

Ulaş hızla gidip gelmektedir. İki eliyle kadının kalçalarını kavramıştır. İkisi de ter içindedir. Kadın, tırnaklarını Ulaş'ın sırtına geçirir. Ulaş bir an durur:

"İz bırakma... Geçen gün kuşkulandı..."

"Ben de onun için yapıyorum zaten..."

Ulaş yeniden gidip gelmeye başlar. Bir ara aynadaki yansımalarını seyreder. Kadın, tutup çevirir başını:

"Bakma oraya, utanıyorum... Röntgenci seni..."

Yeniden öpüşme. İyice hızlanırlar. Kadın "aaaahhhh" diye bağırır.

"Ohhhh... Zerrin'im benim... Kadınım..."

"Ulaş'ım..."

Tamam, adı Zerrin'di. Zerrin öğretmen.

Zerrin bir çığlık atar. Ulaş, onun ağzını kapatır.

"Duyulacak..."

"Bırak duyulsun..."

Bir çığlık daha. Ulaş yığılıp kalır Zerrin'in üstünde.

"İçime geldin..."

"Kalk yıkan... Korkma..."

"Hep yaparsın bunu... İrade diye bir şey yok ki..."

"Sende çok var da..."

Ulaş, sırtüstü yatmaktadır. Sönen cinsel organından sızan beyaz sıvı yatak çarşafına bulaşmıştır. Zerrin, havluya sarınmış, yatak odasına girer.

"Oh beyim... Keyfe bak... Uyan uyan da konuşalım. Akşama çıkmam gerekiyor..."

Ulaş gözlerini açar. Yanına yatan Zerrin'i yavaşça öper.

"Nedir konuşacağım deyip durduğun? Komün falan işleriyse konuşmam valla. Artık yatakta da komün konuşamam... Bıktım be..."

"Bıkma aslanım..." der Zerrin, "ben mi dedim sana komün baş-

kanı ol diye..."

"Komün başkanı falan değilim, tamam mı? Komün başkanı bu akşam seçilecek. Ben geçici komite başkanıyım sadece..."

"Hadi hadi... Sen onu benim külâhıma anlat..."

"Peki, anladık, senin elinden kurtuluş yok... Söyle bakalım..." Ulaş, elini Zerrin'in kalçasına atıp okşar.

"Bu akşam yapılacak toplantı hakkında..."

"Ha... bir dakka... Dün gece komik bir şey oldu..."

"Neymiş?"

"Bizim bir arkadaş var... Ali Usta... Sen tanımazsın. Dün gece onun evindeydik. Senin için çok güzel konuşuyor dedi."

"Öyle mi?"

"Esas komik olanı, senin adını sordu bana... Ben de bilmem dedim. Cevahir'in öğretmeni diye geçiştirdim. O sırada Cevahir geldi..."

"Eeee?.."

"Senin adını ona söylettim..."

"Müthişsin..."

"Sen derslerde feminizm propagandası yapıyormuşsun..."

"Nasıl yani?"

"Cadılar bir zamanların doktorlarıymış falan..."

"Aferin, iyi öğrenmiş dersini, notunu yükselteyim bari..."

"Bu yıl çaktırmazsın artık."

"Hiç gözünün yaşına bakmam valla. Kesin ilkeliyimdir o konuda. Neyse... Bu muydu komik olan?"

"Komik değil mi? Senin adını ben bilmiyorum, oğlum biliyor falan..."

"Peki... Şimdi geçelim daha ciddi konulara."

Uzanıp komodinin üstünden çakmağıyla sigarasını alır.

"Sen içmezsin..."

"Ben de birlikte içeriz diye Camel almıştım."

"Sigaraya mı başladın?"

"Yooo... Sen içiyorsun diye..."

"Dinle beni şimdi canım... Tamamen yanlış yoldasınız. Şu fraksiyon yasağından söz ediyorum. Ne bu yasak ya... Ayıp değil mi sizin gibi özgürlükçü insanların yasak koyması?"

"Bak, benden torpil istiyorsan kesinlikle olmaz" der Ulaş gülerek, "kesin ilkeliyimdir bu konuda..."

Zerrin, Ulaş'ın içeri çökük burnuna bastırır parmağını:

"Maymunum benim... Boksörken mi oldu bu burnun?"

Bir süre bakışırlar.

"Hayır" der Ulaş, "fabrikada demir düştü yıllar önce... İki ay hastanede yattım. Burnum tamamen dağılmıştı, bu kadar toplayabildiler işte."

"Ah canıımmm benim."

Ulaş'a sarılır. Sonra birden geri çekilir.

"Bu yasağı kaldırın Ulaş. Zaten siz kaldırmasanız da oylamayla kalkacak, kesin bu..."

Ulaş bir sigara yakıp doğrulur. Acemice içmektedir sigarayı, içine çekmeden.

"Bak Zeynep..."

"Ne ne ne... Zeynep mi... Bana karının ismiyle ha..."

"Yok ya, kusura bakma... İkisi de 'ze' ile başlıyor ya, o yüzden bazen karıştırıyorum. Geçen gün de Zeynep'e Zerrin dedim..."

"Ne yaptı?"

"Hiç. Fark etmedi bile..."

"Fark etmiştir. Bir yere kaydetmiştir o adı. Kadınlar anlarlar, ama anlamazdan gelirler. İşte şimdi hapı yuttun..."

"Neyse ya, önemli değil. Şimdi bak, bir kere esas yanlışlık şurda... Konu fraksiyon yasağı diye yansıdı, kasıtlı olarak öyle yansıtıldı. Nerdeyse biz bile benimsedik bu deyişi. Oysa ortada ne fraksiyon, ne de yasak var. Konunun özü şu... Biz parlamenter sistemden farklı bir demokrasi uygulaması peşindeyiz. Yani insanlar kendi kendilerini yönetsinler..."

"Bir şey soracaktım..."

"Sorma."

"Sormam gerekiyor canım. Sen konseyci denenlerden misin?"

"Ben hiçbir şeyci değilim. Ben sadece halk kendini yönetsin istiyorum. Konseyci dediklerinizde bunu istiyorsa ne yapabilirim ki... Sözümü kesme."

"Konyak getireyim mi diyecektim be..."

"Ona itiraz etmem..."

Zerrin kalkar. Sabahlığını giyip salona gider. İki konyak kadehi ve yarılanmış bir şişeyle gelir. Ulaş, hiç ara vermeden sürdürür:

"Yani şöyle düşün. Nasıl diğer partiler bir örgütseler, diğer sol gruplar bir örgütseler, biz de doğrudan demokrasi uygulamak isteyen bir örgütüz. Gidip onların kongresinde komün olarak biz de seçime katılacaz diyor muyuz? Peki onlar neden gelip bizim kongremize ayrı bir örgüt olarak katılmak istiyorlar? Parlamentoyla karıştırma bunu. Parlamento bir örgüt değil. Parlamento bir partiler platformu. Biz ise bir halk örgütüyüz..."

"Tipik konseyci bakış..."

"Bak Zerrin'cim, dinle güzelim, kırk yılda bir konuşma fırsatı buldum, anlatayım..."

"Sen de kırk yılda bir konuşuyorsan..."

"Bak şimdi... Yasağa gelelim. Nerde yasak? Örgütlerin propa-

gandalarını mı yasakladık? Elimizde milis var, istesek önleriz, di mi? Cayır cayır bildirilerini dağıtıyorlar mı? Balkondan, in oradan aşağı diye bağırıyorlar mı? Gitsinler bakalım, Federal Parlamento'da, Eyalet Parlamentosu'nda öyle bağırsınlar balkondan. Bırak onu, kapısından giremezler. Geçen yıl belediye meclisinin bütçe görüşmelerine almadılar bizi, biliyor musun? Ne o efendim, gizli oturummuş falan filân... O göbekli Tuncay efendi, hani Atatürkçü Düşünce Partisi'nin bölge başkanı oradaydı, yukardaydı dün, herifler gerine gerine dolaşıyor, istedikleri aleyhte propagandayı yapıyor. Ayrıca biz ona, kişi olarak katılamazsın demedik ki. Bu bölgenin insanıysa birey olarak elbette katılır. Ama o, propaganda olsun diye katılmamayı tercih etti. Bizim milis çocuklara bıraksan, faşist falan diye bir kaşık suda boğacaklar. Örgüt olarak katılmalarına izin verilsin de sen gör o zaman olacakları..."

"Ne olur?"

"Ne olacak... Bak ben sana söyleyim... Biiiirrr... Genel komün toplantıları yılda bir kereye iner. Her şeye komün komitesi karar vermeye başlar. İkiiii... Parti ve gruplar arasındaki politik taktikler, koalisyon oyunları her şeyi belirlemeye başlar... Üüüüçççç... Halktan bireylerin komünün sorunlarına kafa yormasını gerektirecek bir durum kalmaz. Çünkü parti ve gruplar nasıl olsa onların adına kafa yormaktadırlar. Böylece halk yeniden pasifleşir, kendi kabuğuna çekilir... Döööorrrttt... milis derhal kaldırılır ve..."

"Yok canım, niye?"

"Niyesi var mı kızım... Sol örgütleri bir yana bırakalım, normal siyasi partiler komün yönetimine geldiler mi ne olacak? Gövdeleri parlamentoda, ayakları komünde. Elbette komünü parlamento adına tepeleyeceklerdir. Hiç kuşkun olmasın, komünistler de yapacaktır bunu."

"Orası öyle..."

"Daha sayayım mı?"

"Amaaann... bırak artık... Gel şöyle..."

Ulaş'ı kendine doğru çeker Zerrin. Ulaş kadehini halıya bırakıp sarılır ona. Yeniden öpüşmeye başlarlar. Ulaş aşağılara doğru iner. Sonra Zerrin'i yüzüstü döndürüp kalçalarına çıkar. Gidip gelir üstünde.

Tam o sırada kapı yumruklanır. Öylece kalırlar.

"Kim o?" diye sorar Ulaş, Zerrin'e fısıltıyla.

"Kapıcı olabilir ama... Zil mi bozuk? Niye kapıyı yumrukluyor?.."

"Açıcan mı?"

"Hayır... Açmıycam..."

Ulaş, yeniden, ama bu sefer ağır ağır gidip gelmeye başlar Zerrin'in kalçalarında.

Kapı bu kez daha sert yumruklanır. Ulaş, doğrulur.

"Git bak bi istersen... Kim ola?.."

"Tuhaf" der Zerrin sabahlığını giyerken.

Zerrin, koridordan sokak kapısına doğru ilerlerken, Ulaş da kalkar, yerlere savrulmuş iç çamaşırlarına ve giysilerine doğru uzanır.

Tam o sırada, sokak kapısı korkunç bir çatırtıyla kırılır.

***

Vali, kadehindeki içkisini dipledikten sonra düğmeye basar. Kapı tıklatılır, içeriye sabahki seküritlerden biri girer.

"Buyrun efendim..."

"Oğlum, Eyalet Parlamentosu'ndaki görüşmeleri izleyeceğim.

Feridun'u da al, gidiyoruz."

"Feridun burada efendim. Biz hazırız..."

Vali, masasının üzerindeki evrakları düzeltir gibi yapar, aralarından birini katlayıp ceketinin iç cebine koyar. Siyah meşin kaplı elektronik defteri açıp bir şeylere bakar. Sonra defteri ceketinin sağ yan cebine sokar. Üst ve yan ceplerini pat pat diye elleriyle yokladıktan sonra kapıya doğru yürür.

Cam bölmeyi geçip, uzun bir koridor boyunca yürür, koridorun ucundaki asansöre binerler. İndikleri yer geniş bir salona açılmaktadır. Salonun sağ tarafındaki çift kanatlı kapıdan girerler.

"...etmeyecektir, hayır etmeyecektir... Ne yaparsanız yapınız. Partimizin bu tür söylencelerle hareket etmeyeceğini defalarca ispatlamadık mı geçmişte? Muhalefet olarak bunu ispatladığımızı kimse inkâr edemeyecektir..."

Eyalet Parlamentosu Genel Kurul salonu, daire şeklinde düzenlenmiştir. Ortada bir kürsü bulunmaktadır. Dinleyici bölümünün en önündeki, genişlikleri ve ilk bakışta belli olan rahatlıkları ile diğer izleyici koltuklarından ayırt edilen üç koltuktan ortadakine geçip oturur vali. Korumaları da, hemen arkasındaki, daha mütevazı görünümlü iki koltuğa yerleşirler.

"Sayın başkan" diye sürdürmektedir konuşmasını kürsüdeki konuşmacı. Kürsünün hemen karşısındaki biraz yüksekçe bir platformda, üç kişinin oturduğu masaya seslenmektedir daha çok, arada bir salondakilere de baktığı olmaktadır:

"Bu kadar önemli bir konunun konuşulduğu bir oturumda şu hale bakınız. Parlamento üyelerinin çok işleri vardı herhalde ki, oturuma pek itibar etmemişler... Çok önemli çoook... On beş dakika önce birisini gördüm, aşağı oyun salonunda tazı yarışı oynuyordu..."

Salondan kahkahalar yükselir. Vali, toplantı salonunu gözden geçirir. Gerçekten de koltukların çoğu boştur. Küçük kümeler

oluşturmuş üyelerden bazıları, konuşmacıyı dinlemek yerine aralarında sohbet etmektedirler. Muhalefete ait bölüm daha kalabalıkçadır. Dinleyici sıralarının sol tarafında ise, kızlı erkekli, kalabalık bir öğrenci grubu göze çarpmaktadır.

"Bu da iktidar partisinin muhalefeti sabote etme biçimlerinden biridir. Bunu çok iyi biliyoruz. İlgilenmeyen bir tutum alırsınız. Üyelerinizi assambleden çekersiniz. Şu anda yapıldığı gibi, konuşmacıları dinlemezsiniz ya da tazı yarışı oynarsınız..."

"Sayın üye" diye araya girer yüksekçe platformda oturan üç kişiden ortadaki, beyaz bıyıklı olanı, "kurulumuzun disiplin kuralları bilinmektedir, bunlar iç tüzükte yazılıdır. Bu disiplin kuralları ve parti gruplarının kararları çerçevesinde üyeler istedikleri oturuma katılmakta, istedikleri konuşmacıyı dinlemekte ya da dinlememekte özgürdürler. Siz konunuza devam ediniz..."

"Sayın Başkan... Açıklamanız için teşekkür ederim. Mevcut iç tüzüğe göre partilerin görevlerinin başında eyalete ilişkin acil sorunları gündeme getirmek yazılıdır, yoksa uzaklaştırmak değil... Bakınız... Eyaletimizin bir bölgesinde bir ayaklanma meydana geliyor. Güvenlik istasyonlarının kapıları barbarca kırılarak işgal ediliyor. İki güvenlik görevlimiz, teröristler tarafından hunharca şehit ediliyor... Dahası... Şu anda bu bölge, evet 8. Bölge'den söz ediyorum, kimle, neyle bağlantı içinde oldukları, hangi merkezlerce yönlendirildikleri bilinmekte olan bir takım adamlarca kurtarılmış bölge ilân edilmiş bulunuyor. Cüretin sonu yok efendim... Milis kurmuşlar hem de... Egemenlik kime ait? Soruyorum, ulusa mı, zorbalara mı?.. Vatandaşın can güvenliği yoktur. Kendilerine karşı çıkan sivilleri de öldürüyor, tutukluyor, okulları kapatıyor, bankaları bombalıyorlar... Vatandaşın bölgeden çıkışını engelliyorlar. Federal hükümetimiz ne gibi önlemler almaktadır, merak içindeyiz doğrusu. İktidardaki Sosyal Liberal Parti, her zamanki gibi atalet içindedir. Atalet değil, adalet istiyoruz biz..."

"Demagoji yapma..." bağırtıları.

"Bağlayınız sayın Tarımcı..."

"Bağlıyorum sayın Başkan... Biz Atatürkçü Düşünce Partisi olarak iktidarın düzeni huzura kavuşturmak için alacağı her önlemi destekleyeceğimizi her zaman açıklamışızdır. İşgalci ve zorbalara karşı alınacak önlemleri de destekleyeceğiz. Elbette hükümetin böyle bir niyeti varsa... Aksi taktirde, bizim kendi önlem ve önerilerimizi zaten sunmuş bulunuyoruz. Bu paketin oylanmasını öneririz..."

Vali, başını, yağ bağlamış ensesinin izin verdiği ölçüde yarı yarıya arkaya doğru çevirir. Feridun'a, neredeyse çevreden duyulacak bir ses tonuyla;

"Feridun, ilâcımı odamda unutmuşum" der, "Bir zahmet koşup alıver, oğlum... Hani o dil altına konan, beyaz, büyük olanı. Sağ üst çekmecede. Bu viyagralar daha kafamızı epeyce dürtecekler anlaşılan..."

"Buyrun, sayın Erenyol..." diye bir başka konuşmacıyı kürsüye çağırır oturum başkanı. Kürsüye ancak otuz yaşında gösteren, gözlüklü, zayıf bir genç çıkar. Koltuğunun altındaki dosyayı kürsünün üstüne koymak yerine, yan tarafa, yere bırakır.

"Sayın başkan... Sayın üyeler..." diye söze başlar, oldukça ince bir ses tonuyla:

"Sayın Tarımcı'nın konuşmasının son bölümüne cevap vermek için gelmedim buraya. Rahmetli babamın bir sözü vardı. Oğlum, derdi, mügalâta ile münakaşa olmaz. Belki kullandığım bu Osmanlıca sözcüklerin anlamını bilmeyenler olabilir aranızda, açıklayayım. Mügalâta, demagoji demektir. Yani, çarpıtma, yanıltma, uydurma, safsata..."

"Ben senin babanı da tanırım, oğlum..." diye bağırır salondan birisi, "ondan mı öğrendin demagoji yapmayı?"

"Lütfen konuşmacıya müdahale etmeyin... Devam ediniz sayın Erenyol..."

Erenyol, gözlüklerini düzeltip devam eder:

"Babamı tanıdığını söyleyen sayın Sertoğlu'na anımsatmak istediğim bir şey var. Babam bundan otuz yıl önce, yani ben daha bir yaşındayken bir trafik kazasında yaşamını yitirmiştir. Üyeler arasında, ancak elli, altmış yaşlarında olanların onu tanıma olasılığı var. Yaşınızı bilmesem haydi neyse Sayın Sertoğlu. Daha çok gençsiniz. Belki eserlerinden tanıyor olabilirsiniz babamı... Ölmüş bir insana karşı daha saygılı olmalıydınız. Demagog tanımını size iade ediyorum. Muhalefet olmak sorumluluktan arınmak mıdır acaba?.."

Sosyal Liberal Parti sıralarından alkışlar yükselir. Muhtemelen, Erenyol'un, "Sertoğlu" diye hitap ettiği üye muhalefet sıralarından ayağa kalkıp;

"Sen demagogun da, yalancının da allahısın!" diye bağırır, "baban sen bir yaşındayken öldüğüne göre nasıl oluyor da o Osmanlıca sözcükleri öğretiyor sana, söyle bakalım..."

Erenyol bir an duraklar, muhalefet sıralarından yükselen gülüşmelere ve "dahi bebek" bağırışlarına rağmen konuşmasını sürdürür:

"Düzeltiyorum... Bir dil sürçmesi oldu... Babamın sözünü bana tekrarlayan amcamdır... Demin dalgınlıkla bu noktayı unutmuşum..."

Muhalefet sıralarından bu kez yüksek tonda kahkahalar yükselir. Sıralar yumruklanırken, "in aşağı, demagog, palavracı" bağırışlarıyla salon inlemektedir. Toplantı başkanı:

"Arkadaşlarım... Lütfen... Böyle bağırarak, öğretmenleriyle okul halinde gelmiş öğrencilerimize kötü örnek oluyorsunuz. Çok rica ederim... Sayın Erenyol bir dil sürçmesi olduğunu açıkladı... Hepsi bundan ibaret... Sessizlik sağlanmazsa oturuma ara vermek

zorunda kalacağım..."

Bu uyarı üzerine muhalefet sıraları durulur. Bazı muhalif üyeler kendi arkadaşlarını susturmak için çaba gösterirler.

"Buyrun... Devam edin sayın Erenyol..."

Genç konuşmacının, engeli düşürünce morali bozulan atlar gibi demoralize olduğunu tahmin etmek zor değildir. Şimdi, daha önce yere bıraktığı dosyayı eline almış, zaman kazanmak ister gibi sayfalarını karıştırmaktadır.

Vali, başını yarı yarıya çevirip şöyle der:

"Çoluk çocuğu konuşmacı diye kürsüye çıkarırsan böyle olur işte... Daha şu kadardan tanırım keratayı..." Elini uzatıp küçük bir çocuğun boyunu gösterir-

Sekürit Feridun getirip valinin ilâcını verir. Vali, ilâcı dilinin altına yerleştirir. Erenyol'un konuşması sürmektedir:

"Ben aslında sizlere... Birtakım rakamlar vermek için gelmiştim kürsüye... Sayın üyeler... Demin muhalefet adına konuşan sayın..." Duraklar.

"Tarımcı... Tarımcı..." bağırışları.

"Evet, sayın Tarımcı... Eyaletin özelleştirilmesi çalışmaları üzerine bazı iddialar ileri sürdü. Rakamlar kendisini doğrulamıyor... Yani ortada bir ekonomik iflas yok. Tersine, Eyalet'imiz, özellikle son beş yılda büyük bir ekonomik büyüme içine girmiştir... Şimdi vereceğim rakamlar..."

"Niye özelleştiriyorsunuz o zaman? Yumurtlayan tavuk kesilir mi?"

"İşte yanlışlığın en büyüğü. Özelleştirme, iflasın değil, ekonomik büyümenin ürünüdür. Eyalet'imizin son beş yıldaki net olmayan ulusal sonuç olarak büyümesi yüzde sekiz onda üçtür. Bu, Federal Cumhuriyet'imizin hızını bile aşan bir büyümedir..."

"Senin Federal Hükümet'in de iflas halinde..."

"Bakınız... Açıklayayım..."

"Onun için Birleşmiş Milletler Barış Gücü Trakya'da değil mi? Memleketi Osmanlı'nın son zamanlarından daha kötü duruma düşürdünüz..."

"Lütfen laf atarak konuşulmasın... Sayın Sertoğlu, size ihtar vermek zorunda kalacağım..."

Erenyol konuşmasını sürdürür:

"Bugünkü dünyayla yüz elli yıl öncesinin dünyasını kıyaslayamazsınız. Bugün öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, artık ulusal sınırlar son derece mobile olmuştur ve orduların da sabit bir yeri yoktur. Birleşmiş Milletler güçlerinin Trakya'da bulunmasından şikâyet ediyorsunuz. O halde bizim silâhlı kuvvetlerimizin de, Birleşmiş Milletler'in bünyesinde, Angola'da, Ukrayna'da, Kore'de, Hindiçini Federal Cumhuriyeti'nde, Fars-Şii Federasyonu'nda, Endonezya'da görev yapmasına karşı çıkmanız gerekir. Eğer Trakya'daki barış gücü işgalciyse, başka ülkelerdeki bizim ordu birliklerimiz de işgalcidir..."

"Ordumuza işgalci diyemezsin... Bu ülke senin muz cumhuriyetlerinden farklıdır..."

"Zamanınız doluyor Sayın Erenyol... Lütfen bağlayınız..."

"Kürsüye gelirken şu dosyanın içindeki, insanı ferahlatan başarı rakamlarını ayrıntılarıyla vermek niyetindeydim, ama muhalefetin gürültüsü bu fırsatı elimden aldı. Bir başka zamana diyelim. Saygılarımla..."

Erenyol, kürsüden iner. Sosyal Liberal Parti saflarından birkaç zayıf alkış duyulur.

"Buyrun sayın Öztürker... Söz sizin..."

"Sayın Başkan, sayın üyeler... İslami Birlik Partisi'nin görüşlerini açıklamaya geçmeden önce bir noktayı belirtmeliyim. Hem iktidar partisi, hem de ana muhalefet partisi, bir kör döğüşü için-

dedir. Bu, iktidar için kapışmaktan doğan bir kör döğüşüdür..."

Vali geriye doğru kaykılır yeniden:

"Çocuklar, benim sigara krizim tuttu... Biriniz benimle gelin, yeter..."

Feridun'la birlikte çıkarlar. Geniş salona açılan kapıya doğru ilerlerken, vali, dinleyici sıralarında tanıdığı birkaç kişiyle selâmlaşır. Çıkınca, aceleyle bir sigara yakar. O sırada, kısa boylu, kabak kafalı bir adam, belirgin bir dalkavuklukla ceketini düğmeleyerek valiye yaklaşır.

"Saygılarımı sunarım, sayın Valimiz..."

"Merhaba Hilmi'cim... Sen de mi düştün bu bataklığa... Ben de seni aklı başında birisi sanırdım..."

"Haklısınız sayın Vali... Ama... işte..."

"Kadınlar hamamından farkı yok buranın yahu... Bunaldım be... Ha, aklıma gelmişken, senin işin peşindeyim, haberin olsun... Bir iki küçük engel kaldı, onlar da yakında hallolur..."

"Efendim, ihaleye girmemizin önünde hiçbir engel yok, biliyorsunuz..."

"Biliyorum... Biliyorum. Allah cezasını versin o bürokrasinin. Bürokratlara laf yok ama. Onlar her şeye rağmen gerekli bize... Sen, iş halloldu gözüyle bak."

"Sağ olun, sayın Vali."

O sırada, kolej giysili, on beş, on altı yaşlarında güzel bir kız yaklaşır yanlarına, biraz da çekinerek.

"Dayı..."

"Aaaa... Pınar... Canım, sen de mi buradaydın?.. Gel bakayım buraya yeğenim... Ne o öyle uzak uzak duruyorsun? Ağabeyini mi dinlemeye geldin?"

Vali, kızı iki yanağından öper.

"Okulla gelmiştik. Sınıf öğretmenimiz, Eyalet Parlamentosu'ndaki çalışmaları görelim diye getirdi. Sabahtan beri buradayız... Ağabeyimin konuşacağından da haberim yoktu. Tamamen raslantı..."

"Gördün işte... Beğendin mi bari? Ne güzel çalışıyorlar değil mi? Birbirlerine söylemediklerini bırakmayarak... Aman kızım, ağabeyim deyip durma. Yerin kulağı vardır. Muhalefet duyarsa, bu sefer de adam öldükten sonra çocuk mu yaptı der..."

Sonra Feridun'la Hilmi Bey'e döner:

"Demin konuşan Can Erenyol'un kız kardeşi olur. Ama babaları ayrı. Annesi, kocası vefat ettikten sonra benim yeğenlerimden biriyle evlendi ve bu velet peydah oldu işte... Karışık aile ilişkileri anlayacağınız..."

Sonra yeniden Pınar'la konuşmaya başlar:

"Bugün akrabayı taalûkatla karşılaşma günü galiba. Sabah da Bülent amcan yanımdaydı. Baban, annen nasıllar? Baban terfi etti mi?"

"Pek bilmiyorum dayı. Galiba bu yıl generalliğe terfi edecekmiş..."

"Geçen yıl edemedi demek... Haydi hayırlısı. Babana aynen şöyle söyle: Dayım senin kulaklarını çekecekmiş de, hayırsızlığı yüzünden. General falan dinlemem ha..."

"Tamam dayı, söylerim" der Pınar arkadaşlarının yanına giderken.

Vali, o uzaklaşırken seslenmeye devam eder:

"Babaanneni ziyaret ediyor musun? Bak, her şeyden haberim var, ona göre..."

"Gidiyorum dayı... Şu sıralar dersler biraz sıkışık da..."

Vali, Feridun'la Hilmi Bey'e;

"Babaannesi ablam olur" diye açıklar, "Felçli kadıncağız... Çe-

kilir dert değil, genç yaşta... Ah ah... Hadi girelim bakalım şu hamama da biraz daha terleyelim... Peki Hilmi'cim, görüşürüz..."

Hilmi Bey'in elini sıkıp kapıya doğru yönelir. İçeri girdiklerinde, kürsüde başka bir konuşmacı vardır. Zayıf, ufak tefek, kısa saçlı bir kadın Kürtçe konuşmaktadır:

"... *nabe... Bi navê yêkitîya Komunista em evan şertan qet gebûl nakin. Niwênerê muxelefeta esasi berêz Tarimci, gava behsa komunê kir, got ew mistek insanın. Lê ne ûsa ye, ew insanên herêmê ne, piraniya wen li herêmê navdarin, insanên peşveçûne. Ne lazime hûn komunê biçûk bêxin. Komun babetek şarederiyê ye. Ev rêxistine gor qanûnên eyalete me hatiye ava kirin... Mesela milîsun jî gor bûyerên herêmê derket holê, şertên anormal ev rewşe derxist hemperi me û ev rewş ji ne dom dirêje. Mabesta wê jî aloziyên li herêmê bidomîne. Gava şertên normal hatın cih, wê gavê kar ewê bikeve deste quwetên normal yên eyalet û federasyone me. Gerek kesek ji vê tiştê şik neke...*"[2]

"Türkçe konuş vatandaş, Türkçe! Bir şey anlamıyoruz..." diye bağırır muhalefet sıralarından birkaç kişi.

Oturum başkanı:

"Efendim, Federal yasalarına göre Kürtçe de resmî dildir ve konuşmacılar eğer isterlerse Kürtçe konuşabilirler... Devam edin

2 "... olacaktır... Biz Komünist-Birlik olarak bu iddialar kesinlikle yerinde bulmuyoruz. Ana muhalefet sözcüsü Sayın Tarmc, komünden bir avuç insan, diye söz etti. Oysa bunlar bölgenin insanlardır, çogu bölgelerinde tanınan, önde gelen insanlardır. Komünün anlamn çarptmann anlam yoktur. Komün, bir tür belediyedir. Bu oluşumun Eyaletimiz yasalaryla çelişen bir yan yoktur... Milislere gelince, bu tamamen, bölgedeki olayların ortaya çkarttg olaganüstü koşulların ürünü geçici bir önlemden ibarettir... Amac, bölgede kargaşalg önlemektir. Normal koşullara dönüldügünde elbette görev, Eyaletimizin ve Federal Cumhuriyetimizin olağan güvenlik güçlerine iade edilecektir. Bundan kimsenin kuşkusu olmamas gerekir..." (Kürtçe çeviri için Muhsin Kzlkaya'ya teşekkür ederim. G.Z.)

sayın Şanlısoy..."

O sırada, Feridun, valinin kulağına eğilip;

"Size bir mesaj var efendim" der, "Ayfer Hanım getirdi."

"Neymiş?.. Ver bakayım..."

Vali, bükülü kâğıt parçasını alır, kâğıdı dizlerine kadar uzaklaştırarak okur, sonra katlayıp cebine koyar:

"Haydi çocuklar, gidiyoruz" der, "bu sefer büyük balık yakaladık..."

***

Deniz, merdivenleri çıktığında Pelin'i kapıda bulur. İçeri girince, Pelin onun boynuna sarılır.

"Serbestim, Deniz'cim, serbest..."

"Nasıl oldu, anlat bakalım... Nereden öğrendin?"

Pelin, suç işlemiş bir ilkokul öğrencisi pozu takınıp, ellerini önünde birleştirir, boynunu büker:

"Özüy dileyim Deniz amca" der, peltek bir çocuk konuşmasıyla, "biy suç işledim. Dayanamayıp dışarı çıktım ve Bülent abiye tel ettim. Hani siz ne oluy ne olmaz diye kapı kaytını bıyakmıştınız ya..."

"Eveeet küçük kız... Sen sonucu söyle bakalım. Bülent ağabeyin ne dedi, nasıl halletmiş işi?"

Deniz, elindeki naylon torbayı bırakmadan kanepeye oturur. Pelin, normal konuşma şekline dönerek anlatmaya başlar:

"Valla, çok uzun konuşmak istemedi. Sanırım dinlerler diye. Ama söylediği şu: Dayısıyla konuşmuş, ha bu arada söyleyeyim, dayısı, Eyalet Valisi ünlü Bora Karadağ olur. Dün gece sana bazı torpillerden söz etmiştim ya, en büyük torpil oydu işte... Vali bey,

anlaşıldığı kadarıyla kadarıyla bir yasa varmış, sonra anlatırım dedi..."

"Vali bey mi dedi?"

"Öf heyecandan karıştırıyorum işte ya... Kısacası şu: Vali bey bir yıllığına benim davayı askıya almış. Bir yıl sonra da tamamen ortadan kaldıracakmış..."

Dua edermiş gibi avuçlarını göğsünün hizasında birleştirip, tavana doğru bakar:

"Yüce tanrım, sen sayın ve değerli Valimize en az bir yıl daha ömür ihsan eyle... Amin... Tuh tuh tuh..."

Sonra haç çıkarır.

"Hadi yine dört ayağının üstüne düştün" der Deniz, elini naylon torbaya sokarken, "okulda da böyle şanslıydın. Tüm sınıfı örgütlü kopya çekmekten disipline vermişlerdi de, bir tek sen sıyırmıştın, o gün sevgilinle buluşmak için okulu kırmıştın, anımsadın mı?"

"Sonra da Ferda Hanım'a gidip, arkadaşlarımı disipline vermemesi için ricada bulunmaya yeltenmiştim de kadın beni maşayla kovalamıştı..."

"Ben de bunları almıştım sana" der Deniz, naylon torbadan çıkardığı birkaç parça iç çamaşırını gösterip, kanepenin üzerine yavaşça bırakırken, "artık gereksinim kalmadı..."

"Ne demek..." diyerek paketlerin üzerine atılır Pelin, kutsal bir emanetmiş gibi göğsüne bastırır, "bunları tüm ömrüm boyunca saklayacağım, seni anımsatacaklar bana."

"Kendimi anımsatmak için uygun bir şeyler alırım ben sana..."

Kapı çalınır.

"Muhtar efendidir" der Deniz, yerinden kalkarken, "şu çöpü vereyim de görev duygusunu tatmin etsin adamcağız..."

"Ha, baksana... Bu sizin kapıcının ne tuhaf bakışları var öyle. Telefondan dönerken beni bir süzdü, görsen. Giyimimi yadırgadı galiba..."

"Muhtar efendi, adı gibi muhtarıdır bu apartmanın" der Deniz, mutfaktaki çöpün ağzını bağlarken, "yalnız apartmanın olsa yine iyi. Tüm sokağın. Seni görmesi sakıncalı olabilirdi, ama artık önemi kalmadı."

Kapı yeniden çalınır.

Deniz;

"Patlama be..." diyerek kapıya doğru yürür.

Kapıyı açtığında karşısında takım elbiseli iki adam görür; ne yapacağını bilemezmiş gibi elindeki çöpe bakar; sonra iki adamın arkasında, merdivenin başında, Muhtar efendi olduğu tahmin edilebilecek birisinin, başını uzatmış, merakla kendisine baktığını fark eder; çöp torbasını başının hizasına kadar kaldırıp, sanki başka bir şey olabilirmiş gibi;

"Çöp..." dedikten sonra usulca kapının dışına bırakır; bundan sonra, adamları yeni görmüş gibi sorar:

"Birisini mi aramıştınız?"

"Deniz İnal?"

"Evet... benim?"

Adam cebinden bir kâğıt çıkarıp Deniz'e doğru uzatır:

"Eyalet savcılığının arama ve tutumlama emri..."

Deniz'i hafifçe kenara itekleyerek içeri girerler. Bir alt katta bekledikleri anlaşılan, gri üniformalar giymiş, elleri makineli tüfekli on kadar sekürit de aynı anda içeri dalar. Sivil giysililerden biri, hiç de hoyratça olmayan hareketlerle, neredeyse okşar gibi bir yumuşaklıkla Deniz'in üstünü arayıp bileklerini arkadan kelepçeler. Bu işlem yapılırken diğer sivil giyimli görevli, oldukça yüksek sesle;

"Sayın Deniz İnal" der, "sizi Federal Cumhuriyet yasalarının ve Eyalet Genel Savcısı'nın verdiği yetkiye dayanarak gözaltına alıyorum. Size haklarınızı hatırlatıyorum: Şu andan itibaren vereceğiniz her türlü ifade, ilerde, yargı organlarının önünde, aleyhinize kanıt olarak kullanılabilir. Yazılı ifadeniz alınırken susma ve avukatınızın bulunmasını isteme hakkına sahipsiniz. Herhangi bir görevlinin gözaltında bulunduğunuz sırada size kötü bir davranışta bulunduğunu saptadığınızda ilgili makamlara şikayette bulunmak hem hakkınız, hem de vatandaşlık görevinizdir..."

Bundan sonra, yanlarına Deniz'i de katarak, denetime gelmiş teftiş kurulu havasında koridordan salona doğru ilerlerler. Salona geldiklerinde, Pelin, elleriyle yüzünü kapamış, kanepede oturmaktadır. İçeri girenleri duyduğu halde, ellerini yüzünden çekmez.

Sivil görevlilerden daha yapılı olanı görteline davranır. Görtelden, "evet Zeki4, seni dinliyorum" diyen hırıltılı, kalın bir erkek sesi duyulur. Sanırım, görtelin ses alıcısı yükseltilmiş, o yüzden karşı tarafın konuşmasını hepimiz duyabiliyoruz.

"Bayan burada amirim..."

"Alın..."

"Başüstüne amirim..."

Görevli, cebinden küçük bir not bilgisayarı çıkarıp, Pelin'e döner.

"Adınız?"

Pelin, ellerini yüzünden çekmeden;

"Pelin Semerci..." diye mırıldanır, duyulur duyulmaz bir sesle.

Görevli, ismi kaydedip ona doğru birkaç adım atar. Sonra aklına bir şey gelmiş gibi duraklar. En gerideki tek kadın sekürite seslenir.

"Bayanın üstünü arayın."

Kadın sekürit, Pelin'i ayağa kaldırıp üstünü arar. Ancak o zaman Pelin ellerini yüzünden indirip Deniz'e bakınır. Göz göze gelirler. Arama bitince, sivil görevli, Pelin'in önüne gidip aynı duyuruyu tekrarlar:

"Sayın Pelin Semerci... Sizi Federal Cumhuriyet yasalarının ve Eyalet Genel Savcısı'nın verdiği yetkiye dayanarak gözaltına alıyorum. Size haklarınızı hatırlatıyorum: Şu andan itibaren vereceğiniz her türlü ifade..."

İlerdeki damların üstünden, ilkbahar akşamlarını anımsatan bir kuş sürüsü havalanır.

***

Aniden bastıran yağmura rağmen, Ahmet Kaya Kültür ve Spor Salonu'nun önü bir hayli kalabalıktır. Kapıda bir gün önceki milisler ve kimlik kontrolü göze çarpmaz. Binanın içinde tam bir kargaşalık hüküm sürmektedir.

"Arkadaşlar, lütfen... Henüz fraksiyonlar konusunda bir karar alınmış değil. Dünkü gibi herkes yerini bilsin..."

Bu uyarıya rağmen, kalabalık, alt salona girmek için itişip kakışmaya devam eder. Alt salonun kapısından birisi seslenir:

"Burada adım atacak yer kalmamış... Balkona... Balkona..."

Kalabalığın bir bölümü, balkona çıkan merdivenlere koşuşur.

Salonda, iskemleler bir köşeye, üst üste yığılmıştır. Herkes ayaktadır. Platformda, bir gece önceki kuruldan yalnızca üç kişi göze çarpmaktadır. Berna ve diğer iki kişi. Merih Bey, valiye rapor verirken, Suzan adlı bir emekli öğretmen olduğunu öğrendiğimiz şişman kadın ve Ulaş görünmemektedir ortalıkta. Hıncahınç dolmuş olan balkonda bir gün önceki flamalar göze çarpmamaktadır.

Balkona doluşanlar, anladığım kadarıyla, çoğunlukla mahalleliler ve çevre işletmelerden işçilerdir. Her kafadan bir ses çıkmakta, bu sesler birleşip büyük bir uğultu oluşturmaktadır. Bu uğultunun biraz durulur gibi olduğu bir anda Berna'nın çın çın öten sesi duyulur:

"Arkadaşlar, lütfen sessiz olalım, bir duyuruda bulunmak istiyorum..."

Uğultu yavaş yavaş söner. Sessizlik.

"Kurul başkanı arkadaşımız ortalıkta yok. Aynı şekilde, kurulumuzun bir üyesi de yok. Israrlı aramalarımıza rağmen görtelleri kapalı ya da yanıt vermiyor. Kurul başkanımız, en son, öğle üzeri, bir iki işim var diyerek evden çıkmış, bir ara çalıştığı fabrikada görülmüş. Ordan da çıktıktan sonra kendisinden bir haber alınabilmiş değil. Bu durumda endişelenmemiz gayet doğal..."

"Bu durumda siz toplantıyı açın..." diye bağırır birisi salondan.

Berna devam eder:

"... Bu koşullarda toplantı yapmanın sağlıklı bir şey olmadığını düşünüyoruz. Durum açıklığa kavuşuncaya kadar Komün Genel Kurul toplantısının ertelenmesi görüşündeyiz..."

Salondan bir uğultu yükselir.

"Olmaz öyle şey!" diye bağırır salondan birisi, "kurumlar kişilerle bağlı değildir. Şu anda toplantıyı açmak için kurulunuzun çoğunluğu var. Siz açmazsanız biz açarız..."

Berna, sesin geldiği tarafa bakar:

"Bak arkadaşım, bu işler öyle zorbalıkla olmaz..."

Salonun çeşitli yerlerinden sesler yükselir.

"Bu kadar insan toplandı burada..."

"Zorba sensin..."

"Politik cambazlık bu..."

"İn aşağı..."

"Yeni kurul seçilsin..."

Berna, yanındaki iki kurul üyesine bir şeyler söyler, diğer iki üye onaylar anlamda başlarını sallar, bundan sonra yeniden döner salona:

"Kurulumuz bu koşullarda toplantının yapılamayacağı düşüncesinde. Bu yüzden, Genel Kurul toplantısını ikinci bir duyuruya kadar erteliyoruz... Bunun ötesinde, burada yapılacak herhangi bir toplantı girişiminin 8. Bölge Komünü Genel Kurul toplantısıyla hiçbir ilişkisi ve yasallığı olmayacağını şimdiden duyuruyoruz..."

Salondan büyük bir gürültü kopar ve "yuh" sesleri yükselir. Kurul üyeleri platformdan inmeye hazırlanırken, oraya, uzun boylu, kartal burunlu, bıyıklı, orta yaşlarda bir adam fırlar.

"Bir dakika arkadaşlar!" diye bağırır, salon bir anda sessizliğe bürünür, "kurulun kararı geçersizdir. Zaten seçilmiş bir kurul da değildir. İsmi üstünde, geçicidir. Komünümüzün kaderi, birkaç kişinin tutuklanmış olması olasılığına ya da geri kalan geçici komite üyelerinin keyfi kararlarına bırakılamaz. Sayın bayan eğer Komün Genel Kurulu'na biraz saygılı olsaydı, en azından kararlarını, bir öneri olarak, burada toplanmış, bu yağmur kıyamette görev bilip buraya kadar gelmiş sizlerin onayına sunardı..."

"Doğru... Doğru..." bağırışları.

Kartal burunlu devam eder:

"Demokrasi böyle mi olur? Burada en az bin kişi var. Bu bin kişinin fikri sorulmuyor. Üç kişi el çabukluğu ile toplantıyı erteliyor. Hem de belirsiz bir tarihe. Bu triumviranın keyfî diktatörlüğüne hayır diyoruz. Bu üçlü, aldığı kararlı istifa etmiş sayılmalıdır. Bunu Genel Kurul'un, yani sizlerin onayına sunuyorum..."

"Anlaşılmadı, neyi oya sunuyorsun?.."

"Kabul edenler?.."

Eller kalktı.

Davudî bir ses ortalığı inletir:

"Böyle oylama olmaz... Yangından mal mı kaçırıyorsunuz?.."

Kartal burunlu devam eder:

"Kabul etmeyenler..."

Yine eller kalkar.

"Kabul edilmiştir."

"Saymadın ki..."

"Saymaya gerek yok. Belirgin bir çoğunluk olduğu açık."

Kartal burunlu, bu sefer cebinden bir kâğıt çıkarır:

"Toplantıyı yönetecek yeni kurul için seçim yapacağız. Ben bazı isimler öneriyorum. Başka adaylar varsa ortaya çıksın..."

İsimleri okumaya başlar:

"Zafer Takı, Birsen Beldir, Süleyman Ateş, Mehdi Seçici, Can Hepbir... Var mı başka aday?"

"Bu ne acele yahu?.. Ne oluyoruz?"

Kartal burunlu, oylamaya geçer:

"Bu isimlere oy verenler?.."

Eller kalkar.

"Oy vermeyenler?.."

Birkaç el kalkar.

"Evet, yeni kurul kabul edilmiştir. Buyrun göreve arkadaşlar."

Kartal burunlu, platformda kalır. Salondan dört kişi platforma çıkar. Böylece, seçilenlerden birinin de kartal burunlu olduğu anlaşılır. Kartal burunlu, yeni gelenlerle ayaküstü fısıldaştıktan sonra topluluğa döner:

"Kurulumuz, dün gece yeterince tartışılan fraksiyon yasağının kaldırılması önerisini, daha fazla tartışmaya gerek olmaksızın der-

hal oylarınıza sunmaya karar vermiştir. Fraksiyon yasağının kalkmasını kabul edenler?.."

Eller kalkar.

"Kabul etmeyenler?.."

Birkaç el kalkarken, salondan şiddetli itiraz sesleri yükselir:

"Gerçekten de o tiyatro sahnesi sana çok yakışıyor arkadaşım... Ama oyununu biraz yavaş oyna da gülmeye fırsat bulalım..."

Kartal burunlu, duymazdan gelir:

"Fraksiyon yasağı, oylarınızla kalkmıştır arkadaşlarım. Gerçek demokrasinin yolu böylece açılmış oluyor. Kurulumuz geçicidir. Komünün gerçek yönetimi, bundan sonra yapılacak ilk Genel Kurul toplantısıyla belirlenecektir. Bu toplantının yeri ve zamanı sizlere daha sonra duyurulacaktır. Toplantı sona ermiştir."

Kapılara doğru akan kalabalık, şiddetli yağmurun dövdüğü loş sokaklarda dağılıp gider.

***

Burası bir makam odasını andırmaktadır. Genişçe bir masanın arkasında Merih Bey'i görüyorum. Merih Bey'in arkasındaki duvarda Federal İkinci Cumhuriyet'in kırmızı, beyaz, mavi renkli bayrağı asılı. Masanın üzerinde, sol tarafta bir flat bilgisayar, önünde bir sehpa ve iki koltuk göze çarpmakta. Bu koltuklardan birinde, ufak tefek, kabak kafalı, kırk yaşlarında gösteren bir adam oturuyor. Sağ taraftaki geniş pencerenin panjurları kapalı. Odanın sol tarafında, büyük, beyaz bir ekran var. Yerlerde yumuşak halılar.

Kapı açılır. Deniz, iki sivil görevlinin ortasında içeri girer.

"Buyrun, şöyle oturun, Deniz bey" der güvenlik bölümü şefi

Merih Bey, ufak tefek adamın karşısındaki koltuğu göstererek. Yüzünde hiçbir ifade yoktur. Sesinde zorlama bir yumuşaklık hissedilmektedir. Uykusuzluk ve yorgunluktan iyice torbalanmış göz altları ve şişmiş göz kapakları kalın gözlük camlarına dayandığından, ne tarafa baktığı anlaşılmamaktadır.

Deniz'i içeri getiren görevliler çıkıp giderler. Deniz hâlâ ayaktadır. Saatine bakar. Merih Bey, Deniz'e bakmadan, dosyalarını karıştırır gibi yaparak, bu sefer biraz sertçe;

"Oturunuz" der.

Deniz, ufak tefek, kel kafalı adamın karşısındaki koltuğa oturur. Adam, sigara paketini çıkarıp Deniz'e ikram eder.

"Teşekkür ederim... İçmiyorum."

"Siz içer misiniz, amirim?.." diyerek bu kez Merih Bey'e uzatır paketi.

"İçkiyi de sigarayı da asgariye indirdim... Midem biraz rahatsız da."

"Keşke biz de aynı şeyi yapabilsek..."

Kendisi bir sigara yakar.

Şimdi odada bir sessizlik hüküm sürmektedir. Merih Bey, sonunda, boşluğa seslenirmiş ya da ses kaydı yaparmış gibi bir havada şunları söyler:

"Sayın Deniz İnal... Sanırım sizi neden buraya getirdiğimizi merak ediyorsunuzdur... Öncelikle belirtmem gereken nokta..."

"Öncelikle nerede olduğumu merak ediyorum..."

"Sizi getirirlerken görmüşsünüzdür diye düşünmüştüm. New World'dasınız..."

"Onu biliyorum. Benim merak ettiğim, hangi kurum tarafından gözaltına alındığım."

"Hayret... Size söylediler sanıyordum. Eyalet Genel Savcısı'nın

emriyle gözaltına alındınız."

"Onu da biliyorum. Benim öğrenmek istediğim, şu anda hangi kurumun elinde bulunduğum... Bu şey için önemli."

"Anladım... Söyleyeyim... Marmara Eyaleti Güvenlik Departmanı'nın konuğu olarak bulunuyorsunuz burada..."

"Tamam, anlaşıldı" der Deniz. Ellerini, hafifçe araladığı bacaklarının arasında birleştirir, parmaklarını tempo tutar gibi hafif hafif birbirine değdirip çekerken yere bakmaktadır.

"Öncelikle şunu söyleyeyim Deniz Bey... Hiç endişeniz olmasın, tamamen yasal bir kurumun koruması altındasınız..."

"Merak ettiğim bir şey var..."

"Buyrun... Eğer yanıtlayabileceğim bir şeyse, sevinerek..."

"Okul arkadaşım Pelin Hanım'ın durumunu öğrenmek istiyorum. Anladığım kadarıyla gözaltına alınması benim evimde bulunmasıyla..."

"Ah o mu?.. Hiç sormayın, kötü bir raslantı. Ne var ki, Pelin Hanım'ın durumu buraya getirildikten kısa süre sonra açıklığa kavuştu ve kendisini bir saat önce serbest bıraktık. Nişanlısına sağ salim teslim ettik. Bilmem merakınızı giderebildim mi?"

"Ben de onu söyleyecektim... Tamamen bir raslantı... Benim yüzümden zarara uğramasını istemem..."

"Elbette... Hiçbir siyasi etkinlikle ilişkisi olmadığı kesin. İçiniz rahatladı mı?"

"Evet... Oldukça..."

"Şimdi gelelim size Deniz Bey... Merak ediyor musunuz sizi neden gözaltına aldığımızı?"

"Elbette..."

"O halde" der Merih Bey, ufak tefek, kabak kafalı adama kısaca bir göz atıp, "açıklayalım... Ama bu açıklamayı yapabilmemiz için,

geçmişinize hep birlikte kısa bir yolculuk yapmamız gerekiyor ki, gözaltına alınma nedeniniz tüm kökleriyle birlikte aydınlığa kavuşabilsin. Hem sizin, hem bizim açımızdan... Bu, aynı zamanda, elimizdeki dosyanızın görsel bir sergilenmesi olacak. Böylece güvenlikteki dosyanızda neler olduğunu da öğrenmiş olacaksınız. Deniz Bey, zamanımızda güvenlik bölümleri, artık o eski, ilkel polisiye yöntemlerle çalışmıyor. O eski polisiye yöntemler, modern güvenlik teorileri tarafından çoktan çöpe atılmış bulunuyor. Örneğin, artık güvenlik görevlileri, sanıklarının karşısında birer sır küpü değiller. Doğal olarak sanıktan da aynı açıklığı talep ederler. Zorbaca yöntemlerden, işkenceden falan zaten söz etmiyorum. Böyle berbat şeylerin tarihin karanlık sayfalarında kaldığını siz de benim kadar biliyorsunuzdur. Bizim yöntemimiz, bütün bilgileri sanığımızla paylaşmak ve sanki sanığımız bizim bir meslektaşımızmış gibi, gerçekleri onunla birlikte bulmaya çalışmaktır. O eski cahil polis yok artık. Bakınız, arkadaşım da, ben de Güvenlik Enstitüsü mezunuyuz. Teoriyi oralarda öğrendik. En önem verilen ders neydi bilir misiniz, sosyal devrimler ve düşünce tarihi. Fransız devrimini, Sovyet devrimini derinlemesine bilmeyen, Hegel'i öğrenmeyen öğrenci sınıfını geçemezdi. Şimdi, sizinle birlikte geçmişinize kısa bir yolculuk yapacağız. Bundan sonra da sorularımızı soracağız..."

"Sorgum sırasında avukatımın hazır bulunmasını istiyorum..."

"Ah evet... Bunu istemek hakkınız. Ama bu aşamada değil. Bu geceki sohbetimiz, ismi üstünde, sadece bir sohbet olarak kalacak. Size yapılan formel açıklamada belirtildiği gibi, avukatınız, ancak sorgunuzun son aşaması olan yazılı ifade aşamasında hazır bulunabilir..."

"Fakat..."

"Bakın size okuyayım... Yazılı ifadeniz alınırken susma ve avukatınızın bulunmasını isteme hakkına sahipsiniz... Gördüğünüz

gibi, yazılı ifade diyor. Biz henüz o aşamaya gelmedik."

"Anlaşıldı..."

Merih Bey, gözlüklerini çıkarıp bir kağıt mendili gözünün altındaki torbalanmalara ve şişkin göz kapaklarına bastırdıktan sonra, ufak tefek, kel kafalı adama;

"Buyrun Tahir Bey" der, "görüntüleri yöneteceğinize göre sizinle yer değiştirelim."

Tahir Bey, Merih Bey'den boşalan, masanın ardındaki döner koltuğa geçer. Bilgisayarda bir yerleri tıklar. Merih Bey de onun oturduğu koltuğa, Deniz'in karşısına geçmiştir. Karşı duvardaki ekranda, Deniz'in fotoğrafı ve künyesi belirir. Merih Bey;

"Koltuğunuzu şöyle çevirelim, Deniz Bey" der, "ekranı rahatça görebilmeniz için..." Koltuğunu çevirmesi için Deniz'e yardım eder. Şimdi, Deniz'in koltuğuyla Merih Bey'in koltuğu neredeyse yan yanadır.

"Eveeet, sanırım fotoğraf size ait. Burada biraz daha genç görünüyorsunuz. Künyede bir hata?"

Deniz'den ses çıkmayınca;

"Demek künye de tamam" der Merih Bey, "şimdi şöyle eskilere doğru gidelim bakalım, Tahir Bey..."

Tahir bey, tıklar.

Orta yaşlı bir adamın fotoğrafı görünür ekranda. Fotoğrafın altında "Selçuk Elverdi" adı okunmaktadır.

"Rahmetli babanız... Geçelim..."

Yeni bir görüntü. Karlı bir havada, muhtemelen okulun bahçesinde el sallayan temel okul öğrencilerinin fotoğrafı. Kırmızı bir ok, öğrencilerden birini işaret etmektedir.

"Soldan üçüncü sizsiniz, öyle değil mi?.. Geçelim..."

Bir başka görüntü. Bu fotoğrafın bir mitingde çekilmiş olması

muhtemeldir. Merih Bey şöyle der:

"Ha, aklıma gelmişken sorabilir miyim? Baba adınız Elverdi olduğu halde, yirmili yaşlarınıza gelince neden mahkeme kanalıyla değiştirip İnal yaptınız?.."

"İnsanın akrabalarını seçmesi mümkün değil, ne yazık ki, ama soyadını değiştirmek yasal hakkı..."

"Aaa... Elbette, değiştiremezsiniz demedim ki, desem de bir yararı yok zaten. Yasal hakkınızı kullanıp değiştirmişsiniz. Ben sadece neden değiştirdiğinizi sormuştum. Yanıtlamak istemeyebilirsiniz elbette."

"Söyledim ya, birtakım akrabalarımın geçmişte, çok eskilerde yaptıkları birtakım şeylerden hoşnutsuzdum. Daha açıkçasını söyleyeyim... Devrimcileri ipe gönderen Ali Elverdi isimli kişi babamın büyük amcası olurmuş..."

"Yani?.."

"Yani... bir cellatla aynı soyadını taşımak istemedim..."

Sessizlik. Merih Bey, kaleminin düğmesine çık çık basıp durur. Sonra;

"Evet, anlaşıldı" der, "yani geçmişte idam edilen devrimcilerle fikir ortaklığınız olduğunu kabul ediyorsunuz..."

"Bakın, o zamanın devrimcileriyle fikri ortaklığım olmasaydı da babamın büyük amcasının eyleminden hoşlanmaz, soyadımı değiştirirdim. Ama sizi ilgilendiren bölümünü netleştireyim. O dönemin devrimcilerine büyük saygı duyarım. Fikirlerinin ne kadarına katılırım, o ayrı bir sorundur."

"Anlıyorum efendim" der Merih Bey, "şu anda zaten herhangi bir kayıtta bulunmuyoruz. Lütfen rahat olun, gördüğüm kadarıyla zaten rahatsınız ve fikirlerinizi gizlemek gibi bir kaygınız yok. Bu açıklığınız için size teşekkür ederim..."

"Teşekkür etmenize gerek yok. Fikirlerimi hiçbir zaman ve

hiçbir koşulda saklamam. Yani bunu size yapılmış bir iyilik olarak değerlendirmeyin lütfen..."

"Anladım... Peki, bu görüntü sanırım lise sıralarındayken yer aldığınız bir gösteriyle ilgili. Elinizde tuttuğunuz nedir öyle, sopa mı?"

"Evet sopa, ama pankart sopası... Daha doğrusu bir flamanın sapı, gördüğünüz gibi..."

"Eveeeet... öyle ya... Hay allah... Ne yürüyüşü olduğunu anımsıyor musunuz, yoksa biz anımsatalım mı?"

"Üzerinden neredeyse on yıl geçmiş... Tam anımsayamıyorum... Ama sanırım Birleşmiş Milletler'in Endonezya'yı işgalini protesto eden bir yürüyüştü..."

"Karşıydınız yani?.."

"Neye?"

"Birleşmiş Milletler Barış Gücü'nün müdahalesine..."

"Elbette karşıydım... Siz değil miydiniz?"

"Beni bırakın şimdi. Sizsiniz konumuz. Geçelim Tahir Bey..."

Tahir Bey tıklar. Bir gün önce, 8. Bölge meydanındaki olaya ilişkin, Merih Bey'in sabah valiye gösterdiği görüntüdür ekrandaki.

"Evet efendim... Şimdi geçmişi bırakıp günümüze geliyoruz. Dün akşamki olaylardan bir görüntü. Siz neredesiniz dersiniz?.. Kendinizi tanıyabildiniz mi?"

"Ben olaylar sırasında meydanda değildim..."

Merih Bey'in sesi, an be an daha sinik, daha alaycı bir hal almaktadır:

"Öyle miiii? Neredeydiniz acaba? Alibi yapabilir misiniz? Yani olaylar sırasında başka yerde olduğunuzu tanıklarla kanıtlayabilir misiniz, Deniz Bey?"

Deniz, saatine bakar:

"Bu mümkün değil. Dün akşama kadar evde yalnızdım. Tek başıma kitap okudum."

"Hay allah, ne aksilik... Peki ne yapacağız şimdi?"

Sessizlik. Merih Bey kalemiyle çıt çıt oynar yeniden.

"Tahir bey, görüntüyü biraz daha netleştirmemiz mümkün mü?"

"Netleştirmem mümkün değil, amirim... Ama biraz daha yaklaştırabilirim isterseniz."

Görüntü biraz daha yaklaşır. Ama bulanıklık daha da artmıştır.

"Deniz Bey... Gördüğünüz gibi, burada eli tabancalı bir şahıs var. Büyük olasılıkla güvenlik görevlilerimizi şehit eden kişi bu. Tabancayı görüyorsunuz değil mi? Bu şahsın siz olduğunu farzetsem..."

Deniz güler:

"Ben de siz olduğunu farz etsem..."

Gülerek ayağa kalkar Merih Bey, odada bir iki dolaştıktan sonra görüntünün yanına gelir.

"Çok şakacısınız, Deniz Bey... Ne var ki, benim de, Tahir Bey'in de kendimizi aklamamız çok kolay. Buradaki kişinin ne benim gibi, arkadan bağlanmış saçları var, ne de afedersiniz, Tahir bey gibi kel. Yani, burada bulunan üç kişiden en çok size benziyor..."

"Siz de çok şakacısınız... O zaman dışardan birkaç görevli daha çağıralım da buraya, ben de suçlanmaktan kurtulayım... Belki, yeni gelenlerle, fotoğraftaki bu tanınması mümkün olmayan kişinin arasında daha fazla benzerlik buluruz."

"Harika... Harika... Mantığınıza hayranım... Valla sizinle iyi bir team oluşturacağız, Deniz Bey. Zaten ben hep söylerim. Araştırmacıyla sanık, birbirinin rakibi değil, tamamlayıcısı olmalı, bir takım ruhuyla çalışmalılar diye. Nasıl da buluyorsunuz benim açık-

larımı... Haklısınız, bu yolla hiçbir şey kanıtlanamaz, fotoğraftaki kişi de zaten tanınmayacak kadar bulanık çıkmış. Bu uydu tekniği ne yazık ki hâlâ çok geri... Peki, bunu bırakalım. Şimdi gelelim yeniden size. Demek akşama kadar kitap okudunuz. Sonra ne oldu?"

"Sonra?"

Merih Bey ayakta dolaşıp durmaktadır.

"Evet sonra. Toplantıda bulunduğunuzdan haberdarız. Eh biz de armut toplamıyoruz. Milisleriniz bizi bölgeye sokmadıklarını sansalar da, gözümüz, kulağımız her yerde mevcut..."

"Bir şeyler atıştırdım ve toplantıya gittim."

"İyi ama, hiçbir yere çıkmadım demiştiniz... Nasıl haberdar oldunuz toplantıdan? Ruhlar mı haber verdi?.. Esprilerim sizi kızdırmıyor değil mi?"

"Bir arkadaşım haber verdi."

"Onca yolu teperek mi?"

"Hayır, görtelle..."

"Kim olduğunu sorabilir miyim?"

"Sorabilirsiniz..."

"Kim?"

"Sanırım söylemek zorunda değilim. Ayrıca kendi olanaklarınızla bunu saptamanız çok kolay. Görtelin aranan numaralarına baktığınız zaman... Ne konuştuğumuzu da..."

"Çok zeki ve esprili bir insansınız, Deniz Bey. Okul arkadaşlarınız da aynı kanıda zaten. Her neyse, gösterdiğiniz yol için teşekkürler, ama biz bunu zaten saptamıştık. Bir de sizden duyalım dedik, ama olmadı..."

"Üzgünüm.. Güvenlik kuvvetlerine yardımcı olmak gibi etik bir ilkem yok. Tam tersine..."

"Arkadaşınız Ali Usta, sizi aradı ve böyle böyle, gel dedi, kayıt-

lar bizde var..."

"Evet."

"Gittiniz..."

"Evet. Sizdeki kayıtlar da benim olay yerinde olmadığımı gösteriyor, öyle değil mi?"

"Ama bu bir aldatmaca olabilir. Olay yerinde olursunuz, sonra da arkadaşınıza telefon ettirirsiniz. Çok basit bir hile."

"Sizin akıl yürütmeleriniz karşısında yapabileceğim hiçbir şey yok..."

"Sefo'yu tanır mısınız?" diye ani bir soru.

"Tanımam" diye kısa bir yanıt.

"Yanıtınızın bu olacağını bile bile sordum... Peki, akşamki toplantıdan sonra evinize döndünüz?"

"Evet, kapıda Pelin'le karşılaştım."

"Pelin Hanım yerine bir başka bayanı bekliyordunuz oysa, öyle değil mi?"

"Yooo..."

"Hadi canım, evinize sık sık uğrayan bir başka bayanı... Adını sorsam şimdi, nasıl olsa söylemezsiniz... Peki şunu sorsam... Dönüşte okula uğramak hiç aklınıza gelmedi mi?"

"Gece vakti mi?"

"Olur a, belki bir şey almanız gerekmiştir ya da bir şey bırakmanız."

"Hayır, uğramadım. Doğrudan eve geldim."

"Pekiii, o zaman kritik noktaya geldik demektir..."

Merih Bey masasına gidip, çekmeceyi açar, bir kutu çıkarır. Kutuyu sehpaya, Deniz'in önüne yavaşça bırakır. Ayakta öylece, bir kutuya, bir Deniz'e bakar. Sonra kapağı açar. Kutunun içinde bir tabanca vardır.

"Evet, kritik soru şu, Deniz Bey: Okula hiç uğramadığınıza göre, bu gece Kaypakkaya Üniversitesi'ne yaptığımız baskında odanızdaki çekmecenizde bulduğumuz bu silâh orada ne arıyor? Bu tabancanın, iki güvenlik görevlimizin katili olduğu ve üzerinde sizin parmak izlerinizin bulunduğu yaklaşık iki saat önce ekspertlerimiz tarafından saptanmış bulunuyor, efendim..."

III

13 Haziran

Komün belediye bandosu, 8. Bölge Meydanı'nda, bir zamanların ünlü popçularından Tarkan'ın, artık klasikleşmiş, "oynama şıkıdım şıkıdım" parçasını çalmaktadır. Çok sıcak bir gündür. Sabahın erken saatlerinde gözyüzü bulutlu, hava puslu olmasına rağmen, saat dokuzdan sonra güneş ışınları adeta bulutların üzerine saldırıp parça parça etmiş, güneş yeryüzüne tüm ağırlığı ile çökmüştür. Yine de sıcak, 8. Bölge meydanında bu öğle vakti hatırı sayılır bir kalabalığın toplanmasını önlememiştir. Meydanı çevreleyen demir parmaklıklara dayanan kalabalık, "Devrim Şehitleri" anıtının önünde çeşitli parçalar çalan komün belediye bandosunu dinlemektedir. Bazıları, bandoyu daha iyi izlemek için demir parmaklıkların altından geçerek meydanı doldurmaya başlamışlardır. Gri renk, bir örnek elbiseler giymiş ve yakalarında, "Komün Güvenlik Milisi"nin kısaltılmışı olan "KGM" harflerini taşıyan silâh-

sız milisler, kalabalıkta hiçbir taşkınlık belirtisi olmadığı halde, insanları göğüslerinden geriye doğru iteklemekte, demir parmaklıkları geçmemelerini ihtar etmektedirler. Elbiselerine boya bulaşmış, uzun saçlarını arkadan bağlamış yaşlı bir adam milise çıkışır:

"Ne itekliyorsun be oğlum... ne oluyor?"

"Birazdan Eyalet Valisi gelecek, amca" der genç milis, "Devrim Şehitleri" anıtının sağ tarafında kurulmuş kürsüyü göstererek, "parmaklıkların gerisinde durun, emir böyle..."

"Hoş geldi, sefalar getirdi" der, dudaklarında alaycı bir gülümseme dolaşan yaşlı adam, "şimdi mi aklına gelmişiz?.."

Bir puro yakar, ama parmaklıkların gerisine geçmez. Parmaklıkları aşanların gittikçe çoğaldığını gören milisler kalabalığın daha fazla ilerlemesini önlemek için el ele tutuşarak barikat oluştururlar.

Derken, meydanın kürsüye yakın tarafında bir kaynaşma ve koşuşturma olur. Meydanın caddeyle birleşen üst köşesinden birbiri ardına gelen üç resmî, siyah limuzindir bu kaynaşmaya yol açan. Öndeki limuzinden sivil giyimli dört koruma görevlisi iner. Korumalar, hızla koşup sırtları ikinci limuzine, yüzleri kalabalığa dönük olarak beklemeye başlarlar. İkinci limuzinin şoförü inip arka kapıyı açar. İçerden bir bacak uzanır, ancak bacağın sahibi inmekte zorlanıyor olmalıdır ki, orada bir süre sallanıp durur. Şoför, içerdekine yardım etme gereği duyarak kolunu uzatır. Eyalet Valisi Bora Karadağ şoförünün koluna tutunarak kendini dışarı doğru çeker ve sonunda iki ayağının üzerinde dikelmeyi başarır. Sanki yere düşmüş gibi üstünü silkeleyen vali, oldukça eski moda, tüllü şapka giymiş bir kadının arabadan inmesini bekledikten sonra arkasındaki üçüncü limuzine doğru yürür. Üçüncü arabadan, takım elbiseli iki adam iner. Kendisi de açık füme takım elbise giymiş olan vali, son arabadan inenlerle el sıkıştıktan sonra, kendisine

doğru ilerleyen yaklaşık on kişilik gruba doğru döner. Grubun en önündeki uzun boylu, bıyıklı, kartal burunlu kişi, yüzünde yaltaklanmayla ciddiyet karışımı bir ifadeyle valinin önünde durup elini uzatır:

"Bölgemize hoş geldiniz, sayın Vali'miz... Ben Komün Belediyesi Başkanı Zafer Takı."

Sonra, valinin yanındaki kadının elini sıkar:

"Hoş geldiniz hanımefendi..."

Vali;

"Eşim Müjgan Karadağ..." diyerek yanındaki kadını tanıttıktan sonra, yukarlara bakıp, samimi bir havada ekler:

"Telefonda konuşmuştuk ama, bu kadar uzun boylu olduğunu tahmin etmem zordu Zafer. Bu boy adına da yakışıyor doğrusu... Bu ne sıcak yahu. Şapkamı da almamışım..."

"Ziyanı yok efendim... Kürsünün orası gölgelik. Ayrıca her türlü serinletici önlemi aldık. Kürsünün altında klima çalışıyor."

"Oooo... Çok iyi... Ama durun da bir dinlenelim önce. Beni hemen kürsüye çıkartmak niyetinde misiniz yoksa?"

"Siz nasıl emir buyurursanız, sayın Vali" der Zafer Takı, yüzündeki ciddiyet ifadesi, yerini tamamen yaltaklanmaya bırakmıştır, "isterseniz protokole ayrılmış tenteli bölümümüze gidelim. Önce serinletici bir şeyler ikram edelim size."

Vali, saatine bakar:

"Vakit de hayli ilerlemiş, toparlanıncaya kadar epey zaman kaybettik. İsterseniz halkı boşuna bekletmeden bir an önce kürsüye çıkayım. Bu sıcakta beklemesinler."

"Emredersiniz sayın Vali..."

Zafer Takı'nın arkasında bekleyen on kişilik grupta bulunanlar, valinin elini sıkmak için sabırsızlanmaktadırlar. Bunu farkeden Vali:

"Arkadaşlarla da tanışmadık" der, kendisine en fazla yaklaşanın elini sıkarken. Zafer Takı, el sıkışanları teker teker tanıştırmaya girişir:

"Temizlik işleri müdürümüz... Fen İşleri Müdür Yardımcımız, müdürümüz bir iş gezisinde olduklarından gelemediler... Mali Şube Şefimiz Birsen Hanım..."

Sıra bana gelince duraklıyor Zafer Takı. Beni daha önce hiç görmediği belli. Anımsamaya çalışıyor birkaç saniye için. Sonra;

"Personel bölümümüzden Turgay Bey" diyor, bana, çevresine belli etmemeye çalıştığı bir öfkeyle bakarak.

"Memnun oldum... Çok memnun oldum..." diye herkesle el sıkıştıktan sonra paytak adımlarla kürsünün olduğu yere doğru yürür vali. Kürsünün çevresinde el ele tutuşmuş - kalabalık, milisleri itekleye itekleye kürsüye iyice yaklaşmıştır - milisleri görünce Zafer Takı'ya döner:

"Milislerinizin de maşallahı var... Hepsi çakı gibi gençler..." Yanından geçtiği bir milisin kolunu tutup, pazılarını yoklar gibi yaparak, "söz verdiğim gibi, hepsini bizim güvenlik bölümünün kadrosuna alacağım, merak etmeyin. Maaşları bizim tarafımızdan ödenecek" diye ekler.

"Çok sağ olun, sayın Vali'miz" der Zafer Takı, uzun boyuyla iki büklüm olmaya çalışırken.

Vali, gövdesinden umulmayacak çevik hareketlerle kürsünün basamaklarına sıçrar. Kürsünün sağına yerleştirilmiş, ellerine kâğıttan Federal bayraklar tutuşturulmuş temel okul öğrencileri, öğretmenlerinin işaretiyle, "yaşasın Vali'miz, yaşasın Federal Cumhuriyet" diye bağırmaya başlarlar. Bu bağırışlara kalabalığın içinden katılanlar olursa da, kısa süren bir alkışın dışında topluluk genel olarak sessiz kalır. O sırada, Komün belediye bandosu, Rüştü Şardağ'ın, "bir gece ansızın gelebilirim" adlı şarkısını çalmaya başlar. Vali, bandoyla çalınınca neredeyse tanınmaz hale gelen şarkı-

nın bitmesini sabırla bekler. Bando susunca, iki yanından sıkıca yakaladığı kürsüye abanarak aniden konuşmaya başlar:

"Değerli arkadaşlarım, değerli 8. Bölge yerleşimcileri, sayın belediye başkanımız ve çalışma arkadaşları..."

Bu girişten sonra kısa bir süre durup, kendisini sessizce izleyen meydandaki kalabalığı tarar gözleriyle, boğazının hırıltısını azaltmak için sağ elinin tersiyle ağzını kapayıp birkaç kez öksürdükten sonra devam eder:

"Belediye bandomuz demin, ünlü 'bir gece ansızın gelebilirim' şarkısını çaldı. Bilmiyorum, bunun çalınması bana yönelik bir kinaye ya da sitem anlamı taşıyor muydu? Üstelik ben, gördüğünüz gibi, bir gece yarısı değil, pırıl pırıl bir gündüz vakti geldim. Gelişim o kadar da ansızın sayılmaz. Bir yere, önceden haber vermeden, baskın yapar gibi gitmek adetim değildir. İnsanları apansız yakalamaktan pek keyif alan o teftişçi komutanlardan değilimdir anlayacağınız..."

Kalabalıkta, valinin esprisini hoş karşılayan bir dalgalanma olur.

"Haklı olarak diyeceksiniz ki, peki yıllardır neredeydin, Vali bey, neden gelip bizimle konuşmadın, neden böyle seslenmedin. Bunu derseniz bir bakıma haklı olursunuz. İşim çoktu falan gibi bahanelere sığınacak değilim. Evet, bölgenizin uzun yıllar boyunca ihmal edildiğini, benim görev sürem içinde de bu ihmalin devam ettiğini kabul ediyorum..."

Bu kez kalabalıkta, valinin sözlerini hem onaylayan, hem de bunların açıkça söylenmesine şaşırmaktan doğan bir dalgalanma meydana gelir.

"Evet değerli arkadaşlarım, bunu kabul ediyor ve hem kendim, hem de Valiliğimizin tüm kurumları adına sizlerden özür diliyorum..."

Kalabalıktan, "sağ ol", "estafullah" bağırışları yükselir.

"Şimdi değerli arkadaşlarım, geçmişi bir yana bırakıp geleceğe bakmamızı önereceğim sizlere. El ele verelim, olanaklarımızı birleştirelim ve bölgenin kalkınması için elimizden geleni yapalım. Unutmayınız ki, kalkınma, çatışmayla, ele silâh almakla, düşmanlıkla, kurumları yıkmakla, devletten kopmakla değil, işbirliği ile olur. Devletimizin ve Eyaletimizin kaynakları vardır ve bu kaynakları bölgelerin kalkınmasına seferber etmenin yollarını arıyoruz..."

"Bugüne kadar neden aramadınız..."

Bütün başlar, davudî sesin geldiği tarafa döner bir anda. Bağıran kişinin çevresinde bir boşluk oluşur. Zafer Takı, yüzüne kartal görünümü veren eğri burnunu sanki iyi koku almak istermiş gibi ileri doğru uzatmış, delici gözlerle kalabalığın içinde oluşan boşluğa doğru bakmaktadır. Milislerde bir hareketlenme olur. Ancak Zafer Takı, elinin bir işaretiyle onları durdurur.

Boşluğun ortasında birkaç arkadaşıyla birlikte duran kişiyi tanıyorum. Ali Usta bu.

Vali, bu müdahaleye rağmen iyimser havasını bozmamakta kararlı görünmektedir. Yumuşak bir ifadeyle yeniden konuşmaya başlar:

"Bir bakıma haklısın arkadaşım. Demin bu konuda özür dilediğimi sanıyorum. Bölgenin ihmal edildiğini, yollarının ve kanallarının yapılmadığını, birkaç ay önceki sel felaketinde bu ihmalin rolü olabileceğini kabul ediyorum. Ne var ki, hatanın neresinden dönülse kârdır. Bugün buraya gelmeseydik, bölge için olanakların seferber edileceğini söylemeseydik, diyelim ki, altı ay sonra geldiğimizde, sen bize bu altı ayın da hesabını soracaktın. Şimdi geldik ya, bölgeye elimizden gelen yardımı yapacağımızı söyledik ya, önemli olan budur..."

"Doğru söylersiniz de, sayın Vali" diye yeniden gürler Ali Usta,

"izin verirseniz bizim de hatırlatmak istediğimiz noktalar var..."

Zafer Takı, karga gibi bir sesle müdahale eder:

"Sayın valimiz konuşmasını bitirsin, sonra dileklerinizi söylersiniz. Böyle bir..."

Vali, Zafer Takı'nın sözünü keser:

"Yok yok... Bırakın arkadaş konuşsun... Ben buraya eski politikacılar gibi nutuk atmaya gelmiş değilim. Bence arkadaşımız şimdi söylesin söyleyeceğini, ben de ona yanıtlarımı vereyim. Buyrun, sizi dinliyorum."

"Sayın Vali, sizin de belirttiğiniz gibi, yaklaşık üç ay önce büyük bir sel felaketi yaşadık. Ardından bazı üzücü olaylar meydana geldi. Buranın halkı, bu üzücü olaylara da tepki olarak kendi yönetimini ilân etti. Daha sonra tutuklamalar falan oldu ve komün zorla sona erdirildi. Şu anki belediyenin, hâlâ komün adını kullanmasına rağmen, komünle bir ilgisi yoktur. Neyse, ben şunu demek istiyorum... Komün kurdukları için tutuklanan ve haklarında idam hükmü verilen arkadaşlarımız var. Şunu hatırlatmak isterim ki, sizleri buraya getiren ve kaynaklarınızı seferber etme sözü verdiren, hayatlarına son verilmek istenen arkadaşlarımızın çabalarıdır..."

Vali, kürsüde bir an sallanır, yüzünden kan çekilir. Mendilini çıkarıp yüzünün terini siler. Zafer Takı, yanına gelen bir görevlinin kulağına bir şeyler fısıldar. Meydanda çıt çıkmamaktadır.

"Haklı olabilirsiniz" der vali, "yani, arkadaşlarınızın ve bölge halkının çabaları bizim şimdiki girişimlerimizde etkili olmuş olabilir. Ama unutmayınız ki, arkadaşlarınız devlete karşı birtakım silâhlı eylemlere girişmiş ve idama mahkûm olmuşlarsa bu yüzden olmuşlardır. Ben hukukçu değilim. Ayrıca, kuvvetler ayrılığına inanan bir insanım. Yürütmenin, yargının kararları hakkında fikir ileri sürmesini doğru bulmam. Bu yüzden, yargıya intikal etmiş bir dava hakkında bir şey söyleyemem. Ama yasada idam hükmünün

bulunması doğru mudur, yanlış mıdır diye bir tartışmaya çağırırsanız, orada fikrimi, kişisel kanımı söylerim. Ben idam cezasına kökten karşı olan birisiyim. İkinci Cumhuriyet'in kuruluşu sırasındaki tartışmaları, benim yaşımda, hatta daha genç olanlarınız hatırlarlar. Birinci Cumhuriyet'te kaldırılmış olan idam hükmünün, daha özgürlükçü bir devlet olan Federal Cumhuriyet'te yeniden konması, büyük bir paradokstu, ama oldu. O zaman yasa düzenleme komisyonlarına egemen olan liberal arkadaşlarımızın çabalarıyla idam cezası yeniden hükümleştirildi. Ne var ki, karşı olsak da, bir kez resmileştikten sonra o yasaya boyun eğmek zorundayız, öyle değil mi? Halkın mücadele etmesi ve yürütmeyi kendi hakları yönünde zorlaması yerindedir. Ama bu, silâh zoruyla yapılamaz. O zaman devletin savunma mekanizmaları harekete geçer. Her canlı organizma gibi devlet de kendini savunmak zorundadır. Canına kasteden adama devlet boynunu uzatacak değildir. Gel kardeşim, al canımı diyecek değildir. Suç işleyenlerin cezasını yasalar çerçevesinde elbette verecektir. O insanlar haklı bir davadan yola çıksalar bile yapacaktır bunu. Yasada idam olduğuna göre, gerektiğinde idamla da yapacaktır. Hoşumuza gitse de gitmese de böyle bu..."

"Sayın Vali, sizden bir isteğimiz var..." diye bağırır, Ali Usta'nın hemen sol yanında duran orta yaşlı birisi. Ulaş'ın fabrika arkadaşlarından Taci bu. Zafer Takı, neredeyse bir metrelik uzun kolunu ileri doğru uzatıp Taci'ye susmasını işaret eder. Ama vali, Taci'yle de konuşmak niyetindedir:

"Karşılıklı konuşmak gibi olacak ama ne yapalım, söyle, seni dinliyorum..."

Valinin yumuşak tutumundan cesaret alan Taci, kalabalığı yararak kürsüye biraz daha yaklaşır:

"Efendim... İdama mahkûm edilen iki kişiden biri olan Ulaş Kasar, fabrikadan arkadaşım olur. Eline asla silâh almamış bir in-

sandır. Hakkında verilen kararın da silâh taşımaktan ya da silâhlı eyleme katılmaktan olduğunu sanmıyorum. Kendisi, hayatını çalışarak kazanan değerli bir teknisyen, az bulunur bir işçidir. Fabrika müdürümüze de sorabilirsiniz, fabrikamızın kimi ürünlerinde bizzat imzası vardır. Böyle değerli bir işçiyi ölüme yollamak... anlatabiliyor muyum... Acaba Eyalet Valisi olarak yetkinizi kullanıp, arkadaşımızın hakkındaki hükmün değiştirilmesini veya en azından uygulanmamasını sağlayamaz mısınız? Fabrikada tüm arkadaşlar üzüntü içinde. Ulaş, çok sevilen bir arkadaştır..."

Vali, sıkıntıyla Taci'yi dinler, onun sözleri bittikten sonra bir süre konuşmaz, puslanmış ve sulanmış gözlerle kalabalığı süzer. Sonra, ağır ağır konuşmaya başlar:

"Söylediklerinize çok üzüldüm gerçekten. Şu ana kadar idama mahkûm edilen kişilerin kimler olduğunu bilmiyor, onları hiçbir şekilde tanımıyordum. Olayla soruşturma aşamasında bile doğrudan ilgilenmemiştim. Söyledikleriniz önemlidir. Arkadaşınızın eline silâh almadığını söylüyorsunuz. Bu, onun lehinde bir noktadır. Yaratıcı bir işçi olduğunu söylüyorsunuz. İşçiye saygım sonsuzdur. Bu toplumda bir işçiden daha saygıdeğer bir insan düşünemiyorum. Sahip olduğumuz her şeyi yaratan onlardır. Emek en yüce değerdir. Hemen belirteyim ki, ben de bir köylü çocuğuyum. Babam, Erzincanlı bir köylü çocuğuydu. Yani ben de aranızdan birisiyim... Büyük Atatürk'ün dediği gibi, işçi, köylü bu memleketin efendisidir. Bununla birlikte, eğer arkadaşınız silâhlı çetelerin örgütlenmesine, bölge halkına zorbalık uygulanmasına önderlik etmişse, aramızdan birisi olması, işçi olması, doğrudan eline silâh almamış olması hiçbir şey ifade etmez. Burada suça teşvik, hatta suçu örgütlemek söz konusudur ki, doğrudan eline silâh almaktan daha büyük bir suçtur. Her neyse... Demin de dediğim gibi, Eyalet yürütmesinin başı olarak yargının kararlarına karışamam, hatta yorum yapmam bile doğru değildir, ama sizlerin kaygılarını paylaşmak için birkaç şey söyleyeyim dedim..."

Durur, sonra öne doğru eğilip, hırıltılı sesini alçaltmaya çalışarak, sır verir gibi bir havada şunları söyler:

"Ayrıca aramızda kalsın, arkadaşınız hakkındaki hükmün infaz edileceğini hiç sanmıyorum. Hükümetin ve Federal Parlamento'nun, doğrudan herhangi bir cinayete karışmayan... Neydi adı?.."

"Ulaş Kasar... Ulaş Kasar..." diye anında anımsatır birileri.

"... Evet, Ulaş Kasar hakkındaki hükmü infaz etmesi hayli uzak bir olasılık gibi gözüküyor bana... Aldığım duyumlar da bu yönde..."

"Ya hocamızınki..."

Kalabalığın arasından bağıran sarışın genci tanıyorum. Sarı Murat bu. Yanındaki de Tuba. Tuba, Murat'ın çıkışından utanmış gibi, kıpkırmızı olmuş, yere bakıyor.

Vali, uzaktan sesleneni daha iyi görmek istermiş gibi elini alnına siper ettikten sonra, aniden yükselen ve sertleşen bir sesle;

"Ben buraya şu ya da bu konuda hesap vermeye gelmiş değilim" diye bağırır boğuk bir sesle, "buraya sorunlara bir çözüm bulalım diye geldim. Eğer kastettiğiniz kişi, Ulaş Kasar'la birlikte hüküm giyen ikinci kişiyse, o konuda hiçbir şey söyleyemem. İki güvenlik görevlimizi bu kişinin öldürdüğü delillerle saptandı ve mahkeme de bu yönde karar verdi. İşin içinde haince işlenmiş cinayetler vardır. Katiller bunun hesabını yasalar çerçevesinde vermelidirler. Umarım ceza infaz edilmesin. Ama edilirse de, adaletin kestiği parmak acımaz demekten başka çaremiz yok."

Vali, konuşması bitmiş de kürsüden inmek istermiş gibi bir hareket yapar. Zafer Takı da onu önlemek istermiş gibi, kollarını gerip önünde durur. Karşılıklı bakışırlar. Tuhaf, hatta komik bir manzaradır bu. Çekişme, Zafer Takı'nın üstünlüğüyle sonuçlanır. Vali yeniden seslenir topluluğa:

"Arkadaşlarım, görüyorum ki, bu bölgenin yarası henüz kapan-

mamış. Geçmiş, kafanızı fazlasıyla meşgul ediyor. Bu durumda sizlere sormak zorundayım. Sorunları konuşmaya devam edelim mi, yoksa bunları yaraların kapandığı bir döneme mi bırakalım?.."

Kalabalık, hep bir ağızdan bağırır:

"Konuşalıımmmm..."

Bunun üzerine vali, kürsüde yarım saat daha kalıp konuşmasını tamamlar ve alkışlar arasında kürsüden iner. Zafer Takı ve diğer ileri gelenlerle bir kez daha el sıkışır. Ardından, protokol için hazırlanmış tenteli bölüme doğru muzaffer bir yürüyüş başlar. Kalabalık, ileri gelenlerin bu yürüyüşüne, arada beş metrelik bir mesafe bırakarak katılır. Tenteli bölüme gelinince ileri gelenler masanın çevresindeki koltuk ve sandalyelere otururlar. Vali, eşi ve maiyeti en ortadaki geniş koltuklara yerleşirler. Kalabalık, ileri gelenleri bir süre uzaktan izledikten sonra, milislerin uyarısıyla isteksizce dağılmaya başlar. En meraklı ve ısrarlı olanlar, yerlerde bir şeyler aranırmış gibi yaparak, limonatalarını içen ve keklerini yiyen devlet erkânını uzaktan bir süre daha izlerler.

***

Hava yavaş yavaş kararırken kuşlar telaşla, ölen güne tutunmaya çalışmaktadır. Tarabya kıyısından denize doğru uzanan ünlü Tarabya Paradise Oteli'nin, her tarafı kırılmaz camla kaplı, denizdeki balıkların aşağıdan seyredilebildiği denizaltı yemek salonunda bir garsonlar ordusu koşturup durmaktadır. Salonun, girişe göre sol arka köşesinde bir kadın, piyano eşliğinde İngilizce caz parçaları söylemektedir. Mumlarla ve çiçeklerle süslenmiş ortadaki uzun masada mükellef bir sofra hazırlanmıştır. Kenarlarda, müşterileri henüz gelmemiş birkaç masa göze çarpmaktadır. Ve üzerlerinde mumlar.

Uzun masanın bir ucunda Eyalet Valisi Bora Karadağ oturmaktadır. Diğer ucunda ise tekerlekli sandalyesinde, ikide bir öne doğru kaykıldığında yanıbaşındaki kadın bakıcısı tarafından başı durmadan geriye çekilen yaşlı bir kadın vardır. Masada, kadınlı erkekli yirmi kadar kişi bulunmaktadır.

Mezelerle donatılmış masanın çevresinde oturanlar, daha önemli bir olayı beklerken ıvır zıvır şeyler üzerine gevezelik eden memurlar gibi yanındakilerle bir şeyler konuşmakta, arada bir de zamanın gelip gelmediğini anlamak için valiye bakmaktadırlar. Vali, bir eli şarap kadehinde, sulanmış gözlerle masaya dalgın dalgın bakınmakta, sanki o da o önemli anın gelmesini beklemektedir.

Sonunda, omuzlarını aniden dikleştirir ve kadehini kaldırırken kendisi de ağır ağır ayağa kalkar. Masada tam bir sessizlik hüküm sürmektedir. Bu sessizliği derin derin soluyarak içime çekiyorum.

"Sevgili dostlarım" diye söze başlar vali, kadehi tutan eli havada, "bugün burada sevgili ablamın doğum günü nedeniyle buluşmuş bulunuyoruz. Sevgili ablam Selvi Conku, dünyalara değişmeyeceğim biricik ablam ve geçmişten gelen küçük ailemizden benim dışımda hayatta kalan tek sevgili varlıktır. Onunla birlikte geçirdiğim çocukluk günlerim geçmişimin en değerli hazinesi olarak belleğimde tüm canlılığıyla yaşamaktadır..."

Susar. Titreyen sesine güç vermek için birkaç kez öksürür.

"Ben lafı daha fazla uzatmayayım. Ama şu kadarını söyleyeyim ki, karşınızda gördüğünüz bu saygın insan ailemizin temel direği olmaya devam etmektedir. O olmasaydı..."

Derken, Selvi Conku'nun sanki ahiretten geliyormuş hissi veren sesi duyulur:

"Temel direk mi... Güleyim bari... Temel direk çürüdü, yakında çökecek, bina da tabii... Hah hah haaaay... Aman dikkatli olun..."

Selvi Conku, bunları söylerken, öne doğru eğilip masanın üstündeki, içi su dolu kadehi tutmaya çalışır. Bakıcı hemen yetişip kadehi alır ve Selvi Conku'nun eline tutuşturur, ancak ne olur ne olmaz diye tetikte beklemeye devam eder.

"Ne demek... Sen bize daha çok lazımsın" diye bir şeyler geveleyen vali, sözlerini, "kadehimi bu değerli insanın şerefine kaldırıyorum" diye bağlayarak kısa keser. Alkışlar arasında herkes kadehini kaldırır, birbirlerine nispeten yakın olanlar kadehlerini tokuştururlar. Vali bununla da yetinmez, kadehiyle birlikte kalkıp Selvi Hanım'ın yanına gider, ablasına sarılır. Selvi Hanım'ın;

"Hadi ordan budala... Seni asla affetmem" dediği duyulur, bu sözlere rağmen yüzünde yumuşak bir ifade vardır ve valinin çenesindeki sakalı çekiştirmektedir.

Vali, tekrar yerine geçer. Üst üste iki kadeh şarap yuvarlar. Şimdi masadakiler susmuş, önemli bir şeyler daha söylemesini bekliyormuş gibi başlarını valiye çevirmişlerdir. Vali, bu beklentiyi boşa çıkartmaz:

"Eveeeeet... Şimdi sana gelelim Ekrem efendi" der, kendisine göre masanın sol tarafında, ortalarda, Bülent'le Pelin'in yanında oturan gence seslenerek. Ekrem saçlarını kesmiş, üstünde "mechanic" yazan bir tişört giymiştir. Valinin kendisine hitap ettiğinin farkında değilmiş ya da fazlasıyla farkındaymış gibi önüne bakmaktadır.

"Hepimizi fazlasıyla üzdün. Bir ara yaşamından bile endişe ettik. Senden hesap falan soruyor değilim... Ayrıca seni kutlarım, Avrupa Birleşik Devletleri'nden aldığın bursla üç gün sonra Paris'e uçuyorsun... Sen bize bu bir yıllık dönemdeki deneyimlerini anlat en iyisi. Ben şahsen çok merak ediyorum. Her deney, yaşam yolunda ileriye doğru atılmış bir adımdır. Ben de dahil, bu masada bulunanları bu deneyden yoksun bırakmazsın umarım..."

Masa örtüsünün üstündeki görünmez kareleri sayarmış gibi

sabit gözlerle önüne bakan Ekrem, valinin bu sözlerini kıpırtısızca dinler. Bülent, oluşan boşluğu doldurmaya çalışır:

"Dayı, inanın ki, hepsi iyi aile çocukları... Ben birkaçıyla bizzat görüştüm. Onlar Ekrem gibi kendiliklerinden teslim olmamışlardı üstelik. Güvenlikçiler bir barda yakalamışlar. Ayaküstü görüştüm kendileriyle. Hepsi pırlanta gibi gençler. Ne yazık ki, uyuşturucu şebekelerinin avucuna düşmüşler. Aslında geri dönmeyi onlar da istiyor ama..."

Vali:

"Eeee... neden dönmüyorlar o zaman?"

Bülent'e oldukça benzeyen, sert görünüşlü, elli yaşlarında birisi söze karışır:

"Bu öyle kolay bir şey değil, dayı. Çoğu köprüleri yakıyor. Aileler de sanırım gereken esnekliği gösteremiyor..."

Vali, peçeteyle ağzını silip bir sigara yaktıktan sonra;

"Sen olsan esneklik gösterebilir miydin, Levent?" der, "Allah korusun, kızının başına böyle bir şey geldiğini düşün. Ekrem erken bir aşamada kurtardı paçayı. Şimdi de çelik gibi. Öyle değil mi, Ekrem?.."

Ekrem sessizliğini korur. O sırada masanın öbür ucundan Selvi hanımın sesi duyulur:

"Rahat bırak torunumu Bora... Neler çekti çocukcağız. Anlatacak bir şey yok demek ki..."

"Peki peki, bunu kapatalım" der vali, "ablamı üzmeyelim. Ama seninle konuşmak istiyorum Ekrem. Avrupa'ya gitmeden önce beni mutlaka ara."

Ekrem'in sesi duyulur:

"Ben Avrupa'ya gitmeyeceğim..."

Bu sözleri, önüne bakmaya devam ederek söylemiştir. Masada bir sessizlik oluşur. Ekrem'in amcası olduğu anlaşılan Levent Bey

bozar sessizliği:

"O nasıl söz Ekrem... Burs aldın, her şey hazır. Biletin bile..."

Bülent'in yüzü kül gibi olmuştur. Pelin'in elini tutup bir şeyler fısıldar. Ekrem, aniden başını masadan kaldırır, gözlerini masadakilerin ötesinde bir noktaya, belki de köşede caz parçaları söylemekte olan kadına dikerek şunları söyler:

"Demin Bora dayım sordu, yanıtını şimdi vereyim. Bu bir yıllık dönemde edindiğim en büyük deneyim, yaşamın şu içinde bulunduğumuzu sandığımız yaşamdan çok farklı, çok büyük olduğudur. Demin kafamdan bu cümle geçiyordu, ama ifade edemedim. Şimdi yeri geldi de..."

Ekrem susar ve yutkunur. Bir ara Selvi Hanım'a kayar gözleri. Selvi Hanım, bir kolunu masaya dayamış, dikkatle torununu dinlemektedir. Ekrem, konuşmasının etkili olduğunu görmenin verdiği şevkle devam eder:

"Yaşam... Evet o, bizlerin bildiğinden, kendi sırça köşklerimizden seyrettiğimizden çok daha büyük ve engin, çok daha renkli, çok daha çetrefil. İşte bir yıllık deneyimin özeti bu... Böylesine büyük, böylesine derin ve engin bir şeyi bir çuvala, bir bursa, bir... ne bileyim kursa ya da okula sığdırmaya çalışmak... Hayret ediyorum, gerçekten hayret... Hayret ettiğim bir şey daha var... Beni yurtdışına gönderen bu devlet, benim gibi gözü kulağı, yüreği, ruhu ve beyni olan başka insanları da başka bir dünyaya, öbür dünyaya göndermeye hazırlanıyor. Bundan yaklaşık bir ay önce verilen idam kararlarından söz ediyorum. Bu insanları tanımam. Ne suç işlemişlerdir bilmem. Belki bu kentin sokaklarında birbirimizi tanımadan geçip gitmişizdir. Belki de 8. Bölge'deki komün deneyimi sırasında el ele tutuşmuşuzdur. Evet evet, ben de oradaydım, dayı. Arkadaşlarımla birlikte komünü desteklemeye gitmiştik. İdama mahkûm edilenler bizlerden fazla ne yapmış olabilirler ki? Bizleri neden tutuklamadılar? Bilmiyorum... Belki ellerine geç-

seydim, kimbilir... belki ben de Avrupa yerine öbür dünyaya gönderilmek istenenler arasında olacaktım. Ama hayır... Ben Avrupa'ya gönderiliyorum... Ailem ve devlet tarafından ödüllendiriliyorum. İşte vicdanımı sızlatan bu... Neden ben değil de onlar... Neden orada bulunan yüzlerce insan değil de onlar. Hiç adil değil hiç..."

"Afferim torunum!" diye bağırır Selvi Hanım, "afferim aslan evladım benim..." Bakıcısı, Selvi Hanım'ın gözyaşlarını silmektedir.

Vali, terlemiş gibi kravatının düğmesini gevşetmeye çalışır:

"Ama onlar silâhlı eylemlere katılmışlar, örgütlemişler ve insan öldürmüşler oğlum... Senin gibi belki yüzlerce insan o eyleme katıldı, ama adalet onları yargılamadı bile, bırak cezalandırmayı..."

Masada olağanüstü bir gerilim göze çarpmaktadır. İdama mahkûm edilen iki kişiden biri olan Deniz İnal'ın arkadaşı Pelin Semerci de orada, Ekrem'in hemen yanındadır ve valinin Pelin'le Deniz'in arkadaşlığından haberdar olmaması mümkün değildir. Pelin, gözyaşlarını tutabilmek için kendini zorlamaktadır. Eyalet Parlamento görüşmeleri sırasında valinin yanında gördüğümüz Pınar da masadadır ve onun da yüzü kül gibidir. Levent Conku ve yanındaki, olasılıkla eşi olan alımlı, sarışın kadın da gözle görülür bir gerilim içindedirler. Yine Eyalet Parlamento görüşmelerinden tanıdığımız Can Erenyol, valinin iki koruması ve sekreteri Ayfer Hanım da masadadırlar. Valinin eşi Müjgan Karadağ, bu gerilimli masayla ilgisi yokmuş gibi bir havada, eski moda şapkasının tülü arkasından başka masalara bakınmaktadır.

Valinin sözleri, masada en çok iki kişiyi, Pelin ve Pınar'ı etkilemiş gibidir. Pınar ağlamaya başlamıştır bile. Vali, Pınar'a şaşkınlıkla bakar:

"Ne oluyorsun kızım... Ben ne dedim de ağlıyorsun şimdi?.."

Pınar ağlayarak masadan kalkar ve salondan dışarı çıkar. Pı-

nar'ın babası Levent Conku, sinirli bir hareketle peçetesini buruşturup masaya bıraktıktan sonra kalkıp Pınar'ın arkasından gider. Pınar'ın annesi bir açıklama yapma gereği duymuş olmalıdır:

"İdama mahkûm edilenlerden Ulaş Bey'in oğlu, Pınar'ın arkadaşı olur da..."

O sırada Selvi Hanım'ın boğuk sesi duyulur:

"Flörtü... Flörtü..."

Masada fısıldaşmalar başlar. Vali, garsonu çağırıp viski ister. Koruma Feridun, valinin yanına gelir, kulağına bir şeyler fısıldar. Garsonlar tabakları değiştirip balık servisi yaparlar. Herkes balıklarına eğildiği bir sırada Levent Bey'le Pınar el ele salona girerler. Pınar, kızarmış gözlerle geçip yerine oturur. Vali:

"Hayret ettim doğrusu" diyerek sessizliği bozar, "Pınar nasıl tanışmış o çocukla? Ne okul, ne semt, ne çevre olarak bir ortaklık var..."

"Okullararası bir voleybol turnuvasında tanışmışlar" diye araya girer Pınar'ın annesi, kızını mazur göstermek isteyen bir havada, sonra da Pınar'a döner:

"Öyle değil mi, kızım?.."

Pınar, isteksizce başını sallar.

Vali:

"O zaman sana bir şey söyleyeyim kızım... Şurada biz bize sayılırız... Yaşın daha çok küçük. Elbette arkadaşların olacak, eski kafalı biri sayılmam... Ama davul bile dengi dengine çalarmış. İnsan dengiyle arkadaşlık etmediği zaman başına nice işler gelir, mutlu da olamaz üstelik. O genci tanımıyorum ama babasının işçi olduğunu biliyorum. Çocuk da, olsa olsa bir teknik okula falan gidiyordur. Uyuşmanız mümkün değil..."

Pınar, başını kaldırıp, duyulur duyulmaz bir sesle;

"Subay olacak" der, "babamla da tanıştı..."

Levent Bey hemen atılır:

"Akıllı bir genç. Pınar eve getirmişti de öyle tanıştık... Annesi de ben de kızımızın arkadaşlarını yakından tanımaya önem veririz. Evet, subay olmak istediğini söyledi. Ben de izlemesi gereken yolları anlattım. Yetenekli bir gence yol göstermek gerekir, öyle değil mi?"

Vali:

"Elbette efendim, bundan doğal ne olabilir. Ben sana bir şey demiş değilim zaten, Levent. Benim söylemek istediğim şu ki, aile çevresi, daha açıkçası sınıfsal farklılıklar bu arkadaşlığın önünde önemli bir engel. Sana soruyorum Levent. Çocuk diyelim ki subay oldu. Sen sanıyor musun ki, sınıfsal engeller hop diye kalkacak. Anasını babasını sizin eve getirmeye, tanıştırmaya çekinecek, siz onlara gitmeye kalksanız, olacak şey değil. Senin arabanı onların oturduğu mahalleye süremezsin bile. Şimdi bakmayın olaylar yatıştı ama her an yenileri patlayabilir. O varoşlar barut fıçısıdır. Hayatında hiç gittin mi kızım öyle bir semte? Gitmedin değil mi, birgün gel benle, götüreyim de gör oraları. Daha çok gençsin, kızım. Sen de dinle Ekrem... Gençlik yıllarında yapılanlar, kurulan ilişkiler, yaşamın daha sonraki yıllarında insana o kadar uzak, hatta saçma görünür ki... Yaşama atıldığın zaman o gençle arkadaşlığın sana anımsanmaya bile değmez gülünç bir anı olarak gözükecek. Bunun ötesinde kulağına şunu fısıldayayım, hiç üzülme. Arkadaşının babası hakkındaki ceza uygulanmayacak. Her şeyi bir yana bırak, Avrupa Birleşik Devletleri izin vermiyor buna."

Vali bunları söylerken gözü Pelin'e ilişir:

"Pelin, sana da şunu söyleyeyim ki, okul arkadaşının yasal durumu ağır. İki cinayetin sorumlusu durumunda. Güvenlikçi arkadaşlarımızı öldüren silâh odasında bulundu ve silâhlarda onun parmak izleri saptandı. Savunmasında, silâhın odasına başkalarınca konduğunu söylemiş, ama bunlar suçsuzluğunu kanıtlamaya yet-

medi. Temmuz ayında temyiz var. Orada bozulmazsa başka merciler de var. Eyalet Parlamentosu, Federal Parlamento, Federal Başkan'ın onayı... Daha da önemlisi..."

Sözünün burasında keyifli keyifli güler:

"Ekim'in 29'unda Avrupa Birleşik Devletleri'ne resmen giriyoruz. Biliyorsunuz, Avrupa Birleşik Devletleri'nde idam cezası yok. Dolayısıyla, Federal Cumhuriyet 29 Ekim'de Avrupa Birleşik Devletleri'ne girdiğinde idam cezası da otomatikman düşmüş olacak... Böylece senin yakınmalarının da hiçbir anlamı kalmayacak Ekrem Bey... Kimsenin kılına dokunulmayacak, ama sen okumaya gitmeyi reddetmekle kalacaksın..."

Pelin, heyecanla atılır:

"Peki, sizce daha önce yapmaları mümkün değil mi? Bir de şey var... Deniz'in ailesi... Bana bu konuda bir şeyler anlatmıştı Deniz... Ailesi lânetliymiş..."

"Bu zamanda böyle şeylere inananlar kaldı mı bilmiyorum, kızım. Benim sana söyleyeceğim şu ki, demin sözünü ettiğim tüm aşamaların bu dört ay içinde tamamlanması güç. Tamamlansa bile, böyle bir infazın Avrupa Birleşik Devletleri'ne girmemizin arifesinde gerçekleştirilmesi hem adil olmaz, hem de federal devletimizin itibarını zedeler. Hiçbir devlet, yeni bir topluluğa elinde taze kan lekeleriyle girmek istemez, anlatabiliyor muyum?.. Dolayısıyla Pelin, sana temin ederim ki, arkadaşının hakkındaki idam cezası uygulanmayacaktır. Bugün 8. Bölge'de açıkça söylemedim bunu. İnsanların, canım bu idam cezası da hava cıvaymış rahatlığına ve laçkalığına kapılmasını istemedim. O zaman cezanın caydırıcılığı denen şey ortadan kalkıyor..."

"Çok doğru..." diyerek valiyi destekler Levent.

Masada aniden neşeli bir hava oluşmuştur. Herkes yanındakiyle bir şeyler konuşmaktadır. Pelin ile Pınar bile bu neşeli havaya kendilerini kaptırmışlardır. Selvi hanım ise, oturduğu yerde uyuk-

lamaya başlamıştır. Vali, ilgi odağı olmaktan çıkmasından rahatsız olmuş gibi oturduğu yerde bir iki kıpırdar, sonra yüksek sesle yeniden konuşmaya başlar:

"Efendim, bütün bu açıklamalardan sonra bir de Avrupa Birleşik Devletleri'de girişimizin şerefine kadeh kaldırmaya ne dersiniz?.."

Kadehler kalkar.

"Eeee Levent" diye seslenir vali, "sizin ordudan ne haber? Ordunun Avrupa Birleşik Devletleri'ne girmemize karşı olduğu yönündeki söylentiler doğru mu sence?.."

Levent Bey, son derece ciddi bir yüz ifadesiyle:

"Hayır efendim, yok böyle bir şey. Ordumuz erinden, çavuşundan tutun, generaline, genelkurmay başkanına, hatta özel vicdani red müfrezelerimize kadar İkinci Cumhuriyet'in emrindedir ve onun izlediği politikaların bekçisidir."

"Pek resmî bir açıklama oldu Levent. Demecin yarın gazetelerde çıkarsa hiç şaşmam... O vicdani red müfrezeleri neymiş, ilk kez duyuyorum..."

Levent Bey, biraz daha az gergin bir havada:

"Duymamış olmanıza şaştım, dayı. Bir ay önce bu konuda medyada büyük gürültü koptu. Yeni çıkan yasaya göre, orduya katıldıktan sonra vicdani nedenlerle mukavelelerini iptal etmek isteyen askerler için yeni müfrezeler kuruluyor. Bu insanlar ellerine silâh almayacaklar, ama mukavelelerinin süresi bitene kadar bu müfrezeler aracılığıyla ülkenin kalkınmasına seferber edilecekler..."

"Oh oh çok güzel..."

Levent Bey, durmak bilmez:

"Dayı, bizim ordumuz modern bir ordudur. Büyük Atatürk'ün ilkeleri yol gösterir bize. Ordumuz dünyanın en çağdaş orduların-

dan biridir. Askerlik tamamen profesyonelleştirildi. Bugün subaylarımız, Türkçe, Kürtçe ve İngilizce dışında bir başka dil daha bilmek zorunda. Böyle bir ordu nasıl çağdaşlığa engel olur, tam tersine. Geçen gün Genel Kurmay'da verilen bir brifingde bulundum. Burada ABD'ye katıldığımızda Avrupa ordusuna yapacağımız katkılar tartışıldı. İşte görüyorsunuz, karşı olsak tartışır mıydık?"

"Evet, ben de öyle düşünüyordum... Peki sen generalliğe ne zaman terfi ediyorsun bakalım?.."

Bu arada bakıcısı, tekerlekli sandalyeyi sürerek Selvi hanımı salondan dışarı çıkarır. Vali:

"Nereye götürüyorlar?" diye sorar telaşla.

Levent Bey:

"Bu gece annem için otelde yer ayırtmıştık... İlaçlarından dolayı erkenden uykusu geliyor da..."

Bülent:

"Dayı, hazır hepimiz buradayken, Atatürkçü Düşünce Partisi'ne girişinizle ilgili olarak bizi biraz aydınlatır mısınız? Doğru mu bu?"

Valinin yüzünde biraz şaşkın bir gülümseme belirir:

"Kimden duydunuz bunu? Ben böyle bir açıklama yapmadım..."

Bülent'in bakışları Can Erenyol'a kayar:

"Politik çevrelerde böyle bir söylenti var. Geçen gün... Can'ın arkadaşlarından da duydum. Liberal Parti'den istifa etmişsiniz..."

"Can'ın arkadaşları, işlerine öyle geldiği için palavra sıkmışlar. Sorsaydın ya, dayın o partiye hiç üye olmuş mu ki, istifa etsin. Bugüne kadar hiçbir partiye üye olmadım. Valilik seçimlerinde Liberal Parti beni destekleme kararı almıştı, hepsi bu kadar. Atatürkçü Düşünce Partisi'ne falan da girmiş değilim. Önümüzdeki seçimlerde son kez aday olacağım. Atatürkçü Düşünce Partisi beni des-

tekleme kararı almışsa benim yapacağım bir şey yok. Sağ olsunlar. Belki Liberal Parti de destekler, ne dersin Can?"

Can Erenyol, gözlerini önündeki tabağından kaldırıp valiye biraz da sitemkâr bir biçimde bakar:

"Neden olmasın sayın Vali... Ama bu biraz da sizin tutumunuza bağlı. Son zamanlarda özelleştirmelere karşı aldığınız tutumun parti çevrelerinde rahatsızlık yarattığının siz de farkındasınızdır sanırım..."

"Ne yapsaydım yani? Koca eyaletin haraç mezat satılmasına sessiz mi kalsaydım? Daha doğrusu, koca memleketin satılmasını sineye mi çekseydim? Sizler hatırlamazsınız, eskiden Doğu Anadolu'da köyler satılırdı, hem de orada yaşayan canlarıyla birlikte. Şimdi de koca eyaletler satılıyor. Biliyorsunuz, başlangıçta ben de taraftardım özelleştirmelere. Ama doğrusu, o zaman, koca eyaletin de satılacağı aklıma gelmemişti. Kim satın alırsa alsın, isterse ORYAK alsın, benim için değişmez. Eyalet, bir köy, bir şirket, bir işletme değildir. Bir vatan parçasıdır, öyle değil mi?"

"Tabii öyle de efendim" diye mırıldanır Can.

"Eh o zaman, nedir benim tutumuma karşı itiraz? Vatanın bir parçasını, hem de çok önemli bir parçasını satılığa çıkarırsanız geriye bir şey kalmaz. Memleket gider elden..."

Köşedeki kadın, çok eskilerden bir parça söylemeye başlar. Vali, kadına doğru dönüp parçayı dinlemeye koyulur. Gözünden akan bir damla yaşı göstermemeye çalışarak usulca siler.

"Gözüpek yanık bağrı
Türkü söyler çobanı
Zengin fakir hepsi de
Sevdalıııııı....
Ben gönlümü eylerim

Gerisi allah kerim
Bir başkadır benim memleketiiiiiiiim...
Lay lay lay lay lay lay lay lay...
La la lay la la lay lay
La la lay lay lay lay lay lay lay lay laaaaay....

IV

26-29 Ekim

Geniş merdivenleri çıkarken, hastaneye benzeyen binanın ön yüzündeki duvara monte edilmiş kocaman saate bakar. Saat 9'u 2 geçmektedir. Sağ tarafında, büyücek harflerle, "Marmara Eyaleti Özel 11. Düzeltimevi" yazılı kapıdan içeri girer. Sol taraftaki "Resepsiyon-Güvenlik Kontrol" yazan bölümde oturan biri kadın, diğeri erkek iki güvenlik görevlisi kendisini kibarca selâmlarlar. Kadın görevli ayağa kalkıp "günaydın" der.

"Günaydın" diye karşılık verdikten sonra elindeki çantasını güvenlikçi kadına uzatır.

Kadın görevli:

"Pardösünüzü de rica edeyim, avukat bey" der.

Avukat, pardösüsünü acele ve sinirli hareketlerle çıkarıp verir. Kadın görevli, çantayı ve pardösüyü alıp çelik kasalara doğru ilerlerken, avukat, arkasından seslenir:

"Bir dakika hanımefendi, çantamdan bazı evrakları almam gerekiyor."

"Bunu önceden söyleyseydin ya" gibi bir yüz ifadesiyle çantayı geri getirir kadın görevli. Avukat, çantasından iki dosya çıkarıp, çantayı geri verirken;

"Kusura bakmayın" der.

"Rica ederim. Önemli değil."

Çanta ve Pardösüyü çelik kasaya koyan kadın görevli geri geldiğinde, avukat, "Resepsiyon-Güvenlik Kontrol" masasının üzerindeki küçük bir aletin başında bir şeyler yazmaktadır. Yazdıkları bittikten sonra bir düğmeye basar ve aletin ön kısmından iki kart çıkar. Avukat, alışkın hareketlerle bu kartlardan birini cebine yerleştirir, üzerinde "Deniz İnal vekili Avukat Senih Özay" yazılı diğerini güvenlik bölümünün önündeki kutudan aldığı bir tutturucu ile yakasına iliştirir.

Kadın görevli:

"Biliyorsunuz, sağdan üçüncü kapı. Ben geldiğinizi bildiriyorum."

Bunları söylerken, sağdaki, ortasında halı döşeli sessiz ve ıssız koridoru göstermiştir. Avukat Senih Özay, "Kontrol Kemeri"nden geçtikten sonra, dosyalar koltuğunda, sağ omuzu yere doğru hafifçe eğik, ortadaki halı şeridinin üzerinde ağır adımlarla ilerler. Sol taraftaki pencerelerden soluk ve puslu, hastaneyi anımsatan bir sabah aydınlığı dolmaktadır içeriye.

Sağdan üçüncü kapıyı açıp içeri girer. Sağ köşede büyükçe bir masa vardır. Oraya doğru ilerler. Elindeki dosyaları masanın üzerine koyar. Masanın hemen yanındaki maroken koltuğa oturmadan önce kollarını açarak gerinir, sonra iki elini beline bastırıp birkaç bel hareketi yapar. Bir hayli geniş salonun öbür ucuna yürüyüp demir parmaklıklı pencereyi açar ve geniş maroken koltuğa oturur. Gözünü salonun öbür köşesindeki kapıya dikip beklemeye başlar.

Bulunduğu yer, oldukça iyi döşenmiş bir konuk salonu görünümündedir. Masanın çevresindeki dört maroken koltuğun dışında, pencereye yakın bir kanape, iki koltuk ve bir sehpa ile ayrı bir köşe oluşturulmuştur. Köşelerde, büyük saksılar içinde devetabanı ve kauçuklar göze çarpmaktadır. Yerler halı döşelidir. Duvarlarda, modern ressamlar tarafından yapıldıkları belli, kare ve dairelerden oluşan resimlerin çerçeve içindeki röprodüksiyonları asılıdır. Duvarda büyük bir saat bulunmaktadır. Bu saat 9'a 2 varı göstermektedir. Bu, avukat Senih Özay'ın da dikkatini çekmiş olmalı ki, kendi saatine bir kez daha bakmak gereğini duyar.

Kapı açılır. İçeriye, iki güvenlik görevlisinin refakatinde Deniz İnal girer. Üstünde haki renkli bir tutuklu giysisi vardır. Sol yakasına ismi ve tutuklu numarası işlenmiştir. Sakallıdır. Sağlığı yerinde görünmektedir. Yalnızca rengi biraz solgun gibidir. İki görevli onu orada bırakıp çıkarlar. Kapıdan otomatik kilidin "tık" sesi gelir. Senih Özay ayağa kalkmıştır. Deniz, gülümseyerek ona doğru ilerler. Kucaklaşırlar. Karşılıklı otururlar. Önce kısa bir sessizlik olur. Senih Özay, bu sessizlik anının yarattığı boşluğu doldurmak için olacak, dosyalarını karıştırır gibi yapar. Sonunda sessizliği bozar:

"Ne haber Deniz?.."

"Haberler sizde ağabey..."

"Biliyorsundur, Federal Meclis, Ulaş beyin cezasını onaylamadı."

Deniz, Avukat Senih Özay'ın yüzüne kısa bir süre gülümseyerek bakar. Acı bir gülümsemedir bu.

"Tersinden söyleyecek olursak, benimkini de onayladı..."

Senih Özay, masaya eğilip önündeki dosyanın sayfalarını karıştırır gibi yapar:

"Evet ama bu, cezanın infaz edileceği anlamına gelmiyor, Deniz."

"Federal Meclis de onayladıktan sonra ne kalıyor ki..."

"Hayır hayır... Yanılıyorsun. Şu anda dosyan Federal Başkan'ın önünde. Onun ne karar vereceğini bilmiyoruz."

"Peki bu kadar acele etmelerini nasıl açıklıyorsunuz?"

"Acele etmelerinin nedenini sen de biliyorsun, Deniz..."

Deniz, bir süre yere, ayaklarındaki koşu ayakkabılarına bakar:

"Siz söyleyin ağabey..."

"Peki söyleyeyim... İki gün sonra, 28 Ekim'i 29'una bağlayan gece yarısı Federal Cumhuriyet resmen Avrupa Birleşik Devletleri'ne katılıyor..."

"Evet?..."

"Eveti şu ki, girmeden önce bir gösteri yapmak istiyorlar. Bu gösterinin iki olasılıktan kaynaklandığı tahmin edilebilir: birincisi, girişin arifesinde Federal Başkan cezayı onaylayacak ve Avrupa Birleşik Devletleri'ne, biz yasalarımızı sonuna kadar ve objektif olarak uygularız mesajı verilmiş olunacak. Ama 29 Ekim'e gelindiğinden, ceza otomatikman düşecek. İkincisi, son anda Federal Başkan cezayı onaylamayıp geri çevirecek, böylece Avrupa Birleşik Devletleri'ne, bakın, sizde idam olmadığından, biz de daha girmeden önce bir iyi niyet gösterisinde bulunup idam cezasını geri çevirdik denmiş olunacak. Yani her iki durumda da infaz diye bir şey yok..."

"Ben üçüncü bir olasılık daha olduğunu düşünüyorum" der Deniz, yüzündeki gülümseme acı bir alay ifadesine dönüşürken, "Federal Başkan cezayı onaylayacak ve ceza 29 Ekim'e girilmeden alelâcele infaz edilecek. Böylece hem halka, hem de Avrupa Birleşik Devletleri'ne, hiç şakamız yok, yargı organlarımız belli bir yasaya göre bir ceza vermişlerse, bu yasa bir gün sonra geçersiz hale gelecek olsa bile bu cezanın gereklerini yerine getirmekte bir an bile duraksamayız, biz ciddi bir devletiz demiş olacaklar."

Senih Özay, kafasında karşıt bir cevap arayan, ama bunu da pek kolay bulamayan insanların rahatsızlığıyla yerinde kıpırdanır, sigara dumanından sararmış koca bıyıklarını aşağı doğru çekiştirir. Bir sigara yakar:

"Böyle bir olasılık yok bence, Deniz. Bu neden olanaksız, biliyor musun? Böyle bir şey yapmaları, onları yeni katıldıkları bir devlette daha baştan zor duruma düşürür. Avrupa Birleşik Devletleri Birleşik Assemblesi, böyle bir durum karşısında Federal Devlet'in üyeliğini yeniden gözden geçirebilir, hatta askıya alabilir. Sonuçta her şey Assamble'nin kararına bağlı..."

"Bu sadece görünüşte böyle. Esas kararı verenler, Avrupa Birleşik Devletleri'nin tepesinde yer alan birkaç üye devlet, Birleşik Britanya, Almanya-Avusturya Federasyonu, Rusya-Ukrayna Birleşik Cumhuriyeti... Onlar bir işaret vermeden Assamble kararını geri alamaz. Biliyorsunuz, bunların tutumu da olumsuz. Daha doğrusu, ölümle sonuçlanan olaylarda alınacak her türlü karara yeşil ışık yaktılar."

"Evet biliyorum. Non-intervention politikası... Ama her şeyi bu hükümetler belirlemiyor ki. Sen kamuoyunun hassasiyeti türü olguları pek göz önüne almıyorsun sanırım. Bu arada sana şu iyi haberleri de vereyim: Avrupa'nın çeşitli kentlerinde, Paris, Londra, Zürih, Berlin, Kiev, Moskova, Atina ve daha birçok yerde, Federal Devlet'in herhangi bir idam kararını uygulamaya sokmasına karşı gösteriler yapılmaktadır... Şu anda bile yapılıyor, bunu bil ve bu gösteriler seninle ilgili. Belki sana da ulaşmıştır bu haberler, bilmiyorum. Bak..."

Senih Özay, önündeki dosyayı bu kez gerçekten karıştırmaya başlar. Bir kâğıt bulup Deniz'e uzatır. Deniz, kâğıdı alıp merakla okumaya başlar. O sırada kapı açılır, beyaz ceket giymiş, ellerine beyaz eldivenler geçirmiş bir garson girer. Garson, taşıdığı tepsideki kahve dolu iki fincanı masaya bırakırken:

"Müdüranımın ikramı, efendim" der Senih Özay'a hitaben.

"Teşekkürlerimi bildirin müdüranıma, lütfen..."

Garson çıkar. Deniz, başını kâğıttan kaldırıp Senih Özay'a şöyle der:

"Çok duygulandım gerçekten. Benim için böyle uzak yerlerde gösteri yapılsın... Hayal bile edemezdim. Hayır, bana gönderilmedi bunlar. Gerçi son iki gündür e-postama da bakmıyordum."

"Görüyorsun işte, boş duruyor değiliz" der, Senih Özay, gösterilerde kendi payının da görülmesini ister bir havada, "bize doğrudan çekilen mesajları da getirmiştim, ama çantada mı unuttum?" Bir yandan dosyaları karıştırmayı sürdürür.

Deniz, dalgınca, kendisi gelmeden önce Senih Özay'ın açtığı pencereden dışarı bakar. Bir geminin düdüğü duyulur uzaktan. İstanbul, her zamanki keşmekeşi ve dinginliğiyle yoğrulup gitmektedir dışarda. Gözlerini kapayıp bir an dinler koca kentin gümbürtüsünü:

"Her neyse, bekleyeceğiz ve göreceğiz. İki gün sonra her şey açıklığa kavuşacak. Umarım her şey sizin dediğiniz gibi olur."

Senih Özay, kahvesinden höpürdeterek bir yudum alır:

"Evet, çok bir şey kalmadı şunun şurasında... Bugün cuma. Federal Başkan, bir karar verecekse bugün verecektir. Bugün karar vermezse, anlaki, bu bir çeşit onaylamamadır. Pazar gecesi ABD'ye giriliyor ve yasa düşüyor. Karar da otomatikman geçersiz hale geliyor. Bu olasılığı neden düşünmedik ki? Federal Başkan, 29'una kadar önündeki kararı ne onaylar, ne reddeder... Hatta bence bu büyük bir olasılık. Neyse, yarın cumartesi. Ondan sonra da bir gün kalıyor. Saat olarak hesaplayacak olursak, 48 artı 15... 63 saat sonra her şey gün ışığına çıkacak."

Deniz, saatine bakar:

"Doğru... Peki sonra?"

"Sonrası şu: Ceza düşünce, cinayet suçundan yeniden yargılanman gerekiyor. Bu arada biz tutukluluğun kalkması için başvuruda bulunacağız. Bir de biliyorsun, mahkemeye sunamadığımız, daha doğrusu mahkemenin göz önüne almayı reddettiği yeni delillerimiz var."

"Evet... Parmak izinin silâha sonradan monte edildiği iddiamız..."

"İddia değil, Deniz. Bugün Avrupa'da artık parmak izi delil sayılmıyor. Bugünkü teknik olanaklarla, örneğin benim parmak izim şu fincandan alınıyor, bir suç aletine monte ediliyor. Bu yolla Federal Devlet Başkanı'nı bile katil ilân edebilirsin."

"Zaten öyle" diyerek güler Deniz.

"Sus allahaşkına..."

Senih Özay, salonun köşelerine, görünmeyen gözetleme kameralarına bakınır telaşla. Deniz de, avukatın telaşından etkilenmiş gibi çevresine göz atar. Sonra tevekkülle kendini koltuğa bırakır:

"Her şey olacağına varır... Siz kendinizi üzmeyin. Ölüme yollanmam için yeni delillere gerek yok. Artık ancak pazartesi günü görüşebileceğiz. Tabii, hayattaysam..."

Senih Özay, elini Deniz'in elinin üstüne koyar:

"Ne demek o öyle?.. Elbette hayatta olacaksın. Pazartesi sabahı tam 9'da burada olacağım."

Duvardaki saate bakar:

"Bu saat biraz geri, haberin olsun..."

Deniz:

"Benim kendi saatim var. Evet, duvardaki on dakika kadar geri..."

"Şimdi ben kalkıyorum, gidip müdüranımla görüşüyorum. Şu telefon işini. Yasal olarak hakkımız var, ama garantiye almak ge-

rek. Sonra ben ve diğer arkadaşlar bizim avukatlar bürosunda beklemeye duruyoruz. Bugün saat 5'i geçti mi iş tamamdır. Saat 5'ten önce de arayıp bir müjde verebilirim sana. Saat 5'e kadar aramazsam idareye başvur ve avukatınla telefon aracılığıyla görüşmek istediğini söyle. Bu da senin yasal hakkın..."

Senih Özay, bunları söylerken, dosyalarını toplamış, koltuğunun altına sıkıştırmış ve ayağa kalkmıştır. Yola çıkmaya hazırlanan insanların ivecenliğiyle, serbest kalan ellerini ceplerine vurur. Deniz de ayağa kalkar. Senih Özay:

"Umarım söylemeyi unuttuğum bir şey kalmamıştır. Biraz yaşlandım galiba. Arada bir unutkanlığım tutuyor..."

"Sanırım her şeyi konuştuk. Telefonunuzu dört gözle... ya da dört kulakla bekleyeceğim."

Senih Özay, uzanıp Deniz'in kulağını tutar.

"Tek kulak da yeter..."

Kucaklaşırlar. Otomatik kapı açılır, iki güvenlik görevlisi içeri girer.

"Haydi... Görüşmek üzere..."

"Herkese selâm..."

Deniz, iki güvenlikçinin arasında kapıya doğru yürür. Senih Özay, kapanan kapının arkasından bir süre bakar. Maroken koltuğa çöküp bir süre öylece kalır. Sonra bir şey anımsamış gibi yerinden sıçrar. Telaşla masadaki düğmeye basar. Yarım dakika geçmeden, bir başka güvenlik görevlisi girer içeriye:

"Buyrun avukat bey?.."

"Afedersiniz... Müvekkilime bir şey söylemeyi unuttum. Önemliydi de..."

Görevli:

"Ne yazık ki, bu mümkün değil efendim. Görüşme bittikten sonra bir kere daha görüşmek kurallara aykırı. Söyleyeceğinizi ya-

zılı olarak verin, biz ulaştıralım."

Senih Özay, bir an duraksar. Sonra cebinden bir kalem çıkarıp, dosyadaki kâğıtlardan birine bir şeyler yazar. Katlayıp görevliye verir. Görevli, kâğıdı alıp özenle cebine yerleştirir.

"Hemen ulaştırabilirseniz sevinirim."

"Müdüranım okuduktan sonra, hemen ulaştırırız, efendim."

"Teşekkürler..."

Avukat Senih Özay, salonun çıkış kapısına doğru yürür. Dışardaki serin ve güneşli ekim sabahı, bir ayva tadındadır.

***

Hücreye girer. Köşedeki küçük yatağa uzanır. Ellerini ensesinde birleştirir.

Hücre beşe üç adım kadardır. Demir parmaklıklı pencere, yüksek duvarlarla çevrili beton avluya bakmaktadır.

İçerde göze çarpanlar şunlardır: Küçük bir çalışma masası, üstünde küçük bir notebook bilgisayar; masanın dayandığı duvarda, üstüne çeşitli notlar, kartlar, fotoğraflar iliştirilmiş bir pano; tek kişilik yatak; yatağa paralel duvarın pencere tarafına gömülü bir televizyon ekranı; yatağın yanında bir sehpa, üstünde televizyon kumandası; kapının sağ tarafında bir kitaplık, kitaplar düzensizce konmuş; yerde yıpranmış, soluk bir kilim; yatağın baş ucuyla duvar arasına sıkıştırılmış dar bir elbise ve çamaşır dolabı; yatağa paralel duvarda, muhtemelen tuvalete açılan bir kapı.

Sehpanın alt bölümünden bir gazete çeker. Bir süre baktıktan sonra yere fırlatır. Kalkar. Hücre kapısının sağ tarafındaki zile ba-

sar.

"Buyrun Deniz Bey?.."

"Gazeteler gelmedi mi daha?"

"Kontrolde."

"Bu saatte çoktan gelmiş olurdu. Kaçta gelir?"

"Kesin söyleyemem ama sanırım yarım saate kadar getiririm."

Ayak sesleri kapıdan uzaklaşır. Saatine bakar. Sırt üstü yatağa yeniden bırakır kendini. Kumandayı alıp televizyonu açar. Sabah sohbeti yapılan bir kanalda beş dakika kadar durur. Bir hayvan belgeseline geçer. Yorulmuş gibi gözlerini kapar. Hafifçe horlar.

Uyanır. Televizyonu kapatır. Tuvalete gider. Hücrenin kapısı açılır. Görevli, gazeteleri yatağın üstüne atar.

Yatağa oturup hızla gözden geçirir gazeteleri. Üç gazeteye de bakıp yere fırlatır. Kitaplıktan bir kitap alıp yatağa uzanır. Televizyonu açar. Bir kanalda haberleri izler. Kadın spiker, Endonezya'da üç Birleşmiş Milletler askerinin bir patlama sonucu öldüğü haberini vermektedir.

Zil sesi duyulur. Bir görevli, "yemek" diye seslenerek kapıyı açar. Yanındaki görevliyle birlikte loş koridor boyunca yürürler. Bir kapıdan girerler. Yaklaşık yirmi kişiyi alacak yemekhane boştur. Masalardan birine oturur. Beyaz önlüklü bir görevli, tepsiyle yemekleri getirir.

Yemekten sonra hücresine dönünce notebook bilgisayarını açar. E-postasına bakar. İnternette bir yerleri tıklar. Ekrana, "THE HISTORY OF THE ELECTRİC CHAIR" başlıklı bir yazı gelir. Yazıyı okuyarak mor kaplı bir deftere notlar alır:

"The electric chair is perhaps something that we take for granted for nowadays as the Quickest and most humane way of executing a human being... Chair inventor Harold Brown... Brown demonstrated the chair's

capabilities on more than fifty cats and dogs. The New York commission (which was the first state to consider the new invention) needed more convincing. Brown replied by killing a cow before a panel of advisors. He emphasized his chair's ability by killing a horse. The panel was impressed. On June 4, 1888, electrocution became a legal means of capital punishment..."[3]

Hücre kapısının üstündeki küçük pencerecik açılır. Bir kadının yüzü görünür belli belirsiz:

"Nasılsınız, Deniz Bey?"

"Teşekkür ederim... Öylesine oyalanıyordum..."

"Avukatınızla görüştüm sabah... Senih beyle..."

"Evet, sizinle görüşeceğini söylemişti. Telefon için."

"Yasal hakkınız. Telefonla arayan yakınlarınızla ve avukatlarınızla görüşebilirsiniz."

"Evet... Sanırım şu ana kadar arayan olmadı."

"Bir arkadaşınız aradı, ama bağlayamadık, kusura bakmayın. Akrabanız değilmiş. Yasal bir bağ olmayınca, biliyorsunuz."

"Adını söyledi mi?"

"Adını vermek istemedi..."

"Kadın mı, erkek mi?"

"Kadın..."

3 "Elektrikli sandalye ile idamn, günümüzde bir insann idam açsndan en hzl ve en insanca yol oldugunu söyleyebiliriz... Elektrikli sandalyenin mucidi Harold Brown'dur... Brown, sandalyenin gücünü elliden fazla kedi ve köpek üzerinde uygulayarak göstermiştir. New York komisyonu (ki, bu eyalet, yeni icad benimsemeyi düşünen ilk eyaletti) ikna olabilmek için yeni deliller istemiştir. Brown oturum danşmannn önünde bir inegi öldürerek bu talebe yant vermiştir. Brown, sandalyesinin bir at bile öldürebilecegini vurgulamştr. Panel bu gösteriden etkilenmiş ve 4 Haziran 1888 tarihinde elektrikle infaz, idam cezasnn yasal arac olmuştur."

"..."

"Bir evlilik bağı falan olsaydı..."

"Sağlık olsun..."

"Herhangi bir isteğiniz?"

"Yok. Eğer telefon gelirse..."

"Merak etmeyin, hemen bağlayacağız. İyi günler."

Pencerecik kapanır. Bir şey düşünen insanların ağır hareketleriyle yatağa uzanır.

Kalkıp yatağın altından çıkardığı spor ayakkabılarını giyer. Kapının yanındaki zili çalar. Ayak sesleri yaklaşır:

"Buyrun?"

"Havalandırmaya çıkacaktım."

"Kusura bakmayın, bize böyle bir talimat verilmedi..."

"Ne demek? Her gün bu saatte çıkıyorum ya..."

"Efendim, sormam gerekir. Bugün havalandırmaya çıkma emriniz gelmedi.

"Neden?"

"Bilemiyorum..."

"Müdüranımı çağırır mısınız bana, lütfen."

"Bir dakika..."

Ayak sesleri uzaklaşır. Deniz, sessizliği dinleyerek yatağında oturur. Beş dakika sonra ayak sesleri duyulur. Deniz ayağa kalkar. Pencerecik açılır. Müdüranımın yüzü görünür:

"Deniz Bey, beni istetmişsiniz?"

"Havalandırmaya çıkarmıyor görevliler de, onu soracaktım."

"Ben de şimdi sizin yanınıza geliyordum, Deniz Bey. Düzeltimevi yönetmeliğine göre, hakkındaki ağır ceza kesinleşen hüküm-

lüler, ne yazık ki, bu haktan yararlanamıyorlar. İşte buyrun, burada yazılı."

"Hakkımdaki hüküm kesinleşmiş değil ki, Federal Başkan'ın önünde henüz..."

"Evet, onu da şimdi bildirecektim size. Federal Başkan hükmü onayladı... Yarım saat önce. Üzgünüm."

"Öyle mi? O zaman derhal avukatımla görüşmek istiyorum."

"Ancak yarın görüşebilirsiniz..."

"Hayır hayır... Telefonla görüşmek istiyorum."

"Tabii... Bu mümkün. Hemen buradan, benim görtelimden arayabiliriz. Telefon numarasını verin, lütfen."

Deniz, mor kaplı defterinden numarayı bulup verir. Müdüranım numaralara basar.

"Cevap vermiyorlar. Mesaj bölümü de açılmıyor. Sadece çalıyor."

"Nasıl olur? Bugün bütün avukatlarım büroda olacaklardı. Bir de Senih beyin görtelini arayın."

Numarayı verir. Müdüranım numaralara basar.

"Şu anda ulaşılamıyormuş..."

"Tuhaf..."

"Ben aramaya devam ederim. Numaraları kaydettim. Bağlantı kurar kurmaz yanınızdayım."

Kapı kapanır. Ayak sesleri uzaklaşır. Notebook bilgisayarını açar. E-postasına bakar. Yeni bir mesaj yoktur. Televizyonu açar. Hiçbir kanalda haber yoktur. Yeniden e-postasının başına geçip, bir mesaj yazar:

"Federal Başkan cezayı onaylamış. Size ulaşamıyorum. Lütfen, en kısa zamanda beni arayın."

Bilgisayarını açık bırakır. Odayı arşınlar, düşünceli. Saatine ba-

kar. Yeniden adımlar odayı.

Hava kararmaya yüz tutmuştur. Tiz bir zil sesi duyulur. Görevli, kapıyı açar, "yemek" diye seslenir.

"Yemek yemeyeceğim..."

"Yönetime bildireyim mi?"

"Siz bilirsiniz, ama bu bir protesto değil. Sadece canım yemek istemiyor."

"Ben yine de bildireyim."

"..."

E-postasına bakar. Yeni mesaj yoktur. Televizyonu açar. Bir kanalda haberleri bulur. Dikkatle izler. Kendisiyle ilgili bir haber yoktur. Televizyonu açık bırakır. Mor kaplı defterini açıp şunları yazar:

"E-postama hiçbir yeni mesaj gelmemesi tuhaf. Müdüranım cezanın onaylandığını söylüyor, ama haberlerde verilmedi. Avukatlarım arayacaklarını söyledikleri halde aramadılar. Benim aramalarım da sonuç vermedi. Ulaşılamıyor. Böyle bir anda cep telefonlarını kapamaları mümkün mü? Olacak şey değil. Tüm bağlantılarım kopuk. Kesinlikle bir tuhaflık var. Fiilen tüm haberleşmelerim kesilmiş durumda. Bu gece mi?"

Yatağına elbiseleriyle uzanır. Biraz sonra derin bir uykuya dalar.

Yatağında doğrulur. Gün henüz ağarmamıştır. Saatine bakar. Zil sesi. Dışardan bir ses:

"Kahvaltı..."

Kapı açılır. Görevli başını uzatır.

"Kahvaltı yapmayacağım. Buraya bir bardak çay getirebilir misiniz?"

"Getireyim."

Kapı kapanır. Kalkıp e-postasına bakar. Yeni mesaj yoktur. Görevli çayı getirir. Deniz, bilgisayarda bir yerleri tıklar. Bilgisayardan okuduklarını mor defterine yazmaya başlar:

"In Albany, Brown executed an orangutan. Its hair caught fire. August 6, 1890 saw the first ever electric execution of a human being. The history maker was William Kemmler of Buffalo, New York. Kemmler was guilty of butchering his mistress with hatchet. A group of doctors and reporters gathered for the historic occasion. Kemmler was jolted for seventeen seconds. It failed to kill him. Kemmler was unconscious but still breathing. The embarrassed prison officials electrocuted him again for seventy seconds. Kemmler thrashed and convulsed as the electrodes seared his head and arms, filling the room with the smell of burning flesh. Some witness fainted, while others fled the room. The killing took eight minutes."[4]

Defterini kapatır. Ayak sesleri işitilir. Kapı açılır. Müdüranım içeri girer:

4 "Albany'de, Brown, bir orangotonu infaz etti. Hayvann tüyleri yand. Bir insann infaz ise ilk kez 6 Agustos 1890'da gerçekleşti. Bu tarihi şahsiyet New York, Buffalo'dan, metresini balta ile doğrayan William Kemmler'di. Bir grup doktor ve tutanak görevlisi bu tarihi olay için bir araya gelmişti. Kemmler, on yedi saniye sarsld. Fakat ölmedi. Bilincini kaybetmişti, ancak hâlâ nefes almaktayd. Utanç ve telaş içindeki hapishane görevlileri ona yeniden yetmiş saniye boyunca elektrik verdiler. Kemmler, sarslp çrpnd, baş ve kollar sarard, oday yank et kokusu sard. Baz tanklar baygnlk geçirirken, diger bazlar odadan kaçtlar. Ölüm, sekiz dakikada gerçekleşmişti."

"Deniz Bey, yemek yemiyormuşsunuz. Nedenini öğrenebilir miyim? Umarım bize yönelik bir tutum değildir..."

"Kimseye karşı bir tutum değil. Sadece canım yemek istemiyor."

"Buna sevindim. Ama yeseniz iyi olur. Güçlü olmalısınız."

"Neden? Elektriğe daha iyi dayanmam için mi?"

"Hayır, asla öyle bir şey ima etmedim. Bizim görevimiz sizi yaşatmak."

"İnternet haberleşmemin kesildiğini biliyorsunuzdur sanırım."

"Nasıl yani?"

"İki gündür e-postama tek bir mesaj gelmedi. Tuhaf değil mi sizce? Günde en az yirmi mesaj gelirdi..."

"Raslantı olamaz mı?"

"Tam böyle bir zamanda, tuhaf bir raslantı..."

"Peki, anlıyorum. Bunu hemen kontrol edebiliriz. Ben şimdi gidip size bir mesaj yollayayım, bakalım gelecek mi?"

Deniz, bir an düşünür.

"Evet, denemeye değer. Eğer mesajınız gelirse, dışardakilere toplu halde bir şey oldu demektir. Biliyorsunuz avukatlarım da aramıyor ve telefonları yanıt vermiyor."

"Onun da kolayı var, Deniz Bey. Adam yollar, avukatlarınızı buldururum, sizi aramalarını sağlarım. İçiniz rahat etti mi?"

Deniz yanıtlamaz. Müdüranım devam eder:

"Şunu bilmenizi isterim. Burası özel bir düzeltimevidir, devlet düzeltimevi değil. Burada devletin hükmü geçmez..."

Deniz yine sessiz kalır. Müdüranım:

"Deneyelim mi şu mesaj işini? Ben şimdi gidip odamdan size

bir mesaj çekeyim."

"Olur..."

Müdüranım çıkar. Deniz yatağına uzanıp gözlerini öylece tavana diker.

Pencerecik açılır. Müdüranımın sesi duyulur:

"Baktınız mı? Mesajım gelmiş mi?"

Deniz isteksizce doğrulur yattığı yerden. E-postasına bakar.

"Mesajınız gelmiş."

Müdüranım içeri girer:

"Gördünüz mü? Demek bir arıza yok..."

"Ya avukatım?.."

"Onu da yeniden arayalım. Numaralar bende kayıtlı."

Görtelini çıkarır. Bazı düğmelere basar. Dinler.

"Çalıyor, ama açan yok."

Yeniden düğmelere basar.

"Senih Bey'e de ulaşılamıyor."

"Bende Nilüfer Hanım'ın da görtel numarası var. Onu da bir arar mısınız?"

"Elbette ararım."

Deniz numarayı verir. Müdüranım düğmelere basar. Sonra görtelini Deniz'e uzatır:

"Mesaj bölümü çıktı. İsterseniz bir mesaj bırakın."

Deniz, görteli alıp kulağına dayar:

"Nilüfer Hanım. Ben Deniz. Senih Bey'e ulaşamıyorum. E-posta yoluyla da herhangi bir mesaj gelmedi. Cezanın onaylandığı söyleniyor. Lütfen beni acilen arayın."

Deniz, görteli geri verir. Görevli, gazeteleri getirir. Müdüranım hücreden çıkar. Kapı kapanır. Gazetelere hızla bakar. Aradığı haberi bulamadığı bellidir. Kalkıp zile basar.

Görevli gelir.

"Müdüranımla acilen görüşmek istiyorum."

"Müdüranım çıktılar efendim."

"Demin buradaydı. Ne çabuk..."

"Sanırım acil bir işti. Üç dakika önce arabasına binip gitti."

"Ne zaman döner."

"Bilemem efendim."

"Telefonla arayamaz mısınız?"

"Öyle bir yetkim yok, Deniz Bey."

"Peki, ben şimdi şurada bileklerimi kessem ne olacak? Düzeltimevinde ani bir olay çıksa ne olacak? Derhal haber vermeyecek misiniz?"

"Elbette onu veririz."

"O zaman başka bir yetkiliyle görüşmek istiyorum. Müdür yardımcısıyla örneğin."

"Müdür yardımcısı da müdüranımla birlikte gitti. Bir şey söyleyeceksenız bana söyleyebilirsiniz."

"Gazetelerde cezamın onaylandığı haberi neden yok?"

"Bilemem efendim. Ben gazeteci değilim."

E-postasına bakar. Yeni mesaj yoktur. İnternet gazetelerine bakar. Aradığı haberi bulamaz. E-postasını açıp yeni bir mesaj çeker:

"Sizden hiçbir haber çıkmadı. Cezanın onaylandığı söyleniyor,

ama ne gazetelerde, ne televizyonda, ne de intermedyada bu konuda herhangi bir habere rastladım. Sizi bulamamam oldukça ilginç. Lütfen beni arayın. Her yoldan."

Gece. Sessizlik. Dinler. Uykuyla uyanıklık arası. Gözlerini kapar, yeniden açar. Hiçbir ses yok. Hiç.

Sabah. Gözlerini açar. Nerede olduğunu anlamaya çalışır gibi çevresine bakınır. Anımsadıkça yüzü asılır. Kalkıp tuvalete gider. Pencerecik açılır:

"Nasılsınız Deniz Bey?"

Doğrulur:

"İyi sayılır, müdüranım. Bir şey soracaktım size. Gazetelerde söylediğiniz haberi bulamadım. İntermedyada da yok. Karar size resmen tebliğ edildi mi?"

"Edildi, Deniz Bey?"

"Kararı bana gösterebilir misiniz?"

"Ne yazık ki, bu olanaksız. Buna ancak Federal Savcı yetkili. Yoksa bana inanmıyor musunuz?"

"Evet ama gazetelerde neden tek bir haber yok."

"Onu bilemem. Ama bana karar ulaştırıldı."

"İnfaz ne zaman peki?"

Müdüranım duraksar:

"Şaka ediyor olmalısınız. Ben nasıl bilebilirim? Umarım hiçbir zaman olmaz böyle bir şey. Sizi tanıyan birisi olarak ancak böyle bir dilekte bulunabilirim."

"Avukatlarımdan hâlâ yok mu bir haber?"

"Hayır, yok. Benim de tuhafıma gitti doğrusu..."

"Siz bürolarına adam yollayabileceğinizi söylemiştiniz."

"Tabii ki... Verin adresi, hemen göndereyim bir görevliyi."

Deniz, mor defterini açar. Adresi müdüranıma yazdırır.

Hücresinde bir aşağı bir yukarı gezinmektedir. Pencerecik açılır.

"Avukat ziyareti" diye seslenir kapı görevlisi.

Lastik ayakkabılarını hızla giyip çıkar.

***

İki gün önce avukat Senih Özay'la görüştüğü salona girer, köşede bir kadın oturmaktadır. Deniz'i görünce ayağa kalkar kadın. Deniz ona doğru ilerler:

"Hoş geldiniz, Nilüfer Hanım..."

El sıkışırlar. Nilüfer Hanım, çantasından bir dosya çıkarır ve;

"Sizinle İletişim kurmakta epeyce zorlandık" der, "birçok zorluk çıkarttılar önümüze."

"Tahmin edebiliyorum. Sonunda bu yolu akıl ettik. Adam yollayıp sizi getirtmeyi..."

"Ne adamı, anlamadım... Beni buraya kimse getirtmiş değil. Üç saattir boğuşuyorum adamlarla, sizinle görüşebilmek için. Sonunda görüşme yasağını kaldırtabildik de..."

"Görüşme yasağı mı?"

"Tahmin ettiğim gibi haberiniz olmamış. Cuma gününün öğleden sonrasından şimdiye kadar görüşme yasağı vardı."

"Nasıl olur... Müdüranım benim yanımdan kaç kez aradı telefonla sizi, büroyu... Size mesaj da bıraktım."

"Telefonlarımız sürekli açıktı. Kimse bizi aramış değil. Mesajınızı da almadım. Neyse, sonunda size ulaştık ya..."

"Senih Bey?"

"Onu da anlatacağım. Ama biz öncelikle acil durumları konuşalım."

Nilüfer Hanım, Deniz'e kaçamak bir göz atar. Derin bir nefes alır:

"Federal Başkan, cezanızı onayladı..."

Deniz, yan duvara bakar. Duvar saatinin yerinde yuvarlak bir boşluk vardır.

"Saati almışlar buradan" der, eliyle duvarı göstererek, "geriydi zaten. Herhalde tamir için..."

Nilüfer Hanım, anlamsızca duvara bakar:

"Beni duydunuz mu?"

"Duydum. Biliyordum zaten."

"Hemen duyurmuşlar size demek..."

"Hayır, duyalı iki gün oluyor, Senih Bey'in ziyaretinden bir süre sonra..."

"Nasıl olur, Federal Başkan imzayı bu sabah attı."

"Bir yanlışlık olmalı."

Otururlar. İkisi de düşüncelidir. Nilüfer Hanım bozar sessizliği:

"Bu işte bir iş var, ama ne? Her neyse bunu sonra düşünelim isterseniz. Şimdi..."

"Şimdi?.."

"Bakın, ben avukat arkadaşlar arasında kötümser kanadı temsil ederim. Senih'le de sık sık zıtlaşırız bu konuda. Ama ben bile bu kararın uygulanacağına inanmıyorum."

"Nedir gerekçeleriniz?"

Bunları söyledikten sonra ayağa kalkıp salonu adımlamaya başlar. Nilüfer Hanım, Deniz'e değil, önündeki sehpaya anlatırmış gi-

bi bir tavırla şöyle der:

"Gerekçelerim şunlar. Bu tamamen bir show. Avrupa Birleşik Devletleri'ne egemen devlet tavrı sergiliyorlar. Biz yasalarımızı her türlü politik gelişmenin ötesinde uygularız demek istiyorlar."

"İyi ya... Aynı mantığı sürdürelim. Eğer sizin dediğiniz gibi Federal Başkan kararı bu sabah, yani keyifli bir pazar sabahı imzalama ivecenliği göstermişse oyunu sonuna kadar sürdürmekte kararlılar demek ki..."

Nilüfer Hanım saatine bakar:

"Yaklaşık on saat kaldı, Deniz. Yaşayacağız ve göreceğiz. Bu konuda ne kadar spekülasyon yapsak boş..."

Deniz de saatine bakar:

"Hayır, dokuz saat. Senih Bey'e bir şey mi oldu? Buraya gelmemesi..."

"Böyle bir zamanda bir de ben üzmek istemem seni Deniz. Ne var ki, açık sözlü olmalıyım. Cuma akşamı Senih bir kalp krizi geçirdi ve hastaneye kaldırıldı. Şu anda halen yoğun bakımda."

Deniz, koltuğa bırakır kendini. Başını ellerinin arasına alır.

"Deniz ben gideyim... Bu akşam büroda arkadaşlarla toplantı halinde olacağız. Biliyorsun, gece 12'de idam yasası düşüyor. Bu saate kadar bekleyeceğiz. 12'den sonra seninle görüşme talebinde bulunacağız. Umarım o saatte uyumuş olmazsın."

"Bekleyeceğim..."

"Senih'in bilinci şu anda yerinde değil. Kalp krizi geçirmeden bir saat önce birlikteydik. Sana bir not yazmış, aldın mı?"

"Hayır, vermediler."

"Notun ne konuda olduğunu da söylemişti, ama hay allah unuttum şimdi."

"Ziyanı yok, anımsarsanız ve önemli bir şeyse telefonla bildire-

bilirsiniz. Haberleşme yasağı kalktı, değil mi?"

"Evet, müdüranımla görüştüm. Tüm yasaklar kalktı."

***

Saatine bakar. Sevinçle defterini açıp şunları yazar:

"Saat şu anda 12'yi 1 geçiyor. Süre bitti. ABD'ye girildi. İdam cezası düştü. Şimdi keyifle bir çay içmenin zamanıdır."

Kapıya gider. Zili çalar. Kimse gelmez. Bir daha çalar. Koridordan gürültülü ayak sesleri duyulur. Kapı açılır. İçeriye müdüranım ve iki görevli girer. Kapının önünde daha başka görevliler de vardır. Müdüranım:

"Sizi götürmeye geldik, Deniz Bey... Hazır mısınız?"

"Nereye? Avukatlarım mı geldi?"

"Hayır, Deniz Bey" der müdüranım, güçlü olmaya çalışan bir ses tonuyla, "Federal Meclis'in hakkınızda onayladığı kararın uygulanması gerekiyor..."

"Olamaz... Saat 12'yi geçti..."

Müdüranım saatine bakar:

"Hayır, saat 12 olmadı. Şu anda saat 11'i 7 geçiyor."

"İmkânsız. İşte saatim."

Kolunu müdüranıma doğru uzatmıştır.

"Saatiniz yaklaşık bir saat geri Deniz Bey. Saatler kış saati uygulaması dolayısıyla 1 saat geriye alındı cumartesiyi pazara bağlayan gece. Haberiniz olmadı herhalde... Akşam gelen avukat hanım da mı anımsatmadı?.."

***

Çiğ, sarı ışıkların aydınlattığı, ortasında dişçi koltuğu gibi bir koltuğun bulunduğu, iki beyaz önlüklü görevlinin ayakta beklediği odaya girerler. "Dişçi koltuğu"nun tam karşısı boydan boya camdır. Odadan bakınca camın ötesinde herhangi bir şey görünmemektedir.

Beyaz önlüklü infaz görevlilerinden, zayıf, erken yaşlandığı izlenimi veren, gözlüklü, seyrelmiş saçlısı mahkûma yaklaşır. Kolundan tutarak onu "dişçi koltuğu"na götürür. Görevlilerden daha genç görüneni, eğilerek, onun ayaklarındaki lastik ayakkabıları çıkartır ve ayaklarını iki meşin kemerle bağlar. Yaşlı görevli, koltuğa sabitlenmiş bir meşin kemeri mahkûmun beline bağlar. Aynı şekilde, kolları da koltuğun kolluk yerlerindeki meşin bağlara geçirilip sıkılaştırılır. Yine koltuğa sabitlenmiş, kalınca bir meşin kemer alnına bağlanır ve sıkıştırılır.

"Çok sıktınız..."

"Bir dakika" der infaz görevlisi ve alnı saran meşin kemeri biraz gevşetir.

"Sıktınız ama..."

"Efendim?.."

"Onu demiyorum... Kolumu çok sıktınız. Elim karıncalandı. Sağ taraf..."

Genç görevli, sağ taraftaki kemeri biraz gevşetir.

"Şimdi?.."

"İyi... Saat kaç?.."

"Saatim yok, efendim..."

"Bitirin şu işi artık..."

İnfaz görevlisi, yumuşak bir maddeyi, boks menajerlerinin yaptığı gibi, mahkûmun dişleri arasına yerleştirdikten sonra, bir işaret bekliyormuş gibi odanın sol tarafına bakar. Sol köşede yeşil, keskin bir ışık yanıp, ağır ağır söner.

Görevli, koltuğun arka tarafındaki koltuğa yürür, bir düğmeye basar ve aceleyle koltuğun yanına gelir.

Deniz, sarsılmaya başlar. Sonra beden aniden gevşer. İnfaz odasının kapısı açılır. Düzeltimevi doktoru olduğu tahmin edilebilecek, beyaz önlüklü, gençten birisi, huzur içinde uykuya dalmış çocuğunu öpüp, üstünü örtmek için yatak odasına giren müşfik bir baba gibi, ayak parmaklarına basarak cesede doğru ilerler.

***

Küçük bir kalabalık, düzeltimevinin ön cephesindeki geniş merdivenlerden ağır ağır inmektedir. Eyalet Valisi Bora Karadağ, iri yarı, asık yüzlü bir adamın koluna girmiş, basamakları yan yan inmeye çalışmaktadır. O sırada aniden, sararmış gökyüzünde havaî fişekler patlamaya başlar.

"Ne bu?" diye sorar vali, koluna girdiği iri yarı adama.

"Avrupa Birleşik Devletleri'ne girişimizi kutluyorlar" diye yanıtlar onu iri yarı adam, sıkıntılı bir ses tonuyla.

"Demek 29 Ekim'e girdik" diye mırıldanır vali, sonra sesini yükseltir:

"Eh, Üçüncü Cumhuriyet hayırlı olsun bakalım..."

Havaî fişeklerin aydınlığında merdivenleri inmeye devam eder küçük kalabalık. Vali, kolundan çekerek durdurur iri yarı adamı:

"Biliyor musun, sevgili başsavcı, en çok neye seviniyorum... Bir daha böyle tablolar seyretmek zorunda kalmayacağımıza, böyle acı anlar yaşamayacağımıza..."

Başlarını yukarı kaldırıp, iyice sararmış gökyüzünde birbiri ardına patlayan havaî fişeklere bakarlar yeniden. Mavi, sarı, yeşil, kırmızı, turuncu yıldızlar bir süre yükseldikten sonra dağılıp sönerek yeryüzüne düşmektedir.

#

7 Şubat 2005
27 Mayıs 2006

yaba yayınları

www.yabaedebiyat.com

BİLİM- KÜLTÜR DİZİSİ

eviri Yazarlar

- **Erzurum Yolculuğu** ¥A.Pu kin,
- **Edebiyat Kuramı** ¥ B. Ei henbaum,
- **Etik** ¥ Howard Selsam,
- **Darbe** ¥ Edward Luttfwak,
- **Felsefe ve Şiir** ¥ Schiller,

Yerli Yazarlar

- **Sonsuz Değişim** ¥Abdullah R za Erg ven,
- **Sanat ve Erotizm** ¥Abdullah R za Erg ven,
- **Yanıtlarıyla** ¥ (s yle iler), M. pala
- **Dersim** ¥Dr. Suat Akg l, 3.bs
- **Kemal Tahir'in Sohbetleri** ¥ smet Bozda ,
- **Tarih Yarındır** ¥ smet Bozda ,

TARİH

Mezopotamya Kitapl

- **Erbil Vakayinamesi** ¥ M iha Zha,
- **Siirt Vakayinamesi** ¥Adday er,
- **Urfa Akademisi** ¥ E.R.Hayes,
- **Tavasin** ¥ Hallac Mansur, 4.bs.
- **Antakya Akademisi** ¥Albert Hamrent,
- **Kildaniler** ¥ Joseph Molitor,
- **Mezopotamya'da 191S-1920 Sivil Yönetimi** ¥ Gertrude L. Bel,
- **Sibirya Sürgünü Asurilerin Anıları** ¥ Elia Vartanv
- **Ninova Sarayı Kütüphanesi** ¥ M. J. Menant,
- **Urfa'da Ermeni Yetimhanesi (1919-21)** ¥M. C. H.
- **Nusaybin Akademisi** ¥Adday er,
- **I. ve II. Haçlı Seferleri Vakayinamesi**
- **Şeretname** -K rt Tarihi, Etnografya ve Co rafyas ¥ erafeddin Han,
- **İslamın Savaşı** ¥Yonan ahbaz,

HALKBİLİM KİTAPLARI

- **Eğin Türküleri** ¥ Enver G k e,
- **Türk Halk Yazını** ¥Abdullah R za Erg ven,
- **Halkın Cönkü** ¥Ayd n Do an,

EDEBİYAT DİZİSİ

eviri Roman - yk

- **Değişim** ¥ Franz Kafka, 7. bs.
- **Dönek** ¥ Jack London,
- **Amerika Amerika** ¥ E. Kazan,
- **Solgun Ateş** ¥V. Nabokov,
- **Yaşayan Mumya** ¥A. Artaud ,
- **Köylüler** ¥Anton ehov,
- **Kara İlkbahar** ¥ Henry Miller ,
- **Acı Duygular** ¥ Stefan Zweig,
- **De Profundis** ¥ Oscar Wilde,
- **Le Horla** ¥ G. Maupassant ,
- **Cemile** ¥C. Aytmatov, 7. bs,
- **Maskeliler** ¥Alberto Moravia,
- **Ulysses** ¥ James Joyce, 4. bs,
- **Mihail** ¥ Panait strati,

Yerli Roman - Öykü

- **Hem Uzak Hem Yakın** ¥ Talip Apayd n,
- **Marpessa** ¥ Bedii Demirseren,
- **Kör Pencere** ¥Ayd n Do an, 2. bs
- **Güneşli Bayır** ¥Ayd n Do an,
- **Afişte Ölen Adam** ¥Ayd n Do an, 3.bs.
- **Islak Kaldırımlar** ¥A. Do an,
- **Artin Usta** ¥Ali Arslan, 2. bs.,
- **Islık Çalmayı Bilmezdi** ¥ Dilek Demirkol (yeni)
- **Yeni Zaman** ¥ Zafer Berke,
- **Bir Taşralı Gencin Günlüğü** ¥Ayd n Do an, (yeni)
- **Komün** ¥G n Zileli,

ŞİİR DİZİSİ

- **Baudelaire** / iirler ¥Haz. ev: A. R. Erg ven,
- **Fransız Şiiri** ¥ Haz. ev: A.R za Erg ven,
- **Denize Karşı** ¥A. R za Erg ven,
- **Çoğalan Adam** ¥Ya ar G nen ,
- **Çorak Ülke** ¥T.S.Eliot,
- **Altın ve Erguvan** - D nya iirinden Se meler ¥ An l Mert elli,
- **Hem Eylül Hem Deniz** ¥ Mehmet Bar ,.
- **Küllerde Kor Ararken** ¥Ahmet Emin Atasoy,

TİYATRO DİZİSİ

- **Ölümsüz Bakireler** ¥P. Bourgeade,
- **Delioğlan ve Diğerleri** ¥A.Do an, (5 k sa oyun),
- **Lorca Kitabı** ¥Nihat Tayda .
- **Antigone** ¥ Kemal Demirel ¥ 4. bs,
- **Şeyh Bedreddin'in Yargılanması** • Kemal Demirel
- **Doğrular** ¥Albert Camus ¥ 2. bs.,
- **Übü** - B t n Y nleriyle b Ser veni ¥ A. Jarry,
- **Che-Ulu ve Derin** ¥ Belgesel Oyun ¥ . Bozda
- **6. Koğuş** ¥ ehov - Kemal Demirel
- **Kurbağalar** ¥Aristofanes,

ÖZEL DİZİ

- **Cellat Fred'in Anıları** , 2bs.,.
- **Kara Fıkralar** ¥A. Do an,.
- **Sokaktaki İnsan Öyküleri** ¥ Bir Yaba Se kisi,.
- **Aynıyla İnsan** (zl S zler) ¥ Adnan Acar,.
- **Geçti Bor'un Pazarı** -Leyle in mr - ¥ Namdar R. Karatay
- **Aygar Dağı Mektupları** ¥Hasan Latif Sar y ce,
- **Onları Tanıyın** ¥A. F. Hac mero lu
- **Midyat'ta Etnik Gruplar** ¥ hsan etin

YABA ÇOCUK

Gen Ku ak Kitapl (19 kitap)

DERGİ

yaba Edebiyat k lt r, sanat, fikir dergisi, iki ayda bir kar,
Yaba Edebiyat (yeni d nem) ciltleri: **1, 2, 3.** ciltler kt,